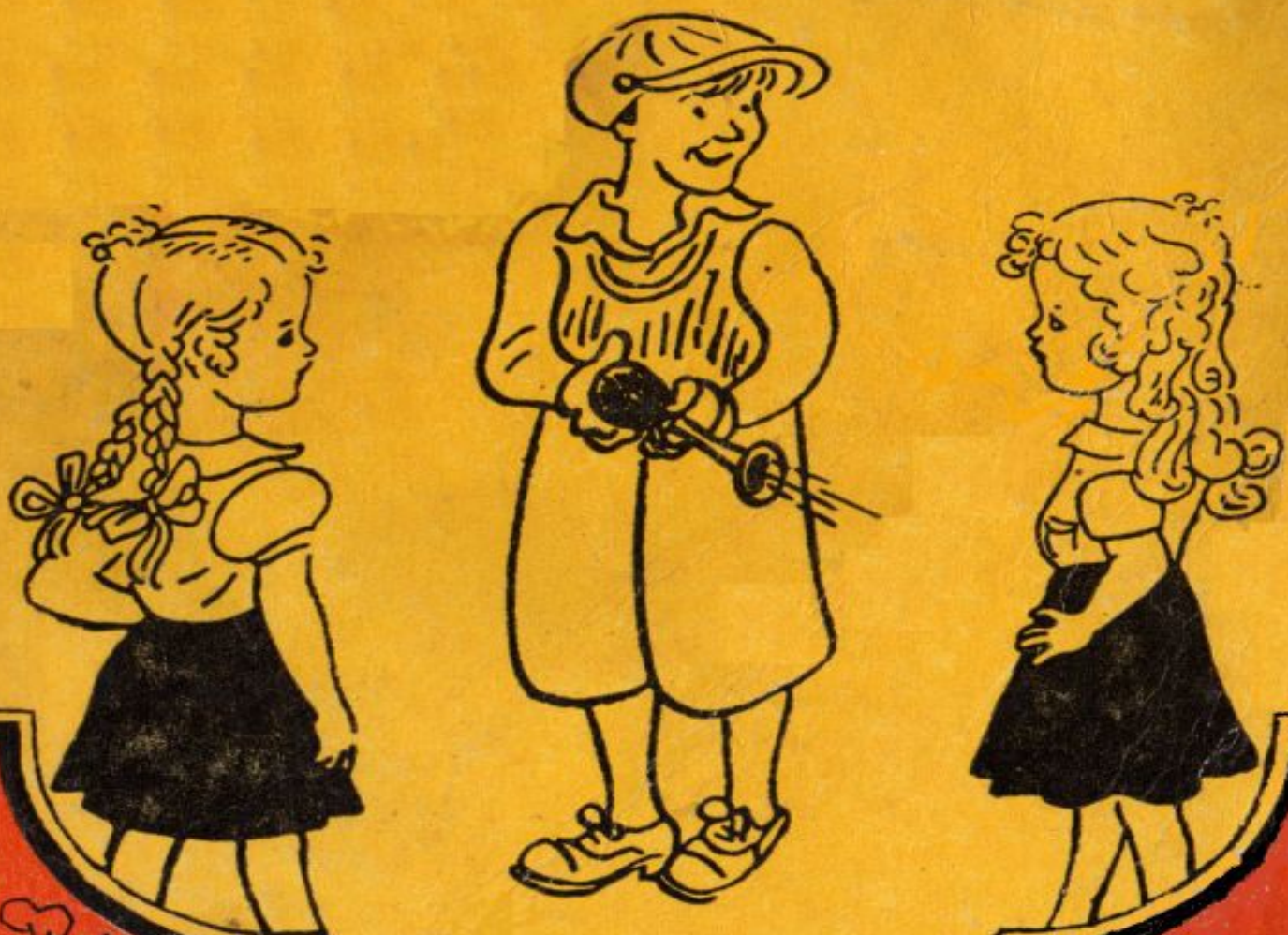

ERIHS KESTNERS

EMILS. DIVAS LOTINAS UN CITI

Emīls, divas Lotiņas un citi
Ērihs Kestners
Romāni bērniem
RĪGA «LIESMA» 1983
Erich KSstner EMIL UND DIE DETECTIVE Williams & Co. Verlag Berlin-Grunewald 1932
Erich Kastner DAS DOPPELTE LOTTCHEN Altberliner Verlag Lucie Groszer
Erich Kastner PONKTCHEN UND ANTON Cecilie Dressler Verlag Berlin
No vācu valodas tulkojušas Laima Rumniece, lize Gintere un Zigrīda Plaka
Mākslinieks Valters Trīrs
Kestners Ē.

Emīls, divas Lotiņas un citi: Romāni bērniem / No vācu vai. tulk. L. Rūmniece, I. Gintere, Z. Plaka; Māksi. V. Trīrs. — R.: Liesma, 1983. — 296 lpp., il.

Krājumā iekļauti trīs populārā vācu rakstnieka darbi: «Emīls un Berlīnes zēni», «Divas Lotiņas» un «Punktiņa un Antons». Vidējā skolas vecuma bērniem.

Noskannējis grāmatu un failu izveidojis Imants Ločmelis

-
- [EMĪLS, DIVAS LOTIŅAS UN CITI](#)
 - [Emīls](#)
 - [Pirmā nodaļa](#)
 - [Otra nodaļa](#)
 - [Trešā nodaļa](#)
 - [Ceturta nodaļa](#)
 - [Piektā nodaļa](#)
 - [Sestā nodaļa](#)
 - [Septītā nodaļa](#)
 - [Astotā nodaļa](#)
 - [Devītā nodaļa](#)
 - [Desmitā nodaļa](#)
 - [Vienpadsmitā nodaļa](#)
 - [Divpadsmitā nodaļa](#)
 - [Trīspadsmitā nodaļa](#)
 - [Četrpadsmitā nodaļa](#)
 - [Piecpadsmitā nodaļa](#)
 - [Sešpadsmitā nodaļa](#)
 - [Septiņpadsmitā nodaļa](#)
 - [Divas Lotiņas](#)
 - [Pirmā nodaļa](#)
 - [Otra nodaļa](#)
 - [Trešā nodaļa](#)
 - [Ceturta nodaļa](#)
 - [Piektā nodaļa](#)

- [Sestā nodaļa](#)
 - [Septītā nodaļa](#)
 - [Astotā nodaļa](#)
 - [Devītā nodaļa](#)
 - [Desmitā nodaļa](#)
 - [Vienpadsmitā nodaļa](#)
 - [Divpadsmitā nodaļa](#)
 - [Punktiņa un Antons](#)
 - [IEVADS,](#)
 - [Pirmā nodaļa](#)
 - [Otra nodaļa](#)
 - [Treša nodaļa](#)
 - [Ceturta nodaļa](#)
 - [Piektā nodaļa](#)
 - [Sestā nodaļa](#)
 - [Septītā nodaļa](#)
 - [Astotā nodaļa](#)
 - [Devītā nodaļa](#)
 - [Desmitā nodaļa](#)
 - [Vienpadsmitā nodaļa](#)
 - [Divpadsmitā nodaļa](#)
 - [Trīspadsmitā nodaļa](#)
 - [Četrpadsmitā nodaļa](#)
 - [Piecpadsmitā nodaļa](#)
 - [Sešpadsmitā nodaļa](#)
 - [ISS PĒCVĀRDS](#)
 - [SATURS](#)
-

EMĪLS, DIVAS LOTIŅAS UN CITI ĒRIHS KESTNERS

Romāni bērniem

RĪGA «LIESMA» 1983

Erich KSstner EMIL UND DIE DETECTIVE Williams & Co. Verlag Berlin-Grunewald 1932

Erich Kastner DAS DOPPELTE LOTTCHEN Altberliner Verlag Lucie Groszer

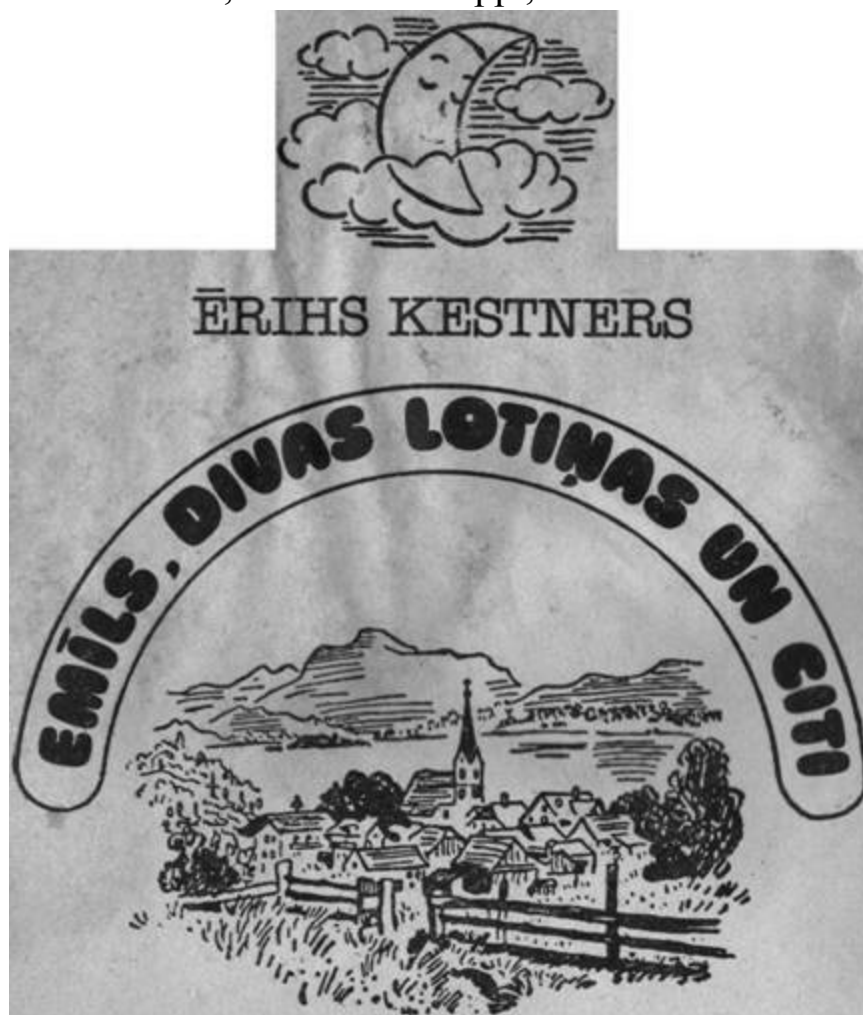
Erich Kastner PONKTCHEN UND ANTON Cecilie Dressler Verlag Berlin

No vācu valodas tulkojušas Laima Rumniece, lize Gintere un Zigrīda Plaka

Mākslinieks Valters Trīrs

Kestners Ē.

Emīls, divas Lotiņas un citi: Romāni bērniem / No vācu vai. tulk. L. Rūmniece, I. Gintere, Z. Plaka; Māksl. V. Trīrs. — R.: Liesma, 1983. — 296 lpp., il.

Krājumā iekļauti trīs populārā vācu rakstnieka darbi: «Emīls un Berlīnes zēni», «Divas Lotiņas» un «Punktiņa un Antons». Vidējā skolas vecuma bērniem.

Emīls un Berlīnes zēni

Stāsts vel nemaz nesakas

Jums jau es varu mierīgi pateikt: notikums ar Emīlu man pašam bija pilnīgi negaidīts. Patiesībā es gribēju rakstīt gluži citu grāmatu. Grāmatu, kurā tīģeri aiz bailēm klabinātu zobus un datelpalmas grabinātu kokosriekstus. Un mazo melnbalti rūtaino kanibālu meiteni, kas peldēja pāri Klusajam okeānam, lai Sanfrancisko pie «Drinkvotera un Ko» iegādātos zobu suku, sauktu par Pētersīliju. Uzvārda viņai, protams, nebūtu.

Man bija padomā īsts Dienvidjūras romāns. Jo reiz kāds vīrs ar lielu, platu bārdi man stāstīja, ka tādu jums visvairāk patiktos lasīt.

Pirmās trīs nodaļas pat bija jau pilnīgi gatavas. Virsaitis Biedēklis, ko sauca arī par «Ātro pastu», patlaban atvāza ar karstiem, ceptiem āboliem pielādēto kabatas nazi, aukstasinīgi nomērķēja un skaitīja, cik ātri vien spēja, līdz trīssimt deviņdesmit septiņi. ...

Pēkšņi es vairs nezināju, cik kāju ir valzivij! Es izstiepos garšļaukus uz grīdas, jo tur vislabāk var apdomāt, un sāku prātot. Bet šoreiz tas nelīdzēja. Šķirstīju konversācijas vārdnīcu. Vispirms sējumu «V» un tad drošības labad vēl sējumu «Z», bet nekur par to nebija ne vārda. Taču, ja gribēju rakstīt tālāk, man tas bija skaidri jāzina. Turklāt pavisam droši!

Ja tajā acumirkļī valzivs būtu iznākusi no mūžameža ar aplamo kāju, virsaitis Biedēklis, ko sauca arī par «Ātro pastu», nespētu tai trāpīt.

Un, ja viņš nebūtu trāpījis valzivij ar ceptajiem āboliem, tad mazā, melnbalti rūtainā kanibālu meitene, vārdā Pētersīlija, nekad mūžā nebūtu sastapusi dimantu mazgātāju Lēmaņa kundzi.

Mans Dienvidjūras romāns — kā es par to tiku priecājies! — tāpat sabruka, tā sakot, pie valzivs kājām. Es ceru, jūs saprotat — kāpēc. Man bija ārkārtīgi žēl. Un Fīdelboge- nas jaunkundze, kad viņai to pateicu, gandrīz apraudājās. Bet viņai tobrīd nebija vaļas, tāpēc ka bija jāklāj vakariņu galds, un viņa atlika raudāšanu uz vēlāku laiku. Un tad viņa to aizmirsā. Tādas ir sievietes.

Grāmatu es gribēju nosaukt «Pētersīlija mūžamežā». Lielisks nosaukums, vai ne? Patlaban šīs trīs nodaļas paliktas manā mājā zem galda, lai tas neļodzītos. Bet vai galds būtu jāstutē romānam, kura darbība risinās Dienvidjūrā?

Vecākais viesmīlis Nītenfīrs, ar kuru es dažkārt patērzēju par saviem darbiem, vēlāk man jautāja, vai es vispār tur, lejā, kādreiz esot bijis.

— Kur lejā? — es noprasu.

— Nu, Dienvidjūrā un Austrālijā, un Sumatrā, un Borneo, un līdzīgās vietās.

— Nē, — es saku, — kādēļ gan?

— Tāpēc, ka rakstīt var taču tikai par lietām, kuras pazīst un ir redzētas, — viņš atbild.

— Bet atļaujiet, mīļais Nītenfīra kungs!

— Tas taču ir skaidrs kā diena, — viņš saka. — Neigebau- eriem — viņi bieži apmeklē mūsu restorānu — reiz bija kalpone, kura nekad vēl nebija redzējusi, kā cep mājputnus. Pērnā gada ziemsvētkos viņai jācep zoss, bet Neigebauera kundze pa to laiku izgājusi iepirkties, un, kad nu kundze pārnāk mājās, tad tik bija ko redzēt! Kalpone bija uzlikusi uz pannas zosi tādu pašu, kādu nopirkusi tirgū, — ne apsvilinātu, ne uzšķērstu, ne iztīrītu. Smirdoņa bija šausmīga, nav ko teikt.

— Nu un tad? — es noprasu. — Jūs taču negribat apgalvot, ka cept zosis un rakstīt grāmatas ir viens un tas pats? Lūdzu, neapvainojieties, mīļais Nītenfīr, bet tad nu gan man jāsmejas.

Viņš pagaida, kamēr es izsmejos. Pārāk ilgi jau arī tas nevelkas. Un tad viņš saka:

— Jūsu Dienvidjūrā, cilvēkēdāji, koraļļu rīfi un citi brīnumi - tā ir jūsu zoss. Un romāns — tā ir jūsu panna, kurā jūs gribat cept Kluso okeānu, Pētersīliju un tīģerus. Un, ta ka jus patlaban vēl nezināt, kā tādus lopiņus cep, tad var iznākt milzīga smirdoņa. Gluži tāpat kā Neigebauera kalponei.

— Bet tā taču dara vairums rakstnieku! — es izsaucos.

— Labu apetīti! — tas ir viss, ko viņš saka.

Kādu brītiņu es prātoju. Tad es atkal sāku sarunu:

— Nītenfīra kungs, vai jūs pazīstat Silleru?

— Silleru? Vai jūs domājat to Silleru, kas ir Mežpils alus darītavā noliktavas pārzinis?

— Ne jau to! — es atraucu. — Bet gan dzejnieku Fridrihu fon Silleru, kurš pirms vairāk nekā simt gadiem sarakstījis milzums lugu.

— Ak tā! To Silleru, kam tie daudzie pieminēkli!

— Pareizi. Viņš uzrakstījis lugu «Vilhelms Tells», kuras darbība norisinās Šveicē. Agrāk skolēniem par šo lugu allaž vajadzēja rakstīt sacerējumus.

— Mums tāpat, — Nītenfīrs saka, — Tellu es zinu. Lieliska drāma, patiešām. Tas ir jāatzīst. Viss ir pareizi. Vienīgi tie sacerējumi bija kaut kas briesmīgs. Vienu es vēl atceros. Tas bija tāds: «Kādēļ Tells nedrebēja, kad viņš tēmēja uz ābolu?» Es toreiz dabūju piecnieku. Vispār sacerējumi man nekad ...

— Nu jā, bet tagad ļaujiet arī man teikt kādu vārdu, — es iebilstu. — Redziet, kaut gan Sillers nekad mūžā nav bijis Šveicē, tomēr viņa luga par Vilhelmu Tellu pilnīgi saskan ar īstenību.

— Tad jau viņš pirms tam ir lasījis pavārgrāmatas, — Nītenfīrs nospriež.

— Pavārgrāmatas?

— Protams! Tur viss atrodams. Cik augsti kalni ir Šveicē. Un kad kūst sniegs. Un kā izskatās, kad virs Fīrvaldšteterezera ir negaiss. Un kā tas bija, kad zemnieki sacēlās pret gubernatoru Gesleru.

— Tad jums gan ir taisnība, — es atbildu, — to Sillers patiešām būs darījis.

— Nu redziet, — Nītenfīrs man paskaidro un sit mušai ar salveti, — redziet, ja jūs darīsiet tieši tāpat un iepriekš izlasīsiet daudz grāmatu, varēsiet, protams, uzrakstīt arī savus ķenguru stāstus

par Austrāliju.

— Man nav ne mazākās patikas to darīt. Ja man būtu nauda, es labprāt aizbrauktu tur un visu uz vietas vērīgi apskatītu. Bet lasīt grāmatas, ak ...

— Tad es jums došu vērtīgu padomu, — viņš saka, — vislabāk būs, ja rakstīsiet par lietām, kuras jūs pazīstat. Tātad — par metro, viesnīcām un līdzīgām lietām. Un par bērniem, kas jums ik dienas skrien garām un kādi mēs paši kādreiz bijām.

— Bet kāds vīrs, kam ir liela, plata bārda un kas bērnus pazīst kā savus piecus pirkstus, man noteikti apgalvoja, ka tādi stāsti bērniem nepatīkot!

— Nieki! — Nītenfīra kungs norūc. — Paļaujieties uz to, ko es jums saku. Galu galā man arī ir bērni. Divi puikas un viena meitene. Un, kad es viņiem savā brīvdienā stāstu, kas noticis šeit, restorānā, piemēram, kā dažs aiziet, nesamaksājis tēriņu, vai kā toreiz iereibušais viesis, gribēdams iecirst pļauku mazajam cigarešu pārdevējam, trāpīja kādai smalkai dāmai, kas nejauši gāja garām, tad mani bērni, varat man ticēt, klausās atplestām mutēm.

— Jūs tā domājat, Nītenfīra kungs? — es vilcinādamies saku.

— Noteikti! Par to jūs varat būt drošs, Kestnera kungs, — viņš uzsauc un pazūd, jo kāds viesis skaļi šķindina ar nazi pie glāzes un grib maksāt.

Un īstenībā tikai tāpēc, ka vecākais viesmīlis Nītenfīrs tā vēlējās, es uzrakstīju stāstu par lietām, kuras mēs, jūs un es, labi pazīstam.

Pārnācis mājās, es atzvēlos uz palodzes, vēroju Prāgas ielu un cerēju, ka lejā ieraudzīšu tieši to notikumu, ko meklēju. Tad es tam pamātu un sacītu: «Lūdzu, uznāciet uz brītiņu augšā pie manis! Es labprāt gribētu jūs pierakstīt!»

Tāču notikuma kā nebija, tā nebija. Un es jau sāku salt. Tad es pikti aizvēru logu un piecdesmit trīs reizes apskrēju apkārt galdam. Ari tas nelīdzēja.

Beidzot nolikos visā garumā uz grīdas tāpat kā viņreiz un pavadīju laiku dziļās pārdomās.

Ja tā garšļaukus gulī istabā uz grīdas, pasaule iegūst pavisam citādu izskatu. Tad redz krēsla kājas, mājas kurpes, paklāja puķes, cigarešu pelnus, putekļu plēkas, galda kājas un zem dīvāna var pat atrast kreisās rokas cimdu, kas pirms trim dienām tika meklēts skapī. Tātad es ziņkārīgi gulēju savā istaba, aplūkoju apkārtni pārmaiņas pēc no apakšas, nevis no augšas, un par lielu izbrīnu pamanīju, ka krēsla kājām ir ikri. Īsti, stingri ikri tumšā krāsā — tāpat kā nēģerim vai skolēnam brūnas zeķes.

Un, kamēr vēl es skaitīju krēsla kājas un galda kājas, lai zinātu, cik daudz nēģeru vai skolēnu īstenībā stāv uz mana paklāja, man iešāvēs prātā notikums ar Emīlu. Varbūt tāpēc, ka nupat iedomājos par skolēniem ar brūnām zeķēm? Vai arī tāpēc, ka viņa uzvārds bija Tišbeins[1].

Katrā ziņā notikums ar viņu man ienāca prātā tanī acumirkļī. Es paliku pavisam klusu gulam. Jo ar domām un atmiņām, kas mums tuvojas, ir tāpat kā ar nopērtiem suņiem. Ja straujāk pakustas vai uzsauc viņiem, vai arī grib viņus noglāstīt — žvīkt! — viņi ir prom! Un tad var nosīrnot, iekams viņi atkal uzdrīkstas tuvoties.

Tātad es gulēju nekustēdamies un laipni uzsmaidīju savai domai. Es vēlējos to iedrošināt. Tā arī nomierinājās, gandrīz jau sāka uzticēties, nāca tuvāk soli pa solim. Tad es to saķēru aiz sprandas. Un rokā bija!

Taisni aiz sprandas. Pagaidām tas bija viss. Jo ir liela starpība, vai notver suni aiz ādas un tur ciet vai arī tikai kādu notikumu, kas ataust atmiņā. Ja suns saķerts aiz čupra, tad gribot negribot viņš mums ir rokās viss — ķepas, purns, astīte un viss pārējais, kas pieder pie dzīvsvara.

Atmiņas ķer citādi. Atmiņas ķer pa daļām. Vīspirms satver varbūt cekulu. Tad piesteidzas klāt kreisā priekškāja, tad labā, tad mugurgals, tad ciska — gabalu pa gabalam. Un, kad jau šķiet, ka ir pilnīgi viss notikums, — švīks! — atjož vēl viena auss līpiņa. Beidzot, ja laimējas, zini, ka nu ir viss.

Reiz es redzēju kādu filmu, kas man spilgti atgādina to, ko patlaban aprakstīju. Tur istabā stāvēja kāds vīrs, un viņam mugurā bija tikai kreklis. Pēkšņi atsprāga durvis — un istabā ielidoja bikses. Viņš tās uzvilka. Tad iedrāzās kreisais zābaks. Tad spieķis. Tad kaklasaite. Tad apkaklīte. Tad veste, viena zeķe, otrs zābaks, platmale, svārki, otra zeķe, brilles. Kaut kas traks! Taču beigās šis vīrs bija pilnīgi apgērbies. Viss bija, kā nākas.

Gluži tāpat gāja ar manu stāstu, kad es gulēju istabā, skaitīju galda kājas un iedomājos par Emīlu. Arī jums kādreiz būs tamlīdzīgi gadījies. Es gulēju tur un uztvēru atmiņas, kas uzmācās man no visām pusēm, kā jau ar pēkšņām iedomām mēdz būt.

Beidzot man viss itin jauki bija vienkopu — un stāsts bija gatavs! Nu man vajadzēja vēl tikai apsēsties un visu pēc kārtas uzrakstīt.

To es, protams, arī darīju. Ja es to nebūtu darījis, tad jūs tagad neturētu rokās gatavu grāmatu par Emīlu. Bet vispirms es vēl ātri paveicu kaut ko citu. Es pierakstīju daļas tādā secībā, kā tās metās pie manis pa durvīm, kamēr viss bija vienkopu: kreisās kājas zābaks, apkaklīte, spieķis, kaklasaite, labās kājas zeķe un tā tālāk.

Stāsts, romāns, pasaka — tie līdzinās dzīvām būtnēm un varbūt arī tādas ir. Tiem ir sava galva, savas kājas, asinsrite un apgērbs kā īstiem cilvēkiem. Un, ja tiem sejā trūkst deguna vai katrā kājā ir citāda kurpe, tad, vērīgi apskatot, to tūliņ pamana.

Iekams nododu jums šo stāstu visā kopumā, es gribētu attēlot, kā pār mani bira atmiņu un iedomu atsevišķās daļas.

Varbūt jūs esat pietiekoši attapīgi un paši spējat no šīm daļiņām izveidot stāstu, iekams es to izstāstu? Iedomājieties, ka jums iedoti būvklucīši, no kuriem jums jāuzbūvē stacija vai baznīca, un nekāda plāna jums nav, un neviens klucītis nedrīkstētu palikt pāri!

Tas ir gandrīz kā pārbaudījums.

Brrr!

Bet atzīmes par to netiks liktas.

Paldies dievam!

Pirmais uzradas Emīls pats

Tas ir Emīls. Savā tumšzilajā svētdienas uzvalkā. Viņš to uzģērbj bez sevišķas patikas un tikai tad, ja viņam liek to darīt. Zili uzvalki nejēdzīgi ātri notraipās. Tad Emīla māte saslapina drēbju suku,

iespiež zēnu starp ceļiem, tīra un sukā, un aizvien saka: «Puika, puikai Tu taču zini, ka es tev jaunu nevaru nopirkt.» Un tikai tad, kad ir jau par vēlu, viņš iedomājas, ka māte strādā cauru dienu, lai abi būtu paēduši un lai viņš varētu iet reālskolā.

Otrā — friziere Tišbeina kundze, Emīla māte

Kad Emīlam bija pieci gadi, nomira viņa tēvs, skārdnieks Tišbeina kungs. No tā laika Emīla māte frizē. Cīrto matus. Mazgā veikalu jaunkundzēm un apkaimes kundzēm galvas. Bez tam viņai jāvēlā ēdiens, jāuzkopj dzīvoklis un pašai jāmazgā arī veļa. Viņa ļoti mīl Emīlu un priecājas, ka var strādāt un nopelnīt naudu. Dažreiz viņa dzied jautras dziesmiņas. Dažreiz viņa ir slima, tad Emīls cep viņai un sev vēršacis. Jo to viņš māc. Arī bifšteku viņš māc izcept. Ar mērcētu baltmaizi un sīpoliem.

Trešā — ļoti svarīga kupeja

Vilciens, kurā ir šī kupeja, iet uz Berlīni. Paredzams, ka šajā kupejā jau turpmākajās nodaļās norisināsies ievērojami notikumi. Šāda vilciena kupejā tomēr ir savāds iekārtojums. Gluži sveši cilvēki te sēž kopā bariņā un dažās stundās tā sadraudzējas, it kā būtu jau gadiem ilgi pazīstami. Dažreiz tas ir gluži patīkami un derīgi. Bet dažreiz arī nav. Ko var zināt, kas tie par cilvēkiem?

Ceturtais — kungs stīvajā platmalē

Neviens viņu nepazīst. Tā nu gan ir, ka par katru cilvēku, iekams viņš nav pierādījis pretējo, būtu jādomā vislabākais. Tomēr es gribētu jūs sirsnīgi lūgt, lai jūs šajā ziņā esiet mazliet piesardzīgi. Jo piesardzība, kā mēdz teikt, nekad nav lieka. Cilvēks ir labs, tā saka. Nu, varbūt tā tas ir. Taču nedrīkst šim labajam cilvēkam visu pārāk atvieglot. Citādi pēkšņi var gadīties, ka viņš kļūst ļauns.

Piektā — Emīla māsiņa Ponija Cepurīte

Sī mazā meitene uz mazā velosipēda ir Emīla māsiņa Berlīnē. Ponija Cepurīte ir brīnišķīga meitene, un īstenībā viņu sauc pavisam citādi. Viņas māte un Tišbeina kundze ir māsas. Un Ponija

Cepurīte ir tikai iesauka.

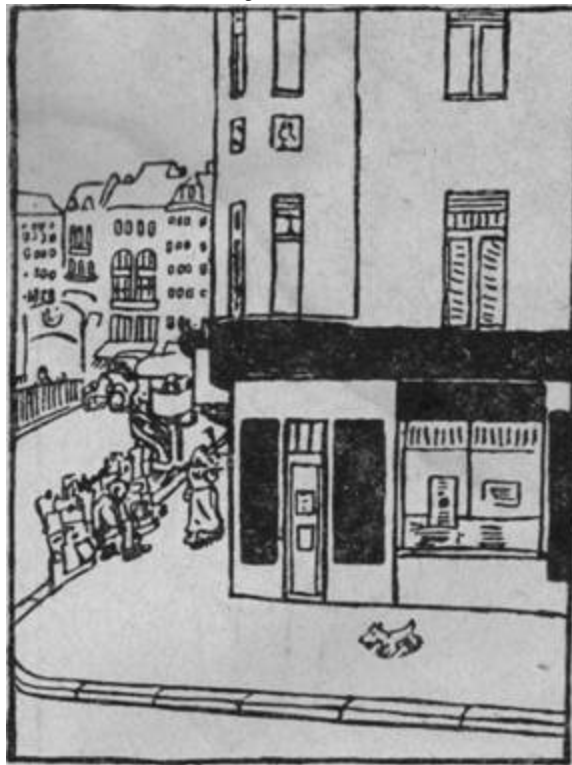
Sestā — viesnīca Nollendorfa laukumā

Nollendorfa laukums atrodas Berlīnē. Un Nollendorfa laukumā, ja vien es nemaldos, atrodas viesnīca, kurā satiekas dažādas stāsta personas, nesniedzot cita citai roku. Bet var gadīties, ka viesnīca atrodas arī Vitenberga laukumā. Varbūt pat Fērbellina laukumā. Tas jāsaprot tā, ka es gluži labi zinu, kur tā atrodas! Bet viesnīcnieks, izdzirdis, ka es par šo notikumu rakstot grāmatu, atnāca pie manis un lūdza, lai es laukumu neminot. Protams, viņa viesnīcai, viņš teica, tas nekādu godu nedarītu, ja visi uzzinātu, ka tajā pārnakšņo «tādi» ļaudis. Tam es piekritu. Un viesnīcnieks aizgāja.

Septītais — zens ar autotauri

Viņu sauc par Gustavu. Viņam ir lieliskas atzīmes vingrošanā. Kas vēl viņam ir? Diezgan laba sirds un autotaure. Visi kvartāla bērni pazīst Gustavu un izturas pret viņu kā pret savu prezidentu. Kad viņš jož pa pagalmiem un uztaurē ar savu tauri, puikas pamet visu, drāžas pa kāpnēm lejā un jautā, kas noticis. Parasti viņš tad sadala zēnus divās futbola komandās — un viņi dodas uz laukumu. Dažkārt taure noder arī citiem mērķiem. Piemēram, kā tajā notikumā ar Emīlu.

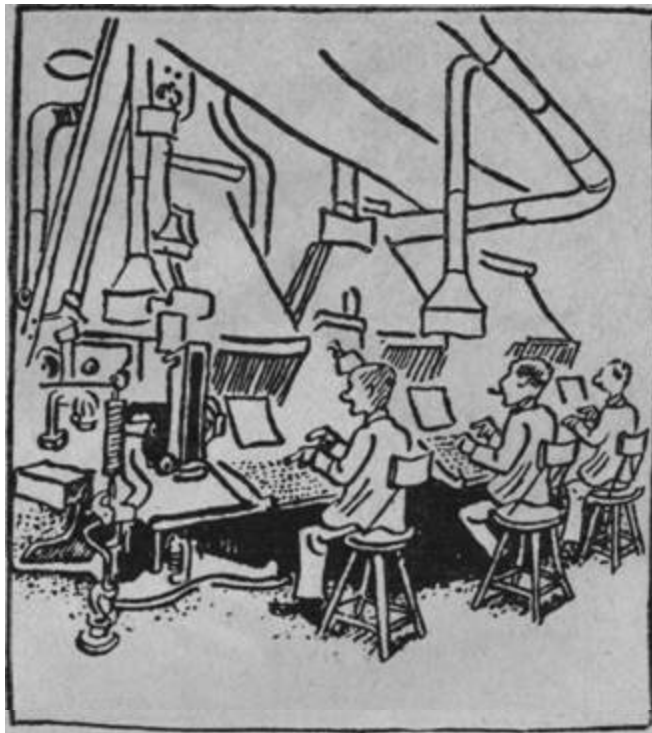
Astotā — bankas filiāle

Lielaajām bankām visās pilsētas daļās ir savas filiāles. Ja ir nauda, tur var pirkt akcijas, un, ja ir konts, tad var izņemt naudu. Tur var izpirkt arī čekus un norēķināties ar tiem. Dažreiz tur nāk mācekļi un izsūtāmās meitenes un grib par desmit markām simt desmitfeniņu gabalus, lai viņu kasieri būtu izdošanai sīknauda. Un, kurš grib apmainīt dolārus vai Šveices frankus, vai liras pret vācu naudu, to var šeit izdarīt. Reizēm cilvēki pat naktī nāk uz banku, lai gan tur nav neviena, kas viņus varētu apkalpot. Tad viņi apkalpo sevi paši.

Devītā — Emīla vecmāmiņa

Viņa ir visjautrākā vecmāmiņa, kādu es pazīstu. Turklāt viņa visu mūžu pieredzējusi tikai rūpes vien. Dažiem cilvēkiem nemaz nav grūti būt jautriem. Turpretī citiem tas prasa lielu piepūli. Agrāk vecmāmiņa dzīvoja pie Emīla vecākiem. Tikai kad nomira skārdnieku meistars Tišbeins, viņa pārcēlās pie otras meitas uz Berlīni. Jo Emīla māte pelnīja pārāk maz, lai trīs cilvēki varētu iztikt. Tagad vecmāmiņa dzīvo Berlīnē. Un katru vēstuli, ko viņa raksta, nobeidz tā: «Man klājas labi, ceru, ka arī jums tāpat.»

Desmitā — lielā laikraksta saliktuve

Visi notikumi nonāk laikrakstā. Tikai tiem jābūt mazliet neparastiem. Ja kādam teļam ir četras kājas, tad šis teļš, protams, nevienu neinteresē. Bet, ja tam ir piecas vai sešas — un tas kādreiz gadās! — tad pieaugušie pie brokastgaldā labprāt izlasa par šādu teļu avīzē. Ja Millera kungs ir krietns cilvēks, tad par viņu neviens neliekas ne zinīs. Bet, ja Millera kungs pielej pienam ūdeni un šo suslu pārdod kā saldu krējumu, tad viņš iekļūst avīzē. Tur nu nekā nelīdz. Vai jūs kādreiz naktī esat gājuši garām laikrakstu spiestuvei? Tur skan un klab, un dārd, ka visas sienas trīc.

Ta, beidzot stāsts var sākties!

Pirmā nodaļa

Emīls palīdz mazgāt galvas

— Tā, — teica Tišbeina kundze, — un tagad ienes krūzi ar ilto ūdeni! — Viņa pati paņēma otru krūzi un mazu, zilu podiņu ar šķidrām kumelīšu ziepēm un gāja no virtuves istabā. I .mīls paķēra krūzi un steidzās mātei pakal.

Istabā sēdēja sieviete, noliekusi galvu pār balto mazgājamo bļodu. Viņas mati bija atraisīti un nokarājās kā trīs mārciņas vilnas. Emīla māte ielēja kumelīšu ziepes gaišajos matos un sāka mazgāt svešo galvu, ka putas vien šķīda.

— Vai nav par karstu? — viņa apvaicājās.

— Nē, pašā laikā, — galva atbildēja.

— Ak, tā jau ir maiznieka Virta kundze! Labdien! — Emīls teica un pabāza krūzi zem mazgājamā galvas.

— Tev gan veicas, Emīl. Es dzirdēju, ka tu braucot uz Berlīni, — teica galva. Iz klausījās, it kā runātājs būtu iebāzts putukrējumā.

— Sākumā viņam lāgā nemaz negribējās braukt, — māte paskaidroja un berza maiznieces galvu. — Bet kālab lai puika brīvdienās nīkst šeit? Berlīni viņš vēl nemaz nepazīst. Un mana māsa Marta jau vairākkārt mūs aicinājusi. Viņas vīrs pelna tīri labi. Viņš strādā pastā. Pašā kantori. Protams, es nevaru braukt līdzī. Pirms svētkiem ir daudz darba. Nu, bet viņš jau ir diezgan liels, un pašam ceļā jābūt piesardzīgam. Turklāt mana māte viņu sagaidīs Fridriha ielas stacijā. Viņi satiksies pie puķu kioska.

— Berlīne viņam noteikti patīks. Tur bērniem ir ko redzēti l'irms pusotra gada mēs tur bijām aizbraukuši ar sporta klubu. I ada burzma! Un ielas patiešām naktī ir tikpat gaišas kā dienā. Un auto! — Virta kundze stāstīja no mazgājamās bļodas.

— Droši vien daudz ārzemju auto? — Emīls jautāja.

— Kā lai es to zinu, — Virta kundze atteica un nošķaudījās. Ziepju putas viņai bija iekļuvušas degunā.

— Bet tagad žigli posies! — māte skubināja. — Tavu labo uzvalku esmu nolikusi guļamistabā. Velc tik mugurā, tiklīdz Virta kundze būs safrizēta, mums jāsteidz paēst.

— Kuru kreklu? — Emīls apjautājās.

— Viss salikts uz gultas. Zeķes velc uzmanīgi. Bet vispirms pamatīgi nomazgājies. Un iever kurpēm jaunas saites. Aši!

— Pū! — Emīls nopūtās un taisījās prom.

Kad Virta kundze, skaisti sacirtota un ar savu attēlu spogulī apmierināta, bija aizgājusi, māte iegāja guļamistabā un ieraudzīja, ka Emīls ir gluži nelaimīgs.

— Vai tu man nevari pateikt, kas izgudrojis šos labos uzvalkus?

— Diemžēl ne. Bet kādēļ tu to gribi zināt?

— Pasaki, kur šis zellis dzīvo, un es viņu nošaušu!

— Ai, cik tev gan grūti! Citi bērni skumst, ka viņiem nav laba uzvalka. Jā, katram savas raizes... Ka neaizmirstu: šovakar palūdz krustmātei Martai drēbju pakaramo un kārtīgi uzkar uzvalku. Bet vispirms to iztīri. Neaizmirsti! Un rīt tu vari atkal vilkt puloveru, savu veco vamzi. Un kas vēl? Koferis sakravāts. Puķes krustmātei ietītas. Naudu vecmāmiņai es tev iedošu vēlāk. Un tagad ēdīsim. Nāciet, jaunais cilvēk!

Tišbeina kundze aplika roku dēlam ap kaklu un veda viņu uz virtuvi. Pusdienā bija makaroni ar šķiņķi un rīvētu Parmas sieru. Emīls sukāja iekšā par trim. Tikai reizumis viņš pārtrauca ēšanu un uzmēta mātei skatienu, it kā baidītos, ka māte varētu ņemt ļaunā viņa lielo ēstgribu tieši atvadu brīdī.

— Un tūlīt atraksti kartīti! Es ieliku tev koferī, pašā virsū.

— Tiks izdarīts, — Emīls atbildēja un pēc iespējas neuzkrītošāk nogrūda makaronu no ceļgala. Māte, par laimi, nekā nepamanīja.

— Sirsnīgi pasveicini visus no manis. Esi piesardzīgs. Berlīnē ir citādi nekā pie mums Neištatē. Svētdien tu iesi ar tēvoci Robertu uz ķeizara Fridriha muzeju. Uzvedies rātņi, lai nedomā, ka mēs šeit nezinām, kas pieklājas.

— Dodu savu godavārdu! — Emīls apsolīja.

Pēc pusdienām abi iegāja istabā. Māte izņēma no skapja skārda kastīti un pārskaitīja naudu. Viņa nogrozīja galvu un skaitīja vēlreiz. Tad jautāja:

Kas vakar pēcpusdienā šeit bija, hm?

Tomasas jaunkundze, — Emīls atbildēja, — un Hom- līiii 14a kundze.

— Jā. Tomēr vēl nesaskan. — Viņa padomāja, sameklēja lapu, kurā pierakstīja frizētavas ienākumus, sarēķināja un beidzot noteica: — Trūkst astoņu marku.

Šorīt agri te bija gāzes vīrs.

Pareizi! Nu gan diemžēl saskan. — Māte it kā nevērīgi noteica, droši vien, lai atvairītu rūpes, un paņēma no skārda kastītes trīs naudas zīmes. — Tā, Emīl! Te ir simt četrdesmit marku. Viena simtmarku zīme un divas divdesmitmarku zīmes. Simt divdesmit markas iedod vecmāmiņai un saki viņai, lai nedusmojas, ka pagājušoreiz neko neaizsūtījām. Nesanāca. Šoreiz tu aizved viņai pats. Turklāt vairāk nekā parasti. Un noskūpstī viņu. Saprati? Pārējās divdesmit markas paturi sev. Par tām tu nopirksi biļeti, kad brauksi atkal mājās. Tā maksa apmēram desmit marku. Skaidri nezinu. Ja kaut kur iesiet, par atlikušo naudu savu daļu tēriņa tu samaksā pats. Ir labi, ja kabatā katram gadījumam dažas liekas markas. Jā. Un te būs krustmātes Martas vēstules aploksne. Tajā es ielikšu naudu. Uzmanies, ka nepazaudē! Kur tu to iebāzīsi?

Viņa ielika trīs naudas zīmes aploksnē, kas vienā galā bija atgriezta vaļā, pārlocīja to vidū pušu un iedeva Emīlam.

Zēns brīdi apdomājās. Tad iebāza aploksni labajā iekškabatā, pavisam dziļi, sev par apmierinājumu vēlreiz no ārpuses uzsita pa zilajiem svārkiem un pārliecināti noteica:

— Tā, no turienes laukā neizrāpsies.

— Vilcienā nevienam nestāsti, ka tev tik daudz naudas.

— Bet mammucīt! — Emīls bija gluži aizvainots. Iedomāties, ka viņš būs tāds mulķis!

Tišbeina kundze ielika vēl drusku naudas savā makā. Tad viņa aiznesa skārda kastīti atpakaļ uz skapi un vēlreiz ātri pārlasīja no Berlīnes saņemto māsas vēstuli, kurā bija dots precīzs atiešanas un pienākšanas laiks vilcienam, ar kuru Emīlam jābrauc.

Daudzi no jums droši vien domā, ka par simt četrdesmit markām patiešām nav tik daudz jārunā, kā to darīja friziere Tišbeina kundze ar savu dēlu. Ja kāds mēnesī pelna divi tūkstoši vai divdesmit tūkstoši, vai pat simttūkstoš markas, tad tas viņam nav arī vajadzīgs.

Bet jums jāzina, ka vairums cilvēku nopelna daudz, daudz mazāk. Un, ja kāds nedēļā nopelna trīsdesmit piecas markas, tad viņam — vai nu jums tas patīk vai ne — ietaupītās simt četrdesmit markas jāuzskata par lielu naudu. Neskaitāmiem cilvēkiem simt markas ir gandrīz tikpat daudz kā miljons, un viņi raksta simt markas, tā sakot, ar sešām nullēm. Pat sapņos tie nevar iedomāties, cik daudz patiesībā ir viens miljons.

Emīlam nebija vairs tēva. Taču viņa mātei darba netrūka, viņa frizēja savā istabā, mazgāja

gaišus un tumšus matus, nerimīgi strādāja, lai viņiem būtu ko ēst un lai varētu samaksāt par gāzi, oglēm, īri, apģērbu, nopirkt grāmatas un nomaksāt skolas naudu. Tikai dažreiz viņa bija slima un gulēja gultā. Tad atnāca ārsts un parakstīja zāles. Emīls lika mātei siltas kompreses un vārīja virtuvē viņai un sev ēdienu. Un, kad māte gulēja, Emīls uzslaucīja grīdu ar slapju lupatu, lai viņa neteiktu: «Man jāceļas augšā. Dzīvoklis galīgi netīrs.»

Vai jūs sapratīsiet un nesmiesieties, ja es jums tagad teikšu, ka Emīls bija priekšzīmīgs zēns? Redzat, viņš ļoti mīlēja savu māti. Un viņam būtu briesmīgs kauns, ja viņš slinkotu, kamēr māte strādā, rēķina un atkal strādā. Vai viņš varēja nemācīties vai norakstīt no Naumaņu Riharda? Vai viņš varēja kavēt skolu, ja tas būtu iespējams? Viņš redzēja, kā māte pūlas, lai viņam nekā netrūktu, lai viņam būtu tāpat kā citiem skolēniem. Vai tad viņš maz drīkstēja māti apkrāpt?

Emīls bija priekšzīmīgs zēns. Tā tas ir. Bet viņš nebija no tādiem, kas citādi nevar tāpēc, ka ir glēvi un skopi, vai tāpēc, ka kļuvuši pārlietu pieauguši. Viņš bija priekšzīmīgs tādēļ, ka gribēja tāds būt! Viņš tā bija nolēmis, tāpat kā, piemēram, nolemj neiet vairs uz kino vai neēst konfektes. Viņš tā bija nolēmis, un bieži viņam gāja diezgan grūti.

Viņš pats bija apmierināts, ja varēja pirms lieldienām pārnākt mājās un teikt: «Māt, te ir liecība, es atkal esmu labākais skolnieks!» Ne jau sevis dēļ Emīls priecājās par uzslavām, ko saņēma skolā un citur, viņš zināja, ka tās sagādā prieku mātei. Viņš bija lepns, ka tā var atlīdzināt mātei par darbu, ko viņa visu mūžu nenoguruši darīja viņa labā ...

— Zips! — māte uzsauca. — Mums jāsteidzas uz staciju. Ir jau ceturksnis uz diviem. Un vilciens atiet pirms diviem.

— Nu tad uz priekšu, Tišbeina kundze! — Emīls teica mātei. — Tikai lieciet vērā, ka koferi nesīšu es pats!

Otra nodaļa

Policists Ješke klusē

Iziedama no mājas, māte teica:

— Ja nāks zirgu tramvajs, brauksim līdz stacijai.

Kurš no jums zina, kāds izskatās zirgu tramvajs? Bet, tā kā tas patlaban iegriežas ap stūri un pietur, jo Emīls paināj, tad es jums to ātri aprakstīšu, iekams tas nav aizklaudzējis tālāk.

Tātad zirgu tramvajs pirmām kārtām ir varena lieta. Turklāt tas skrien pa sliedēm kā īsts, pieaudzis tramvajs, un tam ir arī tādi paši vagoni, tikai priekšā aizjūgts ormaņa kleperis. Emīlam un viņa draugiem šķita, ka šis kleperis ir tīrais apkaunojums, un viņi sapņoja par elektrisko tramvaju ar gaisa vadu un sliedēm, pieciem starmešiem priekšā un trim aizmugurē, bet Neištates pilsētas valde uzskatīja, ka četri kilometri garo sliežu ceļu gluži labi var apkalpot ar dzīvo zirgspēku. Tātad līdz šim par elektrību nevarēja būt nekādu runu, un vadītājam nebija nekādas darīšanas ar kloķiem un svirām.

Un, ja zirgu tramvajā sēdēja kāds, kas dzīvoja Rātsnama ielā 12, un gribēja izkāpt, tad viņš tikai piedauzīja pie rūts. Tad konduktors uzsauca «Tprū!» — un pasažieris tika mājās, īstā pieturas vieta varbūt bija tikai pie 30. vai 46. nama. Bet Neištates «Ielu dzelzceļu akciju sabiedrībai» tas bija gluži vienalga. Tai bija laika diezgan. Zirgam bija laika diezgan. Konduktoram bija laika diezgan. Neištates iedzīvotājiem bija laika diezgan. Un, ja nu kādam tiešām bija ļoti jāsteidzas, viņš gāja kājām ...

Stacijas laukumā Tišbeina kundze ar dēlu izkāpa. Kamēr Emīls vilka lejā koferi no platformas, aizmugurē kāda dobja balss noducināja:

— Jūs laikam braucat uz Šveici?

Tas bija policists Ješke. Mate atbildēja:

— Nē, mans puika brauc uz kādu nedēļu pie radiem Berlīnē.

Emīlam metās tumši zils, gandrīz melns gar acīm. Jo viņam bija gaužām slikta sirdsapziņa. Nesen kāds ducis reāl- skolnieku pēc vingrošanas stundas upmalas pļavā bija slepus lielhercoga pieminēklis, ko dēvēja par Kārli ar šķībo vaigu, uzbāzuši saltajā galvā vecu filca platmali. Un, tā kā Emīls bija labs zīmētājs, tad pārējie viņu bija pacēlušī gaisā, un viņam vajadzēja ar krāsainiem zīmuļiem uzkrāsot lielhercogam sarkanu degunu un piķa melnas ūsas. Un, kamēr viņš vēl krāsoja, laukuma otrā galā it kā no zemes bija izlīdis policists Ješke!

Viņi bija aizšmaukuši zibens ātrumā. Tomēr zēni bažījās, vai Ješke nav viņus pazinis.

Bet policists Ješke neteica nekā, tikai novēlēja Emīlam laimīgu ceļu un apvaicājās mātei par viņas veselību un darbu.

Tomēr Emīls labi vis nejutās. Un, kad viņš stiepa savu koferi pāri tukšajam laukumam uz staciju, viņam kājas trīcēja. Kuru katru mirkli varēja sagaidīt, ka Ješke pēkšņi aiz muguras uzbrēks: «Emīl Tišbein, tu esi apcietināts! Rokas augšā!» Taču nekas nenotika. Varbūt policists bija nolēmis pagaidīt, kamēr Emīls pārbrauks?

Tad māte pie kases lodziņa nopirka biļeti (protams, trešajā klasē) un perona biļeti. Pēc tam viņi izgāja uz pirmo peronu — lūdzu, Neištates stacijā ir četri peroni — un gaidīja Berlīnes vilcienu. Atlika vēl tikai dažas minūtes.

— Neko neatstāj vilcienā, dēliņ! Un neuzsēdies uz puķu pušķa! Lai kāds tev koferi uzliek augšā bagāžas tīklā. Tikai pieklājīgi palūdz!

— Koferi es pats uzcelšu augšā. Neesmu jau nekāds vārgulis!

— Nu labi. Tikai nepabrauc savai stacijai garām! Berlīnē vilciens ienāk vakarā — sešos un

septiņpadsmit minūtēs Fridriha ielas stacijā. Neizkāp agrāk — pie zooloģiskā dārza vai kur citur!

— Esiet bez bažām, kundze!

— Galvenais, neesi pret citiem cilvēkiem tik nepieklājīgs kā pret savu māti. Un nemet papīru uz grīdas, kad būsi apēdis savu desu maizi. Un — nepazaudē naudu!

Emīls izbijies iegrūda roku svārku labajā krūšu kabatā. Tad atviegloti uzelpoja un noteica:

- Viss savā vietā!

Viņš paņēma māti zem rokas un pastaigājās ar viņu šurp nu turp pa peronu.

- Nepārstrādājies, mammucīt! Un nenaslimsti! Nu tev ne- bii. neviena, kas tevi varētu kopt.

Tad es tūliņ kāpšu lidmašīnā mi braukšu mājās. Un atraksti man arī. Ilgāk par nedēļu es nepalikšu, tu jau zini. — Viņš cieši pieklāva māti sev klāt. Viņa noskūpstīja Emīlu uz degungala.

Svilpdams un šņākdams pienāca Berlīnes pasažieru vilciens un apstājās. Emīls vēlreiz apķērās mātei ap kaklu. Tad zēns iekāpa ar savu koferi vagonā. Māte padeva viņam puķes un sviestmaižu sainīti un apjautājās, vai viņš pratīs atrast savu vietu. Emīls pamāja.

— Tā tad izkāp Fridriha ielā!

Viņš pamāja.

— Uzvedies pieklājīgi, palaidni!

Viņš pamāja.

— Esi laipns pret Poniju Cepurīti. Jūs viens otru nemaz nepazīsat.

Viņš pamāja.

— Un raksti man!

— Tu man arī!

Droši vien tā turpinātos stundām ilgi, ja nebūtu vilcienu saraksta. Vilciena pavadonis ar sarkano ādas somiņu sauca:

— Iekāpt! Iekāpt!

Vagona durvis noklaudzēja. Lokomotīve sāka vilkt. Un vilciens aizbrauca.

Māte vēl ilgi māja ar mutautiņu. Tad viņa lēni apgriezās mi gāja mājās. Un, tā kā mutautiņš mātei jau bija rokā, viņa ņēma un apraudājās.

liet tikai mazliet. Jo mājās māti jau gaidīja miesnieka Au- Kiistina kundze un vēlējās, lai viņai pamatīgi izmazgā matus.

Treša nodala

Brauciens uz Berlīni var sākties

Emīls noņēma skolnieka cepuri un sacīja:

— Labdien, kungi un dāmas. Varbūt kāda vietiņa ir vēl brīva?

Protams, viena vieta bija vēl brīva. Kāda tukla dāma, kas bija novilkusi kreisās kājas kurpi, jo tā spieda, teica savam kaimiņam, kādam vīrietim, kurš elpojot briesmīgi sēca:

— Tik pieklājīgi bērni mūsu dienās ir retums. Kad es atceros savu jaunību, ak dievs! Toreiz valdīja pavisam cits gars. — Turklāt viņa noteiktā taktī zeķē grozīja saspiesto kājas pirkstu. Emīls ar interesi noskatījās. Vīrietis tā sēca, ka tik tikko spēja palocīt galvu.

Emīls jau sen bija ievērojis, ka ir tādi cilvēki, kas vienmēr saka: «Ak dievs, agrāk viss bija labāk!» Viņš nemaz vairs neklausījās, ja kāds apgalvoja, ka senāk gaiss bijis daudz veselīgāks vai ka vēršiem bijušas lielākas galvas. Lielākoties tā nebija taisnība: šie cilvēki piederēja pie tās sugas, kas negrib būt apmierināti, jo citādi viņi būtu apmierināti.

Emīls aptaustīja svārku labo kabatu un aprima tikai tad, kad dzirdēja aploksni čaukstam. Ceļabiedri viesa uzticību un nepavisam neizskatījās pēc laupītājiem un slepkavām. Blakus briesmīgi sēcošajam vīrietim sēdēja sieviete, kas tamborēja šalli. Pie loga, blakus Emīlam, kāds kungs ar stīvu platmali galvā lasīja avīzi.

Pēkšņi viņš atlika avīzi sāņus, izņēma no kabatas šokolādes gabaliņu, sniedza to zēnam un teica:

— Nu, jaunais cilvēk, kā būtu?

— Pateicos, — Emīls atbildēja un paņēma šokolādi. Pēc tam viņš aši norāva savu cepuri, palocījās un sacīja: — Mani sauc par Emīlu Tišbeinu.

Ceļabiedri smaidīja. Arī kungs savukārt nopietni pacēla stīvo platmali un teica:

— Ļoti patīkami, es esmu Grundeiss.

Tad tuklā dāma, kas bija novilkusi kreisās kājas, kurpi, apjautājās:

— Vai Neištātē vēl dzīvo tirgotājs Kurchalss?

— Jā, Kurchalsa kungs dzīvo gan vēl, — Emīls atteica, — vai jūs viņu pazīstat? Tagad viņš nopircis to zemes gabalu, uz kura atrodas viņa veikals.

— Ak tā, nu tad pasaki viņam, ka Jakoba kundze no Liel- grīnavas liek viņu sveicināt.

— Bet es tagad braucu uz Berlīni.

— Tas nav tik steidzīgi, pasveicini, kad atgriezīsies, — Jakoba kundze noteica, atkal grozīdama kājas pirkstu, un iesmējās tā, ka cepure viņai noslīdēja uz acīm.

— Ak tad tu brauc uz Berlīni? — Grundeisa kungs apjautājās.

— Jā, un mana vecmāmiņa gaidīs Fridriha ielas stacijā pie puķu kioska, — Emīls attrauca un atkal aptaustīja svārkus. Paldies dievam, aploksne joprojām čaukstēja.

— Vai tu Berlīni pazīsti?

— Nē.

— Nu, tad gan tev būs ko brīnīties! Berlīnē tagad ir nami ar simt stāviem un jumti piesieti pie debesīm, lai vējš neaiz- pūš... Un, ja kādam steidzīgi jānokļūst citā pilsētas rajonā, tad viņu pastā ātri ieliek kastē, kasti caurulē un aizšauj ar pneimatisko pastu uz pasta nodaļu tajā pilsētas daļā, kur šis cilvēks grib nokļūt... Un, ja nav naudas, tad aiziet uz banku, iekļīlā savas smadzenes un dabū tūkstoš markas. Cilvēks tikai divas dienas var dzīvot bez smadzenēm; atpakaļ tās no bankas var dabūt tikai tad, ja samaksā tūkstoš divsimt markas. Tagad ir izgudroti kolosāli moderni medicīnas aparāti un ...

— Laikam arī jūsu smadzenes patlaban ir bankā, — vīrietis, kas tik šausmīgi sēca, sacīja kungam ar stīvo platmali un vel piebilda: — Nerunājiet taču tādas muļķības!

Tuklā Jakoba kundze aiz bailēm vairs negrozīja kāju pirkstu. Un dāma, kas tamborēja šalli, pārtrauca strādāt.

Emīls negribīgi iesmējās. Starp kungiem notika garāka i/skaidrošanās. Emīls nodomāja: «Negribu par viņiem nekā vairs zināt!» — un izkravāja savas desu maizītes, lai gan nesen bija ēdis pusdienas. Kad viņš tiesāja trešo sviestmaizi, vilciens apstājās kādā lielā stacijā. Emīls neredzēja stacijas nosaukumu un nesaprata arī, ko konduktors aiz loga nokliedza. Gandrīz visi pasažieri izkāpa: sēcošais vīrietis, dāma, kas tamborēja, un arī Jakoba kundze. Viņa gandrīz nokavējās, jo nevarēja aizsaitēt kurpi.

— Tātad sirsnīgi pasveicini Kurchalsa kungu, — viņa vēl noteica. Emīls pamāja.

Tad viņi ar kungu stīvajā platmalē palika vieni paši. Emīlam tas ne visai patika. Cilvēks, kas izdala šokolādi un stāsta ērmīgas lietas, nav nopietni ņemams. Emīls atkal gribēja aptaustīt aploksni, bet neuzdrīkstējās. Kad vilciens sāka atkal braukt, viņš iegāja tualetes telpā, tur izņēma no kabatas aploksni, pārskaitīja naudu — vēl bija visa — un nezināja, ko lai iesāk. Beidzot viņam iešāvēs prātā kāda doma. Viņš paņēma adatu, ko atrada svārku apkaklē, izdūra to cauri visām trim naudas zīmēm, tad aploksnei un beidzot oderei. Viņš, tā sakot, pienagloja savu naudu. Tā, viņš nodomāja, tagad nekas ļauns nevar atgadīties. Tad viņš iegāja atpakaļ kupejā.

Grundeisa kungs bija ērti atzvēlies stūrī un gulēja. Emīls bija priecīgs, ka viņam nav jāsarunājas, un skatījās pa logu. Garām skrēja koki, vējdzirnavas, lauki, fabrikas, govju bari, zemnieki, kas māja vilcienam. Bija ļoti jauki noskatīties, kā viss aizslīd garām gandrīz kā uz gramofona plates. Bet galu galā nevar jau stundām ilgi blenzt pa logu.

Grundeisa kungs joprojām gulēja un mazliet krāca. Emīls labprāt būtu pastaigājies šurp un turp, bet tad uzmodinātu to otru, un to viņš nepavisam negribēja. Viņš atzvēlās kupejas pretējā stūrī un vēroja gulētāju. Kāpēc gan šim vīrietim visu laiku cepure galvā? Viņam bija garena seja, šauras jo šauras, melnas ūsiņas un simtiem grumbu ap muti, un ausis viņam bija ļoti plānas un atkārušās.

Ai, Emīls sarāvās un nobijās. Viņš gandrīz bija iemidzis! To viņš nekādā gadījumā nedrīkstēja. Kaut taču vēl kāds būtu iekāpis! Vilciens pāris reižu pieturēja, bet neviens cilvēks nenāca. Turklāt pulkstenis bija tikai četri, un Emīlam jābrauc vēl vairāk nekā divas stundas. Viņš ieknieba sev kājā. Skolā Bremzera kunga vēstures stundās tas vienmēr palīdzēja.

Kādu laiciņu bija labi. Emīls prātoja, kāda gan tagad izskatās Ponija Cepurīte. Bet zēns nekādi nespēja atcerēties

viņas seju. Viņš tikai zināja, ka pēdējā apciemojumā, kad Ponija, vecmāmiņa un krustmāte Marta bija atbraukušas uz Nei- štati, meitene gribēja ar viņu boksēties. Viņš, protams, bija atteicies, jo meitene bija spalvas svarā, bet viņš vismaz pus- smagajā svarā. Tas būtu negodīgi, viņš toreiz bija sacījis. Pietiktu ar vienu vienīgu belzienu, lai meiteni pēc tam vajadzētu kasīt no sienas. Ponija tikai tad bija likusies mierā, kad iejaucās krustmāte Marta.

Bums! Viņš gandrīz nokrita no sola. Jau atkal iesnauadies! Viņš knieba un knieba sev kājās. Droši vien viņam visur jau bija zili un zaļi plankumi. Tomēr nekas nelīdzēja.

Zēns mēģināja skaitīt pogas. Skaitīja no augšas uz leju un tad vēlreiz no apakšas uz augšu. No augšas uz leju bija divdesmit trīs pogas. Un no apakšas uz augšu divdesmit četras. Emīls atzvēlās pret sienu un pārdomāja, kā gan tas var būt.

Un tā viņš iemiga.

Ceturta nodala

Sapnis, kurā notiek liela skriešana

Emīlam pēkšņi likās, it kā vilciens brauktu pa apli kā mazie vilcieniņi, ar kuriem bērni istabā rotaļājas. Viņš palūkojās pa logu un nodomāja, ka tas ir ļoti savādi. Aplis kļuva arvien mazāks. Lokomotīve nāca aizvien tuvāk pēdējam vagonam. Un šķita, ka tā to dara ar nolūku! Vilciens griezās kā suns ap savu asti. Melnā, joņojošā apla vidū slējās koki, stikla dzirnavas un milzu nams, kam bija divsimt stāvu.

Emīls gribēja zināt, cik ir pulkstenis, un vilka to ārā no kabatas. Viņš vilka to un vilka, un izrādījās, ka tas ir mātes istabas sienas pulkstenis. Viņš paskatījās uz ciparnīcu, un tur bija rakstīts: «185 km stundā. Spļaut uz grīdas aizliegts — apdraud dzīvību.» Viņš atkal palūkojās pa logu. Lokomotīve nāca pēdējam vagonam aizvien tuvāk. Emīlu sagrāba ārkārtīgas bailes. Ja lokomotīve uzskries pēdējam vagonam, protams, notiks katastrofa. Tas bija skaidrs. Emīls nekādā ziņā to negribēja piedzīvot. Viņš atvēra durvis un skrēja pa kāptuves apmali gar vagonu ārpusi uz priekšu. Varbūt lokomotīves vadītājs iesnauzīs? Skriedams garām, viņš ielūkojās kupeju logos. Nekur neviens nesēdēja. Vilciens bija tukšs. Emīls ieraudzīja tikai vienu vienīgu vīrieti ar stīvu šokolādes platmali galvā; viņš nolauza lielu gabalu no cepures malas un norija. Emīls piedauzīja pie rūts un rādīja uz lokomotīvi. Bet vīrietis tikai smējās, nolauza vēl vienu šokolādes gabalu un nobraucīja sev vēderu, jo viņam tā ļoti garšoja.

Beidzot Emīls nokļuva pie ogļu tendera. Tad, sparīgi pie- vilkdamies, viņš rāpās augšā pie lokomotīves vadītāja. Tas tupēja uz bukas, vicināja pātagu un turēja grožus, it kā vilcienam priekšā būtu aizjūgti zirgi. Un tiešām tā tas bija! Vilcienu vilka deviņi zirgi, pa trim blakus. Pie pakaviem tiem bija sudraba skrituļi. Zirgi skrēja pa sliedēm un dziedāja: v Jātiek prom, jātiek prom mums no pilsētas ir!»

Emīls purināja kučieri un kļiedza:

— Apturiet! Citādi būs nelaime! — Te viņš ieraudzīja, ka kučieris nebija neviens cits kā policists Ješke.

Tas asi uzlūkoja viņu un uzsauca:

— Kas tie bija par puikām? Kas notriepa lielhercogu Kārli?

— Es! — Emīls atbildēja.

— Kas vēl?

— To es neteikšu!

— Tad mēs brauksim atkal riņķī!

Un policists Ješke sāka pātagot savus kleperus, tā ka tie slējās pakāļkājās un tad vēl ātrāk nekā pirmīt metās uz pēdējo vagonu. Bet pēdējā vagonā sēdēja Jakoba kundze un vicināja rokā kurpes. Viņai bija šausmīgi bail, tāpēc ka zirgi jau snaikstījās pēc viņas kāju pirkstiem.

— Es jums došu divdesmit markas, policista kungs, — Emīls kļiedza.

— Met mulķības pie malas! — Ješke uzsauca un kā traks šaustīja zirgus ar pātagu.

Nu Emīls vairs nespēja ilgāk izturēt un izlēca no vilciena. Viņš apmeta divdesmit kūleņus lejup pa nogāzi, taču nekas ļauns ar viņu nenotika. Viņš piecēlās un atskatījās uz vilcienu. Tas apstājās, un deviņi zirgi pagrieza galvas pret Emīlu. Policists Ješke pielēca kājās, sīta zirgus ar pātagu un blāva:

— Nū, nū! Viņam pakal! — Visi deviņi zirgi izlēca no sliedēm un auloja Emīlam taisni virsū, vagoni lēkāja kā gumijas bumbas.

Emīls ilgi neprātoja — joza prom, ko kājas nes. Pāri pļavai, garām vairākiem kokiem, pāri strautam, uz debesskrāpja pusi. Sad tad viņš atskatījās. Vilciens nemitīgi drāzās viņam dārdēdams pakaļ. Koki tika nogāzti, tie sašķīda šķembelēs. Ti- kni kāds milzu ozols bija palicis stāvam, un tā augstākajā zarā sēdēja tuklā Jakoba kundze, šūpojās vējā, raudāja un nespēja ai/.saitēt kurpi. Emīls skrēja tālāk.

Divsimt stāvu augstajam namam bija lieli, melni vārti. Viņš ieskrēja pa tiem iekšā un pa otru pusi atkal laukā. Vilciens Joņoja pakaļ. Emīls labprāt būtu kādā kaktā licies slīpi un nosnaudies, jo bija briesmīgi noguris un drebēja pie visām miesām. Bet viņš nedrīkstēja aizmigt. Vilciens rībēdams jau drāzās cauri namam.

Emīls ieraudzīja dzelzs kāpnes. Tās veda augšup līdz pat nama jumtam. Un viņš sāka kāpt. Par laimi, viņš bija labs vingrotājs. Kāpdams viņš skaitīja stāvus. Piecdesmitajā stāvā viņš iedrošinājās atskatīties. Koki bija kļuvuši pavisam maziņi, un stikla dzirnavas tikko varēja saskatīt. Bet, ak šausmas! Vilciens brauca augšā gar nama sienu. Emīls rāpās aizvien augstāk. Vilciens rībināja pa kāpnēm augšup, it kā tās būtu sliedes.

Simtais stāvs, simt divdesmitais stāvs, simt četrdesmitais stāvs, simt sešdesmitais stāvs, simt astoņdesmitais stāvs, simt deviņdesmitais stāvs, divsimtais stāvs! Emīls stāvēja uz jumta un nezināja vairs, ko iesākt. Jau bija dzirdama zirgu zviegšana. Tad zēns pārskrēja pāri jumtam līdz viņam galam, izvilka no svārkciem mutautu un izpleta to. Un, kad nosvīdušie zirgi līda pāri jumta malai 1111 vilciens nopakaļ, Emīls pacēla izplesto mutautu pāri galvai un lēca tukšumā. Viņš vēl dzirdēja, kā vilciens sagāž dūmeņus. Uz brīdi viņš zaudēja dzirdi un redzi.

Un tad — bac! — viņš nokrita pļavā.

Noguris, aizvērtām acīm viņš mirkli palika guļam un labprāt būtu sapņojis skaistu sapni. Bet, tā kā viņš vēl nebija pilnīgi nomierinājies, tad paskatījās augšup uz lielo namu un ieraudzīja, ka uz jumta visi deviņi zirgi atver lietussargus. Policistam Ješkem arī bija lietussargs, un viņš ar to skubināja zirgus. Tie saslējās pakaļkājās, iešūpojās un metās dziļumā. Nu vilciens planēja lejā uz pļavu un auga arvien lielāks un lielāks.

Emīls pielēca kājās un joza pāri pļavai uz stikla dzirnavām. Tās bija caurspīdīgas, un viņš ieraudzīja iekšā māti, kas patlaban mazgāja Augustina kundzei matus. Paldies dievam, viņš nodomāja un ieskrēja pa sētas durvīm dzirnavās.

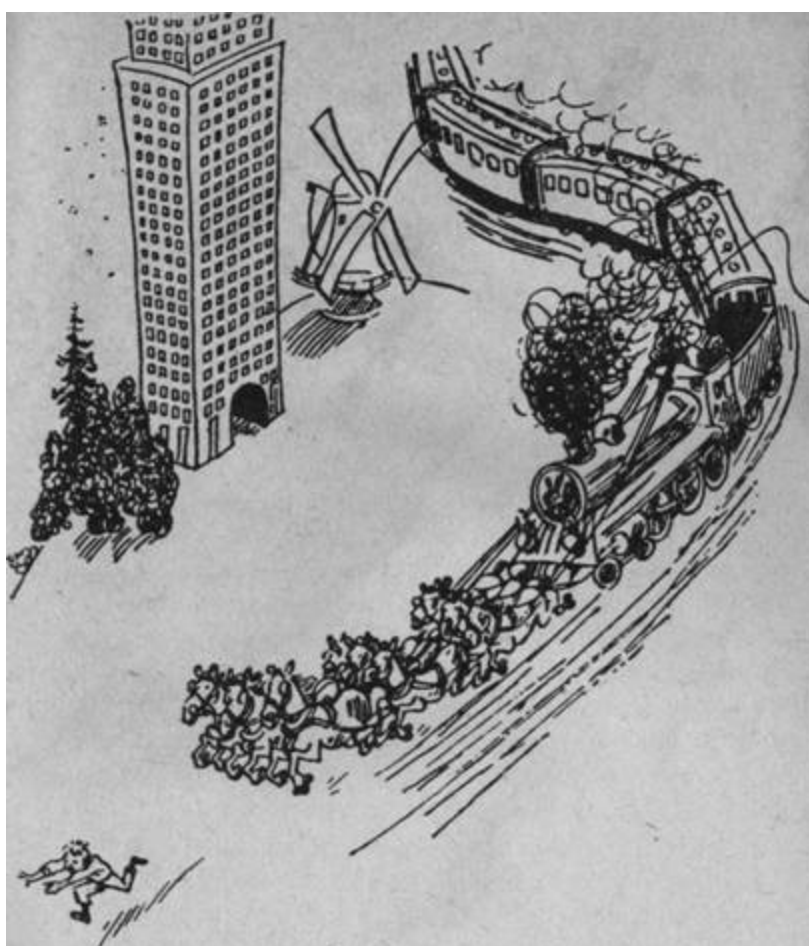
— Mammucīt! — viņš iesaucās. — Ko lai es tagad iesāku?

— Kas noticis, manu zēn? — māte jautāja, nepārstādama mazgāt matus.

— Paskaties jel caur sienu!

Tišbeina kundze palūkojās ārā un ieraudzīja, ka zirgi un vilciens nolaižas pļavā un tūlīt sāk auļot uz dzirnavām.

— Tas taču ir policists Ješke, — māte sacīja un izbrīnījusies nogrozīja galvu.

— Viņš visu laiku kā vājprātīgs drāžas man pakaļ!

— Nu un kas par to?

— Es nesen Obermarktā lielhercogam Kārlim ar šķībo vaigu uzkrāsoju sarkanu degunu un padegunē uzzīmēju ūsas.

- Jā, kur gan citur tu tās ūsas varēji zīmēt? — Augustina Kundze apvaicājās un iespurdzās.

- Citur nekur, Augustina kundze. Bet tas jau nav tas Jau- iukais. Viņš gribēja arī zināt, kas vēl tur bijuši. Un to es viņam nevaru teikt. Tā taču ir godalieta.

Emīlam taisnība, — māte noteica, — bet ko lai mēs tagad darām?

— Ieslēdziet motoru, mīļā Tišbeina kundze, — Augustina kundze sacīja.

Emīla māte nospieda pie galda kādu sviru, un tūlīt visi četri dzirnavu spārni sāka griezties. Un, tā kā spīdēja saule un spārni bija no stikla, tad tie mirdzēja un laistījās tik spoži, ka apžilbināja acis. Un, kad šie deviņi zirgi ar savu vilcienu bija pieauļojuši klāt, tie kļuva tramīgi, saslējās stāvus un negribēja tālāk spert ne soli. Policists Ješke tā lādējās, ka bija dzirdams pat cauri stikla sienām. Bet zirgi nekustējās ne no vietas.

— Tā, un tagad mierīgi mazgājiet atkal manu galvu, — Augustina kundze sacīja, — jūsu zēnam vairs nekas nevar notikt.

Friziere Tišbeina kundze ķērās atkal pie darba. Emīls apsēdās uz krēsla, kas arī bija no stikla, un nelikās vairs ne zinis. Bet tad viņš skaļi iesmējās un sacīja:

— Tas ir lieliski. Ja es pirmīt būtu zinājis, ka tu esi šeit, es nemaz nebūtu rāpies augšā tajā sasodītā mājā.

— Cerams, ka uzvalks nav cietis! — māte noteica. Tad viņa apjautājās: — Vai naudu neesi pazaudējis?

Emīls sajuta stipru grūdienu. Ar blīkšķi viņš novēlās no stikla krēsla.

Zēns pamodās.

Piektā nodaļa

Emīls izkāpj nepareizā stacijā

Kad Emīls atmodās, vilciens patlaban atkal sāka braukt. Miegā viņš bija nokritis no sola, tagad viņš gulēja uz grīdas un bija ļoti nobijies. Zēns tikai vēl īsti nezināja, kādēļ. Sirds sita kā tvaika vesis. Viņš bija gandrīz aizmirsis, kur atrodas. Tad zēns pamazām sāka atcerēties. Pareizi, viņš brauca uz Berlīni. Un bija aizmizis. Gluži tāpat kā kungs ar stīvo platmali ...

Emīls kā bulta uzšāvās sēdus un izdvesa:

— Viņš ir prom! — Ceļi zēnam trīcēja. Pavisam lēni viņš piecēlās un pa ieradumam nopurināja apģērbu. Pēkšņi radās jautājums: vai nauda vēl ir? Un šis jautājums viesā viņā neizsakāmas bailes.

Ilgu laiku viņš stāvēja, atslējies pret durvīm, un nedrīkstēja pakustēties. Tur iepretim bija sēdējis, gulējis un krācis šis cilvēks, ko sauca par Grundeisu. Un nu viņš bija projām. Protams, viss jau varēja būt kārtībā. Jo patiesībā bija muļķīgi tūlī iedomāties sliktāko. Ne jau visiem cilvēkiem bija jābrauc uz Fridriha ielas staciju Berlīnē tikai tāpēc, ka viņš tur brauc. Un nauda droši vien bija vēl savā vietā. Pirmkārt, tā atradās kabatā. Otrkārt, tā bija ielikta aploksnē. Un, treškārt, tā bija piesprausta ar adatu pie oderes. Viņš lēnām iebāza roku labajā iekškabatā.

Kabata bija tukša! Nauda bija pazudusi!

Ar kreiso roku Emīls pārmeklēja kabatu. Ar labo roku aptaustīja un apspaidīja svārkus no ārpuses. Naudas nebija.

— Au! — Emīls izrāva roku no kabatas. Un ne vien roku, bet arī adatu, ar ko viņš nesen bija piespraudis naudu. Pāri bija palikusi tikai šī kniepadata. Tā bija iedūrusies kreisās rokas rādītāja pirkstā, un pirksts asiņoja.

Viņš aptina mutautiņu ap pirkstu un raudāja. Protams, ne jau nu šo nieka asins lāsīšu dēļ. Pirms pāris nedēļām viņš bija uzdrāzies laternas stabam un to gandrīz nogāzis. Emīlam vēl tagad bija pūns pierē. Bet viņš ne mirkli nebija pinkšķējis.

Tagad viņš raudāja naudas dēļ. Un raudāja mātes dēļ. Tikai muļķis to nesapratīs! Emīls zināja, ka māte mēnešiem bija smagi strādājusi, lai sakrātu šīs simt četrdesmit markas vecmāmiņai un lai varētu viņu sūtīt uz Berlīni. Bet, tikko dēla kungs apsēdās vilcienā, viņam tūlīt vajadzēja atspiest muguru, iemigt, sapņot visādas muļķības un ļaut kādam nelietim sevi apzagt. Vai te nebija jāraud? Ko lai viņš tagad iesāk? Izkāpt Berlīnē un sacīt vecmāmiņai: «Te es esmu. Bet zini, naudu tu nedabūsi. Labāk dod man aši ceļanaudu, lai varu tikt atpakaļ uz Neištati. Citādi man būs jāskrien kājām!»

Tas nu gan ir jauki! Māte bija veltīgi krājusi. Vecmāmiņa nedabūs ne feniņa. Berlīnē viņš nevarēja palikt. Braukt mājās viņš nedrīkstēja. Un tas viss kāda blēža dēļ, kas bērniem piedāvā šokolādi un izliekas guļam. Un galu galā viņus aplaupa. Tfu, cik riebīga pasaule!

Emīls norija asaras, kas lauzās uz āru, apskatījās visapkārt. Ja viņš pavilktu trauksmes bremzi, vilciens tūlī apstātos. Atnāktu viens pavadonis. Otrs. Tad vēl kāds ierastos. Un visi taujātu: «Kas noticis?»

«Man ir nozagta nauda,» viņš teiktu.

«Nākamreiz esi uzmanīgāks,» viņi atbildētu, «kāp atpakaļ vagonā! Kā tevi sauc? Kur tu dzīvo? Par trauksmes bremzes izmantošanu jāmaksā simt markas. Rēķinu piesūtīs.»

Ātrvilcienos vismaz varēja izskriet cauri vagoniem — no viena vilciena gala līdz otram, līdz pat dienesta kupejai, un paziņot par zādžību. Bet šeit! Sajā lēnajā vilcienā! Te vajadzēja gaidīt līdz nākamajai stacijai, un pa to laiku cilvēks ar stīvo platmali būs aiz kalniem. Emīls pat nezināja, kā

sauc to staciju, kurā šis blēdis izkāpis. Cik tagad varēja būt pulkstenis? Kad būs Berlīne? Gar vilciena logiem slīdēja garām lieli nami un vasarnīcas ar košiem dārziem, tad atkal augsti, sarkani, apkvēpuši dūmeņi. Laikam tā jau bija Berlīne. Nākamajā stacijā būs jāpasauc pavadonis un viņam viss jāizstāsta. Bet viņš nekavējoties paziņotu policijai!

Arī tas vēl. Tagad viņam būs darīšana ar policiju. Protams, policists Ješke nevarēs vairs klusēt, pienākums tiks viņam ziņot: «Es nekā nezinu, bet Neištates reālskolnieks Emīls Tišbeins man nepatīk. Vispirms viņš aptriepj godājamus pieminēkļus. Un tad ļauj sev nozagt simt četrdesmit markas. Varbūt tā nauda viņam nemaz nav nozagta? Kurš aptriepj pieminēkļus, tas arī melo. No pieredzes zinu. Iespējams, ka viņš naudu apracis mežā vai norijis un grib ar to braukt uz Ameriku. Nav nekādas jēgas dzīties pakal zaglim. Reālskolnieks Tišbeins pats ir zaglis. Lūdzu, prefekta kungs, apcietiniet viņu!»

Šausmīgi! Pat policijai Emīls nevarēja izsūdzēt bēdas!

Viņš nocēla koferi no bagāžas tīkla, uzlika cepuri, iesprauda kniepadatu atkal svārku atlokā un posās ceļā. Viņam gan nebija ne jausmas, kas tagad darāms. Bet te, šajā kupejā, viņš nespēja vairs izturēt ne piecas minūtes. Tas bija skaidrs.

Pa to laiku vilciens samazināja ātrumu. Emīls ieraudzīja laukā spīdam daudz sliežu. Tad parādījās perons. Gar vagoniem skrēja bagāžas nesēji, tie gribēja nopelnīt.

Vilciens apstājās.

Emīls paskatījās pa logu un ieraudzīja augstu virs sliedēm izkārtņi. Tur bija rakstīts Zoologiskais dārzs. Durvis atsprāga vaļā. Cilvēki kāpa ārā no kupejām. Citi jau gaidīja un priecīgi izpleta rokas.

Emīls izliecās pa logu un meklēja vilciena pavadoni. Pēkšņi viņš netālu ļaužu drūzmā pamanīja stīvu, melnu platmali. Vai tas bija zaglis? Varbūt pēc tam, kad bija apzadzis Emīlu, viņš nemaz nebija izkāpis, bet tikai pārgājis uz citu vagonu?

Nākamajā mirklī Emīls stāvēja uz perona, nolika koferi, tad iekāpa vēlreiz vagonā, jo bija aizmirsis puķes bagāžas tīklā, izkāpa atkal ārā, spēcīgi satvēra koferi, pacēla to uz augšu un metās, ko kājas nes, uz izeju.

Kur palikusi stīvā platmale? Zēns pinās cilvēkiem pa kājām, pagrūda kādu ar koferi, drāzās tālāk. Ļaužli pūlis kļuva aizvien blīvāks, aizvien grūtāk tam bija izlauzties cauri.

Are! Tur bija stīvā platmale! Vai dieniņ, tālāk bija vēl viena! Emīls tikko spēja pastiept koferi. Vislabāk viņš to būtu nolīcis turpat zemē un atstājis. Bet tad arī to viņam nozagtu!

Beidzot Emīls bija ticis pavisam klāt stīvajai platmalei.

Tas varēja būt īstais! Bet vai bija?

Nē.

Re, kur vēl viens!

Nē. Sis cilvēks bija par mazu.

Emīls izlocījās kā indiānis cauri ļaužu drūzmai.

Tur! Tur!

Tas bija cilvēks, ko viņš meklē! Paldies dievam! Tas bija Grundeiss. Patlaban viņš spraucās cauri biļešu kontrolei, un izskatījās, ka viņš steigtos.

— Pagaidi tik, negēli, — Emīls purpināja, — gan mēs tevi dabūsim rokā! — Tad viņš atdeva savu biļeti, paņēma koferi otrā rokā, iespieda puķu pušķi padusē un joza šim cilvēkam pakal pa kāpnēm lejā.

Nedrīkstēja viņu izlaist no acīm.

Sestā nodaļa

Simt septiņdesmit septītā tramvaja līnija

Mīļu prātu Emīls būtu pieskrējis pie šī vīra, nostājies viņam pretī un uzsaucis: «Atdod naudu!» Bet tas nemaz pēc tāda neizskatījās, ka varētu atbildēt: «Labprāt, mīlais bērns. Te tā būs. Es tā vairs nedarīšu!» Tik vienkārši tas vis nebija. Svarīgākais bija šo vīru nepazaudēt.

Emīls paslēpās aiz lielas, platas dāmas, kas gāja viņam pa priekšu, paliecās drīz pa labi, drīz pa kreisi un skatījās, vai šis vīrs vēl ir redzams un vai pēkšņi nemetas skriešus prom. Vīrietis pa to laiku bija sasniedzis stacijas izeju, apstājās, palūkojās apkārt un pētīja cilvēkus, kas spiedās viņam nopakaļ, it kā meklētu kādu. Emīls cieši sekoja lielajai dāmai un nāca vīrietim aizvien tuvāk. Kas tagad notiks? Tūliņ vajadzēs iet viņam garām, un tad slēpšanās nelīdzēs. Vai šī dāma viņam palīdzētu? Bet viņa droši vien neticēs zēnam. Un zaglis teiks: «Piedodiet, kundze, ko jūs iedomājaties! Vai man kāda vajadzība aplaupīt mazus bērnus?» Un tad visi skatīsies uz zēnu un kliegs: «Šausmas! Kā var apmelot pieaugušus cilvēkus? Nē, mūsdienu jaunatnei nav ne kauna, ne goda!» Emīls jau klabināja zobus.

Par laimi, vīrietis novērsās un izgāja laukā. Zēns zibenīgi metās aiz durvīm, nolika koferi zemē un skatījās pa režģoto rūti. Ārprāts, kā sāp roka!

Zaglis lēnām gāja pāri ielai, vēlreiz atskatījās un, puslīdz nomierinājies, soļoja tālāk. No kreisās puses piebrauca tramvajs, simt septiņdesmit septītais numurs, un apstājās. Vīrietis mirkli padomāja, tad iekāpa priekšējā vagonā un apsēdās pie loga.

Emīls atkal paķēra koferi, pieliecies paskrēja garām durvīm, metās uz priekšu pa uzgaidāmo telpu, atrada otras durvis, izdrāzās uz ielas un no aizmugures sasniedza otro vagonu tieši tai mirklī, kad tramvajs sāka braukt. Viņš iesvieda koferi, ielēca pats, pastūma koferi kaktā, nostājās tam priekšā un uzelpoja. Tā, tas nu bija izturēts!

Bet kas būs tālāk? Ja vīrietis brauciena laikā izlec laukā, tad nauda ir vējā. Jo izlēkt ar koferi nebija iespējams. Tas bija pārāk bīstami.

Ak, šie auto! Tie steigšus dzinās tramvajam garām, taurēja, pūta, izbāza sarkanus virzienu rādītājus gan pa kreisi, gan pa labi, nogriezās ap stūri; citi auto drāzās pakaļ. Kāds troksnis! Un tik daudz cilvēku uz ietvēm. Un no visām pusēm tramvaji, pajūgi, divstāvu autobusi! Avīžu pārdevēji uz visiem stūriem. Brīnišķīgi skatlogi ar puķēm, augļiem, grāmatām, zelta pulksteņiem, apģērbiem un zīda veļu. Un augsti, augsti nami.

Tātad tā bija Berlīne.

Emīls labprāt visu būtu aplūkojis pavisam mierīgi. Bet tagad viņam nebija laika. Priekšējā vagonā sēdēja cilvēks ar Emīla naudu, kuru katru mirkli viņš varēja izkāpt un pazust drūzmā. Tad visam būtu beigas. Jo tur, starp automobiļiem, cilvēkiem un autobusiem, tur nevienu vairs nevarēja atrast. Emīls izbāza galvu ārā. Ja nu šis blēdis ir jau projām? Ja nu viņš te brauc viens tālāk, nezinādams, kurp, nezinādams, kādēļ, un vecmāmiņa pa to laiku gaida Fridriha ielas stacijā pie puķu kioska un viņai nav ne jausmas, ka mazdēls tobrīd brauc pa simt septiņdesmit septīto līniju cauri Berlīnei pagalam uztraucies. Te vai no ādas jālien laukā!

Tad tramvajs pirmo reizi pieturēja. Emīls neizlaida pirmo vagonu no acīm. Taču neviens neizkāpa. Tikai daudz jaunu pasažieru spiedās iekšā tramvajā. Arī Emīlam garām. Kāds kungs bārās, jo zēns izbāza galvu ārā un stāvēja ceļā.

— Vai tu neredzi, ka cilvēki grib iekāpt? — viņš pikti purpināja.

Konduktors, kas vagonā pārdeva biļetes, parāva auklu. No- šķindēja zvans. Un tramvajs brauca

tālāk. Emīls nostājās atkal kaktā, viņu spaidīja, kāpa viņam uz kājām. Zēns izbijies domāja: «Man taču nav naudas! Ja konductors pienāks klāt, man būs jāpērk biļete. Un, ja es to nevarēšu, viņš mani izmetīs ārā. Un tad man nav vairs nekādu cerību.»

Emīls vēroja cilvēkus, kas stāvēja viņam blakus. Vai viņš varēja kādu no tiem paraustīt aiz mēteļa un teikt: «Lūdzu, aizdodiet man naudu biļetei?» Ak, šiem cilvēkiem bija tik nopietnas sejas! Viens lasīja avīzi. Divi sarunājās par kādu lielu zādzību bankā.

— Viņi izrakuši īstu šahtu, — pirmais stāstīja, — pa to ielīduši iekšā un iztukšojuši visus seifus. Zaudējumi, kā liekas, sniedzas vairākos miljonos.

— Būs ārkārtīgi grūti noteikt, kas īstenībā skapjos bijis iekšā, — otrs teica, — jo seifu nomniekiem nav bankai jāziņo, ko viņi glabā savos nodalījumos.

— Dažs labs var pateikt, ka viņam tur bijuši ieslēgti briljanti par simttūkstoš markām, kaut gan patiesībā tur bijis tikai nevērtīgas papīrnaudas blāķis vai ducis alpaka karošu, — pirmais piebilda. Un abi nosmējās.

Gluži tāpat ies arī man, Emīls skumīgi nodomāja. Es sacīšu, ka Grundeisa kungs nozadzis man simt četrdesmit markas. Bet zaglis teiks, ka tā ir nekaunība no manas puses, tur bijušas tikai trīs markas piecdesmit feniņi. Sasodīta būšana!

Konductors nāca durvīm arvien tuvāk. Nu jau viņš stāvēja durvīs un skaļi jautāja:

— Kam vēl nav biļetes?

Viņš noplēsa garas, baltas strēmeles un ar knaiblēm izknieba tajās veselu rindu caurumiņu. Cilvēki uz platformas deva viņam naudu un saņēma par to biļetes.

— Nu un tu? — viņš noprasiņa zēnam.

— Es esmu pazaudējis naudu, konductora kungs, — Emīls atbildēja. Zādzībai taču neviens nebūtu ticējis.

— Pazaudējis naudu? Zinām jau, zinām. Un uz kurieni tu brauc?

— To... to es vēl nezinu, — Emīls stomījās.

— Tā, nu tad kāp nākamajā piestātnē ārā un vispirms izdomā, kur tev jānokļūst.

— Nē, tā nevar. Man te jāpaliek, konductora kungs. Lūdzu, lūdzu!

— Ja es tev saku, ka jāizkāpj, tu izkāpsi. Sapрати?

— Dodiet šim zēnam biļeti! — tad ierunājās kungs, kas bija lasījis avīzi. Viņš sniedza konduktoram naudu. Konductors iedeva Emīlam biļeti un stāstīja kungam:

— Jūs nevarat iedomāties, cik daudz puiku ik dienas te iekāpj un grib iestāstīt, ka aizmirsuši naudu. Vēlāk viņi zobojas par mums.

— Sis te par mums nezobosies, kungs atbildēja.

Konductors iegāja atpakaļ vagona.

Es ļoti pateicos, mans kungs! — Etnīls sacīja.

Lūdzu, nav ko pateikties, — kungs noteica un turpināja lasīt avīzi.

Tad tramvajs no jauna pieturēja. Emīls izliecās ārā un vēroja, vai neizkāpj cilvēks ar stīvo platmali. Bet nekas nebija redzams.

— Vai jus man nepateiktu savu adresi? — Emīls jautāja kungam.

— Kālab?

Lai varētu jums atdot naudu, tiklīdz man tā būs. Es laikam palikšu Berlīnē kādu nedēļu, un tad es iegriezīšos pie jums. Mans uzvārds ir Tišbeins. Emīls Tišbeins no Neištafes.

— Nē, — kungs sacīja, — biļeti pats par sevi saprotams tev dāvinu. Vai iedot vēl drusku naudas?

— Nekādā gadījumā, — Emīls stingri paziņoja, — to es nepieņemtu.

— Kā nu vēlies, — kungs noteica un skatījās atkal avīzē.

Tramvajs brauca. Tad apstājās. Un brauca atkal tālāk.

Emīls izlasīja skaistās, platās ielas nosaukumu — Ķeizara aleja. Viņš brauca un nezināja, kurp. Otrā vagonā sēdēja zaglis. Varbūt tramvajā sēdēja un stāvēja vēl citi zagļi? Neviens nelikās gar viņu ne zinis. Svešais kungs gan bija uzdāvinājis Emīlam biļeti. Taču tagad viņš jau atkal lasīja avīzi.

Pilsēta bija tik liela. Un Emīls bija tik mazs. Neviens cilvēks nevēlējās uzzināt, kāpēc viņam nav naudas un kāpēc viņš nezina, kur viņam jāizkāpj. Četri miljoni cilvēku dzīvoja Berlīnē, un neviens neinteresējās par Emīlu Tišbeinu. Nevienam nav daļas par citu rūpēm. Katram pietiek ar paša rūpēm un priekiem. Un, ja kāds saka: man tiešām ļoti žēl, — tad bieži vien tas nozīmē, ka viņš nedomā neko vairāk kā tikai: cilvēk, kaut tu mani liktu mierā!

Kas notiks? Emīls smagi nopūtās. Un viņš jutās ļoti, ļoti vientuļš.

Septītā nodaļa

Liels satraukums Šumaņa iela

Kamēr Emīls stāvēja simt septiņdesmit septītās līnijas tramvajā un brauca pa Keizara aleju, nezinādams, kur nonāks, vecmāmiņa un viņa māsīca Ponija Cepurīte gaidīja viņu Fridriha ielas stacijā. Viņas bija nostājušās pie puķu kioska, ka bija norunāts, un nemitīgi skatījās pulkstenī. Garām gāja daudz cilvēku. Ar koferiem, kastēm, kārbām, ādas somām un puķu pušķiem. Bet Emīla nebija.

— Viņš laikam ir varen izaudzis, vai ne? — Ponija Cepurīte jautāja un grūstīja savu mazo, niķelēto velosipēdu šurp un turp. Patiesībā viņai nemaz nebija vajadzējis to ņemt līdzī. Bet viņa tik ilgi bija činkstējusi, ka vecmāmiņa piekrita: «Ņem jau, ņem, auša!» Patlaban šī «auša» bija labā omā un jau priecājās, ar kādu cieņu Emīls to aplūkos.

— Noteikti viņš to atzīs par lielisku, — viņa pārliecināti noteica.

Vecmāmiņa kļuva nemierīga.

— Es tikai gribētu zināt, ko tas nozīmē. Pulkstenis ir jau divdesmit minūtes pāri sešiem. Vilcienam taču sen vajadzēja būt klāt.

Viņas nogaidīja vēl dažas minūtes. Tad vecmāmiņa sūtīja meiteni apjautāties. Ponija Cepurīte, protams, ņēma divriteni līdzī.

— Kontroliera kungs, vai jūs nevarētu man paskaidrot, kur palicis Neištates vilciens? — viņa jautāja ierēdnim, kas ar knaiblēm stāvēja pie barjeras un uzmanīja, lai ikviens, kurš gribēja tikt viņam garām, uzrādītu biļeti.

' — Neištate? Neištate? — viņš apdomājās. — Ak tā, astoņpadsmitos septiņpadsmit! Tas vilciens sen ir pienācis.

— Vai, cik žēl! Mēs tur pie puķu kioska gaidām manu brālēnu Emīlu.

— Ļoti priecājos, — vīrietis atbildēja.

— Kāpēc jūs par to priecājaties, kontroliera kungs? — Ponija ziņkārī apjautājās, ar savu riteņa zvaniņu spēlēdamās.

Ierēdnis neatbildēja un uzgrieza meitenei muguru.

— Jūs gan esat jocīgs zēns, — Ponija aizvainota noteica.

— Uz redzēšanos!

Daži cilvēki iesmējās. Ierēdnis saīdzis iekoda lūpā. Ponija Cepurīte rikšoja uz puķu kiosku.

— Vecmāmiņ, vilciens jau sen pienācis!

— Kas gan varēja atgadīties? — vecā dāma prātoja. — Ja viņš nemaz nebūtu izbraucis, viņa māte būtu mums telegrafējusi. Vai viņš būtu izkāpis nepareizā stacijā? Bet mēs taču visu tik sīki aprakstījām!

— Es netieku gudra, — Ponija vīzdegunīgi apgalvoja.

— Viņš noteikti ir izkāpis citā stacijā. Puikas reizēm *ir šausmīgi mulķi. Varu saderēt! Tu redzēsi, ka man būs taisnība.

Un, tā kā viņām nekas cits neatlika, viņas atkal sāka gaidīt. Pagāja piecas minūtes.

Vēlreiz piecas minūtes.

— Tam taču nav nekādas nozīmes, — Ponija sacīja vecmāmiņai. — Mēs varam sapelēt gaidīdamas. Vārbūt te ir vēl kāds cits puķu kiosks.

— Tu jau vari apskatīties. Bet nepaliec pārāk ilgi!

Cepurīte ņēma atkal savu divriteni un devās pārlūkot staciju. Otra puķu kioska nebija. Tad viņa

vēl apbēra ar jautājumiem divus stacijas darbiniekus un lepni nāca atpakaļ.

— Neviena cita puķu kioska nav, — viņa paziņoja. — Tas jau arī būtu komiski. Ko es vēl gribēju teikt? Pareizi, nākamais vilciens no Neištates šeit pienāk divdesmitos trīsdesmit trijās. Tas ir īsi pēc pusdeviņiem. Tagad varam mierīgi iet mājās. Un tieši astoņos es atbraukšu šurp ar savu riteni. Ja viņš tad vēl nebūs klāt, tad viņš dabūs no manis baigo vēstuli.

— Izsakies drusku pieklājīgāk, Ponij!

— Viņš dabūs no manis niknu vēstuli — tā arī var teikt.

Vecmāmiņa noraizējusies purināja galvu.

— Tā lieta man nepatīk. Tā lieta man nepatīk, — viņa paskaidroja. Kad vecmāmiņa bija uztraukusies, viņa visu sacīja divas reizes.

Abas lēnām gāja mājās. Pa ceļam pie Veidendamma tilta Ponija Cepurīte apjautājās:

— Vecmāmiņ, vai tu negribi apsēsties uz stūres?

— Liecies nu mierā!

— Kā tā? Tu jau neesi smagāka par Cikleru Artūru. Un es viņu bieži tā vizinu.

— Ja tu vēlreiz viņu vizināsi, tēvs tev uz visiem laikiem atņems divriteni.

— Ak, jums jau itin neko nevar stāstīt! — Ponija pukojās.

Kad viņas pārnāca mājās, Sūmaņa ielā 15, pie Ponijas vecākiem Heimboldiem izcēlās liels satraukums. Visi gribēja zināt, kur palicis Emīls, bet neviens to nevarēja pateikt.

Tēvs deva padomu telegrafēt Emīla mātei.

— Dieva dēļ, to tik ne! — iesaucās viņa sieva, Ponijas māte. — Viņa briesmīgi pārbīsies. Astoņos iesim vēlreiz uz staciju. Varbūt viņš atbrauks ar nākamo vilcienu.

— Cerēsim, — vecmāmiņa sūrojās, — bet es tik saku: tā lieta man nepatīk, tā lieta man nepatīk!

— Tā lieta man nepatīk, — Ponija Cepurīte noteica un domīgi šūpoja mazo galviņu.

Astotā nodaļa

Uzrodas zēns ar autotauri

Trautenavas ielā, Ķeizara alejas krustojumā, vīrietis ar stīvo platmali izkāpa no tramvaja. Emīls to ieraudzīja, paķēra koferi un puķu pušķi, pateica kungam, kurš lasīja avīzi:

— Vēlreiz jums sirsnīgi pateicos, mans kungs! — un izlēca no vagona.

Zaglis pagāja garām priekšējam vagonam, šķērsoja sliedes un soļoja uz ielas otru pusi. Kad tramvajs aizbrauca, iela kļuva pārredzama un Emīls pamanīja, ka vīrietis vispirms neziņā apstājas un tad dodas augšup pa kādas kafejnīcas terases pakāpieniem.

Nu atkal bija jātur acis vaļā. Kā detektīvam, kas ķer blusas. Emīls žigli novērtēja apstākļus, uz stūra ievēroja laikrakstu kiosku un, cik ātri vien spēja, aizskrēja aiz tā. Slēptuve bija lieliska. Blakus stāvēja afišu stabs. Zēns nolika nesamo zemē, noņēma cepuri un sāka uzmanīt.

Vīrietis bija apsēdies terasē tieši pie margām, smēķēja cigareti un, kā šķita, bija lieliskā omā. Emīlam likās pretīgi, ka zaglis vispār var būt priecīgs un ka apzagtajam jāmocās neziņā, ko iesākt.

Kāda tam jēga, ka viņš slēpjas aiz avīžu kioska, varētu domāt, ka viņš ir zaglis, nevis tas otrs? Kāda tam nozīme, ka viņš zina, ka šis vīrietis sēž Josti kafejnīcā Ķeizara alejā, dzer gaišo alu un smēķē cigaretes? Ja šis tips tagad pieceltos, tad pakāldzīšanās varētu turpināties. Bet, ja viņš paliks tur sēžam, tad Emīls var stāvēt aiz kioska, kamēr uzaug gara, sirma bārda. Patiešām, vēl tikai trūkst, ka pienāktu kāds policists un teiktu: «Mans dēls, tu izskaties ļoti aizdomīgs. Nāc man līdzi, nepretojies. Citādi uzlikšu roku dzelžus.»

Pēkšņi Emīlam tieši aiz muguras atskanēja autotaures pūtiens. Nobijies viņš atlēca sāņus, pagriezās un ieraudzīja stāvam zēnu, kas izsmēja viņu.

— Nū, draugs, nekrīti uzreiz no kātiem! — zēns uzsauca.

— Kas man aiz muguras nupat pūta? — Emīls jautāja.

— Nū, draugs, protams, es. Tu laikam neesi no Vilmersdorfas, ko? Citādi tu sen būtu zinājis, ka man bikšu kabatā ir autotaure. Mani te pazīst kā raibu suni.

— Es esmu no Neištates. Un es nāku tieši no stacijas.

— Ak no Neištates? Tāpēc jau tev ir tāds spocīgs uzvalks mugurā.

— Ņem savus vārdus atpakaļ! Citādi es tev tā kraušu, ka būsi gar zemi!

— Nū, draugs, — otrs labsirdīgi noteica, — vai tu esi tik nikns? Laiks pārāk labs, lai kautos. Bet, ja vēlies, lūdzu!

— Atļiksim uz citu reizi, — Emīls attrauca, — man patlaban nav vaļas. — Un viņš palūkojās uz kafejnīcu otrā pusē, vai Grundeiss tur vēl sēž.

— Bet es domāju, ka tev ļoti daudz laika. Nostājies ar koferi un puķu kāpostiem aiz avīžu būdas un spēlē pats ar sevi slēpšanos! Tur jau vajag desmit līdz divdesmit metru lieka laika.

— Nē, — Emīls iebilda, — es novēroju kādu zagli.

— Ko? Man ir skaidrs... zaglis, — otrs zēns sacīja, — bet ko tad šis aptīrījis?

— Mani! — Emīls atbildēja un bija tīri vai lepns. — Vilcienā. Kamēr es gulēju. Simt četrdesmit markas. Tās man vajadzēja šeit, Berlīnē, atdot vecmāmiņai. Tad viņš ielavījās citā kupejā un izkāpa pie zooloģiskā dārza. Skaidrs, ka es viņam pakaļ. Tad tramvajā. Un tagad viņš ar savu stīvo platmali sēž tur pāri pretī kafejnīcā un ir labā omā.

— Nū, draugs, tas taču ir lieliski! — zēns iesaucās. — Tas jau ir kā kino! Un ko tu tagad domā iesākt?

— Nav ne jausmas. Nemitīgi jāseko. Šimbrīžam nekā cita nezinu.

— Pasaki taču tur tam policistam. Tas šo saņems aiz čupra.

— To es nedrīkstu. Pie mums Neištātē es esmu savārījis ziepes. Tagad viņiem laikam ir zobs uz mani. Un ja es ...

— Saprotu, saprotu!

— Un Fridriha ielas stacijā gaida mana vecmāmiņa.

Zens ar autotauri bridi padomāja. Tad viņš teica:

— Sis gadījums ir kolosāls. Godavārds, pirmklasīgs. Klau, draugs, ja tev nekas nav pretī, es palīdzēšu!

— Es tev būtu milzīgi pateicīgs!

— Nerunā niekus, jeifiņ! Skaidrs, es piedalos. Mani sauc Gustavs.

— Un es esmu Emīls.

Viņi sarokojās un ļoti iepatikās viens otram.

— Bet tagad — uz priekšu, — Gustavs sacīja, — ja mēs šeit nekā cita nedarīsim kā tikai dirnēsim, šis nelietis mums izspruks no nagiem. Vai tev ir vēl drusku naudas?

— Ne graša.

Gustavs klusu pataurēja, lai ierosinātu domas. Tas nelīdzēja.

— Kā būtu, — Emīls apjautājās, — ja tu pieaicinātu vēl! dažus draugus?

— Ziķeri, tā ir ģeniāla ideja! — Gustavs jūsmīgi iesaucās. — Tā es darīšu! Man tikai jāizdrāžas cauri pagalmiem un jā- pataurē, tiilīt visi būs klat kā likts.

Dari to! Emīls mudināja. — Bet nāc drīz atpakaļ. *KO* tad tas tips sadomās iet prom. Un tad man, pats par sevi saprotams, viņam jāseko. Un, kad tu atgriezīsies, es jau būšu ga bala.

Skaidrs! Es nekavēšos! Vari paļauties! Turklāt šis bendesmaiss Josti kafejnīcā ēd putotas olas un citus smalkus ēdienus. Kādu laiciņu viņš tur vel paliks. Tātad uz redzi, Emīl! Zini, es nāvīgi priecājos. Tas tik būs traks numurs! — Un viņš joza prom.

Emīls jutas ārkārtīgi atvieglots. Ķeza ir un paliek ķeza. liet, ja uzrodas draugi, kas gatavi aiz laba prāta palīdzēt, tad tas ir liels mierinājums.

Zens neizlaida no acīm zagli, kas ēda ar lielu baudu, — laikam jau teieja Emīla mātes ietaupījumus. Emīls vienīgi baidījās, ka šis nelietis varētu piecelties un pazust. Tad nedz Gustavs, nedz viņa taure nespētu neko līdzēt.

Bet Grundeisa kungs bija tik laipns un palika. Protams, ja viņš būtu kaut ko nojautis par briesmošo sazvērestību, tad viņš pasūtītu sev vismaz lidmašīnu. Jo patlaban lieta pamazām kļuva nopietna ...

Pēc desmit minūtēm Emīls atkal sadzirdēja autotauri. Viņš pagriezās un ieraudzīja, ka vismaz divi duči zēnu ar Gustavu priekšgalā soļoja šurp pa Trautenavas ielu.

— Stāt! Nu ko tu tagad teiksi? — Gustavs noprasīja, un seja viņam staroja.

— Esmu aizkustināts, — Emīls atteica un aiz laimes iebukņīja Gustavam sānos.

— Tā, mani kungi! Tas ir Emīls no Neištates. Pārējo es jums jau esmu pastāstījis. Tur viņā pusē sēž tas nelietis, kas viņam izvilcis naudu. Tas pa labi pie apmales, ar melno katliņu uz paura. Ja mēs tam zellim ļausim aizmukt, tad būsim īsti aitasgalvas. Skaidrs?

— Nekur viņš neaizmuks, Gustav! — sacīja zēns ar raga brillēm.

— Tas ir Profesors, — Gustavs paskaidroja. Emīls sniedza viņam roku.

Tad viņu pēc kārtas iepazīstināja ar visu baru.

— Tā, — Profesors teica, — tagad piedosim gāzi. Aiziet! Vispirms — naudu šurp!

Katrs deva, cik viņam bija. Nauda bira Emīla cepurē. Bija pat viena vesela marka. To iedeva pavisam mazs puisēns, ko sauca par Otrdieni. Aiz prieka viņš lēkāja no vienas kājas uz otru, jo beigās viņam tika atļauts visu naudu pārskaitīt.

— Mūsu kapitāls, — viņš pavēstīja uzmanīgajiem klausītājiem, — ir piecas markas un septiņdesmit feniņi. Labāk būtu, ja mēs naudu sadalītu trim cilvēkiem. Gadījumam, ja mums būtu jāšķiras.

— Ļoti labi, — Profesors sacīja. Viņš un Emīls dabūja katrs divas markas. Gustavs — vienu marku septiņdesmit.

— Lielais paldies, — Emīls sacīja, — ja mēs viņu notversim, es jums naudu atdošu. Ko mēs tagad darīsim? Man gribētos vispirms kaut kur nolikt koferi un puķes. Ja sāksies pakalīdzināšanās, tie nesamie briesmīgi traucēs.

— Dod tos krāmus šurp, — Gustavs teica. — Es tūlīņ tos aiznesīšu uz Josti kafejnīcu, nodošu bufetē un pie reizes nopētīšu zagļa kungu.

— Bet dari to izveicīgi, — Profesors ieteica. — Blēdis nedrīkst manīt, ka detektīvi viņam nonākuši uz pēdām. Tas apgrūtinātu sekošanu.

— Vai tu domā, ka esmu aptaurēts? — Gustavs norūca un aizjoza . . .

— Tam kungam ir smalks ģimīšs, taisni kā no bildes, — viņš atgriezies pavēstīja. - Mantas nodevu drošās rokās. Tās mēs varam paņemt, kad mums bus parocīgi.

— Tagad, — Emīls ierosināja, — vajadzētu apspriest kaujas plānu. Tikai ne šeit. Tas būs pārāk uzkrītoši.

— Aiziesim uz Nikolsburgas laukumu, — Profesors ieteica. — Divi no mums paliks šeit pie avīžu kioska un uzmanīs, lai tas tips neaizšmauc. Piecus vai sešus mēs noliksim stafetē, kas tūlīt paziņos, ja kas atgādīsies. Tad mēs drāzīsim atpakaļ.

— Ļauj tikai man rīkoties! — Gustavs iesaucās un sāka organizēt sakaru nodaļu. — Es palikšu te pie kioska, — viņš sacīja Emīlam, — neraizējies! Mēs viņu projām nelaidīsim. Tikai pasteidzieties. Ir jau pāris minūšu pēc septiņiem. Tagad laidieties prom!

Viņš izvietoja sakarniekus. Pārējie ar Emīlu un Profesoru priekšgalā devās uz Nikolsburgas

laukumu.

Devītā nodaļa

Detektīvi pulcējas

Viņi apsēdās apstādījumos uz diviem baltiem soliem un zemām dzelzs margām, kas iežogoja zālāju, un savilka nopietnas sejas. Zēns, kas bija iesaukts par Profesoru, acīmredzot šādu dienu bija gaidīt gaidījis. Viņš satvēra raga brilles tāpat kā viņa tēvs, justīcijas padomnieks, paknibinajas ap tam un klāstīja savu plānu.

— Ir iespējams, — viņš iesāka, — ka apstākļi mums liek doties katram uz savu pusi. Tāpēc mums nepieciešama telefona centrāle. Kuram no jums ir telefons?

Pieteicās divpadsmit zēni.

— Un kuram no tiem, kam ir telefons, ir saprātīgākie vecāki?

— Laikam jau man! — iesaucās mazais Otrdienis.

— Telefona numurs?

— Bavārija 0579.

— Te ir zīmulis un papīrs. Krumbīgel, sagatavo divdesmit zīmītes un uz katras uzraksti Otrdiena telefona numuru. Bet skaidri salasāmi! Un tad tu iedosi mums katram vienu zīmīti. Telefona centrāle vienmēr būs informēta, kur detektīvi atrodas un kas noticis. Un, kurš gribēs to uzzināt, tas piezvanīs mazajam Otrdienim un saņems no viņa izsmelošu paskaidrojumu.

— Bet es taču neesmu mājās, — mazais Otrdienis iebilda.

— Tu būsi mājās, — Profesors atbildēja. — Tiklīdz mūsu apspriede būs galā, tu dosies mājās un sēdēsi pie telefona.

— Ak, es labprāt gribētu būt klāt, kad noziedznieku saķers! Mazi puikas tādā reizē var noderēt.

— Tu iesi mājās un sēdēsi pie telefona. Tas ir ļoti atbildīgs postenis.

— Nu labi, ja jūs tā gribat.

Krumbīgels sadalīja zīmītes ar telefona numuru. Un katrs zēns savējo rūpīgi iebāza kabatā. Daži īpaši cītīgi tūlīt iemācījās numuru no galvas.

— Mums vajadzēs rezerves komandu, — Emīls ieteicās.

— Pats par sevi saprotams. Kas ķeršanā nebūs nodarbināts, tam jāpaliek šeit — Nikolsburgas laukumā. Ejiet pa reizei mājās un pastāstiet, ka šodien varbūt atgriezīsieties ļoti vēlu. Daži varētu arī pateikt, ka paliks pa nakti pie drauga. Lai mums būtu rezervisti un papildspēki, ja vajāšana ievilkta līdz rītam. Gustavs, Krumbīgels, Arnolds Mitencveijs, viņa brālis un es piezvanīšu pa ceļam, ka nebūsim mājās ... Jā, un Traugots ies līdz Otrdienim kā sakarnieks un skries uz Nikolsburgas laukumu, ja kāds būs vajadzīgs. Tātad mums ir detektīvi, rezerves komanda, telefona centrāle un sakarnieks. Pagaidām tās ir visnepieciešamākās vienības.

— Mums vajadzēs arī ko ēdamu, — Emīls atgādināja. — Varbūt daži var aizskriet uz mājām un atstiept sviestmaizes.

— Kas dzīvo vistuvāk? — Profesors jautāja. — Aiziet! Mitencvej, Gerold, Fridrih Pirmais, Bruno, Ceriet — pazūdiet un atnesiet kaut ko grauzamu!

Pieci zēni aizjoza.

— Ak jūs, aitasgalvas, jūs tik gvelžat par ēšanu, telefonu un gulēšanu ārpus mājas. Bet kā mēs to zelli dabūsim rokā, to jūs neapsprīējat. Jūs... jūs plānā galdiņa urbēji! — Traugots auroja. Viņam neienāca prātā neviens stiprāks lamuvārds.

— Bet vai jums ir aparāts pirkstu nospiedumu noņemšanai? — Pecolds noprasiāja. — Varbūt

viņš bijis tik slīpēts un strādājis ar gumijas cimdiem. Tad neko nevarēs pierādīt. — Pecolds bija noskatījies jau divdesmit divas kriminālfilmas. Un tas, kā redzams, nebija nācis viņam par labu.

— Muļķības! — Traugots sašutis sacīja. — Viņi nolūkos izdevīgu brīdi un zagto naudu nozags!

— Blēņas! — Profesors paziņoja. — Ja mēs viņam nospersim šo naudu, mēs būsim tādi paši zagļi kā viņš!

— Nekļūsti smieklīgs! — Traugots iesaucās. —/ Ja man kāds kaut ko nozog un es savukārt viņam to nozogu atpakaļ, es taču neesmu nekāds zaglis!

— Tomēr tad tu esi zaglis, — Profesors apgalvoja.

— Nepūt pīlītes! — Traugots norūca.

— Profesoram, bez šaubām, taisnība, — Emīls iejaucās.

— Ja es kādam slepeni ko paņemu, es esmu zaglis. Vienalga, vai tas viņam pieder vai arī viņš man to papriekšu nozadzis.

— Pilnīgi pareizi, — Profesors noteica. — Esiet tik laipni un neturiet šeit gudras runas, kas neko nelīdz. Vajāšana uzsākta. Kā mēs šo blēdi piespiedīsim pie sienas, to vēl nevar zināt. Bet gan jau. Skaidrs ir tas, ka nauda viņam jāatdod brīvprātīgi. Zagti būtu idiotiski.

— To es nesaprotu, — mazais Otrdienis iebilda. — Kas pieder man, to taču es nevaru nozagt! Kas ir mans, tas ir mans, kaut arī tas atrastos svešā kabatā!

— Sīš atšķirības ir grūti apjēgt, — Profesors skaidroja,

— manis pēc tev morāli ir taisnība. Bet tiesa tevi tomēr sodītu. To nesaprot pat daudzi pieaugušie. Bet tā tas ir.

— Kā jums tīk, — Traugots noteica un paraustīja plecus.

— Un esiet uzmanīgi! Vai jūs mākat klusītiņām sekot? — Pecolds jautāja. — Citādi viņš pagriezīsies atpakaj un jūs ieraudzīs. Un tad — sveiki!

— Jā, uzmanīties vajag, — mazais Otrdienis apstiprināja.

— Tāpēc jau es domāju, ka jūs varētu mani izmantot. Es brīnišķīgi māku piezagties. Es būtu klusāks par policijas suni. Riet es arī māku.

— Kā tu Berlīnē lavīsies kādam pakaļ, lai tevi neviens neredz! — Emīls uztraucās. — Ja gribi sev pievērst uzmanību, tad sāc tik kādam sekot.

— Jums vajadzētu revolveri! — Pecolds ieteica. Viņš bija nelabojams ar saviem padomiem.

— Revolveris nepieciešams! — atsaucās kādi divi trīs.

— Nē, — Profesors noteica.

— Zaglim noteikti ir šaujamaiss, — Traugots bija gatavs ■derēt.

— Spēle patiešām ir bīstama, — Emīls atzina, — un, kam ir bail, lai iet labāk mājās.

— Vai tu ar to gribi teikt, ka es esmu glēvulis? — Traugots noprasīja un kā cīkstonis nostājās prefī.

— Mierā! — Profesors uzsauca. — Plūkties varat rīt! Kas tā par kārtību? Jūs uzvedaties tiešām kā ... kā bērni!

— Mēs jau arī esam bērni, — mazais Otrdienis bilda. Nu visi smējās.

— Patiesībā man vajadzētu uzrakstīt vecmāmiņai paris rindiņu. Jo maniem radiem nav ne jausmas, kur es esmu. Iespējams pat, ka viņi aizskrien uz policiju. Vai kāds nevarētu aiznest vēstuli, kamēr mēs dzenamies pakaļ šim tipam? Viņi dzīvo Sūmaņa ielā 15. Tas būtu ļoti laipni!

— Es varu, — pieteicās kāds puika, ko sauca par Bleieru. — Tikai raksti žigli, lai varu nokļūt tur, iekams namdurvis nav aizslēgtas. Es braukšu līdz Oranienburgas vārtiem. Ar metro. Kas iedos man skanošo?

Profesors iedeva viņam ceļanaudu. Turp un atpakaļ divdesmit feniņu. Emīls aizņēmās zīmuli un

papīru. Viņš rakstīja:

Mīļā vecmāmiņ!

Jūs noteikti esat nobažījušies, kur es esmu palicis. Es atrodos Berlīnē. Bet diemžēl es nevaru vēl ierasties, man kārojamās svarīgas darīšanas. Nejaudāji, kādas! Un neuztraucieties! Kad viss būs nokārtots, es ieradīšos, un jau tagad priecājos par to. Zēns ar vēstuli ir mans draugs un zina, kur es atrodos. Bet viņš nedrīkst stāstīt, jo tas ir dienesta noslēpums. Sirsnīgi sveicieni arī tēvocim, krustmātei un Ponijai Cepurītei.

Tavs uzticīgais mazdēls Emīls.

P.S. Māmiņa liek sirsnīgi sveicināt. Puķes arī man ir Ildzi. Tās tu saņemsi, tiklīdz es ieradīšos.

Tad Emīls uzrakstīja vēl otrā pusē adresi, salocīja papīru un teica:

— Tikai nestāsti nevienam no manējiem, kur es atrodos un ka nauda ir pagalam. Tad man ies plāni!

— Labi jau, labi, Emīl! — Bleiers attrauca. — Dod šurp telegrammu! Kad būšu atpakaļ, piezvanīšu mazajam Otrdienim, lai dzirdētu, kas tikmēr noticis. Un pieteikšos rezerves komandā. — Tad viņš aizjoza.

Pa to laiku bija atgriezušies pieci zēni un atstiepuši sviestmaizi sainīšus. Gerolds atnesa pat veselu žāvētas desas lūņi. Viņš stāstīja, ka esot to dabūjis no mātes. Nu jā!

Sie pieci bija mājās ieminējušies, ka vēl pāris stundu palikšot laukā. Emīls sadalīja sviestmaizes, un katrs vajadzības, gadījumam iebāza vienu kabatā. Desa tika nodota Emīla ziņā.

Tad pieci citi zēni aizskrēja uz mājām lūgt atļauju ilgāk palikt laukā. Divi no viņiem neatgriezās. Laikam vecāki bija aizlieguši.

Profesors pateica paroli, lai tūlīt būtu zināms, ja kāds nak vai telefonē, ka viņš pieder pie šīs grupas. Parole bija: «Emīls!» To varēja viegli paturēt prātā.

Tad mazais Otrdienis ar sapīkušo sakarnieku Traugotu, novēlējuši detektīviem veiksmes, laidās prom. Profesors uzsauca Otrdienim nopakaļ lai viņa vietā piezvanot pa telefonu un pasakot tēvam, ka viņam, Profesoram, kaut kas steidzīgs darāms.

— Tad viņš nomierināsies un neko neiebildīs, — Profesors piezīmēja.

— Velna milti! — Emīls iesaucās. — Ir gan Berlīnē lieliski vecāki!

— Tikai neiedomājies, ka visi ir tik jauki, — Krumbīgels sacīja un pakasīja aiz auss.

— Tomēr, tomēr! Caurmērs ir gluži lietojams, Profesors piezīmēja. — Tas jau arī ir tas prātīgākais. Tā viņi netiek mānīti. Es savam vecajam kungam esmu apsoliņis nedarīt neko, kas ir nepieklājīgi vai bīstami. Un, kamēr es šo solījumu turu, es varu darīt, ko gribu. Mans tēvs ir tīrais zelts.

— Patiešām lielisks! — Emīls piekrita. — Bet, paklau, varbūt šodien tomēr būs bīstami?

— Nu, tad ar atļauju ir beigas, — Profesors paskaidroja un paraustīja plecus. — Viņš sacīja, ka man vienmēr vajagot iedomāties, vai es tieši tāpat rīkotos, ja viņš būtu klāt. Un šodien es to darītu. Tā, bet tagad mums jālaižas prom!

Viņš braši nostājās zēnu priekšā un sauca:

— Detektīvi cer, ka jūs pildīsiet savu uzdevumu. Telefona centrāle ir ierīkota. Savu naudu es atstāšu jums. Atlikusi viena marka un piecdesmit feniņi. Se, Gerold, ņem un pārskaiti! Pārtika ir te! Nauda mums ir. Telefona numuru katrs zina. Vēl viens: kam jāiet mājās, lai pazūd! Bet vismaz pieciem cilvēkiem jāpaliek tepat. Gerold, tu būsi par to atbildīgs. Pierādiet, ka esat īsti puikas! Mēs darīsim visu iespējamo. Ja mums vajadzēs rezervi, mazais Otrdienis atsūtīs pie jums Traugotu. Kam ir vēl kāds jautājums? Viss ir skaidrs? Parole — Emīls!

— Parole — Emīls! — zēni iesaucās tā, ka Nikolsburgas laukums notrīcēja un garāmgājēji

iepleta acis.

Emīls jutās gluži vai laimīgs, ka viņam nozagta nauda.

Desmita nodala

Detektīvi seko taksometram

Trīs stafetes skrējēji drāzās šurp no Trautenavas ielas un vicināja rokas.

— Uz priekšu! — Profesors uzsauca. Un tūlīt viņš, Emīls, brāļi Mitencveiji un Krumbīgels joņoja uz Ķeizara aleju, it kā viņiem būtu jāpārspēj pasaules rekords simt jardus skrējienā. Pēdējos desmit metrus līdz avīžu kioskam viņi piesardzīgi nosloja, jo Gustavs deva mājienu.

— Par vēlu? — Emīls jautāja bez elpas.

— Vai tu jucis esi? — Gustavs čukstēja. — Ja es ko daru, tad daru to kārtīgi.

Zaglis stāvēja otrpus ielas pie Josti kafejnīcas un vēroja apkārtni, it kā viņš būtu Šveicē. Tad viņš nopirka no avīžu pārdevēja vakara avīzi un sāka lasīt.

— Ja viņš tagad nāks šurp pāri pie mums, nebūs labi, — Krumbīgels ieteicās.

Viņi stāvēja aiz kioska, piespieduši galvas pie sienas un drebēja aiz sasprindzinājuma. Zaglis nelikās par viņiem ne zinis un apbrīnojamā mierā šķirstīja avīzi.

— Viņš noteikti šķielē pāri avīzes malai, vai kāds viņu neizspiego, — vecākais Mitencveijs sprieda.

— Vai viņš bieži skatījās uz jūsu pusi? — Profesors apvaicājās.

— Nepavisam! Viņš tā sukāja iekšā, it kā trīs dienas nekā nebūtu ēdis.

— Uzmanību! — Emīls iesaucās.

Vīrietis ar stīvo platmali salocīja laikrakstu, nopētīja garāmgājējus, tad zibenīgi pamāja taksometram, kas tukšā brauca viņam garām. Auto pieturēja, vīrietis iekāpa, un auto aizbrauca.

Taču tad jau zēni sēdēja citā taksometrā un Gustavs sacīja šoferim:

— Vai redzat to taksometru, kas patlaban nogriežas uz Prāgas laukumu? Jā? Brauciet pakal, šofera kungs. Tikai piesardzīgi, lai viņš nepamana.

Auto sāka braukt, šķērsoja Ķeizara aleju un noteiktā atstatumā turējās līdz otram taksometram.

— Kas noticis? — šoferis apvaicājās.

— Mēs dzenamies pakal zaglim, — Gustavs paskaidroja. — Bet tas lai paliek starp mums, sapratāt?

— Kā kungi vēlas, — šoferis atbildēja un vēl pajautāja: • — Bet vai nauda jums arī ir?

— Par ko jūs mūs turat? Profesors pārmetoši iesaucās.

— Nu, nu, — vīrietis noburkšķēja.

— Viņa numurs ir IA 3733, — Emīls pavēstīja.

— Tas ir ļoti svarīgi, — Profesors piekrita un atzīmēja numuru.

— Nebrauciet pārāk tuvu klāt! — Krumbīgels brīdināja.

— Labi jau, labi, — šoferis purpināja.

Tā viņi joņoja pa Moca ielu, pāri Viktorijas Luīzes laukumam un atkal tālāk pa Moca ielu. Daži cilvēki uz ietvēm apstājās, noskatījās pakal taksometram un smējās par komiskajiem zēniem mašīnā.

— Slēpieties! — Gustavs čukstēja. Zēni noietās uz grīdas cits pār citu.

— Kas noticis? — Profesors noprasīja.

— Pie Luteru ielas ir sarkanā gaisma! Mums tūlī būs jāpietur, un otrs taksometrs arī netiks pāri.

Patiešām — abi taksometri apstājās un gaidīja viens aiz otra, kamēr atkal iedegsies zaļā gaisma un drīkstēs šķērsot ielu. Nevarēja pat manīt, ka taksometrā būtu kāds pasažieris. Likās, ka tas ir tukšs.

Zēni bija priekšzīmīgi noslēpušies. Šoferis pagriezās, ieraudzīja dīvaino skatu un iesmējās. Braucot tālāk, zēni piesardzīgi atkal piecēlās.

— Kaut tikai nebūtu jābrauc pārāk ilgi, — Profesors noteica, pētīdams skaitītāju. — Sis joks maksā jau astoņdesmit feniņus.

Bet brauciens pavisam drīz bija galā. Pie Nollendorfa laukuma pirmais taksometrs pieturēja, turklāt tieši Kreida viesnīcas priekša. Otrs taksometrs laikus nobremzēja un drošā attālumā gaidīja, kas būs tālāk.

Vīrietis stīvajā platmalē izkāpa, samaksāja un pazuda viesnīcā.

— Gustav, drāz pakal! — Profesors nervozi uzsauca. — Ja tur ir divas izejas, tad viņš iekritīs kā ūdenī. — Un Gustavs pazuda.

Tad izkāpa pārējie zēni. Emīls samaksāja. Bija jādod viena marka. Profesors ātri ieveda savējos pa kādiem vārtiem lielā pagalmā, kas atradās aiz kino un teātra Nollendorfa laukumā. Tad viņš aizsūtīja Krumbīgelu, lai viņš panāk Gustavu.

— Ja tas tips paliks viesnīcā, tad mums izdosies, — Emīls sprieda. — Sis pagalms mums ir kā radīts.

— Ar visu mūsdienu komfortu, — Profesors piekrita, — pāri pretim metro, apstādījumi, kur paslēpties, kafejnīcas ar telefoniem, no kurienes var piezvanīt. Neko labāku nemaz nevar vēlēties.

— Cerams, ka Gustavs rīkosies manīgi, — Emīls sacīja.

— Uz viņu var paļauties, — Mitencveijs, Vecākais, atbildēja. — Viņš nav tik neveikls, kā izskatās.

— Kaut viņš drīzāk nāktu atpakaļ, — Profesors ieteicās un apsēdās uz krēsla, kas pamests stāvēja pagalmā. Viņš izskatījās kā Napoleons kaujā pie Leipcigas.

Un tad atgriezās Gustavs.

— Tagad ir skaidrs, — Gustavs sacīja, plaukstas berzēdams. — Viņš patiešām apmeties viesnīcā. Es redzēju, kā lifta zēns veda šo augšā ar liftu. Otras izejas arī te nav. Es to būdu apskatīju no visām pusēm. Ja viņš neaizlaižas pa jumtu, tad ir lamatās.

— Vai Krumbīgels stāv sardzē? — Profesors noprasiāja.

— Protams, draugs!

Tad Mitencveijs, Vecākais, dabūja desmit feniņus, aizjoza uz kafejnīcu un piezvanīja mazajam Otrdienim.

— Hallo! Otrdienis?

— Jā, pie aparāta, — mazais Otrdienis otrā galā nobrēcās.

— Parole — Emīls! Seit Mitencveijs, Seniors. Vīrietis ar katliņu dzīvo Kreida viesnīcā Nollendorfa laukumā. Štābs atrodas kino pagalmā, vārti kreisajā pusē.

Mazais Otrdienis visu sīki pierakstīja, atkārtoja un tad apvaicājās:

— Vai papildspēki vajadzīgi?

— Nē.

— Vai grūti gāja?

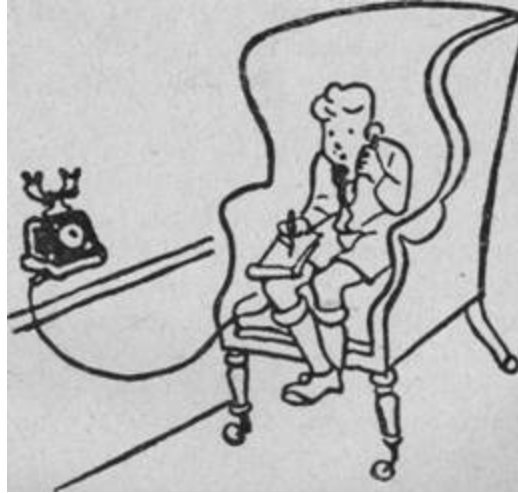
— Nu, varēja iztikēt. Tas tips paņēma taksi, mēs — arī, vai saproti, mēs šim pakal, kamēr šis izkāpa. Viņš dabūja istabu un tagad ir augšā. Droši vien patlaban pārbauda, vai kāds negul zem gultas un neķer blusas.

— Kāds istabas numurs?

— To mēs vēl nezinām. Bet gan jau izpētīsim.

— Ak, cik labprāt es būtu kopā ar jums! Zini, kad mums pēc brīvdienām būs pirmais sacerējums par brīvo tematu, es rakstīšu par šo gadījumu.

- Vai citi arī ir zvanījuši?
- Nē, neviens. Beidzos vai nosl aiz garlaicības.
- Nu, uz redzi, mazais Otrdieni!
- Labu veiksmi, mani kungi! Ko es vēl gribēju leikl Parole — Emīls!
- Parole — Emīls! — Mitencveijs attraucās un atgriežas kinoteātra pagalmā. Pulkstenis bija jau astoņi. Profesors aizgāja pārbaudīt sardzi.
- Šodien mēs viņu droši vien vairs nedabūsim rokā, — Gustavs pikti noteica.
- Mums, protams, būtu visizdevīgāk, ja viņš tūlīn ietu gulēt, — Emīls paskaidroja. — Ja viņš tagad sadomātu stundām ilgi vizināties ar taksometriem, apmeklēt restorānus, deju

zāles vai teātri, vai arī visu to kopā — tad mums jāsāk domāt, kā tikt pie kāda ārzemju aizņēmuma.

Profesors atnāca atpakaļ, aizsūtīja abus Mitencvejus par sakarniekiem uz Nollendorfa laukumu un bija ļoti nerunīgs.

— Mums jāapsver, kā mēs to tipu vislabāk varētu novērot, — viņš sacīja, — lūdzu, nopietni padomājiet par to.

Tā viņi sēdēja labu laiku un laužīja galvas.

Tad iešķindējās riteņa zvaniņš — un pagalmā ieripoja mazs, niķelēts divritenis. Uz tā sēdēja maza meitene, un aiz viņas stāvēja Bleiers. Un abi sauca:

— Urā!

Emīls pietrūkās kājās, palīdzēja abiem nokāpt, sajūsmināts kratīja mazās meitenes roku un sacīja pārējiem:

— Tā ir mana māsīca Ponija Cepurīte.

Profesors laipni piedāvāja Cepurītei-savu krēslu, un viņa apsēdās.

— Ak šitā, Emīl, nešpetni tāds, — viņa sacīja, — ierodas Berlīnē un tūlīt taisa pekstiņus! Mēs patlaban gribējām vēlreiz iet uz Fridriha ielas staciju un gaidīt Neištates vilcienu, bet tad atnāca tavs draugs Bleiers ar vēstuli. Starp citu, jauks puisis. Apsveicu!

Bleiers pietvīka un izgāza krūtis.

— Nūja, — Ponija atsāka, — vecāki un vecmāmiņa pašlaik sēž mājās un' lauza galvu, kas ar tevi īsti noticis. Mēs viņiem, protams, nekā nestāstījām. Es solījos tikai pavadīt Bleieru un aizlaidos. Taču man tūlīt jabrauc atpakaļ uz mājām. Citādi viņi izsauks policiju. Pazaudēt tai pašā dienā vēl vienu bērnu — to viņu nervi neizturētu.

— Te ir nauda, ko ietaupījām atpakaļceļā, — Bleiers lepni teica.

Profesors iebāza naudu kabatā.

— Vai viņi bija dusmīgi? — Emīls apjautājās.

— Nepavisam, — Cepurīte attrauca, — vecmāmiņa skraidelēja pa istabu un nemitīgi klaigāja: «Mans mazdēls Emīls vispirms iegriezies pie valsts prezidenta!» — kamēr vecāki viņu nomierināja. Bet rīt jūs to zelli, cerams, noķersiet? Kurš tad ir jūsu Stjuarts Vebss?

— Āre, — Emīls norādīja, — tas ir Profesors.

— Ļoti patīkami, Profesora kungs, — Cepurīte paziņoja, — beidzot es iepazīstos ar īstu detektīvu.

Profesors samulsis smaidīja un nomurmināja dažus nesaprotamus vārdus.

— Tā, un te, — Ponija sacīja, — ir mana kabatas nauda, divdesmit pieci feniņi. Nopērciet sev pāris cigāru!

Emīls paņēma naudu. Ponija sēdēja uz krēsla kā skaistuma karaliene, un zēni ielenca viņu kā žūrijas locekļi.

— Un tagad es pazudīšu, — Ponija Cepurīte sacīja, — rit no rīta būšu atkal klāt. Kur jūs gulēsiet? Ak vai, es labprāt paliktu šeit un vārītu jums kafiju! Bet ko lai dara? Labi audzinātai meitenei jāguļ mājās. Tā! Uz redzēšanos, mani kungi! Ar labu nakti, Emīl!

Viņa uzsita Emīlam uz pleca, uzlēca uz divriteņa, jautri patrinkšķināja zvaniņu un aizbrauca.

Labu laiku zēni stāvēja gluži mēmi.

Tad Profesors atjēdzās un noteica:

— Velna milti!

Un pārējie viņam pilnīgi piekrita.

Vienpadsmitā nodaļa

Viesnīcā ielavās izlūks

Laiks vilkās lēni.

Emīls apstaigāja trīs priekšpostenus un gribēja vienu no tiem nomainīt. Bet Krumbīgels un abi Mitencveiji sacīja, ka palikšot. Tad Emīls uzdrošinājās ļoti piesardzīgi aiziet līdz Kreida viesnīcai, aplūkoja tur visu un stipri uztraucies atgriezās atpakaļ pagalmā.

— Man liekas, — viņš sacīja, — ka ir kaut kas jāizdomā. Mēs taču nevaram visu nakti atstāt viesnīcu bez izlūka! Krumbīgels gan stāvē uz Kleista ielas stūra. Bet viņam tikai jāpagriež galva uz otru pusi, un Grundeiss jau var izčibēt.

— Tev gan, draugs, ir viegli runāt, — Gustavs atbildēja. — Mēs taču nevaram iet pie šveicara un teikt: «Ziniet, mēs te pasēdēsim uz trepēm!» Un tu pats nekādā ziņā nedrīksti tur iet iekšā. Ja tas blēdis palūr pa durvīm un tevi pazīst, tad visas līdzšinējās pūles ir veltīgas.

— Tā gan es nedomāju, — Emīls atbildēja.

— Bet kā tad? — Profesors noprasi.

— Viesnīcā taču ir puika, kas apkalpo liftu un vēl šo to. Ja kāds no mums aizietu pie viņa un pastāstītu, kas noticis, — nu, viņš taču pazīst viesnīcu kā savus piecus pirkstus un noteikti zinās kādu padomu.

— Labi, — Profesors sacīja, — pat ļoti labi! — Viņam bija tāds komisks paradums. Arvien likās, it kā viņš citiem liktu atzīmes. Tāpēc arī viņš tika saukts par Profesoru.

— Ak, šis Emīls! Vēl vienu tamlīdzīgu norādījumu, un mēs tevi iecelsim par goda doktoru. Slīpēts kā berlīnietis! — Gustavs iesaucās.

— Nedomā, ka tikai jūs esat slīpēti! — Emīls bija aizskarts.

Viņa neišstatieša patriotisms bija aizvainots. — Mums abiem šā vai tā vēl jāboksējas.

— Kādēļ? — Profesors jautāja.

— Ak, viņš smagi apvainoja manu labo uzvalku.

— Boksa sacīkste notiks rīt, — Profesors nolēma, — rīt vai nekad.

— Tas uzvalks nemaz nav tik ērmīgs. Es jau pie tā esmu pieradis, draugs, — Gustavs labsirdīgi paziņoja. — Tomēr boksēties mēs varam. Tikai es tevi brīdinu, ka esmu piepilsētas komandas čempions. Sargies!

— Un es skolā esmu meistars gandrīz visās svāra kategorijās, — Emīls apgalvoja.

— Ak jus, muskuļu varoņi, tīrās briesmas! — Profesors sacīja. — Patiesībā es pats gribēju iet uz viesnīcu. Bet jūs abus ne mīkli nevar atstāt vienus. Citādi jūs tūlī sāksiet kauties.

— Nu tad iešu es! — Gustavs ierosināja.

— Pareizi! — Profesors piekrita. — Jāiet tev! Un parunā ar lifta zēnu. Bet esi piesardzīgs! Varbūt kaut ko var darīt. Uzzini, kurā istabā tas zaglis dzīvo. Stundas laikā tu atgriezīsies un ziņosi.

Gustavs nozuda.

Profesors un Emīls nostājās pie vārtiem un sāka stāstīt viens otram par saviem skolotājiem. Tad Profesors iepazīstināja Emīlu ar dažādiem vietējo un ārzemju marku automobiļiem, kas brauca garām, līdz viņam atausa neliela skaidrība. Un tad viņi kopīgi apēda vienu sviestmaizi.

Bija jau satumsis. Iedegās gaismas reklāmas. Dārdēdams aizbrauca vilciens. Dunēja metro. Tramvaji un autobusi, automobili un velosipēdi taisīja negantu koncertu. Verca kafejnīcā spēlēja deju mūziku. Kinoteātros Nollendorfa laukumā sākās pēdējais seanss. Cilvēki bariem spraucās iekšā.

— Tik liels koks, kā tas tur pie stacijas, — Emīls sacīja, — te šķiet pavisam dīvains. Vai ne? Izskatās, it kā tas būtu apmaldījies. — Zēns bija apburts un aizkustināts. Viņš gandrīz aizmirs, kāpēc te stāv un ka viņam vairs nav simt četrdesmit marku.

— Berlīne, protams, ir lieliska. Gluži kā kino. Bet es nezinu, vai vienmēr gribētu šeit dzīvot. Neištātē mums ir divi tirgi un Stacijas laukums. Un vēl rotaļlaukumi pie upes un Strazdu parkā. Tas arī viss. Man, Profesor, ar to pietiek. Lai vienmēr būtu šāda karnevāla kņada, neskaitāmas ielas un laukumi? Tad es pastāvīgi apmaldītos. Iedomājies, ja man jūsu nebūtu un es stāvētu šeit gluži viens! Aukstas tirpas skrien caur kauliem.

— Pie tā pierod, — Profesors sacīja. — Es atkal laikam neizturētu Neištātē ar trim laukumiem un Strazdu parku.

— Pie tā pierod, — Emīls iebilda, — bet Berlīne ir skaista. Bez šaubām, Profesor. Brīnišķīga!

— Vai tava māte ir ļoti stingra? — Berlīnes zēns jautāja.

— Mana māte? — Emīls brīnījās. — Nepavisam. Viņa man visu atļauj. Bet tas nenožīmē, ka es daru visu, kas ienāk prātā. Vai tu saproti?

— Nē, — Profesors vaļsirdīgi atzinās, — to es nesaprotu.

— Tā? Tad uzklausies! Vai jums daudz naudas?

— To es nezinu. Mēs mājās par to maz runājam.

— Es domāju, ja mājās maz runā par naudu, tad tās ir daudz.

Profesors mirkli padomāja un noteica:

— Tā jau var būt.

— Redzi nu. Mēs ar māti par to bieži runājam. Mums tās ir maz. Viņai pastāvīgi tā jāpelna, un tomēr visam nepietiek. Bet, kad mūsu klase brauc ekskursijā, māte man dod līdzti tikpat daudz naudas, cik dabū citi puikas. Dažreiz pat vēl vairāk.

— Kā tad viņa to var?

— To es nezinu. Bet viņa var. Un tad es pusi no naudas atnesu atkal mājās.

— Vai viņa to pieprasa?

— Kur nu! Bet man pašam tā gribas.

— Ahā, — Profesors noteica, — jums tā pieņemts.

— Jā gan. Tā pieņemts. Un, ja viņa man atļauj ar Prēču no pirmā stāva līdz deviņiem vakarā būt mežā, es ap septiņiem esmu atkal mājās. Tāpēc ka es nevēlos, lai viņa viena pati sēž virtuvē un ēd vakariņas. Turklāt viņa vienmēr saka, ka es varot skraidīt ar puikām, cik gribu. Es jau arī esmu mēģinājis. Bet tad šis prieks man nesāgādā vairs nekādu prieku. Un patiesībā taču viņa ir priecīga, ka es atgriežos agrāk mājās.

— Nē, — Profesors sacīja, — pie mums gan ir citādi. Ja es tiešām atnāktu laikus mājās, varu derēt, ka viņi būs teātrī vai viesībās. Mēs jau arī mīlam viens otru. Tas nu gan jāsaprot. Bet mēs to pārāk neizrādām.

— Sirsnība ir vienīgais, ko mēs varam atļauties! Bet tādēļ es nepavisam neesmu memmes dēliņš. Un, ja kāds tam netic, tam es sadošu pa ķobi. Lai nerunā!

— Es jau saprotu.

Abi zēni, nekā nerunādami, kādu laiku stāvēja vārtos. Pienāca nakts. Spīguļoja zvaigznes. Un mēness ar vienu aci šķielēja pāri dzelzceļam.

Profesors noklepojās un, uz Emīlu neskatīdamies, jautāja:

— Tad jūs viens otru laikam ļoti mīlat?

— Noteikti, — Emīls attrauca.

Divpadsmīta nodaļa

Uzrodas zaļš lifta zēns

Ap pulksten desmitiem kinoteātra pagalmā ieradās papildspēku delegācija, atkal atnesa sviestmaizes, it kā vajadzētu pabarot simt izsalkušu karapulku, un gaidīja jaunas pavēles. Profesors bija ļoti dusmīgs un paskaidroja, ka viņiem te neesot nekā ko meklēt, bet Nikolsburgas laukumā jagaidot telefona centrāles sakarnieka Traugota ziņojumi.

— Neesi nu tik pikts! — Pecolds sacīja. — Mums tikai ļoti gribas zināt, kā jums klājas.

— Bez tam mēs jau domājam, ka jums kas lēcies, jo Traugots nemaz nerādījās, — Gerolds aizbildinājās.

— Cik zēnu vēl palika Nikolsburgas laukumā? — Emīls jautāja.

— Četri vai trīs, — Fridrihs Pirmais ziņoja.

— Varbūt arī tikai divi, — Gerolds noteica.

— Neprasi viņiem vairāk neko, — Profesors saniknots ie- 'klierdzās, — tad viņi vēl teiks, ka tur vispār neviena vairs nav!

— Lūdzams, nebrēc tā, — Pecolds atsaucās, — tev nav nekādu tiesību man pavēlēt.

— Es lieku priekšā Pecoldu tūlīt izslēgt un aizliegt viņam piedalīties izsekošanā, — Profesors klierdza un piecirta kāju.

— Man žēl, ka jūs manis dēļ strīdaties, — Emīls sacīja. — Saskaņosim tāpat kā reihstāgā. Es ierosinu Pecoldu šoreiz stingri brīdināt. Jo katrs, protams, nevar darīt, kas ienāk prātā.

— Neiedomājieties par daudz, stulbiķi! Jūsu zināšanai — es tā kā tā eju prom! — Tad Pecolds pateica vēl kaut ko briesmīgi nepieklājīgu un aizslāja.

— Viņš mūs uzkūdīja. Mēs jau nemaz nebūtu šurp skrējuši, — Gerolds stāstīja. — Un Cerlets palika papildspēku nometnē.

— Ne vārda vairs par Pecoldu, — Profesors pavēlēja un runāja jau atkal pavisam mierīgi. Viņš bija savaldījies. — Nokārtots!

— Un kas būs ar mums? — Fridrihs Pirmais jautāja.

— Vislabāk būtu, ja jūs pagaidītu, kamēr ierodas Gustavs no viesnīcas ar ziņojumu, — Emīls ierosināja.

— Labi, — Profesors noteica. — Vai tas tur nav viesnīcas izsūtāmais?

— Jā, tas ir viņš, — Emīls apstiprināja.

Vārtu ejā stāvēja kāds zēns zaļā livrējā un ar tikpat zaļu slīpi uzliktu cepurīti galvā. Viņš pamāja zēniem un lēni nāca klāt.

— Velns parāvis, glauna uniforma! — Gerolds skaudīgi noteica.

— Vai tu nes ziņas no mūsu izlūka Gustava? — Profesors uzsauca.

Izsūtāmais zēns bija jau pavisam tuvu, pamāja ar galvu un teica:

— Jā gan.

— Nu, tad pasaki, lūdzu, — kas tur ir? — Emīls nepacietīgi jautāja.

Pēkšņi iespiedzās autotaure! Un zaļais zēns kā jucis lēkāja pa pagalmu un smējās.

— Emīl, draugs, — viņš klierdza, — tu gan esi jocīgs!

Tas nemaz nebija izsūtāmais zēns, bet Gustavs pats.

— Ak tu, zaļais puika! — Emīls pa jokam bārās. Nu sāka smieties arī pārējie, kamēr vienā no

sētas mājām kāds atrāva logu un uzkliedza:

— Mieru!

— Lieliski! — Profesors sacīja. — Bet klusāk, mani kungi! Nāc šurp, Gustav, apsēdies un pastāsti!

— Zini, tīrais teātris. Var pārplīst aiz smiekliem. Tātad klausieties! Es ielavos viesnīcā, redzu grozāmies izsūtāmo un pametu šim ar pirkstu. Viņš pienāk man klāt, nu, un es viņam izklāstu visu mūsu lietu no viena gala līdz otram. Apmēram tā. Par Emīlu. Par mums. Par zagli. To, ka viņš dzīvo viesnīcā, ka mums nāvīgi jāuzmanās, ja gribam naudu dabūt atpakaļ- «Ļoti jauki,» saka izsūtāmais, «man ir vēl viena uniforma. Tu to uzvilksi un būsi otrs izsūtāmais.» — «Bet ko tad šveicars par to sacīs? Viņš droši vien rāsies,» es atbildu. «Nerāsies vis.

Viņš atjaus,» puika saka, «šveicars ir mans tevs.» Ko viņš savam vecajam bija iestāstījis, nezinu. Taču es dabūju šo uniformu, drīkstu pārgulēt kalpotāju istabā, kas patlaban ir brīva, un pat ņemt līdzī vīl kādu. Nu, ko jūs tagad teiksiet?

— Kurā istabā dzīvo zaglis? — Profesors jautāja.

— Tevi nu gan ne ar ko nevar pārsteigt, — Gustavs aizvainots purpināja. — Man, protams, nav jāstrādā. Tikai es nedrīkstu maisīties pa kājām. Izsūtāmais teica, ka zaglis dzīvo sešdesmit pirmajā istabā. Es tūlīt augšā uz trešo stāvu. Un nu rīkojos kā izlūks. Zināms, pavisam neuzkrītoši. Glūnēju cauri margām un tā tālāk. Apmēram pēc pusstundas sešdesmit pirmā numura durvis tiešām atveras. Un kas tur čāpo laukā? Mūsu zagļa kungs! Viņam vajadzēja — nūja, jūs jau zināt. Pēcpusdienā es viņu pamatīgi nopētīju. Tas bija viņš! Mazas melnas ūsiņas, tādas ausis, ka mēness spīd cauri, bet ģimīs ... pat par velti es sev tādu negribētu. Kad viņš nāk atpakaļ no — nūja, jūs jau zināt! — es speros klāt, izslejos taisni un jautāju: «Vai kungs ko meklē? Vai viesā kungam ir kāda vēlēšanās?» — «Nē,» viņš saka, «man nekā nevajag. Tomēr! Pagaidi! Pasaki šveicaram, lai rīt tieši astoņos mani uzmodina. Sešdesmit pirmā istaba. Bet neaizmirsti!» — «Nē, kungs, varat paļauties,» es saku un aiz sajūsmas iekniebju sev kājā, «to es neaizmirsīšu! Tieši astoņos sešdesmit pirmajā istabā zvanīs telefons!» Viņus tur modina pa telefonu. Tad viņš laipni pamāja un tipināja uz gultu.

— Lieliski! — Profesors bija ārkārtīgi apmierināts, un pārējie vēl vairāk. — Pulksten astoņos mēs viņu pie viesnīcas svinīgi sagaidīsim. Vajāšana turpināsies, un tad viņš tiks notverts!

— Viņš jau tikpat kā rokā! — Gerolds iesaucās.

— Vēl nav zvanīts, — Gustavs noteica. — Un nu es pazūdu. Man bija jāiesviež kastītē divpadsmitās istabas vēstule. Piecdesmit feniņu dzeramnaudas. Ienesīgs amats. Dažudien izsūtāmajam sanākot desmit markas dzeramnaudas. Tā viņš stāsta. Tātad ap septiņiem es celšos augšā un parūpēšos, lai mūsu blēdi laikā pamodina. Un tad es atkal ieradīšos šeit.

— Mīļo Gustav, es tev esmu ļoti pateicīgs, — Emīls sacīja gandrīz vai svinīgi. — Nu nekas vairs nevar atgadīties. Rīt viņš tiks noķerts. Un tagad visi var mierīgi iet gulēt, vai ne, Profesor?

— Protams. Visiem pazust un izgulēties. Un rit no rīta, tieši pulksten astoņos, visi klātesošie lai atkal ir te! Ja kāds vēl var sadabūt drusku naudas, lai atnes. Es tagad vēl piezvanīšu mazajam Otrdienim. Lai viņš pārējos, kas rīt pieteiksies, atkal nosūta uz rezerves komandu. Varbūt mums vajadzēs viņu ielenkt. Kas to var zināt.

— Es iešu kopā ar Gustavu pārgulēt viesnīcā, — Emīls sacīja.

— Uz priekšu, draugs! Tev tur ārkārtīgi patiks. Brīnum jauks blusu midzenis!

— Es vispirms vēl piezvanīšu, — Profesors teica. — Tad es arī iešu mājās un sūtīšu Cerletu prom. Citādi viņš sēdēs Nikolsburgas laukumā līdz pat rītam un gaidīs pavēles. Vai viss ir skaidrs?

— Tieši tā, prefekta kungs! — Gustavs smējās.

— Rīt no rīta tieši astoņos šeit pagalmā, — Gerolds sacīja.

— Paņem līdzi drusku naudas! — Fridrihs Pirmais atgādināja.

Zēni atvadījās. Kā mazi, nopietni vīri visi spieda cits citam roku. Viena daļa soļoja mājup. Gustavs un Emīls iegāja viesnīcā. Profesors devās pāri Nollendorfa laukumam, lai no Hānena kafejnīcas piezvanītu mazajam Otrdienim.

Pēc stundas viņi visi gulēja. Lielākā daļa savās gultās. Divi — Kreida viesnīcas kalpotāju istabā, ceturtajā stāvā.

Un viens tēva atzveltnes krēslā blakus telefonam. Tas bija mazais Otrdienis. Viņš neatstāja savu posteni. Traugots bija aizgājis mājās. Bet mazais Otrdienis nepameta telefona aparātu. Čokurā sarāvies, viņš gulēja atzveltnī un sapņoja par četriem miljoniem telefona sarunu.

Ap pusnakti pārnāca viņa vecāki no teātra. Ieraudzījuši dēlu atzveltnes krēslā, viņi bija ļoti izbrīnījušies.

Māte pacēla viņu un aiznesa uz gultu. Puisēns sarāvās un miegā vēl murmināja:

— Parole — Emīls!

Trīspadsmītā nodala

Grundeisa kungu ielenc godasardze

Logi sešdesmit pirmajai istabai bija Nollendorfa laukuma pusē. Un, kad Grundeisa kungs nākamajā rītā, matus sukādams, paraudzījās lejā, viņš nobrīnījās, ka tur klaiņo tik daudz bērnu. Vismaz divi duči zēnu pāri pretī pie apstādījumiem spēlēja futbolu. Citi stāvēja pie Kleista ielas. Vēl citi — pie metro ieejas.

— Laikam brīvdienas, — viņš sapīcis noburkšķēja un ap sēja kaklasaiti.

Profesors tobrīd kinoteātra pagalmā noturēja aktīvistu sapulci un nešpetni lamājās:

— Mēs te dienu un nakti laužām galvu, kā to vīru noķert, bet jūs, stulbeņi, pa to laiku sasaucat visu Berlīni! Vai mums vajadzīgi skatītāji? Varbūt mēs uzņemam filmu? Ja tas tips aizlaidīsies lapās, būsi vainīgi jūs, tenku vāceles!

Pārējie gan stāvēja pacietīgi viņam apkārt, bet tā vien likās, ka smagi sirdsapziņas pārmetumi viņus nemaz nemocītu. Ja nu pavisam maziņi, un Gerolds ierunājās:

— Neuztraucies, Profesor. Mēs zagli tik un tā dabūsim ciet.

— Taisieties, ka tiek, aušīgie vējgrābšļi! Un gādājiet, lai šis bars vismaz neizturas pārāk uzkrītoši un lai viesnīcai nepievērš ne mazāko uzmanību. Vai pieleca? Uz priekšu, marš!

Zēni aizgāja. Pagalmā palika tikai detektīvi.

— Es aizņēmos no šveicara desmit markas, — Emīls paziņoja. — Ja tas vīrs laidīsies lapās, mums būs pietiekami daudz naudas, lai varētu viņam sekot.

— Tos bērnus uz laukuma sūti mājās, — Krumbīgels ierosināja.

— Vai tu nopietni domā, ka viņi ies? Kaut arī Nollendorfa laukums uzsprāgtu, viņi paliks, — Profesors noteica.

— Te līdzēs tikai viens, — Emīls sacīja. — Mums jāgroza mūsu plāns. Mēs nevaram vairs Grundeisam pa kluso sekot, mums- jāsāk viņu vajāt. Tā, lai viņš to mana. No visām pusēm un visiem kopā.

— To jau es arī biju nodomājis, — Profesors piekrita. — Mainīsim taktiku un iedzīsim viņu sprukās.

— Brīnišķīgi! — Gerolds iesaucās.

— Viņš labāk atdos naudu nekā cietīs, ka stundām ilgi kāds simts bērnu jož viņam pakaļ un klaigā, līdz saskrien kopā visa pilsēta un policija saņem šo aiz apkakles, — Emīls sprieda.

Pārējie nopietni pamāja. Tad vārtu ejā iešķindējās zvaniņš. Un Ponija Cepurīte starodama iebruca pagalmā.

— Labrīt, zibenszeļļi, — viņa uzsauca, nolēca no divriteņa, sasveicinājās ar brālēnu Emīlu, Profesoru un pārējiem un tad paņēma mazu groziņu, ko bija piesējusi pie stūres. Es jums atnesu kafiju, — viņa čivināja, — un dažas smalkmaizītes! Man ir pat tīra tasīte. Vai, osa nolūzusi. Ir gan ķeza!

Itin visi zēni gan bija brokastis paēduši. Arī Emīls Kreida viesnīcā. Bet neviens negribēja mazajai meitenei sagandēt labo omu. Un tā nu viņi dzēra no tasītes bez osas kafiju ar pienu un ēda smalkmaizītes, it kā viņi četras nedēļas nekā nebūtu dabūjuši.

— Jā, garšo vareni! — Krumbīgels iesaucās.

— Un cik skraukšķīgas! — Profesors grauždams purpināja.

— Vai ne? — Ponija noprasīja. — Jā, jā, tā tomēr ir pavisam cita lieta, ja mājās ir sieviete!

— Pagalmā, — Gerolds izlaboja.

— Kā klājas Sūmaņa ielā? — Emīls jautāja.

— Gluži labi. Īpašs sveiciens no vecmāmiņas. Tev jānāk drīz mājās, citādi tu par sodu dabūsi katru dienu ēst zivis.

— Vēl parāvis, — Emīls noburkšķēja un sarauca ģīmi.

— Kāpēc — vēl parāvis? — Mitencveijs, Jaunākais, apvaicājās. — Zivis taču ir lieliskas! — Visi izbrīnījušies uzlūkoja viņu, jo viņš parasti nekad nerunāja. Tūlīt arī viņš pietvīka un aizslēpās aiz lielākā brāļa.

— Emīls nevar ieēst ne kumosa zivs. Un, ja viņš patiešām pamēģina, tad viņam tūlī jāskrien ārā, — Ponija Cepurīte stāstīja.

Tā viņi tērzēja un bija ļoti labā noskaņojumā. Zēni izturējās ārkārtīgi uzmanīgi. Profesors turēja PonijaS divriteni.

Krumbīgels aizgāja izskalot termosu pudeli un tasīti. Mitencveijs, Seniors, rūpīgi salocīja maizīšu papīru. Emīls piesprādzēja groziņu atkal pie stūres. Gerolds pārbaudīja, vai riepās vēl ir gaiss. Un Ponija Cepurīte lēkāja pa pagalmu, dūgoja kādu dziesmiņu un stāstīja visu, kas vien iešāvās prātā.

— Stop! — viņa piepeši iesaucās un palika stāvam uz vienas kājas. — Man vēl bija kas jautājams! Ko tad gaida tas milzīgais bērnu bars laukā uz Nollendorfa laukuma? Tur izskatās kā bērnu vasaras nometnē!

— Tie ir ziņkārīgie, kas dzirdējuši par noziedznieka gūstīšanu. Un tagad viņi grib būt klāt, — Profesors paskaidroja.

Tad pa vārtiem, skaļi taurēdams, ieskrēja Gustavs un auroja:

— Žigli! Viņš nāk!

Visi gribēja drāzties prom.

— Uzmanību! Klausieties! — Profesors kiedza. — Tātad mēs viņu ielenksim. Viņam aizmugure būs bērni, priekšā bērni, kreisā pusē bērni, labā puse bērni! Skaidrs? Turpmākās pavēles mēs dosim pa ceļam. Uz priekšu — laukā!

Klupdami krizdami viņi metās laukā no pagalma. Mazliet apvainota, Ponija Cepurīte palika viena pati. Tad viņa uzlēca uz sava mazā, niķelētā divriteņa, purpināja tāpat kā pašas vecmāmiņa: «Tā lieta man nepatīk! Tā lieta man nepatīk!» — un brauca zēniem pakaļ.

Vīrietis ar stīvo platmali patlaban iznāca pa viesnīcas durvīm, lēnām nokāpa pa trepēm un nogriezās pa labi uz Kleista ielu. Profesors, Emīls un Gustavs dzenāja savus ziņnešus šurp un turp pie bērnu bariņiem. Un pēc trim minūtēm Grundeisa kungs bija ielenkts.

Ārkārtīgi izbrīnījies, viņš palūkojās visapkārt. Zēni sarunājās, smējās, cits citu iedunkāja un turējās viņam līdzi. Daži cieši blenza uz vīrieti, kamēr viņš apjuka un novērsās.

Zzz! Viņam tieši pār galvu nosvilpa bumba. Viņš sarāvās un paātrināja gaitu. Taču arī zēni tagad soļoja knašāk. Viņš gribēja žigli iegriezties kādā šķērsielā. Bet arī tur pretī parādījās bērnu bariņš.

— Paklau, viņam ir tāds ģimis, it kā viņu mocītu šķavas! — Gustavs iesaucās.

— Skrien man drusku pa priekšu, — Emīls ieteica, — lai viņš pagaidām mani nepamana. Vēlāk. — Gustavs izslēja plati plecus un soļoja Emīlam pa priekšu kā bokseris, kas aiz spēka pārpilnības nevar paskriet. Ponija Cepurīte brauca blakus gājienam un jautri zvanīja.

Vīrietis ar stīvo platmali kļuva manāmi nervozs. Viņš sāka nojaust, kas viņam draud, un katoja lieliem soļiem. Bet tas bija veltīgi. No vajātājiem viņš nespēja izbēgt.

Pēkšņi viņš apstājās kā pienaglots, apgriezās un skrēja atpakaļ pa to pašu ielu, pa kuru bija nācis. Apgriezās arī visi bērni, un nu gājieni turpinājās pretējā virzienā.

Tad kāds zēns — tas bija Krumbīgels — paskrēja vīrietim ceļā, tā ka tas paklupa.

— Ko tu iedomājies, delveri? — viņš uzkliedza. — Es tūlīt pasaukšu policistu!

— Jā, jā, lūdzu, dariet to! — Krumbīgels uzkliedza. — Mēs to vien gaidām. Nu, sauciet taču viņu!

Grundeisa kungs ir nedomāja to darīt. Tieši otrādi. Sis atgadījums viņam kļuva aizvien nepatīkamāks. Viņam uzmācās taisni vai bailes, un viņš vairs nezināja, kur dēties. Cilvēki skatījās pa visiem logiem. Pārdevējas ar pircējiem izskrēja no veikaliem un jautāja, kas noticis. Ja tagad nāktu kāds policists, beigas kā likts.

Tad zaglim radās ideja. Viņš ieraudzīja kādu bankas filiāli. Pārrāvis bērnu ķēdi, viņš metās uz durvīm un pazuda.

Profesors pieskrēja pie durvīm un uzkliedza:

— Mēs ar Gustavu ejam pakaļ! Emīls pagaidām lai paliek tepat! Kad Gustavs taurēs, sāksim! Tad Emīls ar desmit puikām lai drāž iekšā. Emīl, izmeklē tikmēr īstos! Operācija nebūs tik vienkārša.

Tad Profesors un Gustavs arī nozuda aiz durvīm.

Emīlam tā sita sirds, ka džinkstēja ausīs. Tagad vajadzēja izšķirties! Viņš piesauca klāt Krumbīgelu, Geroldu, brāļus Mitencvejus un vēl dažus, bet pārējiem — lielajam bērnu baram — lika izklīst.

Bērni atkāpās dažus soļus no bankas ēkas, bet ne tālāk. Viņi nekādā ziņā negribēja palaist garām gaidāmos notikumus.

Ponija Cepurīte palūdza kādam zēnam paturēt viņas riteni un piegāja pie Emīla.

— Te es esmu, — viņa sacīja. — Galvu augšā! Tagad lieta kļūst nopietna. Ak dievs, ak dievs, es esmu tā uztraukusies!

— Vai tu domā, ka es ne? — Emīls jautāja.

Četrpadsmita nodaļa

Ari no kniepadatas savs labums

Kad Gustavs un Profesors iegāja bankā, vīrietis ar stīvo platmali jau stāvēja pie kāda lodziņa ar uzrakstu «Iemaksas un izmaksas» un nepacietīgi gaidīja, kad pienāks viņa rinda. Bankas ierēdnis runāja pa telefonu.

Profesors nostājās blakus zaglim un uzmanīja viņu kā medību suns. Gustavs palika vīrietim aizmugurē un turēja roku bikšu kabatā, sagatavojies spiest tauri.

Tad pie lodziņa pienāca kasieris un jautāja Profesoram, ko viņš vēlas.

— Lūdzu, — viņš atteica, — šis kungs bija pirms manis.

— Ko jūs vēlaties? — nu kasieris pavaicāja Grundeisa kungam.

— Lūdzu, vai jūs būtu tik laipns un varētu samainīt man simtmarku zīmi divos piecdesmitniekos un četrdesmit markas sīknaudā? — viņš jautāja, izņēmis no kabatas un uzlicis uz galda vienu simtmarku zīmi un divas divdesmitmarku zīmes.

Kasieris paņēma šīs trīs zīmes un gāja ar tām pie naudas skapja.

— Acumirkli! — Profesors skaļi iesaucās. — Nauda ir zagta!

— Ko-o? — bankas ierēdnis satrūcies noprasīja un pagriezās; viņa darbabiedri, kas sēdēja citos nodalījumos un rēķināja, pārtrauca darbu un salēcās, it kā čūska viņiem būtu iekodusi.

— Nauda nemaz nepieder šim kungam. Viņš to nozadzis manam draugam un grib samainīt, lai nekā nevarētu pierādīt, — Profesors paskaidroja.

— Tādu bezkaunību savu mūžu vēl neesmu pieredzējis, — Grundeisa kungs noteica, tad, pievērsies kasierim, piebilda: — Atvainojiet! — Un iesita Profesoram skaļu pliķi.

— No tā nekas nemainīsies, — Profesors attrauca un tā iebelza Grundeisam pa vēderu, ka tam vajadzēja pieturēties pie galda. Un nu Gustavs trīsreiz briesmīgi skaļi notaurēja. Bankas ierēdņi pietrūkās un ziņkārē skrēja pie kases lodziņa. Noguldījumu kases pārzinis saskaities izsteidzās no savas istabas.

Bet pa durvīm iedrāzās desmit zēni ar Emīlu priekšgalā un ielenca vīrieti ar stīvo platmali.

— Pie joda, ko šie delveri te ālējas? — pārzinis kļiedza.

— Sie palaidņi apgalvo, ka es vienam no tiem esot nozadzis naudu, ko nupat iedevu jūsu kasierim samainīt, — Grundeisa kungs stāstīja un drebēja aiz dūsmām.

— Tā tas arī ir! — Emīls iesaucās un metās pie lodziņa. — Viņš man nozaga vienu simtmarku zīmi un divas divdesmitmarku zīmes. Vakar pēcpusdienā. Vilcienā, kas no Neištates brauca uz Berlīni! Kamēr es gulēju.

— Jā, vai tu to vari arī pierādīt? — kasieris stingri noprasīja.

— Es jau veselu nedēļu esmu Berlīnē un vakar no agra rīta līdz vakaram biju pilsētā, — zaglis sacīja un pieklājīgi smaidīja.

— Sasodītais melis! — Emīls iekļiedzās un gandrīz vai raudāja aiz niknuma.

— Bet vai tu vari pierādīt, ka šis kungs ir tas pats cilvēks, ar ko tu brauci kopā vilcienā? — pārzinis apjautājās.

— To viņš, protams, nevar, — zaglis nevērīgi noteica.

— Ja jūs ar viņu divatā esat sēdējuši vilcienā, tad taču tev nav neviena paša liecinieka, — kāds ierēdnis iebilda. Un Emīla biedri apjuka.

— Ir gan! — Emīls iesaucās. — Man ir gan viens liecinieks! Jakoba kundze no Lielgrīnavas.

Viņa sākumā sēdēja kopā ar mums kupejā. Un vēlāk izkāpa. Viņa lika man nodot no viņas sirsnīgu sveicienu Kurchalsa kungam Neištātē!

— Šķiet, ka jums vajadzēs pierādīt, ka neesat vainīgs, — noguldījumu kases pārzinis sacīja zaglim. — Vai jūs to varat?

— Pats par sevi saprotams, — zaglis paziņoja. — Es dzīvoju pāri pretī Kreida viesnīcā ...

— Bet tikai kopš vakar vakara, — Gustavs iesaucās. — Es tur ielavījos kā izsūtāmais un zinu visu!

Bankas darbinieki smaidīja un ieinteresējās par zēniem.

— Naudu mēs labāk pagaidām paturēsim šeit... kungs, — pārzinis teica un noplēsa no bloka lapiņu, lai pierakstītu vārdu un adresi.

— Viņu sauc par Grundeisu! — Emīls iesaucās.

Vīrietis ar stīvo platmali skaļi iesmējās un sacīja:

— Redziet nu, ka te ir pārpratums. Mani sauc par Milleru.

— Vai, cik viņš nekrietni melo! Vilcienā viņš man stāstīja, ka viņu saucot par Grundeisu, — Emīls sašutis kļiedza.

— Vai jums ir dokumenti? — kasieris apvaicājas.

— Diemžēl nav līdzī, — zaglis atbildēja. — Bet, ja jūs brīdi uzgaidītu, es atnesīšu tos no viesnīcas.

— Viņš visu laiku melo! Tā ir mana nauda. Un man tā jādabū atpakaļ, — Emīls kļiedza.

— Jā, manu zēn, pat ja tev būtu taisnība, — kasieris paskaidroja, — tik vienkārši tomēr naudu atpakaļ nevarēs dabūt! Iā tu pierādīsi, ka tā ir tava nauda? Varbūt tur uzrakstīts tavs vārds? Vai arī tu esi atzīmējis numurus?

— Protams, ne, — Emīls sacīja. •— Neviens jau negaida, ka viņu apzags! Un tomēr tā ir mana nauda, vai dzirdat? Mana māte man iedeva līdzī, lai atvedu vecmāmiņai, kura dzīvo šeit, Sūmaņa ielā 15.

— Vai kādai naudas zīmei nebija noplēsts stūris vai kādas citas pazīmes? ...

— Nē, es nezinu.

— Mani kungi, godavārds, es jums paziņoju, ka nauda patiešām pieder man. Es taču neiešu aplaupīt mazus bērnus! — zaglis apgalvoja.

— Stop! — Emīls pēkšņi iesaucās un palēcās gaisā, — tik viegli viņam uzreiz bija kļuvis. — Stop! Es vilcienā naudu piespraudu ar kniepadatu pie svārkiem. Naudas zīmēs jābūt saskatāmiem adatas dūrieniem!

Kasieris pacēla naudas zīmes pret gaismu. Pārējiem aizrāvās elpa.

Zaglis pakāpās soli atpakaļ. Bankas pārzinis nervozi bungoja pa galdu.

— Zēnam ir taisnība! — aiz uztraukuma nobālis, kasieris iesaucās. — Naudas zīmēs tiešām ir adatas dūrieni!

— Un te ir arī tā adata, — Emīls sacīja un lepni uzlika uz galda kniepadatu. — Es pat sadūros.

Nu zaglis zibenīgi apgriezās, atgrūda zēnus malā ar tādu sparū, ka tie pakrita, drāzās cauri telpai, atrāva durvis un nozuda.

— Ķeriet! — bankas pārzinis iekliedzās.

Visi skrēja uz durvīm.

Kad viņi tika laukā uz ielas, zagli jau bija ielenkuši vismaz divdesmit zēni. Viņi turēja to aiz kājām. Bija pieķērušies tam pie rokām. Rāva aiz svārkiem. Zaglis spirinājās kā jucis. Bet zēni neatlaidās.

Un tad jau arī šurp skrēja kāds policists, kam Ponija Cepurīte bija aizbraukusi pakaļ ar savu

mazo divriteni. Bankas pārzinis pieprasīja apcietināt cilvēku, kas saucoties gan par Grundeisu, gan par Milleru. Jo tas laikam esot zaglis, kas darbojas vilcienos.

Kasieris atstāja darbu, paņēma naudu, kniepadatu un devās līdzi. Tas tik bija gājiens! Policists, bankas ierēdnis, vidū zaglis un aizmugurē kādi deviņdesmit vai simt bērni! Tā viņi gāja uz iecirkni.

Ponija Cepurīte ar savu mazo, niķelēto divriteni brauca blakus, māja laimīgajam brālēnam Emīlam un sauca:

— Emīl, manu zēn! Es veicīgi aizbraukšu mājās un pastāstīšu tur par visu šo jandāliņu.

Zēns arī pamāja un sacīja:

— Uz pusdienām es būšu mājās! Sirsnīgi pasveicini!

Ponija Cepurīte vēlreiz uzsauca:

— Vai jūs zināt, kā jūs izskatāties? Kā lielā skolas izbraukumā! — Tad, sparīgi zvanīdama, viņa nozuda aiz stūra.

Piecpadsmīta nodaļa

Emīls ierodas prefektūrā

Gājiens devās uz tuvāko policijas iecirkni. Policists ziņoja inspektoram, kas noticis. Emīls papildināja ziņojumu. Tad zēnam vajadzēja pateikt, kad un kur viņš dzimis, kā viņu sauc un kur viņš dzīvo. Inspektors to visu pierakstīja. Ar tinti.

— Un kā jūs sauc? — viņš jautāja zaglim.

— Herberts Kīslings, — šis atbildēja.

Nu zēniem — Emīlam, Gustavam un Profesoram — bija skaļi jāsmejas. Un bankas ierēdnis, kurš inspektoram bija nodevis simt četrdesmit markas, piebiedrojās viņiem.

— Ir gan sprukstiņš! — Gustavs iesaucās. — Vīspirms viņš saucas par Grundeisu. Tad par Milleru. Un tagad viņš ir Kīslings! Milzīgi gribētos zināt, kā viņu īstenībā sauc!

— Mieru! — policijas inspektors rūca. — To mēs vēl dabūsim zināt!

Tad Grundeiss Millers Kīslings nosauca savu pašreizējo adresi — Kreida viesnīcu. Pēc tam savas dzimšanas datumu un vietu. Dokumentu viņam nekādu neesot.

— Un kur jūs bijāt līdz vakardienai? — inspektors jautāja.

— Lielgrīnavā, — zaglis paskaidroja.

— Tas nu atkal ir skaidri melots, — Profesors iesaucās.

— Mieru! — inspektors rūca. — To mēs noskaidrosim.

Bankas ierēdnis apvaicājās, vai viņš varot iet. Tika atzīmēta

vēl viņa dzīvesvieta. Tad viņš laipni uzsita Emīlam uz pleca un pazuda.

— Vai jūs, Kīsling, vakar pēcpusdienā reālskolniekam Emīlam Tišbeinam no Neištates nozagāt Berlīnes vilcienā simt četrdesmit markas? — inspektors jautāja.

— Jā, — zaglis drūmi atbildēja. — Es brīnos, kā tas varēja notikt. Puika kupejas stūrī bija aizmidzis. Un tad viņam izkrita aploksne. Es to pacēlu un gribēju tikai paskatīties, kas tur ir iekšā. Un tā kā man pašlaik nebija naudas ...

— Ir gan krāpnieks! — Emīls iesaucās. — Es taču naudu biju piespraudis pie svārku kabatas. Tā nemaz nevarēja izkrist!

— Un tik nepieciešama tā viņam nemaz nebija. Citādi viņam Emīla nauda nebūtu vēl neskarta kabatā. Viņam taču vajadzēja samaksāt par taksometru, putotajām olām un alu, — Profesors piezīmēja.

— Mieru! — inspektors rūca. — To mēs arī noskaidrosim.

Un viņš visu smalki pierakstīja.

— Vai jūs nevarētu atbrīvot mani, inspektora kungs? — zaglis jautāja un tikai aiz pieklājības uz viņu pašķielēja. — Zādzībā es atzinos. Kur es dzīvoju, jūs zināt. Berlīnē esmu veikala darīšanās — un man vēl šis tas kārojam.

— Nesmīdiniet mani! — inspektors nopietni atteica un piezvanīja prefektūrai, lai atsūta auto, jo esot noķerts zaglis.

— Kur es varēšu dabūt atpakaļ savu naudu? — Emīls norūpējies jautāja.

— Prefektūrā, — inspektors atteica. — Jūs tūlīņ brauksiet turp. Un tur viss nokārtosies.

— Emīl, draugs! — Gustavs čukstēja. — Nu tev «zaļajā Minnā» būs jābrauc uz Aleksandra laukumu!

— Blēņas! — inspektors sacīja. — Vai tev nauda ir, Tiš- bein?

— Jā! — Emīls paziņoja. — Zēni vakar savāca. Un Kreida viesnīcas šveicars man aizdeva desmit markas.

— Īsti detektīvi! Velna zeļļi! — inspektors rūca. Bet šī rūkšana bija ļoti labsirdīga. — Tātad, Tišbein, tu brauksi ar metro uz Aleksandra laukumu un tur pieteiksies pie krimināl- izmeklētāja Lurjē! Tālāko tad jau redzēsi. Arī savu naudu tu tur dabūsi.

— Vai drīkstu vispirms atdot šveicaram tās desmit markas? — Emīls apjautājās.

— Protams.

Pēc dažām minūtēm atbrauca policijas auto. Un Grundeisa Millera Kīslinga kungam vajadzēja iekāpt. Inspektors iedeva policistam, kas sēdēja automobilī, rakstisku ziņojumu un simt četrdesmit markas. Arī kniepadatu. Tad «zaļā Minna» aizlīgoja. Bērni, kas stāvēja uz ielas, kļiedza zaglim nopakaļ. Bet tas pat nepagriezās. Acīmredzot lepojās, ka ticis tādā mašīnā.

Emīls sniedza policijas inspektoram roku un pateicās. Tad Profesors paziņoja bērniem, kas bija gaidījuši pie iecirkņa, ka naudu Emīls dabūs Aleksandra laukumā un vajāšana beigusies. Bērni bariem devās atkal mājās. Tikai tuvākie paziņas pavadīja Emīlu līdz viesnīcai un pēc tam līdz Nollendorfa laukuma piestātnei. Emīls lūdza, lai viņi pēcpusdienā piezvana mazajam Otrdienim. Tas zināšot, kā viss beidzies. Un viņš cerot pārējos vēl redzēt pirms atgriešanās Neištātē. Un no visas sirds jau tagad pateicoties par viņu palīdzību. Un naudu viņi arī dabūšot atpakaļ,

— Ja tu, draugs, iedrošināsies mums dot naudu atpakaļ, dabūsi pa mizu! — Gustavs iesaucās. — Bez tam mūs vēl gaida boksa mačs tava jocīgā uzvalka dēļ.

— Ak, draugs, — Emīls iesaucās un satvēra Gustava un Profesora rokas. — Esmu pārāk aizkustināts. Lai boksēšanās šoreiz izpaliek. Es nemaz tev nespētu iesist.

— Tev, lempi, tas nemaz neizdotos, kaut arī tu slikti justos! — Gustavs uzkliedza.

Tad visi trīs brauca uz Aleksandra laukumu, uz prefektūru, kur viņiem vajadzēja jozt pa daudziem gaitenīem, garām neskaitāmām istabām. Beidzot zēni atrada kriminālizmeklētāju Lurjē. Viņš patlaban brokastoja. Emīls pieteicās.

— Ahā! — Lurjē kungs sacīja ēzdams. — Emīls Stūlbeins. Jaunais detektīvs-amatieris. Jau ziņoja pa telefonu. Kriminālko- misārs gaida. Viņš grib ar tevi parunāties. Nāc līdzi.

— Mans vārds ir Tišbeins, — Emīls pārlaboja.

— Viens pīpis, — Lurjē kungs atteica un atkal nokoda gabaliņu sviestmaizes.

— Mēs tevi gaidīsim šeit, Profesors sacīja. Un Gustavs uzsauca Emīlam nopakaļ:

— Pasteidzies, ziķeri! Ja es redzu kādu gremojam, man tūlīt gribas ēst!

Lurjē kungs gāja cauri daudziem gaitenīem, nogriezies pa kreisi, pa labi, atkal pa kreisi. Tad viņš pieklauvēja pie kādām durvīm. Kāda balss uzsauca:

— Iekšā!

Lurjē pavēra durvis un košļādams sacīja:

— Mazais detektīvs ir klāt, komisāra kungs. Emīls Fišbeins. Jūs jau zināt.

— Mani sauc par Tišbeinu, — Emīls uzsvērti paskaidroja.

— Ari diezgan skaists uzvārds, — Lurjē kungs noteica un tā pagrūda Emīlu, ka tas gluži vai iekūleņoja istabā.

Kriminālkomisārs bija patīkams kungs. Emīlam bija jāapsēžas ērtā atzveltnes krēslā un jāizstāsta notikums ar zagli sīki jo sīki no paša sākuma. Beidzot komisārs svinīgi sacīja:

— Tā, un tagad tu dabūsi savu naudu atpakaļ.

— Paldies dievam! — Emīls atviegloti uzelpoja un iebāza naudu kabatā. Turklāt sevišķi rūpīgi.

— Skaties, ka atkal nenozog!

— Nē! Nekādā ziņā! Es tūlīt to atdošu vecmāmiņai!

— Pareizi! Es gandrīz būtu aizmirsis — pasaki man savu Berlīnes adresi. Vai tu paliksi vēl dažas dienas šeit?

— Es jau gribētu gan, — Emīls atbildēja. — Es dzīvoju Sūmaņa ielā 15. Pie Heimbolda. Tā sauc manu tēvoci. Un krustmāti arī.

— Tas nu gan, zēni, jums izdevās, — komisārs teica un aizdedzināja resnu cigāru.

— Puikas nudien to pamatīgi nostrādāja! — Emīls sajūsmināts izsaucās. — Gustavs ar savu tauri, Profesors, mazais Otrdienis, Krumbīgels un brāji Mitencveiji, vispār visi. Bija taisni prieks darboties kopā ar viņiem. Bet pārākais ir Profesors, viņam gan galva strādā!

— Nūja, tu jau arī neesi no salmiem taisīts! — komisārs noteica, cigāru kūpinādams.

— Es vēl ko gribētu pajautāt, komisāra kungs, — kas notiks ar Grundeisu vai kā to manu zagli sauc?

— Patlaban tiek noskaidrota viņa personība. Viņš tiek fotografēts. Viņam tiek noņemti pirkstu nospiedumi. Pēc tam mēs salīdzināsim viņa attēlu un pirkstu nospiedumus ar fotogrāfijām mūsu kartotēkā.

— Kas tā tāda?

— Tajā ir visu jau sodīto noziedznieku fotogrāfijas. Mums ir arī pirkstu nospiedumi, noziedznieku atstāto pēdu apraksti un tamlīdzīgas ziņas par tādiem noziedzniekiem, kuri vēl nav notverti un tiek meklēti. Var gadīties, ka šis vīrs, pirms tevi apzaga, paguvis izdarīt vēl citas zādžības un ielaušanās. Vai ne?

— Pareizi. Par to es nemaz nebiju iedomājies!

— Acumirkli! — patīkamais komisārs teica. Zvanīja telefons. — Jā ... jums tas var interesēt... Nu, ienāciet manā istabā, — viņš runāja aparātā. Tad viņš nolika klausuli un sacīja: — Tūlīt uzradīsies daži kungi no laikraksta, viņi grib tevi intervēt.

— Ko tas nozīmē? — Emīls jautāja.

— Intervēt nozīmē izjautāt.

— Nevar būt! — Emīls iesaucās. — Tad jau es iekļūšu vēl avīzē?

— Droši vien, — komisārs atteica. — Ja skolnieks noķer zagli, tad viņš kļūst slavens.

Pie durvīm piekļauvēja. Istabā ienāca četri kungi. Komisārs sniedza viņiem roku un īsi izstāstīja Emīla piedzīvojumus. Četri kungi cītīgi pierakstīja.

— Brīnišķīgi! — beidzot teica viens no reportieriem. — Lauku zēns — detektīvs.

— Varbūt jūs viņu pieņemsiet pie sevis darbā? — otrs smiedamies ieminējās.

— Kādēļ tu uzreiz negāji uz policiju un neziņoji? — trešais apvaicājās.

Emīlam sametās bail. Viņš iedomājās par policistu Ješki Neištātē un savu sapni. Nu viņam klāsies plāni.

— Nu? — komisārs uzmundrināja.

Emīls paraustīja plecus un sacīja:

— Nu labi! Tāpēc, ka es Neištātē lielhercoga Kārļa pieminējam uzkrāsoju sarkanu degunu un ūsas. Varat mani apcietināt, komisāra kungs!

Tad pieci vīrieši nevis savieba sejas dusmās, bet sāka smieties. Un komisārs iesaucās:

— Emīl, kā tad mēs varam likt cietumā vienu no mūsu labākajiem detektīviem!

— Nē? Patiešām nē? Nu, tad es no sirds priecājos, — zēns atviegloti sacīja. Viņš piegāja pie viena no reportieriem un jautāja: — Vai jūs mani vairs nepazīstat?

— Nē, — kungs atbildēja.

— Jūs taču man vakar simt septiņdesmit septītās līnijas tramvajā samaksājāt par biļeti, jo man

nebija naudas.

— Pareizi! — kungs iesaucās. — Tagad es atceros. Tu vēl gribēji uzzināt manu adresi, lai atdotu naudu.

— Tagad es to varu atdot, — Emīls sacīja un izvilka no bikšu kabatas desmit feniņus.

— Nerunā niekus! — kungs noteica. — Toreiz tu man laikam pat savu vārdu nosauci?

— Protams, — zēns paskaidroja. — To es bieži daru. Es esmu Emīls Tišbeins.

— Mans uzvārds ir Kestners, — žurnālists sacīja, un viņi sniedza viens otram roku.

— Lieliski! — komisārs iesaucās. — Veci paziņas!

— Paklau, Emīl, — Kestnera kungs sacīja, — vai nevari atnākt uz brītiņu pie manis uz redakciju? Vispirms kaut kur ieēdīsim kūkas ar putukrējumu.

— Vai drīkstu jūs uzaicināt? — Emīls jautāja.

— Paskat, cik godkārs puišelis! — kungi uzjautrināti smējās.

— Nē, izmaksāt tev jāatļauj man, — Kestnera kungs sacīja.

— Labprāt, — Emīls piekrita. — Bet ārā mani gaida Profesors un Gustavs.

— Viņus mēs, protams, ņemsim līdzi, — Kestnera kungs^ atteica.

Pārējiem žurnālistiem vēl bija daudz, ko jautāt. Emīls deva viņiem sīkus paskaidrojumus. Un viņi visu pierakstīja.

— Vai zaglis ir iesācējs? — viens no viņiem apvaicājās.

— Nedomāju vis, — komisārs atbildēja. — Var gadīties, ka mūs sagaida pārsteigumi. Ja vēlaties, mani kungi, piezvaniet vēlreiz pēc kādas stundas.

Tad viņi atvadījās. Emīls ar Kestnera kungu gāja atpakaļ pie kriminālizmeklētāja Lurjē. Vēl arvien nebeidzis ieturēt maltīti, Lurjē kungs teica:

— Ahā, mazais īberbeins!

— Tišbeins, — Emīls izlaboja.

Tad Kestnera kungs iesēdināja Emīlu, Gustavu un Profesoru automobilī un aizveda vispirms uz kādu konditoreju. Pa ceļam Gustavs taurēja. Un viņi priecājās, kad Kestnera kungs sabijās. Konditorejā zēni bija ļoti jautri. Viņi ēda ķiršu torti ar putukrējumu un stāstīja visu, kas tik ienāca prātā. Par kaujas plāna apspriešanu Nikolsburgas laukumā, par pakaļdzīšanos taksometrā, par nakti viesnīcā, par Gustavu lifta zēna lomā, par traci bankā. Un Kestnera kungs beigās noteica:

— Jūs patiešām esat vareni puikas!

Tad viņi kļuva ļoti lepni un apēda vēl vienu tortes gabalu.

Pēc tam Gustavs un Profesors iekāpa autobusā. Emīls apsolīja pēcpusdienā piezvanīt mazajam Otrdienim un brauca Kestnera kungam līdzi uz redakciju.

Laikrakstu nams bija milzīgi liels. Gandrīz tikpat liels kā prefektūra Aleksandra laukumā. Gaitenīs cilvēki tā skraidīja un trokšņoja kā sacīkšu laukumā.

Viņi iegāja kādā istabā, kur sēdēja glīta, gaišmataina jaunkundze. Kestnera kungs cilpoja pa istabu šurp un turp un diktēja jaunkundzei pie rakstāmmašīnas visu, ko Emīls bija stāstījis. Dažbrīd viņš apstājās un jautāja Emīlam:

— Vai tā bija? — Un, kad Emīls pamāja, Kestnera kungs diktēja tālāk.

Tad viņš piezvanīja vēlreiz kriminālkomisāram.

— Ko jūs sakāt? — Kestnera kungs izsaucās. — Tas tik ir ko vērts ... Lai es viņam to vēl nestāstu? Tā-ā-ā, arī tas vēl? Man liels prieks par to... Ļoti pateicos! ... Tā būs brīnišķīga sensācija ...

Kestnera kungs nolika klausuli, aplūkoja zēnu, it kā nebūtu viņu nemaz vēl redzējis, un sacīja:

— Emīl, nāc ātri man līdzi! Mums vajadzēs tevi nofotografēt!

— Patiešām? — Emīls bija pārsteigts. Bet viņš piekrita visam: uzbrauca ar Kestnera kungu trīs stāvus augstāk, iegāja

gaišā zālē ar daudziem logiem, sasukāja matus un ļāvās, lai viņu nofotografētu.

Pēc tam Kestnera kungs iegāja ar viņu saliktuvē — tur bija tāda klaboņa, it kā strādātu tūkstoš rakstāmmašīnas! — iedeva kādam vīrietim lappuses, kuras glītā, gaišmatainā jaunkundze bija uzrakstījusi, un sacīja, ka tūlīt atgriezīsoties, jo esot kas ļoti svarīgs, tikai vispirms viņam jāaizsūtīt zēns pie vecmāmiņas.

Tad viņi nobrauca ar liftu apakšstāvā un izgāja nama priekšā. Kestnera kungs pamāja taksometram, iesēdināja Emīlu un, lai gan zēns to negribēja pieļaut, iedeva šoferim naudu un sacīja:

— Aizvediet manu mazo draugu uz Sūmaņa ielu 15.

Viņi sirsnīgi spieda viens otram roku. Kestnera kungs sacīja:

— Pasveicini savu māti, kad aizbrauksi mājās. Viņa laikam ir ļoti jauka sieviete.

— Un kā vēl, — Emīls attrauca.

— Un vēl kas, — Kestnera kungs uzsauca, kad auto jau sāka braukt, — izlasi šodien pēcpusdienas laikrakstu! Tu būsi pārsteigts, manu zēn!

Emīls pagriezās un pamāja. Arī Kestnera kungs pamāja.

Tad auto nozuda ap stūri.

Sešpadsmita nodaļa

Kriminālkomisārs sūta sveicienu

Viņi jau tuvojās pilsētas centram. Tad Emīls trīsreiz piedauzīja pie rūts. Auto apstājās. Zēns jautāja:

— Vai mēs drīz būsīm klāt, šofera kungs?

— Jā, — vīrietis atbildēja.

— Man žēl, ka es jums sagādāju neērtības, — Emīls teica. — Bet man vispirms vēl jāaizbrauc uz Ķeizara aleju. Uz Josti kafejnīcu. Tur palika puķu pušķis manai vecmāmiņai un arī koferis. Vai jūs būtu tik laipns?

— Ko nozīmē — laipns? Vai nauda tev ir, ja nu nepietiek ar to, kas man iedota?

— Man ir nauda, šofera kungs. Un puķes man jādabū.

— Nu labi, — vīrietis noteica, nogriezās pa kreisi, izbrauca cauri Brandenburgas vārtiem, tad pa zaļo, ēnaino Tīrgartenu uz Nollendorfa laukumu. Emīls atzina, ka tagad, kad viss bija laimīgi beidzies, laukums izskatās daudz mīlīgāks un patīkamāks. Bet viņš aiz piesardzības tomēr pataustīja krūšu kabatu. Nauda vēl bija.

Tad viņi brauca pa Moca ielu līdz pat viņam galam, nogriezās pa labi un pieturēja pie Josti kafejnīcas.

Emīls izkāpa, devās uz bufeti, palūdza jaunkundzi, lai atdod viņam koferi un puķes, saņēma mantas, pateicās, iekāpa atkal taksometrā un sacīja:

— Tā, šofera kungs, un nu pie vecmāmiņas!

Viņi apgriezās un brauca atpakaļ pāri Sprē upei, tad pa vecām ielām ar pelēkām mājām. Zēns labprāt būtu aplūkojis apkārtni tuvāk. Bet viss it kā spītēja viņam. Nemitīgi gāzās apkārt koferis. Un, ja tas dažas minūtes stāvēja mierīgi, tad noteikti vējš iepūta baltajā puķu papīrā, tā ka tas čabēdams saplīsa. Emīlam vajadzēja uzmanīt, lai puķes neaizlido projain.

Tad šoferis nobremzēja. Auto apstājās. Klāt bija Sumaņa iela 15.

— Jā, te nu mēs būtu, — Emīls noteica un izkāpa. — Vai jums vēl pienākas nauda no manis?

— Nē. Tu dabūsi vēl trīsdesmit feniņus atpakaļ.

— Ko nu! — Emīls iesaucās. — Par to jūs nopērciet sev pāris cigāru.

— Es zelēju tabaku, manu zēn, — šoferis atteica un brauca prom.

Emīls uzkapa trešajā stāvā un piezvanīja pie Heimboldiem. Aiz durvīm izceļas liels satraukums. Tad durvis tika atvērtas. Un tin slavēja vecmāmiņā, saņēma Emīlu aiz cekula, noskūpstīja uz kreisā vaiga un reizē ieplaukāja pa labo, ievilka viņu aiz malloiu dzīvoklī un sauca:

Ak tu sasodītais delveri, ak tu sasodītais delveri! I'ar līvi jau dzird brīnumlietas, — krustmāte Marta laipni teica un sniedza viņam roku. Un Ponija Cepurīte, mātes priekšautu apsējusies, sniedza viņam elkoni un spiedza:

— Uzmanīgi! Man ir slapjas rokas! Es patlaban mazgāju traukus. Ak, mēs nabaga sievietes!

Tad visi kopā iegāja istabā. Emīlam bija jāapsēžas uz dīvānā. Vecmāmiņa un krustmāte Marta aplūkoja viņu kā nezin kādu Ticiāna gleznu.

— Vai dabūji naudu? Ponija Cepurīte apvaicājās.

— Skaidrs! Emīls attrauca, izvilka visas trīs naudas zīmes no kabatas, iedeva vecmāmiņai simt divdesmit markas un sacīja: — Te, vecmāmiņ, būs tā nauda. Māte sūta tev sirsnīgus sveicienus. Un lai tu nedusmojoties, ka pēdējos mēnešos nekā nav sūtījusi. Bet ar darbu sevišķi labi negāja. Toties

šoreiz ir vairāk nekā citkārt.

— Es tev ļoti pateicos, mans labais bērns, — vecā sieviete atbildēja un, sniedzama viņam divdesmitmarku zīmi atpakaļ, piebilda: — Tas ir tev! Tāpēc ka tu esi tik krietns detektīvs.

— Nē, es to neņemšu. Man jau ir no mātes vēl divdesmit markas kabatā.

— Emīl, vecmāmiņai jāklausa. Tūlīņ bāz kabatā!

— Nē, es neņemšu.

— Cilvēkbērns! — Ponija Cepurīte iesaucās. — Man tas nebūtu divreiz jāsaka!

— Nē, nevajag.

— Vai nu tu ņemsi, vai ari es aiz lielām dusmām dabūšu reimatismu, — vecmāmiņa pavēstīja.

— Aši noliec naudu! — krustmāte Marta sacīja un bāza viņam naudu kabatā.

— Ja nu jūs tik ļoti gribat, — Emīls nopūtās. — Es pateicos, vecmāmiņ.

— Man jau jāpateicas, man jāpateicas, — viņa atbildēja un noglauda Emīla matus.

Tad Emīls pasniedza puķu pušķi. Ponija atnesa vāzi. Bet, kad puķes bija iztītas, viņi nezināja, smieties vai raudāt.

— Gluži kā žāvēti salāti, — Ponija noteica.

— Kopš vakardienas stāvējušas bez ūdens, — Emīls skumīgi paskaidroja. — Nav nekāds brīnums. Kad mēs ar māti vakarrīt puķes pirkām, tās bija vēl pavisam svaigas.

— Ticu jau, ticu, — vecmāmiņa sacīja un ielika novītušās puķes ūdenī.

—■ Varbūt vēl atspirgs, — krustmāte Marta mierināja. — Tā, un tagad ēdīsim pusdienas. Tēvocis pārnāks tikai vakarā. Ponij, uzklāj galdu!

— Jā, — mazā meitene atteica. — Emīl, uzmini, kas būs?

— Nav ne jausmas.

— Kas tev vislabāk garšo?

— Makaroni ar šķiņķi.

— Redzi nu! Tad jau tu zini, kas būs!

Īstenībā Emīls jau iepriekšējā dienā bija ēdis makaronus ar šķiņķi. Bet, pirmkārt, mīļāko ēdienu var paciest gandrīz katru dienu. Un, otrkārt, Emīlam likās, ka kopš pēdējām pusdienām Neištātē pie mātes pagājusi vismaz nedēļa. Un viņš tā uzklupa makaroniem kā pašam Grundeisa Millera Kīslinga kungam.

Pēc pusdienām Emīls un Cepurīte izgāja laukā uz ielas, jo zēns gribēja izmēģināt Ponijas mazo, niķelēto divriteni. Vecmāmiņa atlaidās uz dīvāna. Krustmāte Marta cepa krāsni ābolkūku. Viņas ābolkūkas slavēja visa ģimene.

Emīls braukāja pa Sūmaņa ielu. Cepurīte joza viņam nopakaļ, turēdamās pie sēdekļa, un apgalvoja, ka tas esot nepieciešams, citādi brālēns nokritīšot.

Tad pie viņiem pienāca kāds policists ar portfeli un jautāja:

— Bērni, vai šeit piecpadsmītajā numurā dzīvo Heimbolai?

— Jā, — Ponija atbildēja, — tie esam mēs. Vienu brītiņu, majora kungs! — Viņa ieslēdza divriteni pagrabā.

— Vai ir kas ļauns atgadījies? — Emīls apjautājās. Viņam aizvien vēl bija jādomā par sasodīto Ješki.

— Gluži otrādi. Vai tu esi skolnieks Emīls Tišbeins?

— Jā.

— Nu, tad tu patiešām vari pats sevi apsveikt!

— Kuram ir dzimšanas diena? — Ponija apvaicājās, pienākusi klāt.

Bet policists nekā nestāstīja un gāja jau augšā pa kāpnēm. Krustmāte Marta ieveda viņu istabā.

Vecmāmiņa pamodās, piecēlās sēdus un klausījās. Emīls un Cepurīte stāvēja pie galda.

— Lieta ir tāda, — policists sacīja un atdarīja portfeli. — Zaglis, kuru reālskolnieks Emīls Tišbeins šorīt lika apcietināt, ir Hanoveras bankas aplaupītājs, kas tiek meklēts jau četras nedēļas. Sis laupītājs nozadzis lielu naudas summu. Un mūsu kartotēka noskaidrojusi viņa personību. Viņš jau atzinies. Lielākā daļa naudas atrasta, tā bija iešūta viņa uzvalka oderē. Tūkstošmarku zīmes vien.

— Traks var palikt! — Ponija Cepurīte izsaucās.

— Banka, — policists turpināja, — pirms četrpadsmit dienām izsludinājusi balvu, ko saņems tas, kurš noķers zagli. Un tā kā tu, — viņš pievērsās Emīlam, — esi šo vīru notvēris, balva pienākas tev. Kriminālkomisāra kungs sūta tev sveicienu un priecājas, ka tā var atalgot tavu centību.

Tad ierēdnis izņēma no portfeļa sainīti naudas zīmju un ņēmās skaitīt tās uz galda; krustmāte Marta uzmanīgi sekoja un, kad viņš bija beidzis, pačukstēja:

— Tūkstoš markas!

— Zili brīnumi! — Ponija iesaucās. — Vienreizēji!

Vecmāmiņa parakstīja kvīti. Tad policists aizgāja. Krustmāte Marta pirms tam pielēja viņam lielu glāzi ķiršu likiera no krusttēva skapja.

Emīls bija apsēdies blakus vecmāmiņai un nespēja pateikt ne vārda. Vecīte apskāva viņu un, galvu grozīdama, sacīja:

— Tas ir gandrīz neticami! Tas ir gandrīz neticami!

Ponija Cepurīte uzkāpa uz krēsla, diriģēja, it kā istabā būtu vesels orķestris, un dziedāja:

— Nu ielūgsim, nu ielūgsim uz kafiju mēs zēnus visus!

— Jā, — Emīls piekrita, — to arī. Bet vispirms ... īstenībā tagad taču varētu... kā jūs domājat... arī māte atbraukt uz Berlīni...

Septiņpadsmītā nodaļa

Tišbeina kundze ir ļoti uztraukusies

Nākamajā rītā Neištatē maiznieka Virta kundze piezvanīja pie frizieres Tišbeina kundzes durvīm.

— Labdien, Tišbeina kundze, — viņa teica. — Kā klājas?

— Labrīt, Virta kundze. Esmu ļoti norūpējusies. Mans zēns vēl ne rindiņu nav atrakstījis.

Tiklīdz zvana, domāju, ka tas ir pastnieks. Vai vēlaties, lai jūs frizēju?

— Nē. Es tikai gribēju atnākt šurp ... man jums kas jāpaziņo.

— Lūdzu, — friziere atteica.

— Jums sūta sveicienus Emīls un ...

— Dieva dēļ! Kas viņam noticis? Kur viņš ir? Ko jūs zināt? — Tišbeina kundze iesaucās. Viņa bija briesmīgi uztraukusies un bailēs paslēja rokas gaisā.

— Viņam klājas labi, mana mīļā. Pat ļoti labi. Viņš noķēris zagli. Iedomājieties tikai! Un policija piesūtījusi viņam par atalgojumu tūkstoš markas. Ko nu jūs teiksiet? Nu? Un tagad jums ar pusdienas vilcienu jābrauc uz Berlīni.

— Bet kā tad jūs visu to zināt?

— Jūsu māsa Heimbolda kundze nupat man piezvanīja no Berlīnes uz veikalu. Emīls arī pasacīja pāris vārdu. Jums katrā ziņā jābraucot! Jums tagad esot daudz naudas — un jūs varot atļauties.

— Tā gan, tā gan ... Jā, protams, — Tišbeina kundze apjukusi murmināja. — Tūkstoš markas? Par to, ka viņš noķēris zagli? Kā gan viņam tāda doma ienākusi prātā? Palaidnības vien viņam galvā!

— Bet to taču bija vērts darīt! Tūkstoš markas ir milzīga nauda!

— Ejiet nu ar savām tūkstoš markām!

— Nu, nu, varēja jau kas sliktāks atgadīties! Tātad jūs brauksiet?

— Zināms! Man nebūs ne mirkļa miera, kamēr nebūšu zēnu redzējusi.

— Nu tad laimīgu ceļu! Vēlu patīkami pavadīt laiku!

— Paldies, Virta kundze, — friziere atbildēja un, galvu grozīdama, aizslēdza durvis.

Kad viņa pēcpusdienā sēdēja Berlīnes vilcienā, viņa piedzīvoja vēl lielāku pārsteigumu. Viņai iepretī kāds kungs lasīja avīzi. Tišbeina kundze nervozi raudzījās no viena kakta otrā, skaitīja telegrāfā stabus, kas aizslīdēja gar logu, — vislabāk viņai būtu gribējies skriet vilcienam no aizmugures un stumt to. Tik ļoti lēni tas vilkās!

Kamēr viņa tā grozījās un lūkojās uz visām pusēm, viņas skatiens atdūrās laikrakstā.

— Ak visvarena! — viņa iesaucās un izrāva kungam avīzi no rokām. Kungs domāja, ka šī sieviete pēkšņi sajukusi prātā, un nobijās.

— Te! Te! — viņa stomījās. — Tas te... tas ir mans dēls! — Un viņa piebakstīja ar pirkstu attēlam avīzes pirmajā lappusē.

— Ko jūs sakāt! — vīrietis iepriecināts iesaucās. — Jūs esat Emīla Tišbeina māte? Ir gan jums brašs dēls! Cepuri nost, Tišbeina kundze, cepuri nost!

— Tā, tā, — friziere noteica. — Paturiet vien cepuri mierīgi galvā, mans kungs! — Un tad viņa ņēmās lasīt rakstu. Vīrs tā milzīgiem burtiem rakstīts:

MAZS ZENS — DETEKTĪVS!

SIMT BERLĪNES ZENU TVARSTA NOZIEDZNIEKU

Un sekoja aizraujošs apraksts par Emīla piedzīvojumiem, sākot no Neištates stacijas līdz

Berlīnes prefektūrai. Tišbeina kundze kļuva gluži bāla. Un avīze čabēja, it kā pūstu vējš. Turklāt logi bija aizvērti. Kungs tik tikko spēja sagaidīt, kamēr viņa izlasīs rakstu līdz galam. Taču tas bija ļoti garš un aizņēma gandrīz visu pirmo lappusi. Un pašā vidū bija Emīla attēls.

Beidzot viņa nolika avīzi, uzlūkoja svešo vīrieti un sacīja:

— Tiklīdz viņš ir viens, tūlīt pastrādā kādas muļķības. Un es viņam tā piekodināju uzmanīt tās simt četrdesmit markas! Kā gan viņš varēja būt tik nolaidīgs! It kā viņš nezinātu, ka mums nav liekas naudas, ko atdot zagļiem!

— Viņš tobrīd bija noguris. Varbūt pat zaglis viņu hipnotizējis. Tā notiekot, — kungs sacīja. — Bet vai jums neliemas apbrīnojami, kā zēni izkūlušies no ķezas? Tas taču bija ģeniāli! Lieliski! Pavisam lieliski!

— Tas gan, — Tišbeina kundze glaimota noteica. — Viņš jau man ir gudrs zēns. Vienmēr labākais klasē. Turklāt čakls. Bet iedomājieties tikai, ja viņam kaut kas būtu atgadījies! Man mati ceļas stāvus, kaut gan tas viss jau garām. Nē, es nevaru viņu vairs laist vienu. Es nomirtu aiz bailēm.

— Vai viņš izskatās tieši tāds kā attēlā? — kungs jautāja.

Tišbeina kundze vēlreiz aplūkoja fotogrāfiju un noteica:

— Jā. Tieši tāds. Vai viņš jums patīk?

— Ļoti! — vīrietis iesaucās. — Tas ir īsts puika, no viņa dienās izaugs krietns vīrs.

— Būtu tikai drusku kārtīgāk apsēdies, — māte rājās. — Svārki sagumzījušies. Tie vienmēr jāatpogā, iekams apsēžas. Bet viņš jau neklausā!

— Vai tas viņa vienīgais trūkums? — kungs smējās.

— Nē, manam Emīlam īstenībā vispār nav nekādu trūkumu, — Tišbeina kundze sacīja un aizkustinājumā izšņauca degunu ...

Tad kungs izkāpa. Avīzi viņš atstāja, un Tišbeina kundze līdz Berlīnei, Fridriha ielas stacijai, vairākkārt pārlasīja Emīla piedzīvojumus. Pavisam vienpadsmit reižu.

Kad viņa iebrauca Berlīnē, Emīls jau stāvēja uz perona, mātei par godu viņš bija uzvilcis labo uzvalku. Viņš apķērās mātei ap kaklu un sauca:

— Nu ko tu teiksi?

— Nekļūsti iedomīgs, palaidni!

— Ak, Tišbeina kundze, — viņš sacīja un paķēra māti zem rokas, — es ļoti priecājos, ka tu esi šeit.

— Tavs uzvalks pēc zagļa tvarstīšanas labāks gan nav kļuvis, — māte teica. Bet tas nemaz neskanēja dusmīgi.

— Ja tu gribēsi, es dabūšu jaunu uzvalku.

— No kā tad?

— Kāds tirdzniecības nams grib man, Profesoram un Gustavam uzdāvināt jaunus uzvalkus un tad izsludināt avīzēs, ka mēs, detektīvi, jaunus uzvalkus pērkam tikai šajā veikalā. Tā ir reklāma, tu saproti?

— Jā, es saprotu.

— Bet mēs droši vien atteiksimies, kaut gan muļķīgo uzvalku vietā mēs katrs varētu dabūt arī pa futbolbumbai, — Emīls lielīgi stāstīja. — Bet zini, visa šī jezga, ko ap mums sacel, ir stipri muļķīga. Lai jau pieaugušie noņemas ar tādām lietām, mums vienalga. Viņi taču ir tik komiski. Bet bērnus viņi varēja likt mierā!

— Bravo! — māte noteica.

— Naudu tēvocis Heimbolds ieslēdza. Tūkstoš markas! Vai tas nav brīnišķīgi? Vispirms mēs nopirksim tev matu žāvējamo aparātu. Un ziemas mētelī, iekšpusē ar kažokādu. Un man? Tas man vēl

jāapdomā. Varbūt tomēr futbolbumbu. Vai arī fotoaparātu. Redzēsim.

— Es jau domāju, ka mums šo naudu vajadzētu labāk paglabāt un aiznest uz banku. Vēlāk tev tā noteikti noderēs.

— Nē, tu dabūsi matu žāvējamo aparātu un silto mēteļi. Ja tu gribi, pārpalikumu mēs varam arī noguldīt.

— Sarunāsim vēlāk, — māte noteica un paspieda viņa roku.

— Vai tu jau zini, ka visās avīzēs ir mana fotogrāfija un gari raksti par mani?

— Vienu es jau vilcienā izlasīju. Sākumā es ļoti uztraucos, Emīl! Vai tev nekas nav noticis?

— Nenieka! Tas bija brīnišķīgi! Es tev vēl visu sīki izstāstīšu. Bet vispirms tev jāapsveic mani draugi.

— Kur tad viņi ir?

— Sūmaņa ielā. Pie krustmātes Martas. Viņa vakar tūliņ izcepa ābolkūku. Un tad mēs- ielūdzām visu baru. Tagad viņi sēž tur mājā un taisa traci.

Pie Heimboldiem tiešām gāja varen jautri. Tur bija visi: Gustavs, Profesors, Krumbīgels, brāļi Mitencveiji, Gerolds, Fridrihs Pirmais, Traugots, mazais Otrdienis un pārējie. Gandrīz vai krēslu nepietika. Ponija Cepurīte staigāja ar lielu kannu un lēja tasēs karstu šokolādi. Krustmātes Martas ābol- kūka bija burvīga! Vecmāmiņa sēdēja uz dīvāna, smējās un izskatījās desmit gadus jaunāka.

Kad ienāca Emīls ar savu māti, notika liela sasveicināšanās. Katrs zēns deva Tišbeina kundzei roku. Un viņa pateicās visiem, kas palīdzējuši viņas Emīlam.

— Tātad, — Emīls pēc tam teica, — ne uzvalkus, ne futbolbumbas mēs neņemsim. Neļausim ar mums taisīt nekādu reklāmu. Vai piekrītat?

— Piekrītam! — Gustavs iesaucās un tik skaļi uztaurēja, ka nošķindēja krustmātes Martas puķu podi.

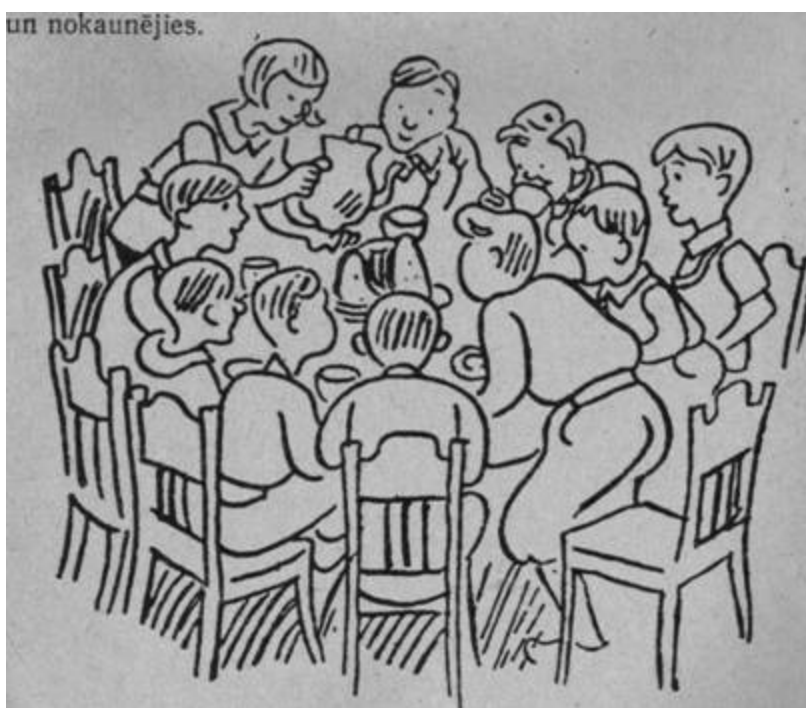
Tad vecmāmiņa piedauzīja ar karotīti pie savas zeltītās tases, piecēlās un sacīja:

— Tagad uzklausiet mani. Teikšu dažus vārdus. Nekļūstiet iedomīgi! Es jūs neslavēšu. Tie citi jūs jau padarījuši gluži trakus. To es nedarīšu. Nē, to es nedarīšu!

Bērni bija kļuvuši pavisam klusi un neiedrošinājās pat vairs ēst.

— Lavīties pakaļ kādam zaglim, — vecmāmiņa turpināja, — un tad ar simt zēniem noķert vienu zagli, nu, tā nav liela māksla. Vai jums tā neliekas? Bet jūsu vidū sēž viens, kurš arī labprāt būtu uz pirkstgaliem cilpojis pakaļ Grundeisa kungam. Ari viņš labprāt būtu kā zaļais lifta zēns visu viesnīcā izlūkojis. Bet viņš palika mājās, jo to bija uzņēmies, tā gan.

Visi uzlūkoja mazo Otrdieni. Tas bija nosarcis līdz ausīm

— Gluži pareizi. Es runāju par mazo Otrdieni. Gluži pareizi! — vecmāmiņa sacīja. — Divas dienas viņš nosēdēja pie telefona. Viņš zināja, kas ir viņa pienākums. Un viņš to darīja, lai gan tas viņam nepatika. Tas bija lieliski, vai saprotat? Tas bija lieliski! Nemiet viņu par paraugu! Un tagad visi piecelsi- mies un sauksim: «Mazais Otrdieni, lai dzīvo sveiks!»

Zēni uzlēca kājās. Ponija Cepurīte turēja rokas pie mutes kā tauri. Krustmāte Marta un Emīla māte ienāca no virtuves. Un visi sauca:

— Lai dzīvo sveiks! Sveiks! Sveiks!

Tad viņi atkal apsēdās. Un mazais Otrdienis dziļi ieelpoja un sacīja:

— Paldies! Taču tas ir pārspīlēti. Jūs arī to būtu darījuši. Skaidrs! Īsts puika dara to, kas viņam jādara. Un viss!

Ponija Cepurīte pacēla lielo kannu un uzsauca:

•— Nu, ļautiņi, kas vēl grib dzert? Tagad saskandināsim uz Emīla veselību!

Astonņpadsmitā nodaļa

Vai no tā var ko mācīties?

Pievakarē zēni atvadījās. Un Emīlam vajadzēja svēti apsolīt rīt pēcpusdienā kopā ar Poniju Cepurīti aiziet pie Profesora. Tad ieradās tēvocis Heimbolds un viņi ēda vakariņas. Pēc tam viņš iedeva svainei Tišbeina kundzei tas tūkstoš markas un ieteica naudu noguldīt bankā.

— Tas jau bija mans nodoms, — friziere sacīja.

— Nē! — Emīls iesaucās. — Tad man no tā visa nav nekāda prieka. Mātei vajag nopirkt elektrisko matu žāvējamo aparātu un mēteli ar kažokādu iekšpusē. Nauda taču pieder man. Es varu darīt ar to, ko gribu! Vai tā nav?

— Ar to tu nemaz nevari darīt, ko gribi, — tēvocis Heimbolds paskaidroja. — Tu taču esi bērns. Tava māte var izlemt, ko ar šo naudu iesākt.

Emīls piecēlās no galda un piegāja pie loga.

— Pie joda, Heimbold, tu gan esi stūrgalvis! — Ponija Cepurīte sacīja tēvam. — Vai tad tu neredzi, ka Emīlam būtu milzīgs prieks uzdāvināt kaut ko savai mātei? Jūs, pieaugušie, dažreiz esat kolosāli neattapīgi.

— Protams, viņa dabūs žāvējamo aparātu un mēteli, — vecmāmiņa noteica. — Bet, kas paliks pāri, tas tiks noguldīts bankā, vai ne, manu zēn?

— Jā, — Emīls atbildēja. — Vai tu esi ar mieru, mammucīt?

— Ja jau tu noteikti tā gribi, tu, bagātnieki

— Iesim rīt no rīta tūliņ iepirkties. Ponij, tu nāksi līdzi! — Emīls apmierināts iesaucās.

— Varbūt tu domā, ka es pa to laiku ķeršu mušas? — māsīca prasīja. — Bet tev arī kaut ko vajag nopirkt. Zināms, Tišbeina tantei jādabū matu žāvējamais, bet tu nopirksi riteni, saprati, lai tev nevajadzētu lauzt māsīcu riteņus.

— Emīl, — Tišbeina kundze noraizējusies jautāja, — vai tu salauzi Ponijas riteni?

— Kur nu, māt, es tikai uzskrūvēju viņai sēdekli mazliet augstāk. Viņa brauc vienmēr uz pavisam zema, mērķaķoņas, lai izskatītos pēc sacīkšu braucējas.

— Pats esi mērķaķis! — Cepurīte iekliedzās. — Ja tu vēlreiz manu riteni pārtaisīsi, tad starp mums visam beigas, saprati?

— Ja tu nebūtu meitene un tieva kā diegs, es tev pamatīgi sadotu, mans bērns! Turklāt man šodien negribas dusmoties, bet, ko es par šo naudu pirkšu vai nepirkšu, par to tev nav nekādas daļas. — Un Emīls spītīgi iebāza dūres bikšu kabatās.

— Bez strīdiem un ķīviņiem! — vecmāmiņa lūkoja nomierināt. Un par pirkšanu vairs nerunāja.

Vēlāk tēvocis Heimbolds «izveda suni laukā». Tas nozīmē: Heimboldiem suņa nemaz nebija, bet Ponija vienmēr tā mēdza teikt, kad tēvs vakarā gāja iedzert glāzi alus.

Tad vecmāmiņa, abas māsas, Ponija Cepurīte un Emīls sēdēja istabā un pārsprieda satraucošos pēdējo dienu notikumus.

— Nu, varbūt šim gadījumam bija arī savas labās puses, — krustmāte Marta noteica.

— Protams, — Emīls sacīja. — Vienu mācību no tā es noteikti esmu guvis: nevienam cilvēkam nevar uzticēties.

Un viņa māte piebilda:

— Es esmu mācījusies, ka bērnus nekad nedrīkst laist ceļojumā vienus pašus.

— Nieki! — vecmāmiņa purpināja. — Viss aplam! Viss aplam!

— Nieki, nieki, nieki! — Ponija Cepurīte dziedāja un jādelēja ar krēslu pa istabu.

— Tātad tu domā, ka no šī gadījuma itin nekā nevar mācīties? — krustmāte Marta jautāja.

— Var gan, — vecmāmiņa apgalvoja.

— Ko tad? — pārējie vienā mutē noprasīja.

— Nauda vienmēr jāsūta pa pastu, — vecmāmiņa dudināja un ieirdzās.

— Urā! — Ponija Cepurīte iesaucās un iejāja ar krēslu gulāmistabā.

Divas Lotiņas

Pirmā nodaļa
Ezerkalni pie Ķalnezera

Pirmā nodaļa

Ezerkalni pie Ķalnezera. Bērnu vasaras nometnes ir kā bišu stropi. Autobuss atved divdesmit «jaunās». Cirtas un bizes. Vai viens bērns drikst otram nokost degunu? Anglijas karalis un viņa astroloģiskais dvinis. Cik grūti iegūt smieklu krunciņas

Vai jūs pazīstat Ezerkalnus? Kalnu ciematu Ezerkalnus? Ezerkalnus pie Ķalnezera? Nē? Nepazīstat? Savādi — neviens, vaicā kam vaicādam, nepazīst Ezerkalnus. Varbūt Ezerkalni pie Ķalnezera ir tāds ciemats, ko pazīst tieši tie cilvēki, kuriem nejautā? Par to es nebrīnītos. Tā mēdz gadīties.

Nu, ja jūs Ezerkalnus pie Ķalnezera nepazīstat, tad jūs, protams, arī nekā nevarat zināt par bērnu atpūtas namu Ezerkalnos pie Ķalnezera, par pazīstamo vasaras nometni mazām meitenītēm. Zēl. Bet tas nekas. Bērnu vasaras nometnes ir tik līdzīgas cita citai kā rožmaizītes vai zilās vijolītes: kas pazīst vienu, pazīst visas. Un katrs, kam gadās iet tām garām, var iedomāties, ka tās ir milzīgi bišu stropi. Nometnes sanēt san no smiekiem, kliegām, čukstiem un ķiķināšanas. Tās ir bērnu laimes un jautrības mītnes. Lai to būtu cik daudz būdams, nekad to nebūs diezgan.

Tiesa, vakaros guļamtelpā pie gultām dažkārt apsēžas pelēkais rūķītis — ilgas pēc mājām, izvelk no kabatas savu pelēko rēķinburtnīcu un pelēko zīmuli un nopietnu seju saskaita visas bērnu asaras — gan raudātās, gan neraudātās.

Bet no rīta — ne čiku, ne grabu — viņš jau nozudis!

Tad šķind piena tases, mazās mutes tad atkal sacenšas plāpāšanā. Tad lielās peldētājas atkal bariem vien metas vēsajā, tumši zaļajā ezerā, plunčojas, spiedz, gaviļē, ķerc, peld vai vismaz izliekas peldam.

Tāpat notiek arī Ezerkalnos pie Ķalnezera, kur sākas šis stāsts, ko jūs tūlīt lasīsi. Tas ir diezgan sarežģīts stāsts. Un jums dažreiz vajadzēs ļoti, ļoti uzmanīties, lai jūs visu tā pa-

matīgi mats matā saprastu. Sākumā viss gan vēl noris pavisam gludi. Stāsts kļūst sarežģīts turpmākajās nodaļās. Sarežģīts un ļoti interesants.

Pašreiz visas meitenes peldas ezerā, un, kā vienmēr, visvairāk draiskuļojas maza deviņus gadus veca meitenīte, kurai galva ir vienās cirtās, pilna nebēdnību un kuras vārds ir Luīze, Luīze Palfija. No Vīnes.

Te no mājas atskan gonga sitiens. Pēc tam vēl viens un vēl viens. Bērni un audzinātājas, kas tikko

vēl peldējās, iznāk krastā.

— Gongs domāts visiem! — izsaucas Ulrikas jaunkundze. — Arī Luīzei.

— Es jau nāku! — kliedz Luīze. — Vecs vīrs taču nav ātrvilciens! — Un tad viņa patiesi arī nāk.

Ulrikas jaunkundze sadzen savu klaigājošo ganāmpulku kūtī, ak nē, mājā. Tieši pulksten divpadsmitos ir pusdienas. Un tad bērni nepacietīgi gaida pēcpusdienu.

Kāpēc?

Pēcpusdienā atbrauks divdesmit «jaunās». Divdesmit mazas meitenītes no Dienvidvācijas. Vai starp tām būs arī viena otra modes lellīte? Daža laba tenku vācele? Varbūt tās būs trīspadsmit vai četrpadsmitgadīgas vecenītes? Vai viņām būs līdzīgi interesantas rotaļlietas? Cerams — būs arī liela gumijas bumba. Trūdas bumbai viss gaiss izgājis. Un Brigita savējo nevelk ārā. Viņa to ieslēgusi skapī. Drošs paliek drošs. Lai bumbai nekas nenotiktu. Arī tā mēdz gadīties.

Pēcpusdienā tātad Luīze, Trūda, Brigita un citi bērni stāv pie lielajiem, plaši atvērtajiem dzelzs vārtiem un saspringti gaida autobusu, kam jaunās iemītnieces jāatved no tuvākās dzelzceļa stacijas. Ja vilciens pienācis laikā, viņām jau vajadzētu ...

Te atskan autotaure. Viņas brauc! Autobuss ripo pa ceļu, uzmanīgi iegriežas vārtos un pietur. Šoferis izkāpj un cītīgi citu pēc citas izceļ no autobusa mazās meitenes. Bet ne tikai meitenes, arī koferus, somas, lelles, grozus, turzas, rotaļsu nīšus, rollerus, saulesardziņus, termosus, lietusmēteļus, mu gursomas, sarullētas vilnas segas, bilžu grāmatas, augu vāca mās kārbas, tauriņu ķeramos tīklus — raibu raibo kravu.

Beidzot autobusa durvīs ar visu savu mantību parādās divdesmitā meitenīte. Mazs radijums ar nopietnu sejiņu. Šoferis pakalpīgi pastiepj rokas uz augšu.

Mazā purina galvu, tā ka abas biželes lēkāt lēkā.

— Nē, pateicos! — viņa pieklājīgi un noteikti pasaka un kāpj mierīga un droša pa pakāpieniem zemē. Tad, kautri smaidīdama, viņa palūkojas apkārt. Pēkšņi meitene izbrīnā iepleš acis. Stīvu skatienu uzlūko Luīzi. Nu arī Luīzes acis ieplešas. Izbijusies viņa skatās uz atbraucēju.

Pārējie bērni un Ulrikas jaunkundze pārsteigti lūkojas gan uz vienu, gan uz otru. Šoferis atgrūž cepuri pakausī, pakasa galvu un paliek ar vaļēju muti. Kāpēc?

Luīze un jaunā meitene izskatās tik līdzīgas, ka tās varētu sajaukt! Vienai gan ir garas cirtas, otrai gludi sapītas bizes, taču tā arī ir vienīgā atšķirība.

Te Luīze pēkšņi apcērtas un skrien uz dārzu, it kā viņai dzītos pakal bars tīgeru.

— Luīzei — sauc Ulrikas jaunkundze. — Luīze! Tad audzinātāja parausta plecus un ievēdivdesmit jaunās meitenes mājā. Pēdējā, vilcinādamās un bezgala izbrīnījusies, iesojo mazā meitene ar bizītēm.

Muteziusa kundze, bērnu vasaras nometnes vadītāja, sēž kantorī kopā ar veco, rosīgo virēju un apspriež nākamo dienu ēdienu karti.

Pie durvīm klauvē. Ienāk Ulrikas jaunkundze un ziņo, ka jaunās meitenes ieradušās veselas, mundras un pilnā skaitā.

— Tas ir labi. Pateicos!

— Tad man būtu vēl kas ...

— Jā? — Darba rūpēs iegrimusī vadītāja paceļ acis.

— Runa ir par Luīzi Palfiju, — vilcinādamās iesāk Ulrikas jaunkundze. — Viņa gaida ārā pie durvīm ...

— Lai tā nebēdne nāk iekšā! — Muteziusa kundzei jāpasmaida. — Ko tad nu viņa atkal pastrādājusi?

— Šoreiz neko, — atbild audzinātāja. — Ir tikai.,.

Viņa uzmanīgi atver durvis un pasauc:

— Nāciet abas iekšā! Nebīstieties!

Istabā ienāk divas mazas meitenes. Viņas paliek stāvo! tālu viena no otras.

— Tad ta joki! — nomurmina virēja.

Kamēr Muteziusa kundze pārsteigta skatās uz bērniem, Ulrikas jaunkundze turpina:

— Jaunās vārds ir Lote Kernere, viņa ir no Minhenes.

— Vai jūs esat radnieces?

Abas meitenes tik tikko manāmi, bet pārliecināti papurina galvu.

— Viņas līdz pat šai dienai viena otru nekad nav redzējušas! — Ulrikas jaunkundze piebilst. — Vai nav dīvaini?

— Kas tur dīvains? — jautā virēja. — Kā viņas var būt redzējušas viena otru? Tak viena ir no Minhenes, otra no Vīnes.

Muteziusa kundze laipni saka:

— Divas meitenes, kas ir tik līdzīgas viena otrai, noteikti kļūs labas draudzenes. Nestāviet taču kā svešinieces, bērni! Nāciet, sniedziet viena otrai roku!

— Nē! — izsaucas Luīze un sakrusto rokas aiz muguras.

Muteziusa kundze parausta plecus, kaut ko pārdomā un beidzot nosaka:

—■ Varat iet,

Luīze skrien uz durvīm, atrauj tās vaļā un izdrāžas ārā. Lote pakniksē un grib lēnām iziet no istabas.

— Vienu acumirkli, Lo- tiņ, — ierunājas vadītāja. Viņa atver lielu grāmatu. — Es tūlīt ierakstīšu tavu vārdu. Un kad un kur tu esi dzimusi. Un kā sauc tavus vecākus.

— Man ir tikai māmiņa, — čukst Lote.

Muteziusa kundze iemērc tintnīcā spalvaskātu.

— Nu, vispirms pierakstīsim, kad tu esi dzimusi.

Lote iet pa gaiteni, uzkāpj augšā pa kāpnēm, atver kādas durvis un nonāk skapju istabā.

Viņas koferis vēl nav izkravāts. Viņa sāk izvietot savas kleitas, kreklus, priekšautus' un zeķes viņai ierādītajā skapī. Pa atvērto logu ieplūst tāli bērnu smiekli.

Lote tur rokā jaunas sievietes fotogrāfiju. Viņa maigi to aplūko un rūpīgi noglabā zem priekšautiem. Grasīdamās skapi aizslēgt, viņa pēkšņi ierauga durvju iekšpusē spoguļi. Nopietni un pētījoši Lote sevi aplūko, it kā redzētu pirmo reizi. Tad ar pēkšņu apņēmību atsviež bizes uz muguras un sabužina matus tā, ka viņas matu cekuls kļūst līdzīgs Luīzes cekulam.

Kaut kur noklaudz durvis. Ātri, kā nedarbos pieķerta, Lote nolaiž rokas.

Luīze ar draudzenēm sēž uz dārza mūra sētas, un virs deguna viņai iegūlusies dusmu krunka.

— Es to neciestu, — saka Trūda, viņas klases biedrene no Vīnes. — Ņem un tik nekaunīgi ierodas ar tavu ģīmi! — Ko tad lai es daru? — dusmīgi jautā Luīze.

— Saskrāpē to viņai! — ierosina Monika.

— Labāk nokod viņai degunu! — dod padomu Kristīne.

— Uzreiz tiks vaļā no visām nepatīkšanām. — To sacīdama, Kristīne omulīgi šūpo kājas.

— Tā sagandēt brīvdienas! — murmina Luīze, patiesi sarūgtināta.
— Viņa taču nav vainīga, — paskaidro tuklvaidze Stefija.
— Ja kāds ierastos un izskatītos pēc manis ... Trūda smejas.
— Tu taču pati tam netici, ka vēl būtu kāds tāds muļķis, kas staigātu pa pasauli ar tādu ģīmi!
Stefija uzmet lūpu. Pārējās meitenes smejas. Pat Luīze sašķoba seju.
Te atskan gongs.

— Barošana! — izsaucas Kristīne. Un meitenes nolec no žoga.

Ēdamzālē Muteziusa kundze saka Ulrikas jaunkundzei: — Nosēdināsim mūsu mazās dubultnieces vienu otrai blakus. Varbūt šāda spēja iejaukšanās līdzēs.

Bērni čalodami plūst zālē. Tiek grūstīti ķebļi. Dežurējošās meitenes pienes pie galdiem kūpošas zupas bļodas. Citas piepilda šķīvjus, ko tām sniedz pretī.

Ulrikas jaunkundze aiziet Luīzei un Trūdai aiz muguras, viegli uzsit Trūdai uz pleca un saka:

— Apsēdies blakus Hildai Sturmai!

Trūda pagriežas atpakaļ un grib kaut ko atbildēt.

— Bet...

— Bez iebildumiem, jā?

Trūda parausta plecus un, lūpu uzmetusi, pāriet uz citu vietu. Karotes šķind. Vieta blakus Luīzei ir tukša. Tieši jābrīnās, cik daudzus skatienus var sev piesaistīt tukša vieta.

Tad kā uz pavēli visu skatieni pavēršas uz durvīm. Ienākusi Lote.

— Te nu tu beidzot esi! — izsaucas Ulrikas jaunkundze. — Nāc, es tev ierādīšu tavu vietu. — Viņa pieved kluso, nopietno bižainīti pie galda. Luīze npaceļ acis, bet dusmīgi strebj zupu. Lote paklausīgi nosēžas Luīzei blakus un paņem karoti, lai gan viņai ir tāda sajūta, it kā būtu kakls aizžņaugts.

Pārējās meitenītes dziļi ieinteresētas nolūkojas savādajā pāri. Teļš ar divām trim galvām nevarētu būt interesantāks. Resnajai tuklvaidzei Stefijai no lieliem brīnumiem pat mute palikusi vaļā.

Luīze vairs ilgāk nespēj valdīties. Un viņa to arī nemaz negrib. No visa spēka viņa zem galda iesper Lotei.

Lote aiz sāpēm saraujas un cieši sakniebj lūpas.

Pie pieaugušo galda audzinātāja Gerda purina galvu un saka:

— Tas ir neiedomājami! Divas gluži svešas meitenes, un tāda līdzība!

Ulrikas jaunkundze domīgi piebilst: — Varbūt viņas ir astroloģiski dvīņi?

— Kas tie tādi? — r jautā Gerdas jaunkundze. — Astroloģiski dvīņi?

— Esot tādi cilvēki, kas izskatoties pilnīgi vienādi, nebūdami pat tāli radinieki. Bet viņi ieradusies pasaulē vienā un tajā pašā sekundē!

Gerdas jaunkundze nomurmina:

— A!

Muteziusa kundze piekrītoši pamāj.

— Es reiz lasīju par kādu Londonas drēbnieku, kas izskatījies gluži pēc Anglijas karaļa Edvarda VII. Tik līdzīgs, ka tos abus varētu sajaukt. Vēl jo sevišķi tāpēc, ka drēbnieks nēsājis tādu pašu ķīļbārdiņu. Karalis licis atsaukt šo vīru Bekin- gemas pilī un ar viņu ilgi sarunājies.

— Un vai abi tiešām bija dzimuši vienā un tajā pašā sekundē?

— Jā. Nejauši to izdevies pilnīgi noteikti konstatēt.

— Un kas notika tālāk? — jautāja Gerda ieinteresēta.

■— Drēbniekam uz karaļa vēlēšanos ķīļbārdiņa bija jānodzen.

Kamēr citi smejas, Muteziusa kundze domīgi raugās uz galdu, pie kura sēž abas mazās meitenes. Tad viņa paziņo:

— Lotes Kerneris gulta stāvēs blakus Luīzes Pallijas gultai. Viņām būs jāpierod vienai pie otras.

Ir nakts. Visi bērni gul. Izņemot divus. Sie divi ir pagriezuši viens otram muguru un izliekas cieši aizmiguši, īstenībā viņi gul vaļējām acīm un raugās tukšumā.

Luīze dusmīgi skatās uz sudrabortajiem gredzeniem, kādus uz viņas gultas izveidojis mēness. Pēkšņi viņa sāk ausīties. Viņa dzird klusas, ar pūlēm aizturētas raudas.

Lote spiež rokas mutei priekšā. Ko tad māte atvadoties bija teikusi? «Es tik ļoti priecājos, ka tu dažas nedēļas būsi kopā ar daudziem priecīgiem bērniem! Tu savam vecumam esi par nopietnu, Lotiņ. Pārāk nopietna. Es zinu — tu neesi vainīga. Vainīga esmu es. Mans darbs. Esmu par maz mājās. Pārņāku nogurusi. Un tu pa to laiku neesi vis rotaļājusies kā citi bērni, bet gan mazgājusi, vārījusi ēdienu, klājusi galdu. Tad nu atgriezies, lūdzu, ar tūkstoš smieklu krunciņām, mana saimnie- cīte!»

Un te nu viņa gul svešumā blakus dusmīgai meitenei, kas viņu ienīst, tāpēc ka viņa izskatās tai līdzīga. Lote klusu nopūšas. Te lai cilvēks iegūst smieklu krunciņas! Viņa tik tikko dzirdami šņukst.

Pēkšņi kāda maza, sveša roka neveikli noglāsta viņas matus. Lotiņa vai sastingst no bailēm. No bailēm? Luīzes roka turpina bikli glāstīt.

Pa lielo guļamtelpas logu skatās mēness un ir varen izbrīnījies. Tur blakus gul divas mazas meitenes, kas neuzdrošinās viena otru uzlūkot, un viena no tām, tā, kura tikko kā bija raudājusi, ar roku uzmanīgi sniedzas pēc glāstītājas rokas.

«Viss kārtībā,» domā vecais, sudrabortais mēness, «Tagad es varu mierīgi norietēt!» Un viņš to arī dara.

Otra nodaļa

Atšķirība starp pamieru un mieru. Mazgāšanās telpa — frizētava. Divas Lotiņas. Trūda dabū plauku. Fotogrāfs Eipeldauers un mežziņa sieva. Mana māmiņa — mūsu māmiņa.

Pat Ulrikas jaunkundze ir kaut ko nojautusi.

Vai pamiers starp abām meitenēm bija drošs un ilgstošs? Turklāt noslēgts bez pārrunām, bez vārdiem? Es gribētu tam ticēt. Bet no pamiera līdz mieram ir tālu. Arī bērniem. Vai par to jāšaubās?

Viņas neuzdrošinājās viena otru uzlūkot, kad abas otrā rītā pamodās, kad garajos, baltajos naktskreklos skrēja uz mazgāšanās telpu, kad pie blakus skapjiem ģērbās, kad uz blakus krēsliem sēdēja pie piena brokastīm un kad, dziesmas dziedādamas, viena otrai līdzās skraidīja gar ezeru un vēlāk ar audzinātājām gāja rotaļās un vija puķu vainadziņus. Tikai vienu vienīgu reizi viņu ašie, šaudīgie skatieni sastapās, bet tūlīt atkal izbijušies slīdēja katrs uz savu pusi.

Ulrikas jaunkundze sēž pļavā un lasa brīnišķīgu romānu, kur katrā lappusē ir runa par mīlu. Brīži, n viņa ļauj grāmatai noslīdēt zemē un sapņaini domā par Rādemahera kungu, inženieri, krustmātes apakšīrnieku; viņa vārds ir Rūdolfš. Ak, Rūdolfi

Pa to laiku Luīze ar draudzenēm spēlē bumbu. Taču ar visu sirdi viņa spēlei nenododas. Bieži viņa lūkojas apkārt, it kā kādu meklētu un nevarētu atrast. Trūda jautā:

— Kad tu reiz tai jaunajai nokodīsi degunu, ko?

— Nerunā muļķības! — atbild Luīze.

Kristīne pārsteigta viņu uzlūko:

— Kāpēc muļķības? Šķiet, tev bija uz viņu dusmas?

— Es taču nevaru katram, uz ko man ir dusmas, nokost degunu, — vēsi paskaidro Luīze. Un turklāt vēl piebilst: — Bez tam man uz viņu nemaz dusmu nav.

— Bet vakar tev bija gan, — neatlaižas Stefija.

— Un vēl kādas dusmas! — papildina Monika. — Pie vakariņām tu viņai zem galda tā iespēri, ka viņa gandrīz kauca.

— Nu redzi! — ar gandarījumu nosaka Trūda.

Luīza sabožas.

— Ja jūs tūlīt nebeigsiet, — viņa pikti iesaucas, — iesperšu ari jums abām. — To pateikusi, viņa apgriežas un aizskrien.

— Tā jau pati nezina, ko grib, — nosaka Kristīne un parausta plecus.

Lote viena pati sēž pļavā ar puķu vainadziņu galvā un vij vēl otru. Te pār viņas priekšautu pārslīd ēna. Viņa paceļ uz augšu acis.

Priekšā stāv Luīze un apjukusi, nedroši mīnājas no vienas kājas uz otru.

Lotes lūpās ievelkas tik tikko manāms smaids. Tik tikko saskatāms. Īstenībā tikai ar palielināmo stiklu.

Luīze pasmaida pretī.

Lote tur rokās vainadziņu, ko nupat novijusi, un kautri jautā:

— Vai gribi?

Luīze nometas uz ceļiem un dedzīgi saka:

— Jā, bet tikai tad, ja tu man to uzliec galvā.

Lote uzspiež vainadziņu uz Luīzes cirtām. Tad viņa pamāj ar galvu un piebilst:

— Skaisti!

Abas līdzīgās meitenītes nu sēž pļavā blakus, ir gluži vienas, klusē un viena otrai bikli uzsmaida. Tad Luīze dziļi ievēl elpu un jautā:

— Vai tu uz mani vēl dusmojies? Lote papurina galvu.

Luīze skatās zemē un izgrūž:

— Tas nāca tik pēkšņi. Autobuss! Un tad tu! Tādas izbailes!

Lote pamāj.

— Tādas izbailes, — viņa atkārto. Luīze paliecas uz priekšu.

— Īstenībā tas ir ļoti jocīgi, vai ne?

Lote pārsteigta ieskatās viņas nebēdnīgi zibošajās acīs.

— Jocīgi? — Tad klusu iejautajas: — Vai tev ir masas un brāļi?

— Nav!

— Man arī nav, — saka Lote.

Abas meitenes ir ielavījušās mazgāšanās telpā un stāv liela spoguļa priekšā. Lote ar ķemmi un suku aizrautīgi cenšas sa- glauzt Luīzes cirtas.

Luīze kliedz «au!» un «aiī».

— Vai būs mierīga! — ar mākslotu stingrību rājas Lote. — Kad tava māmiņa tev pin bizes, tu taču neklie dz!

— Man nemaz nav māmiņas! — ruc Luīze. — Tāpēc... au! ... tāpēc jau es esmu tik skaļš bērns, tā mans tētis saka.

— Vai tad viņš tevi nekad neieper? — apjautājas Lote, sākdama pīt bizes.

— Nu nē! Esmu viņam pārāk mīla!

— Tam taču nav nekā kopēja ar mīlestību, — gudri piezīmē Lote.

— Un bez tam viņam jau tāpat ir pilna galva.

— Tur jau pietiek, ja ir roka brīva! — Abas smejas.

Tad Luīzes bizes ir sapītas, un nu abas meitenes degošām acīm skatās spogulī. Sejiņas staro kā saulītes. Divas pilnīgi vienādas meitenītes skatās spogulī! Divas pilnīgi vienādas meitenītes skatās no spoguļa pretī.

— Kā divas māšas! — sajūsmināta čukst Lote.

Atskan pusdienu gongs.

— Tas tik būs joks! — iesaucas Luīze. — Nāc! — Abas izskrien no mazgāšanās telpas.

Viņas ir sadevušās rokās.

Pārējie bērni jau sen sēž. Tikai Luīzes un Lotes ķebliši vēl brīvi.

Te atveras durvis un ienāk Lote. Viņa bez vilcināšanās apsēžas uz Luīzes ķebliša.

— ■ Ei, tu! — brīdina Monika. — Tā ir Luīzes vieta! Atceries sāpīgo spērienu!

Bet meitene tikai parausta plecus un sāk ēst. Durvis atkal atveras, un — ka tu izputētu! — tik tiešām Lote ienāk vēlreiz.

Ne aci nepamirkšķinājusi, viņa dodas uz pēdējo brīvo vietu un apsēžas.

Pārējās meitenes pie galda iepleš acis un mutes. Nu arī no blakus galdiņiem bērni raugās šurp. Viņi pieceļas un sadrūzmē- jas ap abām Lotēm.

Sasprindzinājums atslābst tikai tad, kad abas meitenes iesāk smieties. Nepaiet ne minūte, un visa zāle skanēt skan no bērnu smiekliem.

Muteziusa kundze sarauc pieri.

— Kas tas par traci? — Viņa pieceļas un ar cēli nosodošu skatienu iesoļo līksmajā pulkā. Bet, kad viņa ierauga abas bi- žainītes, dusmas ; jkūst kā sniegs saulē. Uzjautrināta viņa vaicā: — Kura tad no jums ir Luīze Palfija un kura Lote Ker- nere?

— To mēs neteiksim! — atbild viena no Lotēm, samirkšķinādama acis, un atkal atskan skaļi smieki.

— Vai manu dieniņ! — jocīgā izmisumā izsaucas Muteziusa kundze. — Ko nu mēs iesāksim?

— Varbūt, — jautri dod padomu otrā Lote, — varbūt kāds var uzminēt?

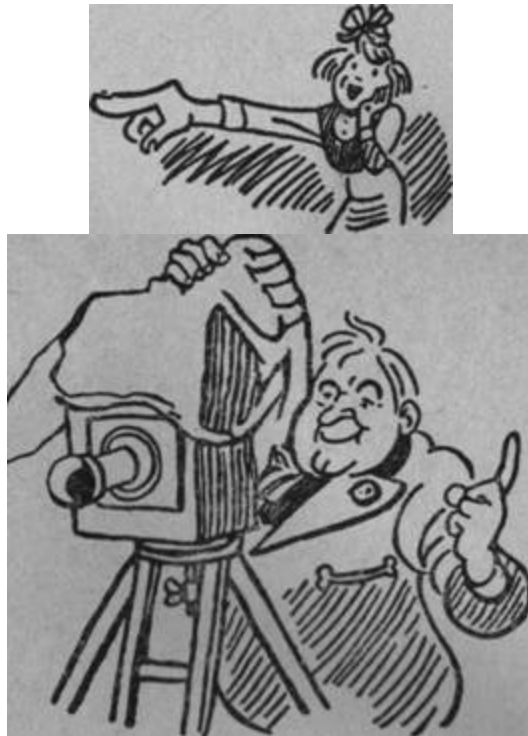
Stefija vicina roku pa gaisu. Kā meitene, kas noteikti grib noskaitīt dzejoli.

— Izdomāju! — viņa iesaucas. — Trūda ar Luīzi mācās vienā klasē! Trūdai jāatmin!

• Trūda vilcinādamās izspraucas priekšā, pētījoši noskatās no vienas Lotes uz otru un neziņā papurina galvu. Bet tad viņas sejai pārslīd šķelmīgs smaidiņš. Viņa spēcīgi parausta tuvāk stāvošo Loti aiz bizes — un nākamajā acumirklī noskan plauka.

Vaigu saķērusi, Trūda sajūsmināta iesaucas:

— Tā bija Luīze! — (Ar to arī vispārējā jautrība šimbrīžam ir sasniegusi augstāko pakāpi.)

Luīze un Lote ir saņēmušas atjaunu iet uz ciematu. Abas Lotes katrā ziņā jāiemūžina bildē. Lai fotokartītes varētu nosūtīt uz mājām. Tur nu gan brīnīsies!

Fotogrāfs, kāds Eipeldauera kungs, pēc pirmā pārsteiguma savu darbu nostrādāja nevainojami. Viņš izdarīja sešus dažādus uzņēmumus. Pēc desmit dienām fotokartītes būs gatavas.

Kad meitenes ir projām, fotogrāfs savai sievai saka:

— Zini ko, galu galā es nosūtīšu dažas kopijas kādam ilustrētam žurnālam. Tie dažreiz par tādām lietām interesējas.

Ārā, veikala priekšā, Luīze atkal atraisa savas mulķīgās biželes, jo kārtīgais matu sasukājums bojā viņas labsajūtu. Un, kad viņa no jauna var purināt savas cirtas, atgriežas arī viņas možums. Luīze uzaicina Loti uz glāzi limonādes. Lote stīvējas.

Bet Luīze enerģiski saka:

— Tev jāklausa! Tētis man vakar atsūtīja kabatas naudu. Ejam!

Tā viņas aizstaigā uz Meža kafejnīcu, apsēžas dārzā, dzer limonādi un pļāpā. Ir taču tik daudz ko stāstīt, jautāt un atbildēt, kad divas mazas meitenītes tikko kā sadraudzējušās!

Starp kafejnīcas galdiņiem knābādamas un klukstēdamas šurp un turp tekā vistas. Vecs medību suns apostā abas viešņas, un tam nav iebildumu pret viņu klātbūtni.

— Vai tavs tētis jau sen miris? — jautā Luīze.

— Es nezinu, — Lote atbild. — Māmiņa par viņu nekad nerunā — un jautāt man negribas.

Luīze pamāj.

— Es savu māmiņu vairs nemaz neatceros. Agrāk uz tētiņa flīģeļa stāvēja liela viņas ģimete. Reiz viņš pienāca klāt, kad es to aplūkoju. Un nākamā dienā ģimetes vairs nebija. Viņš laikam to ieslēdzis rakstāmgaldā.

Vistas kladzina. Medību suns snauž. Viena maza meitenīte, kurai vairs nav tēva, un viena maza meitenīte, kurai vairs nav mātes, dzer limonādi.

— Tu taču arī esi deviņus gadus veca? — jautā Luīze.

— Jā. — Lote pamāj ar galvu. — Četrpadsmitajā oktobri man apritēs desmit.

Luīze izslējās taisna kā svece.

— Četrpadsmitajā oktobrī?

— Četrpadsmitajā oktobrī.

Luīze paliecas uz priekšu un nočukst:

— Man arī.

Lote kļūst nekustīga kā lelle.

Aiz mājas dzied gailis. Medību suns ar muti ķersta biti, kas san viņa tuvumā. Caur atvērto virtuves logu dzird dziedam mežziņa sievu.

Abas meitenītes kā hipnotizētas raugās viena otrai acīs. Lote norīstās un no uztraukuma aizsmakusi ja

— Un kur tu esi dzimusi?

Luīze atbild klusu un vilcinādamās, it kā baidīdamās:

— Linčā pie Donavas!

Lote pārbrauc ar mēli pār sausajām lūpām.

— Es arī!

Dārzā ir pavisam kluss. Vienīgi koku galotnes kustas. Varbūt tās ar saviem spārniem skāra liktenis, kas tikko pārlaidās pār dārzu?

Lote klusu ierunājas:

— Man skapī ir .,. māmiņas fotogrāfija.

Luīze pielec kājās.

— Parādi! — Viņa norauj otro meiteni no krēsla un velk no dārza laukā.

— Kas tad nu! — kāda balss sašutumā iesaucas. — Kas tās

par jaunām paražām? — Tā ir mežziņa sieva. — Dzert limonādi un nemaksāt!

Luīze izbīstas. Trīcošiem pirkstiem viņa meklē savā mazajā maciņā, iespīēj sievai rokā vairākkārt pārlocītu naudas zīmi un skrien atpakaļ pie Lotes.

— Te būs atlikums! — sieva kliedz. Bet bērni viņu nedzird. Viņi skrien projām kā sadeguši.

— Nez ko šīs mazās mulķītes nodarījušas? — sieva rūc. Tad viņa ieiet mājā. Vecais medību suns tai iečāpo pakāļ.

Nometnē Lote steidzīgi rokas pa savu skapi. No veļas kaudzes apakšas viņa izvelk fotogrāfiju un parāda to pie visām miesām trīcošajai Luīzei.

Luīze kautri un nedroši aplūko ģīmetni. Tad viņas skatiens noskaidrojas. Acis ieurbjas sievietes

sejā.

Lote gaidu pilna lūkojas draudzenē. Luīze, no laimes apreibusi, ļauj ģīmetnei izslīdēt no rokām un svētlaimīgi pamāj ar galvu. Tad viņa dedzīgi spiež sev klāt ģīmīti un čukst:

— Mana māmiņa!

Lote apliek roku Luīzei ap kaklu.

— Mūsu māmiņa! — Divas mazas meitenītes cieši pieglaužas viena otrai. Bet aiz šī noslēpuma, kas viņām nupat atklājies, gaida jaunas mīklas, citi noslēpumi.

Cauri visai mājai nodārd gongs. Bērni smiedamies un čalodami skrien pa kāpnēm lejup.

Luīze grib ģīmetni atlikt atpakaļ skapī. Bet Lote saka:

— Es tev to dāvinu!

Ulrikas jaunkundze stāv kantorī skolotājas rakstāmgalda priekšā, un no uztraukuma viņai uz vaigiem ir apaļi, koši sarkani plankumi.

— Es nevaru noklusēt, — viņa izgrūž. — Man jums jāuzticas! Ja es tikai zinātu, kas mums jādara!

— Nu, nu, — saka Muteziusa kundze, — kas tad nospiež jūsu sirdi, mana mīļā?

— Tie nemaz nav astroloģiski dvīņi!

— Kas nav astroloģiski dvīņi? — Muteziusa kundze smaidot jautā. — Anglijas karalis un drēbnieks?

— Nē! Luīze Palfija un Lote Kernere! Es noskaidroju uzņemšanas grāmatā! Viņas abas ir dzimušas vienā dienā Linčā. Tā nevar būt sagādīšanās!

— Droši vien tā nav sagādīšanās, mana mīļā. Arī man bija tādas aizdomas.

— Jūs tātad to zināt? — jautā Ulrikas jaunkundze un strauji ierauj elpu.

— Protams! Kad es mazajai Lotiņai pirmajā dienā noprasiņu viņas dzimšanas datus un tos pierakstīju, es tos salīdzināju ar Luīzes dzimšanas laiku un vietu. Te bija nepārprotama līdzība. Vai nav tā?

— Jā, jā. Un kas tagad notiks?

— Nekas.

— Nekas?

— Nekas! Bet, ja jus neturēsiet mēli aiz zobiem, es jums, mana mīļā, ausis noraušu.

— Bet...

— Nekādu «bet»! Bērni neko nenojauš. Tie nupat ir nofotografējušies un sūtīs bildītes uz mājām. Ja pavedieni šādā ceļā atšķetināsies — labi! Bet jūs un es — mēs atturēsimies tēlot likteni. Es jums pateicos par jūsu rūpēm, mana mīļā. Un tagad, lūdzu, atsūtiet pie manis virēju!

Ulrikas jaunkundzes seja neizskatās sevišķi gudra, kad viņa atstāj kantorī. Starp citu, tāda tā arī nekad nav bijusi.

Treša nodaļa

Tiek atklāti jauni kontinenti. Mikla seko miklai. Divās daļās pārdalītais vārds. Kāda nopietna fotogrāfija un kāda jautra vēstule. Stefijas vecāki šķiras. Vai bērnus drīkst dalīt uz pusēm?

Laiks iet uz priekšu. Tas jau arī neko labāku nezina.

Vai abas mazās meitenes atnesušas savus fotouzņēmumus no ciemata fotogrāfa Eipeldauera kunga? Sen jau! Vai Ulrikas jaunkundze ir ziņkārī apjautājusies, vai uzņēmumi nosūtīti uz mājām? Sen jau! Vai Luīze un Lote ir pamājušas ar galviņu un atbildējušas «jā»? Sen jau!

Un tikpat ilgi šie paši fotouzņēmumi, saplēsti smalkās druskās, guļ tumši zaļā Ezerkalnu Ķalnezera dibenā. Meitenes Ulrikas jaunkundzei ir melojušas. Viņas savu noslēpumu grib paturēt sev. Grib to par abām paslēpt un varbūt par abām arī atklāt. Un, kas viņu noslēpumiem pienāk pārāk tuvu, tiek nesaudzīgi piekrāpts. Citādi nevar. Pat Lotīnai nav sirdsapziņas pārmetumu. Un tas daudz ko nozīmē.

Abas meitenes tagad viena otrai pieķērušās kā dadži. Trūda, Stefija, Monika, Kristīne un citas dažreiz uz Luīzi dusmojas, uz Loti ir greizsirdīgas. Bet ko tas līdz? Tas neko nelīdz. Kur gan viņas pašreiz varētu atrasties?

Viņas atrējas skapju istabā. Lote izņem no sava skapja divus vienādus priekšautus, vienu no tiem iedod mātai, otru apsien sev un saka:

— Sos priekšautus māmiņa nopirka pie Oberpolingera.

— Ahā! — saka Luīze, — tas ir tirdzniecības nams Nei- hauza ielā pie ... kā gan tos vārtus sauc?

— Kārļa vārti.

— Pareizi, pie Kārļa vārtiem!

Viņas jau diezgan daudz zina viena par otru — gan par mājas dzīvi, dzīvokļiem un kaimiņiem, gan skolas biedrenēm un skolotājiem! Luīzei taču viss ārkārtīgi svarīgs, kam vien ir kāds sakars ar māti! Un Lote pūlas visu, itin visu, ko zina māsa, uzzināt par tēvu.

Diendienā viņas ne par ko citu nerunā. Un vēl vakarā savās gultās viņas stundām ilgi sačukstas. Katra atklāj kādu citu, kādu jaunu kontinentu. Tas, ko līdz šim aptvēra viņu bērnības debesis, taču bija, kā pēkšņi izrādījās, tikai viņu pasaules viena puse!

Un, ja arī tiešām meitenes kādreiz no visas sirds negudro, kā šīs abas puses savienot, lai redzētu veselo, viņas satrauc cita doma, moka cits noslēpums: kāpēc vecāki vairs nav kopā?

— Vispirms, protams, viņi apprecējās, — vai simto reizi skaidro Luīze. — Tad viņiem piedzima divas mazas meitenītes. Un, tā kā māmiņas vārds ir Luīzelote, viņi vienu bērnu nosauca par Luīzi, otru par Loti. Tas taču ir ļoti skaisti! Tad jau viņiem vēl vajadzēja saprasties?

— Katrā ziņā, — saka Lote. — Bet pēc tam viņi noteikti ir sastrīdējušies. Un viens no otra aizgājuši. Un mūs gluži tāpat pārdalījuši kā pirms tam māmiņas vārdu!

— Īstenībā viņiem vispirms bija mums jāpajautā, vai viņi drīkst mūs dalīt uz pusēm.

— Toreiz jau mēs vēl nemaz nepratām runāt!

Abas māsas bezpalīdzīgi pasmaida. Tad viņas paņem viena otru zem rokas un ieiet dārzā.

Ir pienācis pats. It visur — zālē, uz mūra sētas un uz dārza soliem — nometušās mazas meitenītes un lasa vēstules.

Lote tur rokās apmēram trīsdesmit piecus gadus veca vīrieša fotogrāfiju un maigu skatienu raugās savā tēvā. Ak tad tāds viņš izskatās! Un tā, lūk, kļūst ap sirdi, ja tev ir īsts, dzīvs tēvs.

Luīze lasa priekšā, ko viņš raksta:

— «Mans mīļais, vienīgais bērns!» Kāds krāpnieks! — viņa iesaucas, paceldama acis. — Viņš taču labi zina, ka viņam ir dvīņi! — Tad viņa lasa tālāk: — «Vai Tu jau galīgi esi aizmirsusi, kāds izskatās Tavs mājas pavēlnieks, ja tik noteikti un pie tam vēl brīvdienu beigās gribi dabūt viņa fotogrāfiju? Sākumā es Tev gribēju nosūtīt vienu savas bērņības bildīti. Tādu, kur es kā kails zīdains guļu uz lāčādas. Bet Tu raksti,

ka noteikti jābūt gluži jaunam uzņēmumam. Nu tad es tūlīt aizskrēju pie fotogrāfa, kaut gan man īstenībā nemaz nebija laika, un viņam sīki izskaidroju, kāpēc man fotogrāfija tik steidzami vajadzīga. Citādi, es viņam teicu, mana Luīze mani vairs nepazīs, kad es viņai aiziešu pretī uz staciju. To viņš, par laimi, saprata. Un tā nu Tu ģimetni vēl laikā saņemsi. Ceru, ka Tu nometnē savas audzinātājas tā nedancini kā tēvu, kas Tevi tūkstoškārt sveicina un ilgojas pēc Tevis!»

— Brīnišķīgi! — saka Lote. — Un jautri! Bet uz fotogrāfijas viņš izskatās tik nopietns!

— Droši vien viņam bija kauns pie fotogrāfa smieties, — spriež Luīze. — Citu cilvēku priekšā viņš vienmēr rāda nopietnu seju. Bet, kad mēs esam vieni, viņš dažreiz ir ļoti jautrs.

Lote cieši tur rokā fotogrāfiju. — Un es to tiešām drīkstu paturēt?

— Protams, — atbild Luīze, — tāpēc es liku, lai man atsūta.

Tuklvaidze Stefija sēž uz sola, tur rokā vēstuli un raud. Bet tomēr neiz- dveš ne skaņu. Asaras nemītīgi rit pār apaļo nopietno bērna sejiņu. Garām iet Trūda, ziņkārīgi apstājas, apsēžas bla-

kns un nogaidoši uzlūko Stefiju. Pienāk Kristīne un apsēžas olra pusē. Tuvojas Luīze un Lote, abas apstājas.

— Vai tev kas kait? — jautā Luīze.

Stefija turpina klusu raudāt. Piepeši viņa nodur acis un vienmuļā balsī saka:

— Mani vecāki šķiras!

— Cik nekrietni! — iesaucas Trūda. — Vispirms viņi ņem un tevi aizsūta brīvdienās un pēc tam tā izrīkojas! Tev aiz muguras!

— Man liekas, tētis mīl citu sievieti, — Stefija šņukst.

Luīze un Lote steidzīgi iet tālāk. Tas, ko viņas nupat dzirdējušas, spēcīgi satrauc prātus.

— Mūsu tētim taču nav citas sievas? — jautā Lote.

— Nē, — atbild Luīze. — Tad jau es to zinātu.

— Varbūt ir kāda, ar kuru viņš nav precējies? — Lote vilcinādamās vaicā.

Luīze papurina cirtaino galviņu.

— Paziņas viņam, protams, ir. Ari sievietes. Bet «tu» viņš nesaka nevienai. Bet kā ir ar māmiņu? Vai māmiņai ir kāds — kāds labs draugs?

— Nē, — pārliecināti atbild Lote. — Māmiņai esmu es un darbs, nekā cita viņa no dzīves nevēlas — tā viņa saka.

Luīze neizpratnē uzlūko māsu.

— Jā, bet kāpēc tad viņi izšķīrās?

Lote padomā.

— Varbūt viņi tiesā nemaz nav bijuši? Tā, kā to vēlas Stefijas vecāki?

— Kāpēc tētis ir Vīnē un māmiņa Minhenē? — vaicā Luīze.

— Kāpēc viņi mūs pārdalījuši uz pusēm?

— Kāpēc, — Lote domīgi turpina, — viņi mums nekad nav stāstījuši, ka mēs nemaz neesam vienīgie bērni, bet gan dvīņi? Un kāpēc tev tētis nav pastāstījis, ka māmiņa ir dzīva?

— Un māmiņa tev noklusējusi, ka tētis ir dzīvs! — Luīze iespiež rokas sānos.

— Ir gan mums jauki vecāki, ko? Pagaidi vien, gan mēs viņiem abiem to reiz atgādināsim! Lai tad brīnās!

— To mēs nemaz nedrīkstam, — kautri ieminas Lote.

— Mēs jau esam tikai bērni!

— Tikai? — jautā Luīze un atmet galvu atpakaļ.

Ceturtdā nodaja

**Pildītas pankūkas — cik briesmīgi! Noslēpumainās
piezīmju burtnīcas. Ceļi uz skolu un atvadu skūpsti, gulēt
ejot. Gatavojas sazvērestība. Dārza svētki —
ģenerālmēģinājums. Atvadīšanās no Ezerkalniem pie
Kalnezera.**

Brīvdienas tuvojas beigām. Skapjos tīrās veļas kaudzes sarukušas. Skumjas par to, ka būs jāatstāj bērnu vasaras nometne, un prieks par atgriešanos mājās aug vienādā mērā.

Muteziusa kundze ieplānojusi mazas atvadsvinības. Kādas meitenes tēvs, kuram pieder tirdzniecības nams, ir atsūtījis lielu kasti ar krāsainām laterniņām, vītnēm un daudzām citām lietām.

Nu audzinātājas un bērni čakli strādā, lai pienācīgi izrotātu verandu un dārzu. No koka uz koku viņi nēsā virtuves kāpnītes, iekar lapotnē raibas laterniņas, no zara uz zaru izstiepj vītnes un uz gara galda sagatavo loteriju. Citi uz mazām zīmītēm uzraksta ložu numurus. Galvenais laimests ir skrituļslidu pāris.

— Bet kur tad ir Cirtas un Bizes? —• jautā Ulrikas jaunkundze. (Tā tagad saukā Luīzi un Loti!)

— Ak tās! — izsmejoši atsaucas Monika. — Tās jau droši vien atkal sēž kaut kur zālē, sadevušās rokās, lai vējš tās vienu no otras neaizpūš projām!

Dvīņu māsas nesēž vis kaut kur zālē, bet gan Meža kafejnīcas dārzā. Viņas nav arī sadevušās rokās — to darīt viņām nepavisam nav laika —, bet viņām abām priekšā ir piezīmju burtnīcas, abas tur rokā zīmuļus, un tieši šajā acumirkli Lote diktē Luīzei, kas cītīgi kricelē:

— Vislabāk māmiņai garšo nūdeļu zupa ar liellopu gaļu.

Liellopu gaļu pērc pie miesnieka Hubera. Pusmārciņu ribu, labi cauraugušas.

Luīze paceļ galvu.

— Miesnieks Hubers Makša Emanuēla ielā, Prinča Eižena ielas stūrī, — viņa nober.

Lote apmierināta pamāj.

— Pavārgrāmata ir virtuves skapī, apakšējā plauktā pa kreisi. Un grāmatā ir visas receptes, kādas es zinu.

Luīze atzīmē: «Pavārgrāmata ... virtuves skapis ... apakšējais plaukts pa kreisi...»

Tad viņa atspiežas uz elkoņiem un saka:

— No vārīšanas man ir briesmīgas bailes! Bet, ja pirmajās dienās man izies greizi, vai es varbūt varu teikt, ka brīvdienās esmu aizmirsusi vārīt, ko?

Lote vilcinādamās pamāj.

— Bez tam tu jau vari man tūlīt rakstīt, ja kaut kas neiet, kā vajag. Es iešu katru dienu uz pastu un jautāšu, vai nav kas pienācis.

— Es arī, — saka Luīze. — Tikai raksti gan labi bieži! Un «Imperiālā» ēd dūšīgi! Tētiņš vienmēr ļoti priecājas, kad man garšo!

— Ļoti mulķīgi, ka tieši pildītas pankūkas ir tavs mīļākais ēdiens! — Lotiņa rūc. — Nu, bet tur nekā nevar līdzēt! Teļa šnicele un gulašs gan būtu labāki!

— Ja tūliņ pirmajā dienā tu apēdīsi trīs pankūkas vai arī četras vai piecas, vēlāk varēsi teikt, ka ar tām esi pārēdusies visam mūžam!

— Tā var! — atbild māsa, kaut gan viņai, tikai iedomājoties vien par piecām pankūkām, iekšā viss sagriežas otrādi. Bet par to viņa nebēdā!

Tad abas meitenes atkal noliecas pār savām burtnīciņām un pārmaiņus noklausās viena otras skolas biedreņu vārdus, klases vietu sadalījumu, skolotājas paražas un pareizo ceļu uz skolu.

— Ar ceļu uz skolu tev būs vieglāk nekā man, — saka Luīze. — Tu tikai pasaki Trūdai, lai viņa pirmajā dienā atnāk tev pakaļ! To viņa dažreiz dara. Nu, un tad tu omulīgi soļo viņai līdzās un iegaumē ielu stūrus un visu pārējo!

Lote pamāj ar galvu. Piepeši viņa satrūkstas.

— Vēl ko es tev nemaz neesmu pateikusi — tikai neaizmirsti māmiņu noskūpstīt, kad viņa tevi vakarā apguldīs!

Luīze raugās tālumā.

— Tas man nav jāpieraksta. To es nekādā ziņā neaizmirsīšu.

Vai jūs manāt, kas šie notiek? Dvīņu māšas vēl arvien negrib vecākiem atklāt, ka zina patiesību. Viņas nevēlas, ka vecāki tūlīt pieņem izšķirošus lēmumus. Viņas nojauš, ka viņām uz to nav tiesību. Un baidās, ka vecāki varētu viņu laimi būt māsām atkal tūlīt un galīgi iznīcināt. Bet tieši ar to viņas nekādi nespētu samierināties: aizbraukt atpakaļ, no kurienes ieradusās, it kā nekas nebūtu noticis! Dzīvot tālāk tai pasaules pusē, ko bez viņu ziņas ierādījuši vecāki! Nē! Īsi un skaidri — gatavojas sazvērestība. Fantastiskais plāns, ko uzbūrušas ilgas un piedzīvojumu kāre, ir šāds: abas meitenes nolemj samainīt kleitas, frizūras un samainīties pašas! Luīze ar rūpīgi sapītām bizēm (un arī citādi viņa centīsies būt kārtīga!), it kā viņa būtu Lote, «atgriezīsies mājās» pie mātes, kuru viņa pazīst tikai no fotogrāfijas. Turpretim Lote ar vaļējiem matiem, jautra un dzīvespriecīga, cik jau nu vien viņa spēs tāda būt, brauks pie tēva uz Vīni.

Sagatavošanās nākamajiem piedzīvojumiem bija pamatīga. Burtņīcas pilnas piezīmju. Viņas viena otrai rakstīs uz pieprasījumu, ja būs nepieciešams vai ja atgadīsies svarīgi, neparedzēti notikumi. Varbūt abu vērīgajiem prātiem galu galā pat izdodas uzminēt, kāpēc vecāki dzīvo šķirti. Un varbūt viņas tad kādā jaukā dienā, kādā brīnum jaukā dienā abas kopā ar abiem vecākiem... bet tik tālu viņas neuzdrošinās domāt, kur nu vēl par to runāt.

Dārza svētkos aizbraukšanas priekšvakarā viņām ir ģenerālmēģinājums. Lote atnāk kā cirtainā, draiskā Luīze. Luīze ierodas kā kārtīgā Lote — ar biželēm. Un abas savas lomas tēlo lieliski. Neviena neko nemana! Pat ne Trūda, Luīzes skolas biedrene no Vīnes. Abām neizsakāmu jautrību sagādā vienai otru skaļi saukt savā atdāvinātajā vārdā. Lote pārgalvībā met kūleņus. Un Luīze izliekas tik maiga un klusa, ka pat mušai nevarētu pāri nodarīt.

Laterniņas mirgo vasarīgajos kokos. Vītnes šūpojas vakara vējā. Svētki un brīvdienas tuvojas noslēgumam. Pie laimes rata liek izdalīti laimesti. Stefijai, nabadzītei, krīt galvenais laimests — skrituļslidas. (Labāk mazs mierinājums nekā nekāds!)

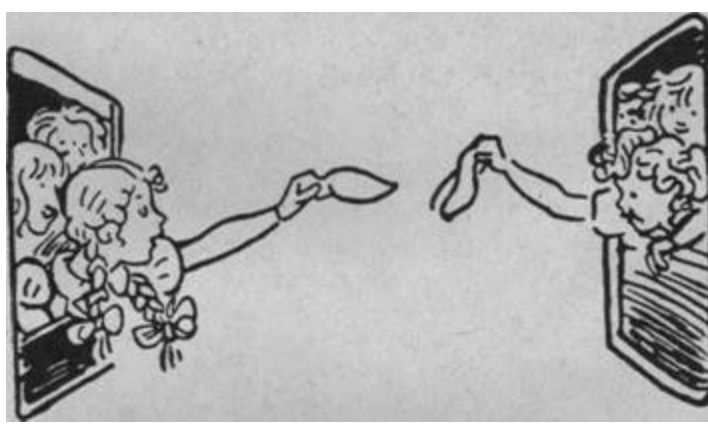
Beidzot māšas, uzticīgas savām lomām, guļ samainītajās gultās un no uztraukuma sapņo par briesmīgām lietām. Loti, piemēram, Vīnē uz stacijas perona sagaida viņas tēva pārcilvēciska lieluma fotogrāfija, turpat blakus baltu cepuri galvā stāv viesnīcas pavārs ar ķerru, kas pilna kūpošu pildīto pan- Kuku, — brrr!

Otrā rītā mazā gaismiņā Egeras dzelzceļa stacijā Ezerkal- nos pie Ķalnezera no pretējām pusēm pienāk divi vilcieni. Desmitiem mazu meitenīšu čalodamas sakāpj vagonos. Lote dziļi izliecas ārā pa logu. No otrā vilciena pa kādu logu māj Luīze. Meitenes viena otru drošina ar smaidu. Sirdis pukst strauji. Lampu drudzis aug. Ja tagad nešņāktu un nerīstītos lokomotīve — mazās meitenītes varbūt tomēr vēl pēdējā acumirkļī...

Bet nē, te noteicējs ir vilcienu saraksts. Stacijas priekšnieks paceļ savu zizli. Vilcieni vienlaicīgi sāk kustēties. Bērnu rokas māj.

Lote kā Luīze brauc uz Vīni.

Un Luīze kā Lote brauc uz Minheni.

Piektā nodaļa

Kāds bērns uz kofera. Vientuļie tēvoči «Imperiālā». Peperls un nemaldīgais dzīvnieku instinkts. «Luīze» jautā, vai viņa operā drīkst pamāt. Rēķināšanas kļūdas saimniecības grāmatā. Sērlija Temple nedrīkstēja noskatīties pat savas filmas. Diriģenta Palfija kunga sarežģītā dvēseles dzīve.

Minhene. Galvenā dzelzceļa stacija, sešpadsmitais perons. Lokomotīve ir apstājusies un kampf gaisu. Braucēju straumē izveidojušās atkalredzēšanās salas. Mazas meitenītes apskauj savus starojošos vecākus. Līksmi aizkustinošajā rosmē visi aizmirst, ka vēl atrodas tikai stacijā, nevis mājā. Tomēr pamazām perons kļūst tukšs.

Un beidzot tur stāv vairs tikai viens vienīgs bērns ar bizi- tēm un matu lentēm. Līdz vakardienai meitenīte nēsāja cirtas. Līdz vakardienai tas vārds bija Luīze Palfija.

Mazā meitenīte galu gala apsēžas uz kofera un cieši sakož zobus. Svešas pilsētas stacijā gaidīt savu māti, kuru pazīst tikai no fotogrāfijas un kura nenāk, — tā nav nekāda bērnu spēle.

Luīzelote Palfija kundze, dzimusi Kernere, kura kopš sešarpus gadiem (kopš izšķiršanās ar vīru) atkal saucas Luīzelote Ivcrnere, sakarā ar jaun-

ienākušo aktuālo materiālu ir aizkavēta «Minhenes Ilustrētā» žurnāla redakcijā, kur viņa strādā par māksliniecisko redaktori.

Beidzot viņa ir sadabūjuši taksometru. Beidzot izcīnījusi perona biļeti. Beidzot vienā skriešanās sasniegusi sešpadsmito peronu.

Perons ir tukšs. Nē! Pašā viņā galā kāds bērns sēž uz kofera! Jaunā sieviete joņo kā viesulis pa peronu uz priekšu.

Kādai mazai meitenītei, kas sēž uz kofera, trīc ceļi. Neapjaustas jūtas sagrabj bērna sirdi. Šī jaunā, laimē starojošā, šī patiesi esošā, virmojošā, dzīvības pilnā sieviete taču ir viņas māte!

— Māmiņ!

Luīze drāžas sievietei pretī un, pamezdama rokas gaisā, krīt viņai ap kaklu.

— Mana saimniecīte, — caur asarām čukst jaunā sieviete. — Beidzot, beidzot tu atkal esi pie manis!

Mazā bērna mute sirsnīgi skūpstā viņas glezno seju, maigās acis, lūpas, matus, eleganto cepurīti. Jā, arī cepurīti.

Vīnes viesnīcas «Imperiāls» restorānā, tāpat arī virtuvē valda patīkams satraukums. Pastāvīgo viesu un darbinieku mīlule, operas diriģenta Palfija meita, ir atkal ieradusies!

Lote, piedodiet, Luīze sēž, kā visi to paraduši redzēt, pati savā krēslā ar abiem augstajiem spilveniem un varonīgi ēd pildītās pankūkas.

Pastāvīgie viesi viens pēc otra pienāk pie galda, noglauda mazās meitenes cirtas, maigi uzsit viņai uz pleca, pajautā, kā paticis vasaras nometnē, piebilst, i Vīnē pie tētiņa tomēr droši vien ir visjaukāk, uzliek uz galda visādas dāvanas: ce-

purnus, šokolādi, konfektes, krāsainos zīmuļus, jā, viens Izvelk no kabatas mazu, vecmodīgu rokdarbu kastīti un samēls paskaidro, ka tā viņam vēl esot no mirušās vecmāmiņas, tad viņi pamāj ar galvu diriģentam un dodas atpakaļ pie saviem galdiņiem. Šodien viņiem atkal reiz ēdiens labi garšos, iem vientuļajiem tēvočiem!

Bet vislabāk tas, protams, garšo diriģenta kungam pašam. Viņam, kas aizvien tik ļoti izjutis visu «īsto mākslinieku» vientuļības nepieciešamību un savu bijušo laulību vienmēr uzskatījis par nelaimīgu klupienu pilsoniskajā dzīvē, — viņam šodien ir pavisam nemākslinieciski silti un mājīgi ap sirdi. Un, kad meita, kautri smaidīdama, satver viņa roku, it kā baidīdamās, ka tēvs citādi varētu aizbēgt, diriģentam, kaut gan viņš ēd gaļu, nevis klimpas, kaklā iespiežas kamols!

Ak, un tur jau atkal iepeld viesmīlis Francis ar jaunu pankūku!

Lote purina cirtas.

— Es vairs nevaru, Franča kungs!

— Bet, Luīziņ! — pārmetoši iebilst viesmīlis. — Tā taču vēl ir tikai piektā!

Pēc tam kad Franča kungs mazliet apbēdināts ar piekto pankūku ir aizzēģelējis atpakaļ uz virtuvi, Lote saņem dūšu un saka:

— Vai zini ko, tētiņ, — no rītdienas es vienmēr ēdīšu to, ko tu ēd!

— Kā tad tā! — iesaucas diriģenta kungs. — Un ja nu es ēdīšu žāvētu gaļu? Tu taču to nevari ciest. Tev jau no tās kļūst nelabi!

— Ja tu ēdīsi žāvētu gaļu, — viņa satriekta saka, — es labprāt atkal ēdīšu pankūkas. — (Nav nemaz tik vienkārši būt savas pašas māsail)

Un tad?

Un tad ierodas mājas ārsts Strobls ar Peperlu, Peperls ir suns.

— Skaties, Peperl, —ārsts smaidīdams saka, — kas atkal ir atgriezies! Ej un pasaki Luīziņai labdien! — Peperls pavicina asti un tecinūs dodas pie Palfija galda, lai Luīziņai, savai senajai draudzenītei, pateiktu labdien.

Se tev nu bija! Kad Peperls ir pienācis pie galda, viņš apostā mazo meiteni un, nepateicis labdien, steidzīgi aizcilpo atpakaļ pie ārļa kunga.

— Dumjš Loops! — ārsts dusmīgi saka. — Nepazīst vairs savu labāko draudzenīti! Tikai tāpēc vien, ka viņa dažas nedēļas pabijusi uz laukiem! Un ļaudis vienmēr gudri runā par dzīvnieku nemaldīgo instinktu! — Bet Lotiņa pie sevis nodomā: «Labi, ka ārsti nav tik saprātīgi kā Peperls.»

Diriģenta kungs un viņa meita, apkrāvušies ar pastāvīgo viesu dāvanām, koferi, lelli un peldu somu, ir ieradušies mājās Rotenturma ielā. Un Rēzija, Palfija saimniecības vadītāja, nevar vien norimt aiz atkalredzēšanās priekiem. Bet Lote no Luīzes zina, ka Rēzija ir viltīga kā lapsa un viņas izdarības ir visīstākais teātris. Tēvs, protams, neko nemana. Vīrieši nekad neko nemana.

Viņš izzvejo no kabatas portfeļa biļeti, iedod to meitai un saka:

— Šovakar es diriģēšu Humperdinka «Ansīti un Grietiņu»! Rēzija tevi aizvedīs uz teātri un pēc izrādes aizies tev atkal pakāļ.

— O! — Lote staro. — Vai es tevi no savas vietas varēšu redzēt?

— Zināms.

— Un vai tu dažreiz paskatīsies uz mani?

— Nu pats par sevi saprotams!

— Un vai es drīkstēšu tev mazliet pamāt, kad tu skatīsies?

— Es pat pamāšu pretī, Luīziņ!

Tad zvana telefons. Otrā galā runā sievietes balss. Tēvs atbild īsi. Bet, tiklīdz viņš nolicis klausuli, viņam tomēr ļoti jāsteidzas. Vēl pāris stundu viņam jābūt vienam, jā, un jākomponē. Jo galu galā viņš nav tikai diriģents vien, bet arī komponists. Un mājā komponēt viņš nu reiz nevar. Nē, šim nolūkam viņam ir studija Kerntnera bulvārī. Tatad ...

— Uz redzēšanos rīt pusdienas laikā «Imperiālā»!

— Un es drīkstu tev operā pamāt, tētiņ?

— Zināms, bērns. Kāpēc gan ne?

Skūpsts uz nopietnās bērna pieres! Cepure uz stūrainās mākslinieka galvas! Durvis aizcērtas!

Mazā meitene lēni pieiet pie loga un norūpējusies domā par dzīvi. Māte nedrīkst mājā strādāt. Tēvs nevar mājā strādāt.

Ar vecākiem ir grūti!

Bet, tā kā māte Loti ir audzinājusi par nosvērtu un praktisku cilvēciņu, viņa drīz vien met

domāšanu pie malas, apbruņojas ar piezīmju burtnīcu un sāk pēc Luīzes norādījumiem sistemātiski, istabu pēc istabas, izpētīt skaisto vecvīniešu dzīvokli.

Pēc tam kad pētnieciskais gājiens ir galā, viņa pēc sena paraduma nosēžas pie virtuves galda un uz tā nomestajā saimniecības grāmatā pārrēķina pēc kārtas visas izdevumu ailes,

Pie tam viņai duras acīs divas īpatnības. Pirmkārt, Rēzija, saimniecības vadītāja, gandrīz katrā lappusē ir kļūdījusies. Un, otrkārt, katru reizi tas noticis Rēzijai par labu.

— Ko tad tas nozīmē? — Virtuves durvīs parādās Rēzija.

— Es tavā grāmatā pārrēķināju izdevumus, — Lote klusu, bet noteikti saka.

— Kas tā būs par jaunu modi? — dusmīgi vaicāja Rēzija. — Rēķini skolā, kur tas pieder!

— Es tagad vienmēr tevi pārbaudīšu, — bērns laipni paskaidro un nolec no virtuves krēsla. — «Mēs mācāmies skolā, bet ne skolai,» skolotāja sacīja. — To teikusi, Lote lepni iziet pa durvīm. Rēzija apjukusi blenž nqpakaļus.

Cienījamās mazākās un lielākās lasītājas un lasītāji! Tagad, man šķiet, pienācis laiks mazliet pastāstīt jums par Luīzes un Lotes vecākiem, it sevišķi par to, kas viņus savā laikā

noveda līdz laulības šķiršanai. Ja šajā vietā grāmatā kāds pieaugušais paskatītos jums pār plecu un iesauktos: «Kas tas par cilvēku! Kā gan viņš iedroši- I nās stāstīt bērniem tādas lietas!» —• tad izlasiet viņam priekšā sekojošo:

«Kad Šērlija Temple bija maza septiņus astoņus gadus veca meitenīte, viņa jau bija visā pasaulē slavena kinozvaigzne un kino producenti ar viņu pelnīja miljoniem dolāru. Bet, kad Šērlija ar savu māti gribēja aiziet uz kino un noskatīties kādu Sērlijas Temples filmu, viņu nelaida iekšā. Viņa vēl bija par jaunu. Tas bija noliegts. Viņa tikai drīkstēja filmēties. To viņai atļāva. Sim nolūkam viņa bija pietiekoši veca.»

Ja pieaugušais, kas lūkojas jums pār plecu, nav sapratis Sērlijas Temples piemēru — tā kopsakaru ar Luīzes un Lotes vecākiem un viņu šķiršanos —, tad nododiet viņam no manis sirsnīgu sveicienu un paziņojiet, ka es viņam lieku teikt: pasaulē ir ļoti daudz šķirtu vecāku un ļoti daudz bērnu, kas no tā cieš. Un ir daudz citu bērnu, kas cieš no tā, ka vecākf nešķiras! Bet, ja no bērniem prasa, lai viņi šādu stāvokli paciestu, tad nedrīkst ar viņiem par to vienkāršā un saprotamā valodā nepārrunāt!

Tātad diriģents Ludvigs Palfija kungs ir mākslinieks, un mākslinieki, kā zināms, ir dīvaini ļaudis. Viņš gan nenēsā cepuri ar platām malām un plīvojošas kaklasaites, tieši otrādi, viņš ir ģērbies pavisam pieklājīgi, tīri un gandrīz eleganti.

Bet viņa dvēseles dzīve! Tā ir sarežģīta. O! Viņa dvēseles dzīve — tādu var pameklēt! Kad viņam ir kāda muzikāla ideja, tad, lai to pierakstītu un mūzikā izteiktu, viņam tūlīt uz vietas jāpaliek vienam. Un gadās, ka šāda ideja rodas kādās lielās viesībās. «Kur palicis Palfijs?» mājastēvs tad jautā. Un kāds atbild: «Viņam droši vien atkal kas iešāvies prātā!» Mājastēvs saldiskābi pasmaida, bet pie sevis nodomā: «Ir gan auša! Nevar taču ar katru iedomu skriet projām!» Diriģents Palfijs tomēr var!

Viņš aizskrēja projām arī pats no sava dzīvokļa toreiz, kad vel bija precējies, gluži jauns, iemīlējies, godkārigs, bezgal, laimīgs un neprātīgs — viss vienā personā.

Un, kad dzīvoklī dienu un nakti brēca mazie dvīnīši un Vīnes filharmonijas mākslinieki pirmo reizi iestudēja viņa Pirmo klavierkoncertu, viņš atsūtīja pēc flīģeļa un lika to aizvest uz studiju Kerntnera bulvārī, ko viņš savā mākslinieka izmisumā bija noīrējis!

Un, tā kā viņam toreiz bija ļoti daudz ideju, viņš vairs' tikai retumis atnāca pie savas jaunās sievas un raudošajiem dvīņiem.

Luīzelote Palfija, dzimusi Kernere, tikko divdesmit gadus veca, par to nepavisam nepriecājās. Un, kad līdz viņas tikko divdesmit gadus vecajām ausīm nonāca ziņas, ka vīra kungs savā studijā ne tikai raksta notis, bet arī ar operdziedātājām, kurām viņš ļoti patīk, iestudē lomas, viņa sašutumā iesniedza laulības šķiršanas pieprasījumu.

Tagad diriģentam, kas tik ļoti rūpējās par savu radošo vientulību, bija viss, ko viņš gribēja. Nu viņš varēja būt viens, cik ilgi vien patīk. Pēc šķiršanās pie viņa palikušo dvīnīti Ro- tenturma ielā audzināja krietna aukle. Par viņu pašu Kerntnera bulvāra studijā, kā viņš tik karsti bija vēlējies, neviens neinteresējās.

Bet tas nu viņam pēkšņi arī vairs nebija pa prātam. Ak, šie mākslinieki! Viņi patiesi nezina, ko grib! Tomēr viņš čakli komponēja un diriģēja un kļuva gadu no gada slavenāks. Bez tam, kad viņam viss apnika, viņš taču varēja aiziet uz otro māju un parotaļāties ar Luīzi, savu meitiņu.

Ikreiz, kad Minhenē notika koncerts, kurā atskaņoja jaunus Ludviga Palfija darbus, Luīzelote Kernere nopirka sev biļeti, sēdēja tad ar nodurtu galvu vienā no pēdējām, lētajām rindām un saklausīja sava šķirtā vīra mūzikā, ka viņš nav kļuvis laimīgs. Par spīti saviem panākumiem. Un par spīti savai vienatnei.

Sestā nodaļa

Kur ir Vāgentāleru kundzes veikals? Bet vārišanu taču nevar aizmirst! Lote operā māj. List konfekšu lietūs. Pirmā nakts Minhenē un pirmā nakts Vinē. Dīvainais sapnis, kurā Gerlaha jaunkundze darbojas kā ragana. Vecāki drīkst visu. Neaizmirstule, Minhene 18!

Luīzelote Kernerā kundze tik tikko paguva atvest savu meitu uz mazo dzīvoklīti Makša Emanuēla ielā. Viņai tūlīt, lai cik tas nepatīkami, ar lielu steigu bija jābrauc atpakaļ uz redakciju. Darbs viņu gaidīja, un darbs nedrīkst gaidīt.

Luīze — ak, nē! — Lote iepazīšanās nolūkā uz ātru roku apskatīja dzīvokli. Tad viņa paņēma atslēgas, naudas maku un iepirkumu tīkliņu. Un tagad Lote iepērkas. Pie miesnieka Hu-bera Prinča Eižena ielas stūrī viņa nopērk pusmārciņu liellopu gaļas, ribas, labi cauraugušas, nieres un dažus kaulus. Un nu viņa cītīgi meklē Vāgentālera kundzes pārtikas preču veikalu, lai iegādātos garšsaknes, nūdeles un sāli.

Un Annija Ilaberzecere ir ne mazums izbrīnījusies, ka viņas klases biedrene Lote Kernere stāv ielas vidū un centīgi šķirsta kādu piezīmju burtnīcu.

— Vai tu uz ielas gatavo skolas uzdevumus? — viņa ziņkārīgi jautā. — Vēl jau ir brīvdienas!

Luīze samulsusi uzlūko meiteni. Ir jau arī pārāk mulķīgi, ja tevi uzrunā cilvēks, kuru tu nekad dzīvē neesi redzējis, bet kurš tev labi jāpazīst!

Beidzot viņa saņem un jautri saka:

— Labdien! Nāksi līdzi? Man jāiet pie Vāgentālera kundzes nopirkt garšsaknes.

Tad viņa paņem otro meiteni zem rokas — kaut viņa vismaz zinājusi, kā šo vasarraibumaino radījumu sauc! — un ļauj, tai nemanot, sevi aizvest uz Vāgentālera kundzes veikalu.

Vāgentālera kundze, protams, priecājas, ka Lotiņa Kernere ir no brīvdienām mājā un dabūjusi tik sārtus vaigus. Kad viss ii nopirkts, katra meitene saņem pa konfektei un bez tam vēl uzdevumu nodot sirsnīgu sveicienu Kernerā kundzei un HaBERzecera kundzei.

Luīzei noveļas akmens no sirds. Beidzot viņa zina, ka ot- injai jābūt Annijai Haberzecerai. (Piezīmju burtnīcā rakstīts: Annija Haberzecere — trīs reizes biju uz viņu dusmīga, viņa ml mazākos bērņus, sevišķi Ilzi Merku, pašu mazāko klasē.) Nu, ar to jau var kaut ko iesākt!

Atvadoties pie mājas durvīm Luīze tad ari paziņo:

— Ka es neaizmirstu, Annij, — trīs reizes esmu bijusi uz tevi dusmīga Ilzes Merkas dēļ un tā, tu jau zini! Nākošo reizi es . ne tikai būšu dusmīga, bet... — Pie tam viņa izdara nepārprotamu rokas kustību un aizskrien.

«To mēs vēl redzēsim,» saniknota domā Annija. «Rīt pat redzēsim. Tā jau brīvdienās prātu izdzīvojusi!»

Luīze vāra. Viņa ir aizsējusi māmiņas priekšautu un šaudās kā atspole šurp un turp starp gāzes pavardu, kur virs liesmām stāv kastroļi, un galdu, uz kura ir atvērta pavārgrāmata. Pastāvīgi viņa cilā kastroļu vākus. Kad verdošais ūdens šņākdams skrien pāri, viņa satrūkstas. Cik daudz sāls jāpieliek nūdeļu ūdenim? Pusēdamkarotes! Cik selerijsāls? Viena šķipsniņa! Cik tad galu galā ir viena šķipsniņa?

Un tālāk: jāsarīvē muskatrieksts! Kur tad ir muskatrieksts? Kur sakņu rīve?

Mazā meitenīte rokas atvilktēs, rāpjas uz krēsliem, ielūkojas visos traukos, paveras pulkstenī pie sienas, nolec no krēsla, paķer dakšiņu, paceļ kādu vāku, apdedzina pirkstus, iespiežas, ar dakšiņu padursta gaļu — nē, tā vēl nav mīksta!

Ar dakšiņu rokā viņa paliek kā pienaglotā stāvot. Ko gan viņa nupat gribēja meklēt? Ak, pareizi! Muskatriekstu un sakņu rīvi! Ai, kas tur tik mierīgi guļ blakus pavārgrāmatai? Garšsaknes! Ak manu dieniņ, tās taču jānotīra un jāpieliek buljonam! Tātad — prom dakšiņu, šurp nazi! Bet vai tikai gaļa jau nebūs gatava? Un kur sakņu rieksts un rīvmuskats? Muļķības — sakņu rīve un muskatrieksts! Garšsaknes vispirms jānomazgā zem krāna. Un burkāns jānokasa. Au, nedrīkst, protams, sev iegriezt pirkstā! Un, kad gaļa mīksta, tā no kastroļa jāizņem. Un, lai vēlāk izkāstu kaulus, vajadzīgs siets. Un pēc

pusstundas pārnāks māmiņa. Un divdesmit minūtes pirms tam nūdeles jāielaiž verdošā ūdenī! Un kā izskatās virtuvē! Un muskatrieksts! Un siets! Un sakņu rīve! Un ... Un ... Un ...

Luīze atkrīt virtuves krēslā. Ak, Lotiņ! Nav viegli būt tavai mātai! «Imperiāla» viesnīca ... ārsts Strobls ... Peperls ... Franča kungs ... Un tētiņš ... tētiņš ... tētiņš ...

Un pulkstenis tikšķ.

Pēc divdesmit deviņām minūtēm pārnāks māmiņa! Pēc divdesmit astoņām ar pusi minūtēm! Pēc divdesmit astoņām! Luīze apņēmīgi sažņaudz rokas dūrēs un pieceļas, sagatavojusies jauniem darbiem. Pie tam viņa murmina:

— Tas taču būtu smieklīgi!

Bet vārīšana ir savāda lieta. Ar apņēmību vien varbūt pietiek, lai nolēktu no augsta torņa. Bet, lai izvārītu nūdeles un liellopu gaļu, ar gribasspēku vien nepietiek.

Un, kad Kenera kundze, no dienas kņadas piekususi, atgriežas mājās, viņa vis neatrod priekšā smaidošu saimnie- cīti — nekā tamlīdzīga, bet galīgi nogurušu nelaimes čupiņu^ mazliet saskrambātu, apmulsušu, nomāktu būtni, no kuras mutes, kas savilkta uz raudāšanu, viņai pretī skan:

— Nebaries, māmiņ! Man liekas, es vairs neprotu vārīt!

— Bet, Lotiņ, vārīšanu taču nevar aizmirst! — māte izbrīnījusies iesaucas. Tomēr brīnīties nav laika. Jānožāvē bērna asaras, jānogaršo buljons, jāieliek tanī izvārīta gaja, jāizņem no skapja šķīvji, naži, dakšiņas un karotes un jādara vēl daudz kas cits.

Kad viņas beidzot sēž dzīvojamā istabā zem lampas un strebj nūdeļu zupu, māte mierinādama saka:

— Garšo taču ļoti labi, ko?

— Jā? — Kautrīgs smaids iezogas bērna sejā. — Patiesi?

Māte pamāj ar galvu un atbildei pasmaida pretī.

Luīze uzelpo vieglāk, un uzreiz viņai pašai garšo tik labi kā vēl nekad mūžā. Par spīti «Imperiāla» viesnīcai un pankūkām.

— Nākošās dienās es vārīšu pati, — māte saka. — Tad tu vērīgi sekosi. Un drīz vien tu to atkal pratīsi tikpat labi kā pirms brīvdienām.

Mazā dedzīgi pamāj.

— Varbūt pat vēl labāk! — viņa mazliet izaicinoši piebilst.

Pēc ēšanas viņas par abām nomazgā traukus. Un Luīze pastāsta, cik jauki bijis bērnu vasaras nometnē. (Par meiteni, kas viņai izskatījusies tik līdzīga, ka abas varētu samainīt, viņa gan nemin ne pušplēsta vārda!)

Pa to laiku Lotiņa, tērpusies Luīzes skaistākajā kleitā, sēž Vīnes valsts operas balkona ložā, atspiedusies pret barjeru, kas pārvilkta ar samtu, un degošām acīm skatās lejup, kur diriģents Palfijs diriģē «Ansīša un Grietiņas» uvertīru.

Cik brīnišķīgs tētiņš izskatās frakā! Un kā mūziķi viņam klausā, kaut gan viņu vidū ir gluži veci kungi! Kad viņš spēcīgi draud ar zizli, viņi spēlē, cik stipri vien var. Un, kad viņš vēlas, lai spēlētu klusāk, viņi žūžina kā vakara vējiņš. Tiem

gan laikam no viņa lielas bailes! Pie tam viņš pirmīt tik jautri pamāja augšup uz ložu.

Ložas durvis atveras.

Eleganta jauna dāma ieslīd ložā, apsēžas pie barjeras un uzsmaida bērnam, kas pacēlis uz viņu acis.

Lote kautri novēršas un atkal skatās, kā tētiņš dresē mūziķus.

Jaunā dāma izņem binokli. Un konfekšu kārbu. Un programmu. Un pūdernīcu. Viņa ātrāk nemitas, kamēr samta barjera izskatās kā skatlogs. Kad uvertūra beigusies, publika skaļi aplaudē. Diriģents Palfija kungs dažas reizes paklanās. Un tad, no jauna paceldams zizli, palūkojas augšup uz ložu.

Lote kautri pamāj ar roku. Tētiņš pasmaida vēl maigāk nekā pirms tam.

Te Lote ievēro, ka māj ne tikai viņa, bet arī viņai blakus sēdošā dāma.

Dāma māj tētiņam? Varbūt viņas dēļ tētiņš tik maigi bija inaidījis? Un nemaz ne savas meitas dēļ? Jā, un kā gan Luīze par svešo sievieti nav neko stāstījusi? Vai tētiņš viņu neilgi pazīst? Bet kā tad viņa drīkst tam tik draudzīgi māt?

Bērns cenšas paturēt prātā: «Šodien pat jāaizraksta Luīzei. Vai viņa par to kaut ko zina. Rīt pirms skolas jāaiziet uz pas- lu Nodot uz pieprasījumu: «Neaizmirstule, Minhene 18.»

Tad paceļas priekšskars — un meitenes uzmanību piesaista Ansīša un Grietiņas liktenis.

Lotiņa elpo aizgūtnēm. Tur, lejā, vecāki sūta savus divus bērnus uz mežu, lai tiktu no viņiem vaļā. Pie tam vecāki viņus taču mīl! Kā tad viņi var būt tik ļauni? Vai viņi nemaz nav ļauni? Vai ļauns ir tikai tas, ko viņi dara? Viņi ir bēdīgi. Bet kāpēc tad viņi tā dara?

Lotiņa arvien vairāk uztraucas. Pašai to skaidri neapzinoties, pretrunas viņas jūtās sāk arvien mazāk attiekties uz abiem bērniem tur, uz skatuves, bet arvien vairāk uz sevi pašu, dvīņu masu un pašas vecākiem.

Vai viņi drīkstēja darīt to, ko ir izdarījuši? Māmiņa noteikti nav ļauna sieviete, un arī tētis, zināms, nav ļauns. Taču tas, ko viņi izdarīja, — tas bija ļauni! Malkas cirtējs un viņa sieva bija tik nabagi, ka viņi bērniem nevarēja nopirkt maizi. Bet tētiņš? Vai viņš bija tik nabags?

Kad vēlāk Ansītis un Grietiņa pienāk pie brūni apceptās piparkūku mājiņas, paskrubina to un izbīstas no raganas balss, Gerlahas jaunkudze, tā sauc eleganto dāmu, noliecas pie bērna, piebīda tam konfekšu kārbu un čukst:

— Vai tu arī gribi mazliet paskrubināt?

Lotiņa satrūkstas, paceļ uz augšu acis, ierauga sev priekšā sievietes seju un izdara strauju, atvairošu kustību. Pie tam viņa nejauši no ložas malas nogrūž konfekšu kārbu, un lejā, parterā, kā uz burvju mājienu nolīst īslaicīgs konfekšu lietus!

Uz augšu pavēršas galvas. Apslāpēti smieklī iejaucas mūzikā. Gerlahas jaunkundze smaida — pa pusei apjukusi, pa pusei dūsmīga. Meitene no bailēm sastingst. Ar vienu rāvienu viņa izrauta no mākslas bīstamās burvestības. Un pēkšņi attopas bīstamajā īstenībā.

— Es ļoti, ļoti atvainojos, — čukst Lotiņa.

Dāma piedodoši smaida.

— Ak, tas jau nekas, Luīziņ, — viņa mierina.

Varbūt šī arī ir ragana? Tikai skaistāka nekā tā uz skatuves?

Luīze pirmoreiz gul gultā Minhenē. Māmiņa sēž uz gultas malas un saka:

— Tā, mana Lotiņa, tagad dusi saldi! Un sapņo kaut ko jauku.

— Vai tu arī drīz nāksi? — bērns nomurmina.

Pie pretējās sienas stāv lielāka gulta. Uz atlocītas segas nolikts māmiņas naktskreklis, sagatavots uzvilkšanai.

— Tūlīt, — māmiņa atbild, — tiklīdz tu būsi iemigusi.

Bērns apvij rokas mātei ap kaklu un viņu noskūpst. Tad vēlreiz. Un vēl trešo reizi...

— Ar labu nakti!

Jaunā sieviete spiež sev klāt mazo būtni.

— Es tā priecājos, ka tu atkal esi mājās, — viņa čukst.

- Tu man vienīgā esi palikusi.

Bērna galva miegaini atslīgst atpakaļ. Luīzelote Palfija, 'l/.imusi Kernere, sakārto segu un brīdi klausās savas meitas elpas vilcienos. Tad viņa uzmanīgi pieceļas. Un uz pirkstgaliem ieiet atpakaļ dzīvojamā istabā.

Zem stāvlampas gul aktu vāki. Ir vēl tik daudz, ko darīt.

Īgnā Rēzija ir pirmo reizi apguldījusi Loti. Tūlīt pēc tam Lote atkal slepus piecēlās un uzrakstīja vēstuli, ko viņa agri no rīta grib aiznest uz pastu. Tad viņa klusi ielīda atpakaļ Luīzes gultā un pirms gaismas izdzēšanas vēlreiz mierīgi apskatīja bērnistabu.

Tā ir plaša, skaista telpa ar pasaku tēliem uz sienām, rotaļlietu skapi, grāmatu plauktu, rakstāmpulti skolas darbiem, lielu rotaļlietu veikalu, glītu, vecmodīgu tualetes galdiņu, leļļu ratiem, leļļu gultu — netrūkst nekā, izņemot pašu galveno!

Vai gan Lotiņa kādreiz — klusībā, lai tikai māmiņa to nemanītu, — nav sev vēlējusies tik skaistu istabu? Tagad, kad viņai tā ir, Lotiņā urbjas dzeļošas, ilgu un skaudības asinātas sāpes. Viņa ilgojas pēc mazās, vienkāršās gulāmistabiņas, kur tagad gul māsa, pēc māmiņas vakara skūpstā, pēc gaismas

stara, kas atspīd no dzīvojamās istabas, kur māmiņa vēl strādā, pēc tā, lai tad klusi atvērtos durvis un viņa dzirdētu, kā māmiņa brītiņu apstājas pie bērna gultas, uz pirkstgaliem aizslīd uz savu gultu, uzvelk naktskreklu un ietinas segā.

Ja šeit vismaz blakus istabā atrastos tētiņa gulta! Varbūt viņš krāktu. Tas būtu jauki! Tad zinātu, ka viņš ir pavisam tuvu. Taču viņš neguļ tuvumā, bet citā mājā, Kerntnera bulvārī. Varbūt viņš vispār vēl neguļ, bet sēž ar eleganto konfekšu jaunkundzi lielā, mirdzošā zālē, dzer vīnu, smejas, dejo ar viņu, viņai maigi pamāj, kā pirmīt operā, viņai, nevis mazajai meitenītei, kas laimīga slepus bija mājusi no ložas.

Lote iemieg. Viņa sapņo. Pasaka par nabadzīgajiem vecākiem, kuri tāpēc, ka viņiem nebija maizes, sūtīja Ansīti un Grietiņu uz mežu, jautas kopā ar pašas bailēm un raizēm.

Sai sapnī Luīze un Lote izbaidītu pilnām acīm sēž kopējā gultā un cieši raugās uz durvīm, pa kurām nāk iekšā daudzi maiznieki ar baltām cepurēm galvā un nes maizes klaipus. Viņi krauj maizi gar sienām. Maiznieku nāk un iet arvien vairāk. Maizes kalni aug. Istaba kļūst arvien šaurāka.

Tad parādās tēvs frakā un sparīgiem žestiem diriģē maiznieku parādi. Iedrāžas māmiņa un noraizējusies vaicā:

— Bet, vīriņ, kas gan tagad notiks?

— Bērniem jāiet projām! — viņš dusmīgi kliedz. — Mums vairs nav vietas. Mums mājās ir pārāk daudz maizes.

Māmiņa lauza rokas. Bērni žēli šņukst.

— Ārā! — viņš iekliedzas un draudoši paceļ diriģenta zizli.

Te gulta paklausīgi pieripo pie loga. Logs atsprāgst vaļā. Gulta izlaižas pa logu ārā.

Tā lido projām pāri kādai lielai pilsētai, pāri upei, pāri pauguriem, laukiem, kalniem un mežiem. Tad tā atkal laižas zemē un nosēžas kādā varenā, mūžamežam līdzīgā koku biezoknī, kur baisi atbalsojas drausmīga putnu ķērķšana un plēsīgu zvēru rēcieni. Abas mazās meitenes sēž gultā, no bailēm kā paralizētas.

Biezoknī kaut kas sāk brikšķēt un krakšķēt.

Bērni atkrīt guļus un pārvelk segu pāri galvai. No krūmiem iznāk ragana. Taču tā nav ragana no operas skatuves, bet drīzāk gan līdzinās konfekšu dāmai. Ar savu binokli viņa skatās uz gultiņu, pamāj ar galvu, ļoti augstprātīgi pasmaida un trīs reizes sasit plaukstas.

Kā uz pavēli tumšais mežs pārvēršas saulainā pļavā. Un pļavā stāv no konfekšu kārbām uzcelta mājiņa ar šokolādes tāfelīšu sētu. Jautri čivina putni, zālē lēkā marcipāna zaķi, un visur vizuļo zelta ligzdas, kurās ir lieldienu olas. Mazs putniņš uzmetas uz gultas un tik skaisti dzied koloratūrā, ka Lote un Luīze, kaut arī sākumā tikai līdz degungalam, uzdrīkstas palīst ārā no segas apakšas.

Bet, kad viņas ierauga pļavu ar lieldienu zaķiem, šokolādes olas un konfekšu mājiņu, abas ātri izrāpjas no gultas un pieskrien pie sētas. Tur nu viņas stāv savos garajos naktskreklos un brīnās.

— Speciālmisījums! — Luīze skaļi iesaucas. — Un asorti! Un rūgtā pildītā!

— Un speciāli rūgtā! — Lote iepriecināta piebilst. (Arī sapnī viņa labprāt neēd neko saldu.)

Luīze nolauž no sētas lielu šokolādes gabalu.

— Ar riekstiem! — viņa kāri piebilst un grib iekost.

Te no mājiņas atskan raganas smiekli! Bērni izbīstas. Luīze aizsviež šokolādi tālu projām.

Un nu pār pļavu elsdama pūzdama nāk māmiņa ar stumjamiem ratiem, kas pilni maizes klaipu.

— Sargieties, bērni! — viņa, baiļu pārņemta, sauc. — Viss ir saindēts!

— Mēs bijām izsalkušas, māmiņ!

— Te jums ir maize. Es ātrāk nevarēju tikt projām no redakcijas. — Viņa apkampj savus bērnus un grib tos vest pro-

jām. Bet te atveras konfekšu durvis. Parādās tēvs ar lielu zāģi, kādi ir malkas cirtējiem, un iesaucas:

— Atstājiēt bērņus mierā, Kernerā kundze!

— Tie ir mani bērņi, Palfija kungs!

— Mani ari, — viņš atkliedz. Un, nākdams tuvāk, sausi paskaidro: — Es bērņus pārdalīšu uz pusēm! Ar zāģi! Man pienākas puse Lotes un puse Luīzes un jums ari, Kernerā kundze!

Dvīņu māsiņas trīcēdamas ielēkušas gultā.

Māmiņa ar izplestām rokām kā sargādama nostājas gultai priekšā.

— Nekad, Palfija kungs!

Bet tēvs viņu pagrūž sānis un sāk no galvgaļa zāģēt gultu pušu. Zāģis tā šņirkst, ka pār kauliem skrien tirpuļi, un zāģē gultu centimetru pēc centimetra gareniski pušu.

— Laidieties vaļā! — pavēl tēvs.

Zāģis nāk arvien tuvāk un tuvāk kopā sakļautajām māsu rokām. Tūlīt tas iegriezīsies ādā. Māmiņa izmisīgi raud.

Dzird nirdzīgi smejamies raganu.

Beidzot bērņu rokas padodas.

Zāģis starp viņiem pilnīgi pārzāģē gultu, līdz no tās ir izveidojušās divas gultas, katra uz četrām kājām.

— Kuru dvīni jūs gribat, Kernerā kundze?

— Abus, abus!

— Ļoti žēl, — saka vīrs. — Taisnībai jābūt. Nu, ja jūs nevarat izšķirties, es ņemu to tur! Man ir vienalga. Es tā kā tā viņas nevaru izšķirt. — Viņš pieskaras vienai no gultām, — Kura tad tu esi?

— Luīziņa! — meitene atsaucas. — Bet tu to nedrīksti darīt!

— Nē! — tagad kliedz Lote. — Jūs mūs nedrīkstat dalīt uz pusēm!

— Turiet mutes! — vīrs bargi uzsauc. — Vecāki drīkst visu. — Tad viņš iet uz konfekšu mājiņu, vilkdams auklā sev līdzī vienu no gultām. Šokolādes sēta pati no sevis atsprāgst vaļā. Luīze un Lote izmisušas māj.

— Mēs rakstīsim viena otrai! — kliedz Luīze.

— Uz pieprasījumu! — atsaucas Lote. — Neaizmirstule, Minhene 18!

Tēvs un Luīze pazūd mājiņā. Tad izgaist arī pati mājiņa, it kā būtu noslaucīta no zemes virsas.

Māmiņa apkampj Loti un bēdīgi saka:

— Nu mēs abas esam gluži vienas.

Piepeši viņa nedroši uzlūko bērnu.

— Kurš no maniem bērniem tu esi? Tu izskaties kā Lote!

— Es jau esmu Lote!

— Nē, tu izskaties kā Luīze!

— Es taču esmu Luīze!

Māte izbijusies lūkojas bērna sejā un dīvainā kārtā ierunājas tēva balsī:

— Vienai cirtas! Vienai bizes! Tie paši deguni! Tās pašas galvas!

Lotei tagad kreisajā pusē ir bize, labajā — cirtas kā Luīzei. No acīm viņai rit asaras. Un viņa izmisusi murmina:

— Nu es vairs pati nezinu, kura no mums abām esmu! Ak, nabaga pusītei

Septītā nodaļa

Ir aizritējušas nedēļas. Peperls ir samierinājies.

Pankūkām nav kaulu. Viss ir pārvērties, sevišķi Rēzija.

Diriģents Palfijs dod klavierstundas. Kenera kundze sev pārmet. Annija Haberzecera dabū plaukas. Nedēļas nogale, tik jauka kā nekad.

Ir aizritējušas nedēļas kopš tās pirmās dienas un tās pirmās nakts svešajā pasaulē starp svešajiem cilvēkiem. Nedēļas, kurās katrs acumirklis, katra nejaušība varēja atnest līdzīgas briesmas un atklāsmi. Nedēļas ar ļoti biežu sirds dauzīšanos un dažu labu vēstuli uz pieprasījumu, kura prasīja jaunas, steidzošas ziņas.

Viss izdevās labi. Mazliet laimes jau arī tur bija. Luīze ir «atkal» iemācījusies vārīt. Minhenes skolotājas ir zināmā mērā samierinājušās, ka mazā Kernere no brīvdienām atgriezusies mazāk čakla, kārtīga un uzmanīga, toties dzīvāka un atjautīgāka.

Un viņu Vīnes kolēģēm nav itin nekā, ko iebilst, ka diriģenta Palfija meita tagad ir uzmanīgāka un prot labāk reizināt. Vēl vakar Gestneres jaunkundze skolotāju istabā bija diezgan uzpūtīgi sacījusi Brukbauras jaunkundzei:

— Novērot Luīzes attīstību, mīļā kolēģe, ir pamācoši ikvienai pedagoģiskai acij. Kā šie temperamenta pārpilnības ir izveidojies kluss, savaldīgs spēks, no pārgalvības, jautrības un gadījuma zināšanu slāpēm — pastāvīga, visu aptveroša griba mācīties, — tā tad, mīļā kolēģe, tas ir vienreizēji. Un neaizmirstiet vienu — šī pārvēršanās, šī rakstura metamorfoze uz augstāku, apvaldītu formu ir notikusi pilnīgi pati no sevis, bez jebkāda audzināja spiediena no ārienes.

Brukbauras jaunkundze bija enerģiski pamājusī un atbildējusi:

— Šī rakstura pašattīstīšanās, šī formas patvaļa parādās arī Luīzes rokraksta izmaiņā! Es vienmēr saku, ka rokraksts un raksturs... — Bet neklausīsimies šoreiz, ko Brukbauras jaunkundze vienmēr saka!

Labāk ar patiesu prieku uzzināsim, ka Peperls, ārsta Strobla suns, kopš kāda laika ir atkal atsācis pēc vecā paraduma sveicināt mazo meitenīti pie diriģenta kunga galda. Viņš ir samierinājies, kaut gan tas iet pāri viņa suņa saprātam, ka Lui- ziņa vairs neoz pēc Lulziņas. Cilvēkiem ir daudz kas pa spēkam, kas tur ko brīnīties? Bez tam tagad mazā vairs tik bieži neēd pankūkas, to vietā viņa ar lielu patiku ēd gaļas ēdienus. Ja nu apdomā, ka pankūkām kaulu nav, turpretī karbonādēm ir iepriecinoši bieži, tad var divkārt saprast, ka dzīvnieks savu atturību ir pārvarējis.

Ja Luīzes skolotājas atzīst, ka Luīze pārsteidzošā kārtā ir pārvērtusies, tad ko gan viņas teiktu par Rēziju, ja viņas Rē- ziju, saimniecības vadītāju, pazītu tuvāk? Jo Rēzija nūdien kļuvusi pavisam cits cilvēks. Vārbūt viņa pēc dabas nemaz nebija blēdīga, nolaidīga un slinka? Bet tāda kļuva tāpēc, ka trūka vērīgas acs, kas visu uzrauga un redz?

Kopš mājā ir Lote un klusu, bet rūpīgi visu pārbauda, visu atklāj, visu zina, kas jāzina par virtuvi un pagrabu, Rēzija ir izvērtusies par priekšzīmīgu mājas kopēju.

Lote ir pierunājusi tēvu saimniecības naudu vairs neizsniegt Rēzijai, bet gan Lotei pašai. Un ir mazliet komiski, kad Rēzija pieklaucē un ieiet bērnu istabā, lai saņemtu saimniecības naudu no deviņus gadus veca bērna, kas nopietns sēž pie pulsts un gatavo skolas uzdevumus. Rēzija paklausīgi

ziņo, kas viņai jāpērk, ko viņa domā likt galdā vakariņās un kas bez tam vēl vajadzīgs saimniecībā.

Lote ātri aprēķina izdevumus, izņem no pulsts naudu, neskaita Rēzijai, summu ieraksta burtnīcā, un tad vakarā pie virtuves galda ir rūpīga norēķināšanās.

Pat tēvam ir dūries acīs, ka saimniecība agrāk izmaksājusi vairāk, ka tagad, kaut gan viņš dod mazāk naudas, uz galda vienmēr ir puķes, arī tur, studijā Kerntnera bulvārī, un ka Rotenturma ielā ir kļuvis īsti mājīgi. (Tā, it kā viņam majas būtu sieva, — viņš nesen bija nodomājis. Un par šo domu ne mazumu izbijies!)

Ka viņš tagad biežāk un ilgāk uzturas Rotenturma iela, savukārt ir dūries acīs Irēnai Gerlahas jaunkundzei, konfekšu dāmai. Un viņa par to ir pieprasījusi no diriģenta kunga paskaidrojumus. Protams, ļoti uzmanīgi, jo mākslinieki ir jūtīgi!

— Jā, zini, — viņš teica, — nesen es tomēr ieraudzīju, ka Luīziņa sēž pie klavierēm un līksmi savā nodabā plinkšķina. Un turklāt dzied kādu dziesmiņu, nu, vienkārši aizkustinoši! Agrāk viņa taču nekad nebūtu piegājusi pie klavierēm, pat ja viņu pie tām dzīšus dzītu!

— Nu un? — Gerlahas jaunkundze jautāja, uzrāvusi uzacis līdz pat matiem.

— Nu un? — Palfija kungs apjucis pasmējās. — Kopš tā laika es viņai dodu klavierstundas! Viņai tas ļoti, ļoti patīk. Man, starp citu, arī.

Gerlahas jaunkundze ļoti nicinoši paskatījās. Jo viņa ir cilvēks ar augstiem ideāliem. Tad viņa zobgalīgi paskaidroja:

— Es domāju, ka tu esi komponists, nevis klavierskolotājs mazām meitenēm.

Agrāk neviens māksliniekam Ludvigam Palfijam to nebūtu iedrošinājis pateikt acīs. Šodien viņš par to kā skolas puika pasmējās un iesaucās:

— Bet es vēl nekad dzīvē neesmu tik daudz komponējis kā tieši tagad! Un nekad tik labi!

— Ko tad tu komponē?

— Bērnu operu, — viņš atbildēja.

Skolotāju acīs Luīze tāpat ir pārvērtusies. Bērna acīs ir pārvērtušies Rēzija un Peperls. Tēva acīs ir pārvērtusies Rotenturma iela. Tās tik ir pārvērtības!

Un arī Minhenē, protams, ir notikušas pārvērtības. Kad māte bija pamanījusi, ka Lotiņa vairs nav tik saimnieciska un skolā vairs nav tik uzcītīga, toties dzīvāka un jautrāka nekā agrāk, viņa, pārdomājusi savu rīcību, pati sev atzinās: «Luīzelote, no mazas pakļāvīgas būtnes tu esi izveidojusi saimnieci, bet ne bērnu! Tikai dažas nedēļas pabijusi kopā ar sava vecuma bērniem kalnos pie ezera, viņa jau kļuvusi tāda, kādai viņai vienmēr vajadzēja būt, — jautra, tavu rūpju nenomākta meitenīte. Tu esi bijusi pārāk egoistiska! Priecājies, ka Lotiņa ir jautra un laimīga! Lai viņa mazgājot saplēš kādu šķīvi! Lai viņa pat atnes mājā no skolotājas vēstuli:

«Lotes uzmanība, kārtības mīlestība un uzcītība diemžēl pēdējā laikā ir visai neapmierinoša. Klases biedrene Annija Haberzere vakar atkal no viņas dabūjusi četras pamatīgas plaukas. Mātes pienākums, lai cik daudz rūpju viņai būtu, vispirms ir pasargāt savu bērnu no tā, lai bērns par agru netiktu izdzīts no bērniecības paradīzes!»»

Tā un līdzīgi Kenera kundze runāja pati ar sevi un beidzot kādu dienu arī ar Linnekogelas jaunkundzi, Lotes klases audzinātāju.

— Manam bērnam, — viņa teica, — jābūt bērnam, nevis neizaugušam pieaugušajam. Man labāk patīk, ka viņa ir priecīga, sirsnīga nebēdne, nekā par katru cenu paliek jūsu labākā skolniece!

— Bet agrāk Lote ļoti labi varēja abas īpašības apvienot, — Linnekogelas jaunkundze mazliet aizvainota paskaidroja.

— Kāpēc viņa to tagad vairs nevar, es nezinu. Daudz esmu aizņemta darbā un vispār pārāk maz zinu par savu bērnu. Kaut kādā veidā tam vajag būt sakarā ar vasaras brīvdienām.

Bet vienu es zinu un redzu: viņa to vairs nevar! Un tas ir svarīgi!

Linnekogelas jaunkundze enerģiski pabīdīja savas brilles.

— Man kā jūsu meitas skolotājai un audzinātājai diemžēl sprauti citi mērķi. Man jāmēģina un es mēģināšu atjaunot bērna iekšējo harmoniju!

Vai jūs tiešām domājat, ka mazliet neuzmanības aritmētikas stundā un dažī tintes traipi burtnīcā ..

— Labs piemērs, Kenera kundze! Burtnīca! Tieši Lotes rokraksts parāda, cik lielā mērā bērns, es gribētu teikt, pazaudējis garīgo līdzsvaru. Bet atstāsim pie malas rokrakstu. Vai jums liekas, ka viss ir kārtībā, ja Lote pēdējā laikā piekauj savas klases biedrenes?

— Klases biedrenes? — Kenera kundze tīši uzsvēra otra vārda galotni. — Cik es zinu, tad viņa ir situsi vienīgi Annijai Haberzecerei.

— Vienīgi?

— Un šī Annija Haberzecere pļauku ir godīgi pelnījusi. No kāda viņai tā taču galu galā ir jādabū!

— Bet Kenera kundze!

— Liels, nesaticīgs bērns, kas savas dusmas mēdz slepeni izgāzt uz mazākajiem klasē, jums nu gan nebūtu jāaizstāv.

— Kā, lūdzu? Patiesi? Par to es nekā nezinu!

— Tad tikai pajautājiēt nabaga mazajai Ilzei Merkai. Varbūt viņa jums ko pastāstīs.

— Un kāpēc man Lote nekā neteica, kad es viņu nosodīju?

Tad Kenera kundze mazliet augstprātīgi atbildēja:

— Lai ar jums runātu, viņai gan laikam trūkst garīgā līdzsvara. — Un tad viņa aizdrāzās uz redakciju. Lai nokļūtu laikā, viņai vajadzēja ņemt taksometru. Divas markas trīsdesmit. Ak, naudiņa, naudiņa!

Sestdien pusdienas laikā māmiņa pēkšņi sakravāja mugursomu un teica:

— Uzauj slēgtās kurpes! Mēs brauksim uz Garmišu un atgriezīsimies rītvakar!

Luīze mazliet bažīgi jautāja:

— Māmiņ, vai tas nebūs par dārgu?

Kenera kundzes sirds mazliet iesmeldzās. Tad viņa pasmējās:

— Ja nepietiks naudas, es tevi pa ceļam pārdošu!

Bērns aiz laimes dejoja.

— Jauki! Tiklīdz tev nauda būs rokā, es no šiem ļaudīm aizmukšu. Un, kad tu mani trīs četras reizes būsi pārdevusi, mums būs tik daudz, ka tev vienu mēnesi nevajadzēs strādāt.

— Tik dārga tu esi?

— Trīs tūkstoši marku un vienpadsmit feniņu! Un mutes harmonikas es arī ņemšu līdz!

Tā tikai bija nedēļas nogale — kā avenas ar putu krējumu! No Garmišas viņas kājām ceļoja pāri

Grainauai uz Bādezeru. Tad uz Eibezeru. Ar mutes harmonikām un skaļu dziedāšanu. Tad cauri lieliem mežiem no kalna lejup. Pāri brikšņiem un brakšņiem. Viņas uzgāja meža zemenes. Un skaistas, noslēpumainas puķes. Sārtās kalnu lilijas un daudziedīgo violeto gen- ciānu. Un sūnas ar mazām, smailām ķiverītēm galā. Un sīkās alpu vijolītes, kas tik jauki smaržoja, ka to nemaz aptvert nevar!

Vakarā viņas nonāca kādā ciematā, vārdā Grīss. Tur viņas noīrēja istabu ar vienu gultu. Un, kad māte ar meitu viesistabā no mugursomas bija ieturējušas krietnas vakariņas, viņas nolikās gulēt vienā gultā. Ārā, pļavās, mazu nakts mūziku sisināja sienāži...

Svētdienas rītā viņas devās tālāk. Uz Ervaldi. Un Lermosu. Cugšpice laistījās sudrabaini balta. Zemnieki svētdienas drānās nāca no baznīcas. Uz ciemata ceļa stāvēja govis, it kā salasījušās uz tenkošanu.

Tālāk ceļš veda pāri Terlam. Kas tā bija par kāpšanu, ak vai, ak vai! Pie kādām zirgu ganībām starp miljoniem lauku puķu viņas ēda vārītas olas un siermaizes. Un deserta vietā baudīja diendusu zālē.

Pēc tam caur avenājiem un starp riņķojošiem tauriņiem viņas kāpa lejā uz Eibezeru. Govju zvārguļi iezvanīja pēcpusdienu.

Viņas redzēja kalnu dzelzceļu, kas, likās, ielien mākoņos.

Kalnu ieplakā niecīgs gulēja ezers.

— It kā mīlais dieviņš tur būtu iesplāvis, — Luīze sapņaini teica.

Eibezerā viņas, protams, izpeldējās. Bet uz viesnīcas terases māmiņa izmaksāja kafiju un kūkas. Un tad bija pienācis pēdējais laiks soļot atpakaļ uz Garmišu.

Priecīgas un brūni iedegušas viņas sēdēja vilcienā. Un pretī sēdošais patīkamais kungs nekādi negribēja ticēt, ka jaunā meitene blakus Luīzei ir viņas māmiņa un pie tam vēl strādājoša sieviete.

Mājās viņas kā maišeļi ievēlās gultā. Pēdējais, ko bērns pateica, bija: — Māmiņ, šodien bija tik jauki, tik jauki, ka vel nekad, nekad nav bijis!

Māmiņa vēl kādu laiku gulēja nomodā. Tik daudz viegli iegūstamas laimes viņa līdz šim bija laupījusi savai mazajai meitiņai! Nu, bet vēl nebija par vēlu. To visu varēja panākt!

Tad iemiga arī Kenera kundze. Viņas sejā rotājās smaids. Tas pārslīdēja viņas vaigiem kā vējš Eibezeram.

Bērns bija pārvērties. Un nu sāka pārvērsties arī jaunā sieviete.

Astotā nodaļa

Gabeles kungam ir pārāk mazi logi. Viesis uz kafiju Kerntnera bulvāri. Diplomātiskas sarunas. Tēviem jābūt stingriem. Dziesma c-mollā. Precību plāni. Kobencla aleja 43. Gerlahas jaunkundze ir pati uzmanība. Mājas ārsts Strobls ir ļoti noraizējies. Diriģents glāsta lelli.

Lotiņas klavieru māka atstāta novārtā. Viņas vaina tā nav. Bet tēvam tagad vairs nav laika stundu došanai. Varbūt tas ir sakarā ar darbu pie bērnu operas? Iespējams. Varbūt kas cits? Mazas meitenītes taču jūt, kad kaut kas nav kārtībā. Kad tēvi runā par bērnu operām un par Gerlahas jaunkundzi klusē — kā mazi zvērēni viņas saož, no kurienes draud briesmas.

Rotenturma ielā no dzīvokļa iznāk Lote un piezvana pie pretējām durvīm. Aiz tām dzīvo kāds gleznotājs, vārdā Gabele, patīkams, laipns kungs, kas Loti labprāt kādreiz gribētu zīmēt, ja viņai būtu laiks.

Gabeles kungs atver.

— Ā, Luīze!

— Šodien man ir laiks, — viņa saka.

— Vienu acumirkli, — viņš iesaucas, ieskrien savā darbistabā, paņem no dīvāna lielu lakatu un pārklāj uz molberta atrodošos gleznu. Pašreiz viņš glezno kādu klasisku antīkās senatnes ainu. Un tamlīdzīgi skati ne vienmēr piemēroti bērniem.

Tad viņš mazo ieved iekšā, nosēdina atzveltnes krēslā, paņem rokā bloku un sāk skicēt.

— Tu vairs tik bieži nespēlē klavieres! — viņš ieminas.

— Vai jūs tas ļoti traucēja?

— Nepavisam! Taisni otrādi! Tieši tā man pietrūkst.

— Tētiņam nav vairs tik daudz laika, — viņa nopietni saka. — Viņš komponē operu. Tā būs bērnu opera.

Gabeles kungam to prieks dzirdēt. Tad viņš kļūst īgns.

— Šie logi! — viņš šķendējas. — Itin neko nevar redzēt. Būtu vajadzīga darbnīca!

— Kāpēc tad jūs sev to nenoīrējat, Gabeles kungs?

— Tāpēc, ka neviena nav izīrējama. Darbnīcas ir retums!

Pēc brīža bērns saka:

— Tētiņam ir studija. Ar lieliem logiem. Un ar gaismu no augšas.

Gabeles kungs kaut ko norūc.

— Kerntnera bulvārī, — Lote papildina. Un vēl pēc brīža:

— Komponēšanai taču nemaz nevajag tik daudz gaismas kā gleznošanai, vai ne?

— Nē, — atbild Gabeles kungs.

Nu Lote taustās vēl vienu soli tālāk uz priekšu. Viņa domīgi saka:

— Īstenībā taču tētiņš varētu ar jums mainīties! Tad jums būtu lielāki logi un vairāk gaismas gleznošanai. Un tētiņam būtu savs dzīvoklis komponēšanai tepat, tieši blakus otrajam dzīvoklim!

Liekas, šī doma viņai sagādā ļoti lielu prieku.

— Vai tas nebūtu praktiski?

Pret Lotes domu gājienu Gabeles kungam būtu daudz kas iebilstams. Tā tomēr neklājas, tāpēc viņš smaidot paskaidro:

— Tas patiesi būtu ļoti praktiski. Tikai jautājums, vai tētis domā tāpat.

Lote pamāj ar galvu.

— Es viņam pavaicāšu! Tūlīt, bez kavēšanās.

Palfija kungs ir savā studijā, un viņam ir viesis. Dāma. Irēnei Gerlahas jaunkundzei «nejauši» vajadzējis tuvumā iepirkties, un tad viņa domājusi: «Uzskriešu žigli pie Ludviga, jā?»

Ludvigs ir nobīdījis pie malas partitūras lapas, pie kurām viņš strādā, un tērzē ar Irēni. Sākumā viņš kādu brīdi skaišas, jo par visu vairāk necieš, ja pie viņa iebrūk bez pieteikšanās un traucē darbā. Bet pamazām tomēr uzvar labsajūta sēdēt kopa ar šo tik daiļo dāmu un pa pusei aiz pārskatīšanās glāstīt viņas roku.

Irēne Gerlahas jaunkudze zina, ko viņa grib. Viņa grib precēt Palfija kungu.

Viņš ir slavens. Viņš tai patīk. Viņa tam patīk. Tātad pārāk lielas grūtības ceļā nestāv. Par savu nākošo laimi viņš gan vēl neko nezina. Bet ar laiku viņa māksliniekam to saudzīgi ieskaidros. Beidzot viņam liksies, ka viņš pats nācis uz domām par precēšanos.

Viens šķērslis tomēr vēl ir: aušīgais bērns! Bet, kad Irēne būs Ludvigam uzdāvinājusi vienu divus mazulīšus, viss nokārtosies tā, kā viņa to vēlēšies. Irēne Gerlaha taču tiks galā arī ar šo nopietno, biklo radījumu!

Zvana.

Ludvigs atver.

Un kas stāv durvīs? Nopietnais, biklais radījums! Rokā puķu pušķis, viņa pakniksē un saka:

— Labdien, tētiņ! Es tev atnesu svaigas puķes! — Tad viņa iesoļo studijā, īsi pakniksē viešņai, paņem vāzi un nozūd virtuvē.

Irēne ļauni smīn.

— Kad redz tevi un tavu meitu, rodas iespaids, ka tu esi zem viņas tupeles.

Diriģenta kungs apjucis smejas.

— Viņai pēdējā laikā ir tāds īpašs rīkošanās veids, un bez tam tas, ko viņa dara, ir caur un cauri pareizi, tur nav ko iebilst!

Kamēr Gerlahas jaunkudze rausta savus skaistos plecus, atkal parādās Lote. Vispirms viņa noliek uz galda svaigās puķes. Tad viņa atnes traukus un, uzlikdama tases, saka tētim:

— Es ātri uzvārīšu kafiju. Mums taču jāpacienā tava viešņa.

Tētiņš un viņa viešņa apjukuši noraugās tai pakaļ. «Un es šo bērnu turēju par biklu!» domā Gerlahas jaunkundze. «Ai, kāda esmu bijusi muļķe!»

Pēc brīža ienāk Lote ar kafiju, cukuru un krējumu, ielej — namamāte kas namamāte —, pavaicā, kas vēlas cukuru, piebīda viešņai krējumu, tad apsēžas blakus savam tētiņam un, laipni smaidīdama, saka:

— Es arī kompānijas pēc iedzeršu kādu malku.

Tētis viņai ielej kafiju un galanti jautā:

— Cik daudz krējuma, cienītā kundze?

Bērns šķelmīgi smejas.

— Pusi uz pusi, mans kungs!

— Lūdzu, cienītā kundze!

— Pateicos, cienītais kungs!

Viņi dzen. Klusē. Beidzot Lote uzsāk sarunu.

— Es nupat biju pie Gabeles kunga.

— Vai viņš tevi zīmēja? — vaicā tēvs.

— Tikai mazliet, — meitene saka. Vēl malks kafijas, tad Lote nevainīgi piebilst: — Viņam ir par maz gaismas. Galvenais, viņam tā vajadzīga no augšas. Tā kā šē...

— Tad lai viņš sev noīrē darbnīcu ar gaismu no augšas, — trāpīgi piezīmē diriģents un nemaz nenojauš, ka stūrē tieši uz turieni, kur Lote to grib dabūt.

— To es jau viņam arī teicu, — viņa mierīgi paskaidro. / — Bet visas ir izīrētas, nu, tādas darbnīcas.

«Ir gan viltiece!» domā Gerlahas jaunkundze. Jo viņa, arī būdama levas meita, nu jau zina, kas Lotei prātā. Un patiesi ...

— Komponēšanai taču gaisma no augšas nav vajadzīga, tētiņ. Vai ne?

— Nē, īstenībā nē.

Meitene dziļi ievēl elpu, saspringti raugās uz savu priekšautu un jautā, it kā viņai tikai nupat šis jautājums būtu ienācis prātā:

— Ja nu tu ar Gabeles kungu apmainītos, tētiņ? — Paldies dievam, tas ir pateikts! Lote slīpi no apakšas lūkojas tēvā. Viņas acis bailīgi lūdz. Tēvs, pa pusei saīdzis, pa pusei uzjautrināts, skatās no mazās meitenītes uz eleganto dāmu, kas tieši vēl pagūst uzburt sejā maigi ironisku smīnu.

— Tad Gabeles kungam būtu darbnīca, — meitene saka, un balss mazliet dreb. — Un gaismas, cik viņam vajag. Bet tu dzīvotu mums tieši blakus. Man un Rēzijai. — Lotes acis, ja tā var izteikties, tēva skatiena priekšā noslīgušas ceļos. — Tad tu būsi viens — gluži tāpat kā te. Un, kad tev negribēsies būt vienam, tu tikai pāriesi pāri gaitenim un būsi klāt. Tev pat nevajadzēs uzlikt cepuri. U11 pusdienas mēs varēsim ēst mājās. Kad ēdiens būs gatavs, mēs trīsreiz piezvanīsim pie tavām durvīm. Mēs vienmēr vārīsim to, ko tu vēlēšies. Arī žāvētas gaļas ēdienus. Un, kad tu spēlēsi klavieres, mēs caur sienu klausīsimies ... — Bērna balss skan aizvien klusāk. Tā izdziest.

Gerlahas jaunkundze strauji pieceļas. Viņai uz ātrāko jāiet mājās. Kā gan laiks skrien! Bet bija jau arī ti-i-k interesantas sarunas.

Diriģenta kungs pavada viešņu. Viņš noskūpst smaržīgo sievietes roku.

— Tātad šovakar, — viņš saka.

— Varbūt tev nebūs laika?

— Kā tā, mīļā?

Viņa smaida.

— Varbūt tu tieši tad pārvāksies!

Viņš smejas.

— Nesmejies par agru! Cik es tavu meitu pazīstu, tad viņa jau būs pasūtījusi mēbeļu saiņotājus. Saniknota dāma joņo pa kāpnēm lejup.

Kad diriģents atgriežas atpakaļ darbnīcā, Lote jau mazgā kafijas traukus. Viņš uzsit uz flīģeļa pāris taktis. Tad lieliem soļiem staigā pa istabu šurp un turp. Sastingušu skatienu viņš raugās uz aprakstītajām partitūras lapām.

Lote ļoti cenšas neskandināt tases un šķīvjus. Kad viņa ir visu noslaucījusi un salikusi atpakaļ skapī, viņa uzliek cepurīti un klusu ieiet studijā.

— Ardievu, tētiņ ... ardievu. Vai tu būsi vakariņās?

— Nē, šodien ne.

Bērns lēni pamāj ar galvu un atvadoties pastiepj roku.

— Klausies, Luīze, — rnan nepatīk, ja citi domā manā vietā, kaut arī tu esi mana meita! Es pats

zinu, kā man ir vislabāk.

— Protams, tētiņ, — viņa klusu un mierīgi saka. Vēl arvien viņa tur ardievām izstieptu roku.

Viņš to beidzot tomēr paspiež un pie tam pamana, ka bērna skropstās mirdz asaras. Tēvam jābūt stingram. Tāpēc viņš izliekas, it kā nekā sevišķa neredzētu, tikai īsi pamāj un piesēžas pie flīģeļa.

Lote ātri dodas uz durvīm, uzmanīgi tās atver — un ir nozudusi.

Diriģenta kungs pārļaiž roku pār matiem. Bērna asaras, arī tas vēl! Kad jākomponē bērnu opera! Pie velna! Tas nav izturams, kad tādām mazām radījumam acīs asaras. Tās mirdzēja meitenes skropstās kā rāsas pilieni uz tieviem zāles stiebriem ...

Diriģenta rokas uzsit dažus toņus. Klausīdamies viņš noliec galvu. Nospēlē skaņkārtu vēlreiz. Atkārtoti to sekvencē. Tā ir kādas jaunas bērnu dziesmas molla variācija no viņa operas. Viņš izmaina ritmu. Viņš strādā.

Kāds gan labums no bērnu asarām? Jā, tādām māksliniekam ir labi! Tūlīt viņš paņems nošu papīru un rakstīs notis. Un beigās viņš, dziļi apmierināts, atzvelsies krēslā un berzēs rokas, tāpēc ka viņam izdevusies tik brīnišķīgi skumja dziesma c-mollā. (Vai patiešām tuvumā nav kāda, kas viņu šād un tad iepērtu?)

Atkal ir aizritējušas nedēļas. Irēne Gerlahas jaunkundze atgadījumu darbnīcā nav aizmirsusi. Bērna priekšlikumu tēvam apmainīt studiju Kerntnera bulvārī pret gleznotāja Gabeles dzīvokli viņa ir uztvērusi par to, kas tas arī īstenībā bija: par cīņas pieteikumu. Īsta sieviete — un Irēne Gerlaha, kaut gan Lote viņu necieš, ir īsta sieviete! — tā sevi neliks ilgi lūgties. Viņa pārzina savus ieročus. Viņa prot tos likt lietā. Viņa apzinās to iedarbību. Visas savas bultas viņa ir izšāvusī uz svārstīgo mērķi, diriģenta mākslinieka sirdi. Visas bultas ir trāpījušas centrā. Tās visas tagad ar savām atkarpēm stingri turas vīrieša — mīļotā ienaidnieka sirdī. Viņš ir iedzīts strupceļā.

— Es gribu, lai tu kļūsti mana sieva, — viņš saka. Tas skan kā dusmīga pavēle.

Viņa glāsta tā matus, smaida un zobgalīgi ierunājas:

— Tad, mīlulīti, es rīt apgērbšu savu labāko kleitu un lūgšu no tavas meitas tavu roku.

Šoreiz atkal viena bulta ir iestrēgusi viņa sirdī. Un šī bulta ir saindēta.

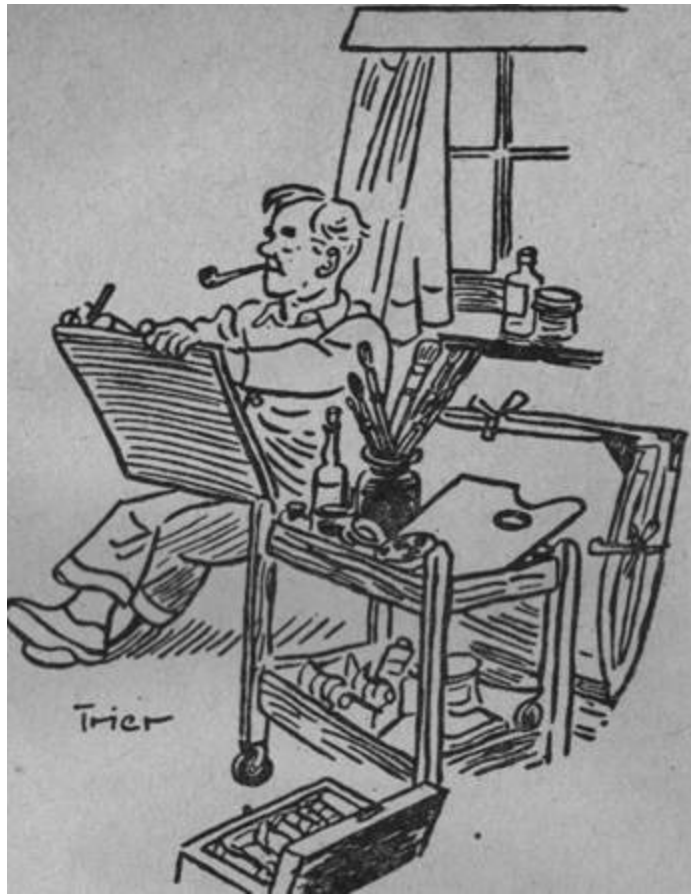
Gabeles kungs zīmē Loti. Piepeši viņa rokas ar bloku un zīmuli nolaižas un viņš saka:

— Kas tev šodien kait, Luīziņ? Tu izskaties kā nomākusies diena!

Meitene smagi elpo, it kā uz krūtīm viņai būtu uzgāzts vezums akmeņu.

— Ak, nav jau nekas sevišķs!

— Vai tam ir sakars ar skolu?

Viņa papurina galvu.

•— Tas nebūtu tik ļauni.

Gabeles kungs noliek bloku.

•— Zini ko, mazā nelaimes čupiņa? Šodien beigsim! — Viņš pieceļas. >— Ej pastaigājies. Tas novirza uz citām domām.

— Varbūt man paspēlēt klavieres?

— Vēl labāk! — viņš saka. — To es caur sienu dzirdu. Tad man arī kaut kas tiek.

Viņa tam pasniedz roku, pakniksē un aiziet.

Viņš domīgi nolūkojas mazajai pakaļ. Viņš zina, cik smagi rūpes var nospiest bērna sirdi. Gabeles kungs pats reiz bija bērns un pretēji vairumam pieaugušo nav to aizmirsis.

Kad no blakus dzīvokļa atskan klavieru plinkšķināšana, viņš samierināts pamāj ar galvu un sāk svilpot līdzīgu melodiju.

Tad viņš strauji norauj no molberta lakatu, paņem rokā pa- iell un otas, piemiegtām acīm aplūko savu darbu un sāk strādāt.

Ludvigs Palfija kungs ierodas Rotenturma ielā. Kāpnes viņam šķiet divtik augstas kā parasti. Viņš pakar mēteļi un platmali uz drēbju pakaramā. Luīziņa spēlē klavieres? Nu tai vajadzēs pārtraukt un viņu kādu brīdi uz klausīt. Viņš nostiepj taisni žaketi, it kā būtu ieradies pie priekšniecības. Tad viņš atver istabas durvis.

Bērns paceļ acis no taustiņiem un uzsmaida tēvam.

— Tētiņ! Cik jauki! — Viņa nolec no klavieru ķebļa,

— Vai uzvārīt tev kafiju? — Viņa grib steigties uz virtuvi. Viņš to aiztur.

— Paldies, nē! — viņš saka. — Man ar tevi jārunā. Apsēdies!

Viņa apsēžas lielajā, mīkstajā atzveltnes krēslā, kurā viņa Izskatās tik maziņa kā lellīte, nogludina rūtainos svārciņus un gaidu pilna lūkojas augšup uz tēvu.

Viņš nervozi nokrekšķinās, paiet dažus soļus šurp un turp un beidzot paliek stāvēt atzveltnes krēsla priekšā.

•— Tātad, Luīziņ, — viņš iesāk, — runa ir par kādu svarīgu un nopietnu lietu. Kopš tavas mātes vairs.,, vairs nav, esmu bijis viens. Septiņus gadus. Protams, ne gluži viens, man flāu bijī tu. Un tu man arvien vēl esi!

Bērns viņu uzlūko lielām acīm.

«Cik mulķīgi es runāju!» vīrietis domā. Viņam ir briesmīgas dusmas pašam uz sevi.

— 'Ēsi un skaidri, — viņš saka. — Es vairs ilgāk negribu būt viens. Kaut kas mainīsies. Manā un līdz ar to arī tavā dzīvē.

Istabā ir gluži kluss.

Kāda muša sīkdama mēģina caur. aizvērtā loga rūti izlidot ārā. (Katrs cilvēks viņai varētu pateikt, ka tas ir gluži veltīgi mb ka viņa vienīgi ielauzīs savu kukaiņa galvaskausu. Mušas ■u reiz ir dumjas, bet cilvēki, vai tie ir gudri, ko?)

— Esmu nolēmis atkal precēties!

— Nē! — skaļi saka bērns. Tas skan kā kliedziens. Tad bērns klusu atkārtoti: — Lūdzu, nē, tētiņ, lūdzu, nē, lūdzu, lūdzu, nē!

— Tu jau Gerlahas jaunkundzi pazīsti. Viņai tu ļoti patīc. Un viņa tev būs laba māte. Tā kā tā būtu grūti un aplami audzināt tevi mājā bez saimnieces. — (Vai nav aizkustinoši? Vēl tikai trūka, ka viņš teiktu, ka grib precēties vienīgi tāpēc, lai bērnam beidzot atkal būtu māte!)

Lote nepārtraukti purina galvu un pie tam bez skaņas kustina lūpas. Kā automāts, kas nevar apstāties. Tas izskatās satraucoši. Tāpēc tēvs atkal ātri novēršas un saka:

— Jaunajos apstākļos tu iedzīvosies ātrāk, nekā tu domā. Ļaunas pamātes sastopamas vairs tikai pasakās. Tātad, Luīziņ, es zinu, ka varu uz tevi paļauties. Tu esi visprātīgākā nebēd- nīte, kāda vien var būt. — Viņš palūkojas pulkstenī. — Tā. Tagad man jāiet. Ar Luzeru mēģināt «Rigoletto». — Un viņš jau ir pa durvīm ārā.

Meitene sēž kā apstulbusi.

Gaitenī Palfija kungs uzspiež savā mākslinieka galvā platmali. Istabā atskan kliedziens:

— Tētiņ! — Izklausās tā, it kā kāds slīktu.

«Dzīvojamā istabā nevar noslīkt,» domā Palfija kungs un aiziet. Viņam ļoti jāsteidzas. Jo viņam taču jāstrādā ar kamer- dziedoni Luzeru.

Lote ir attāpusies no apstulbuma. Arī izmisumā saglabājas un sevi attaisno viņas praktiskais prāts. Ko darīt? Jo ir skaidrs, ka kaut kas jādara. Nekad tētiņš nedrīkst precēt citu sievieti, nekad! Viņam taču ir sieva! Kaut arī tā vairs pie viņa nedzīvo. Nekad bērns necietīs jaunu māti, nekad! Viņai taču ir sava māte, viņas par visu vairāk mīlotā māmiņa!

Varbūt māmiņa varētu palīdzēt. Bet viņa to nedrīkst zināt, Viņa nedrīkst zināt abu bērnu lielo noslēpumu un jo sevišķi ne to, ka tēvs šo Gerlahas jaunkundzi grib ņemt par sievu!

Tādējādi paliek tikai viens ceļš. Un pa šo ceļu Lotiņai jāiet pašai.

Viņa paņem tālrunu grāmatu. Šķirsta to trīcošiem pirkstiem, «Gerlahs». Gerlahu nav sevišķi daudz. «Gerlahs Stefans, VI-. nes viesnīcu sabiedrības ģenerāldirektors, Kobencla alejā 43.»

Tētiņš nesen stāstīja, ka Gerlahas jaunkundzes tēvam piederot restorāni un viesnīcas, arī «Imperiāls», kur viņi katru dienu ēd pusdienas. Kobencla aleja 43.

Pēc tam kad Rēzija ir izskaidrojusi, kā jābrauc uz Kobencla aleju, bērns uzliek cepuri, uzvelk mēteļi un saka:

— Tagad es aizeju.

— Kas tev vajadzīgs Kobencla alejā? — Rēzija ziņkārīgi vaicā.

— Man ar kādu cilvēku jārunā.

— Bet atgriezies drīz.

Bērns pamāj ar galvu un dodas ceļā.

Kalpone ienāk Irēnes Gerlahas elegantajā istabā un smaida:

— Kāds bērns grib ar jums runāt, cienītā jaunkundz. Kāds mazs skuķēns.

Cienītā jaunkundze tieši nupat ir svaigi nolakojusi nagus un vicina plaukostas, lai laka ar gaisa plūsmu ātrāk nožūtu.

— Kāds mazs skuķēns?

— Viņu saucot — Luīze Palfija.

— A! — stiepti nosaka cienītā jaunkundze. — Uzved viņu augšā!

Istabene nozūd. Jaunā dāma pieceļas, pamet skatienu spogulī, un viņai jāpasmaida par savu saspringti nopietno sejas izteiksmi. «Luīze Millere nāk pie lēdijas Milfordes,» viņa uzjautrināta domā, jo ir ļoti izglītota.

Kad meitene ienāk istabā, Gerlahas jaunkundze kalponei pavēl:

— Uzvāri mums šokolādi! Un atnes pildītās vafeles! — Tad viņa mīlīgi pievēršas viešņai. — Cik jauki, ka tu mani apciemo! Te nu ir redzams, cik es esmu neuzmanīga. Jau sen man vajadzēja tevi ielūgt. Vai tu neatgērsies?

— Pateicos, — saka mazā. — Es nepalikšu ilgi.

— Tā? — Irēne Gerlaha it nemaz nezaudē savu laipni labvēlīgo sejas izteiksmi. — Bet atsēsties tev, cerams, būs laiks?

Meitene uzmetas uz krēsla malas un ne acu nenolaiž no dāmas.

Dāmai situācija sāk likties neciešami muļķīga. Taču viņa savaldas. Ļa nekā šis un tas ir likts uz spēles. Uz spēles, kurā viņa grib uzvarēt un uzvarēs.

— Vai tu nejauši gāji garām?

— Nē, man jums kaut kas jāsaka.

Irēne Gerlaha apburoši smaida.

— Esmu pati uzmanība. Lūdzul

Bērns noslīd no krēsla, nostājas istabas vidū un paskafdroi

— Tētiņš teica, ka jūs gribot viņu precēt.

— Vai tiešām tā viņš teica? — Gerlahas jaunkundze dzidri iesmejas. — Vai viņš drīzāk neteica, ka viņš grib mani precēt? Bet tas jau nav svarīgi. Tātad, jā, Luīziņ, tavš tētis un es — mēs gribam apprecēties. Un tu un es — mēs noteikti labi sapratīsimies. Par to es esmu cieši pārliecināta. Tu ne? Pagaidi vien — kad mēs kādu laiku būsim nodzīvojušas kopā, mēs būsim labākās draudzenes. Mēs abas patiesi centīsimies. Uz J« šē mana roka!

Bērns kāpjjas atpakaļ un nopietni saka!

— Jūs nedrīkstat precēt tētiņu!

Mazā noteikti iet par tālu.

— Un kādēļ gan ne?

■ — Tādēļ, ka jūs to nedrīkstat.

— Ne sevišķi izsmeļošs paskaidrojums, — Gerlahas Jaua- kundze asi piebilst. Ar laipnību šē neko nepanāks, — Tu gribi man aizliegt kļūt par tava tēva sievu?

— Jā!

— Tas nu ir kas nedzirdēts! — Jaunā dāma uztraucas. — Esmu spiesta tevi lūgt iet uz mājām. Un es vēl padomāšu, vai par šo dīvaino apciemojumu nepastāstīt tavam tēvam. Ļa es neko nestāstīšu, tad tikai tāpēc, lai mūsu vēlākajai draudzībai, kurai es vēl arvien gribu ticēt, neliktu ceļā nopietnus šķēršļus. Uz redzēšanos!

Pie durvīm meitene vēlreiz pagriežas atpakaļ un saka!

— Lai paliek viss pa vecam! Lūdzu, lūdzu..." Tad Gerlahas jaunkundze ir viena.

Tam jādara gals. Precības jāpaātrina. Un jā rūpējas pa? to, lai bērns tiktu ievietots internātā. Nekavējoties! Te var līdzēt tikai stingra audzināšana ārpus mājas,

— Kas jums vajadzīgs?

Kalpone stāv ar paplāti rokās.

— Es atnesu šokolādi un pildītās vafeles. Kur tad fr tā mazā meitenīte?

— Vācieties pie velna!

Tā kā diriģenta kungam Ir Jādiriģē opera, viņš nepārnāk vakariņās. Kā vienmēr tādās reizēs, Rēzija pasēž pie galda ķepā ar meiteni,

— Tu šodien nekā neēd, — Rēzija pārmetoši piezīmē, — Un Izskaties ļoti slikti, taisni bail skatīties. Kas tev kait?

Lote papurina galvu un klusē.

Saimniece satver bērna roku un izbijusies palaiž to vaļā.

— Tev taču ir drudzis! Tūlīt ej gultā! — Tad viņa elsdama gūzdama ienes pilnīgi apātisko radījumu bērnistabā, izģērbj un apgulda.

— Nekā nestāstīt tētiņam, — mazā murmina. Viņai klab arobi. Rēzija sakrauj spilvenus un pēļus citu uz cita. Tad viņa skrien pie telefona un zvana mājas ārstam Strobla kungam.

Vecais kungs apsola tūlīt ierasties. Viņš ir tikpat uz- Iraukts, cik Rēzija. Viņa zvana uz Valsts operu.

— Labil — viņai atbild. — Starpbrīdī mēs to diriģenta kungam pateiksim.

Rēzija atkal iedrāžas guļamistabā. Bērns mētā pa gaisu rokas un nesakarīgi, nesaprotami murmina. Segas, spilveni un pēļi guļ uz grīdas.

Kaut jel mājas ārsts atnāktul Ko lai iesāk? Kompreses? Bel kādas? Aukstas? Karstas? Slapjas? Sausas?

Starpbrīdī diriģents Palfijs, tērpies frakā, sēž dziedātājas ģērbtuvē. Viņi iedzer pa malkam vīna un runā par teātri. Teātra ļaudis vienmēr runā par teātri. Tas nu reiz tā ir. Klauvē.

— Iekšā!

Ienāk skatuves meistars.

— Beidzot es jūs atrodu, profesora kungs! — iesaucas vecais, uztrauktais vīrs. — Zvanīja no Rotenturma ielas. Meitas Jaunkundze pēkšņi saslimusi. Tūlīt paziņots mājas ārstam Strobla kungam, un viņam jau droši vien jābūt pie slimnieces.

Diriģenta kungs izskatās bāls.

—■ Paldies tev, Herlička, — viņš klusu saka. Skatuves meistars aiziet.

— Cerams, nebūs nekas Jauns, — ieminas dziedātāja. — Vai mazajai masalas jau bijušas?

— Nē, — viņš atbild un pieceļas. — Atvaino, Mici. — Kad durvis aiz viņa Ir aizvērušās, viņš sāk skriet.

Viņš zvana.

— Hallo, Irēne!

— Jā, mīlulīt? Vai tad jau ir beigas? Es tik drīz vēl nebūšu saposusies.

Viņš steidzīgi paziņo, ko nupat dzirdējis. Tad viņš piebilsti

— Es baidos, ka mēs šodien nevarēsim satikties.

— Protams, ne. Cerams, nebūs nekas ļauns. Vai mazajai masalas jau bijušas?

— Nē, — viņš nepacietīgi atbild. — Es tev piezvanīšu rīt no rīta. — Tad viņš nokar klausuli.

Atskan zvans. Starpbrīdis beidzies. Opera un dzīve rit tālāk.

Beidzot opera ir galā. Rotenturma ielā diriģents drāžas pa kāpnēm augšā. Rēzija viņu ielaiž.

Viņai vēl galvā cepure, jo viņa ir bijusi dežurējošā aptiekā.

Ārsts sēž pie gultas.

— Nu kā ir? — tēvs čukstus jautā.

— Ne visai labi, — atbild ārsts. — Bet jūs mierīgi varat runāt skaļi. Es viņai izdarīju iešļircinājumu.

Lotiņa gulī spilvenos sarkana kā vēzis un smagi elpo. Sejā viņai lasāmas ciešanas, it kā mākslīgais miegs, ko sagādājis vecais ārsts, viņai darītu sāpes.

— Masalas?

— Nekas tamlīdzīgs, — rūc ārsts.

Rēzija ienāk istabā un norij asaras.

— Nu, noņemiet taču beidzot cepuri! — diriģents nervozi saka.

— Ak jā, protams! Atvainojiet! — Viņa noņem cepuri un tur rokā.

Mājas ārsts abus jautājoši uzlūko.

— Bērns acīmredzot pārdzīvo kādu smagu garīgu krīzi, — viņš ieminas. — Jūs par to zināt? Nē? Vai jums vismaz ir kāda nojauta?

Rēzija saka:

— Es tiešām nezinu, vai tam ir kāds sakars, bet... Šodien pēcpusdienā viņa izgāja. Tāpēc ka viņai ar kādu vajadzēja runāt. Un pirms aiziešanas viņa jautāja, kā vislabāk nokļūt Kobencla alejā.

— Kobencla alejā? — vaicā ārsts un paskatās uz diriģentu.

Palfijs ātri iziet blakus istabā un piezvana.

•— Vai šodien pēcpusdienā Luīze bija pie tevis?

— Jā, — atsaucas sievietes balss. — Bet kāpēc viņa tev to stāsta?

Uz to viņš neatbild, bet jautā tālāk:

— Un ko viņa gribēja?

Gerlahas jaunkundze saīgusi iesmejas.

— To lai viņa pati tev pastāsta!

— Lūdzu, atbildi!

Laime, ka viņa neredz diriģenta seju!

— Taisnību sakot, viņa atnāca, lai man aizliegta kļūt par tavu sievu, — Irēne aizkaitināta atbild.

Viņš kaut ko nomurmina un noliek klausuli.

— Kas tad viņai kait? — Gerlahas jaunkundze jautā. Tad viņa pamana, ka saruna pārtraukta. —

Zvērēns tāds! — viņa pusbalsī saka. — Cīnās visiem līdzekļiem. Liekas gultā un tēlo slimu!

Ārsts atvadās un dod vēl dažus norādījumus. Diriģents viņu pie durvīm aiztur.

— Kas bērnam kait?

— Nervu drudzis. Es rīt no rīta atkal pienākšu. Ar labu nakti! — Diriģents ieiet bērnistabā, apsēžas pie gultas un saka Rēzijai: — Jūs varat būt brīva! Ejiet gulēt!

— Bet ir taču labāk ...

Viņš to uzlūko.

Viņa aiziet. Vēl arvien viņai rokā ir cepure.

Diriģents glāsta mazo, karsto sejiņu. Bērns drudža miegā satrūkstas un strauji pagriežas uz sāniem.

Tēvs pārlaiž skatienu istabai. Uz pults sēdekļa gulī sakravāta skolas soma. Turpat blakus sēž Kristele, lelle.

Nu viņš sēž tumsā un glāsta lelli kā bērnu. Tādu bērnu, kurš nebīstas no viņa rokas.

Devītā nodaļa

Eipeldauera kunga fotouzņēmumi rada sajukumu. Jā, vai ft vispār ir Lote? Linnekogelas jaunkundze iemanto uzticību. Piedegušas cūkas ribiņas un saplēsti trauki. Luīze izsūdz gandrīz visu. Kāpēc Lote vairs neatbild?

«Minhenes Ilustrētā» žurnāla galvenais redaktors doktors Bernavs nopūšas:

— Klusais laiks, mana mīļā! Kur lai mēs ņemam aktuālu titulbildi un pie tam nezogam?

Kernera kundze, kas stāv pie viņa rakstāmgalda, sakas

— «Jaunā prese» ir atsūtījusi jaunās peldēšanas meistares fotouzņēmumus..

— Vai viņa ir glīta?

Jaunā sieviete pasmaida.

— Peldēšanai pietiekoši.

Doktors Bernavs bezcerīgi atmet ar roku. Tad viņš kaut ko meklē uz sava galda.

— Es taču nesen no kāda jocīga lauku fotogrāfa saņēmu uzņēmumus. Tur bija nobildēti dvīņi! —

Viņš rokas pa aktu vākiem un avīzēm. — Burvīgu, mazu meitenīšu pāris! Nu pilnīgi vienādas! Ei, kur jūs man esat palikuši, mazie sievišķīši? Tādi joki lasītājiem vienmēr patīk. Klāt pieliksim piemērotu parakstu. Ja nav nekā aktuāla, tad lai ir jauki dvīnīši! Nu beidzot! — Viņš ir atradis aploksni ar fotouzņēmumiem, apskata tos un atzinīgi pamāj. — Būs darīts, Kernera kundze! — Viņš tai pasniedz fotogrāfijas. Pēc brīža doktors Bernavs beidzot paceļ uz augšu acis, jo viņa līdzstrādniece neko nesaka, — Kas tad nu! — viņš iesaucas. — Kernere, jūs stāvat kā Lata sieva, kas pārvērsta sālsstabā. Atjēdzieties! Vai Jums nelabi?

— Mazliet, doktora kungs! — Viņas balss dreb, —• Nu Jau ir atkal labāk. — Viņa skatās uz fotogrāfijām. Izlasa nosūtītāju: «Jozefs Eipeldauers, fotogrāfs Ezerkalnos pie Ķalnezera.»

Galvā viņai viss griežas.

— Izmeklējiet piemērotāko bildi un saceriet parakstu, lai mūsu lasītāji dabū sirsnīgi pasmieties! Jūs jau to lieliski protat!

— Varbūt tomēr labāk mums tās neievietot? — viņa dzird sevi sakām.

■ — Un kādēļ gan ne, cienītā kolēģe?

— Es šos uzņēmumus neatzīstu par īstiem.

— Kopā sakopēti, vai? — doktors Bernavs smejas. — Te nu jūs noteikti parādāt Eipeldauera kungam par daudz goda. Tik slīpēts viņš nav. Tātad ātri pie darba, dārgā kundze! Parakstam vēl laiks līdz rītam. Tekstu es dabūšu izlasīt, pirms jūs to nodosiet salikšanai. — Viņš pamāj ar galvu un noliecas pār citu darbu.

Viņa aiztaustās līdz savai istabai, atkrīt atzveltnes krēslā, noliek sev priekšā fotogrāfijas un spiež rokas pie deniņiem.

Domas viņas galvā griežas kā karuselis. Viņas abi bērni! Bērnu vasaras nometne? Brīvdienas! Protams! Bet kāpēc gan Lotiņa nav nekā par to stāstījusi? Kāpēc Lotiņa bildes neat- veda līdzī? Kad abas meitenes fotografējās, viņas taču to nedarīja bez nodoma. Viņas būs atklājušas, ka ir māsas! Un tad būs apņēmušās nekā par to neteikt. To jau var arī saprast, jā, tiešām gan. Ai, cik viņas līdzīgas! Pat ne daudzīnātā mātes acs ... Ak, jūs manas abas, abas, abas mīlulītes!

Ja tagad doktors Bernavs pabāztu pa durvīm galvu, viņš ieraudzītu laimes un sāpju pārņemtu seju, pār kuru līst asaras — asaras, kas liek pagurt sirdij, it kā caur acīm izplūstu pati dzīvība.

Laimīgā kārtā doktors Bernavs nepabāž pa durvīm galvu.

Kenera kundze pūlas savaldīties. Tieši tagad jātur galva augšā! Kas gan var notikt? Kas notiks, kam jānotiek? Jārunā ar Lotiņu.

Mātei pārskrien ledainas tirpas. Kāda doma kā neredzama roka rausta viņas ķermeni šurp un turp.

Vai tā vispār ir Lote, ar ko viņa grib runāt?

Kenera kundze ir atnākusi pie Linnekogelas jaunkundzes — skolotājas dzīvoklī.

— Tas ir vairāk nekā dīvains jautājums, ko jūs man uzdodat! — Linnekogelas jaunkundze saka. — Vai es uzskatu par iespējamu, ka jūsu meita nav jūsu meita, bet kāda cita meitene? Piedodiet, bet...

— Nē, es neesmu jukusi, — apgalvo Kenera kundze un uzliek uz galda kādu fotogrāfiju.

Linnekogelas jaunkundze aplūko bildi. Tad apmeklētāju. Tad atkal bildi.

— Man ir divas meitas, — apmeklētāja klusu saka. — Otra dzīvo pie mana šķirtā vīra Vīnē. Fotogrāfija pirms dažām stundām gluži nejauši nonāca manās rokās. Es nezināju, ka bērni brīvdienās ir satikušies.

Linnekogelas jaunkundze plāta muti kā zivs bez ūdens. Galvu purinādama, viņa atgrūž fotogrāfiju no sevis projām, it kā baidīdamās, ka tā neiekož. Beidzot viņa jautā:

— Un abas meitenes līdz tam viena par otru nekā nebija zinājušas?

Jaunā sieviete papurina galvu.

— Nē, mans vīrs un es — mēs toreiz tā bijām vienojušies, jo domājām, ka tā ir vislabāk.

— Un arī jūs par vīru un savu otro bērnu nekad nebijāt dzirdējusi?

— Nekad.

— Vai viņš ir atkal apprecējies?

— To es nezinu. Maz ticams. Viņš domāja, ka nav piemērots ģimenes dzīvei.

— Ļoti dīvains gadījums, — skolotāja saka. — Vai tiešām bērniem būtu ienākusi prātā muļķīgā doma samainīties? Kad es sev acu priekšā redzu Lotiņas rakstura pārvērtību un tad vēl rokrakstu, Kenera kundze, rokrakstu! Es to tikko varu aptvert! Bet tas daudz ko izskaidro!

Māte pamāj un stingri lūkojas vienā punktā.

— Neņemiet ļaunā manu atklātību, — Linnekogelas jaunkundze turpina, — es nekad neesmu bijusi precējusies, esmu audzinātāja, un man nav bērnu, bet es vienmēr domāju: sievietes, īstās, precētās, par daudz rēķinās ar saviem vīriem! Patiesībā taču svarīgs ir tikai viens: bērnu laime!

Kenera kundze sāpīgi pasmaida.

— Vai jūs domājat, ka mani bērni ilgā, nelaimīgā laulībā būtu bijuši laimīgi?

Linnekogelas jaunkundze domīgi saka:

— Es jums neko nepārmetu. Jūs vēl šodien esat ļoti jauna. Kad jūs apprecējāties, jūs bijāt tīrais bērns. Visu savu mūžu jūs būsiet jaunāka, nekā es jebkad esmu bijusi. Tas, kas der vienam, citam var būt nederīgs.

Apmeklētāja pieceļas.

— Un ko jūs darīsi?

— Ja es to zinātu! — jaunā sieviete saka.

Minhenē Luīze stāv pastā pie lodziņa.

— Nē, — nožēlodams saka ierēdnis, kas izsniedz sūtījumus uz pieprasījumu. — Nē, Neaizmirstules jaunkundze, šodien atkal nekā.

Luīze viņu nedroši uzlūko.

— Ko gan tas varētu nozīmēt? — viņa noraizējusies murmina

•— Varbūt «neaizmirstule» ir pārvērtusies par «aizmirstuli»? ierēdnis mēģina jokot

— Tas nevar būt, — viņa it kā pati sev saka. — Rīt es atkal apjautāšos.

— Laipni lūdzu, — viņš smaidīdams atbild.

Kenera kundze pārnāk mājās. Degoša ziņkāre un saltas bailes cīnās viņas sirdī, tā ka viņai gandrīz vai elpa aizraujas.

Bērns virtuvē steidzīgi rīkojas. Kastroļu vāki klab. Katliņā sautējas gaļa.

•— Šodien gan labi smaržo! — māte saka. — Kas tad būs, hm?

— Cūku ribiņas ar skābiem kāpostiem un ceptiem kartupeļiem, ■ — meita lepni atsaucas.

— Cik ātri tu esi iemācījusies vārīt! — māte šķietami nevainīgi saka.

— Patiesi? — mazā priecīgi attrauc. — Es nekad nebūtu domājusi, ka es... — Viņa izbijusies apraujas un iekož sev lūpā. Tagad tikai neuzlūkot māti!

Māte stāv atspiedusies pret durvīm un ir bāla. Bāla kā siena.

Bērns stāv pie atvērtā virtuves skapja un ņem ārā traukus. Šķīvji šķind kā pie zemestrīces.

Te māte ar pūlēm atver muti un saka:

— Luīze!

Blaukš!

Uz grīdas guļ šķīvju auskas.

Tas Luīzei bija par daudz. *r* īņas acis ir bailēs ieples- as.

— Luīze! — sieviete vēl- ;iz atkārto un plaši izpleš)kas.

— Māmiņ!

Bērns kā slīcējs apķeras ātei ap kaklu un sirsnīgi lukst.

Māte noslīgst uz ceļiem un trīcošām rokām glāsta Luīzi.

— Mans bērns, mans mīlais bērns!

Viņas ir notupušās uz ceļiem starp saplēstajiem šķīvjiem. Uz pavarda sadeg cūku ribiņas. Ož pēc piedegušas gaļas. No kastrolīem šņākdams gāzes liesmās šlakst ūdens.

Sieviete un mazā meitenīte no visa tā nekā nemana. Viņas, kā to dažreiz mēdz teikt, bet kas reti atgadās, neatrodas «šai pasaulē».

Ir aizritējušas stundas. Luīze ir izsūdzējusi grēkus. Un māte tos viņai ir piedevusi. Tā bija gara, visu aptveroša grēksūdze, un tā bija pavisam īsa grēku piedošana — viens skatiens, viens skūpst — vairāk nekas nebija vajadzīgs.

Tagad viņas sēž uz dīvāna. Bērns cieši, pavisam cieši pieglaudies mātei. Ak, cik tas ir jauki, ka beidzot pateikta patiesība! Luīze jūtas tik viegla, tik viegla kā spalviņa! Jāturas māmiņai cieši klāt, lai vējš neaizpūš.

— Jūs nu gan man esat divas viltīgas sieviņas, — māte saka. Luīze lepni smejas. (Vienu noslēpumu viņa tomēr vēl nav izpaudusi: ka Vīnē, kā Lote noraizējusies rakstīja, pēdējā laikā parādījusies kāda Gerlahas jaunkundze!)

Māte nopūšas.

Luīze norūpējusies viņu uzlūko.

— Nu jā, — māte saka. — Es domāju, ko tagad darīt. Vai mēs varam izlikties, it kā nekas nebūtu noticis?

Luīze noraidoši purina galvu.

— Lotiņa noteikti ļoti ilgojas pēc tevis. Un tu pēc viņas, vai ne, māmiņ?

Māte pamāj.

— Un es arī, — atzīstas mazā. — Pēc Lotiņas un...

— Un pēc tēva, ko?

Luīze pamāj. Steidzīgi un tajā pašā laikā bikli.

— Ja es zinātu, kāpēc Lotiņa vairs neraksta.

— Jā, — murmina māte, — esmu par to ļoti nobažījusies.

Desmita nodala

Tālsaruna ar Minheni. Izšķirošie vārdi. Nu arī Rēzija vairs neko nesaprot. Divas biļetes lidmašīnā uz Vini. Peperels ir kā zibens ķerts. Kas klausās aiz durvīm, dabū punu. Diriģenta kungs gul ārpus mājas, un viņam ir nevēlams viesis.

Lotiņa apātiski gul gultā. Viņa ir iemigusi. Viņa daudz gul. «Vājums,» šodien pusdienas laikā bija teicis ārsts Strobls. Diriģenta kungs sēž pie bērna gultas un nopietni lūkojas uz mazo, šauro sejiņu. Dienām ilgi viņš vairs neiziet no istabas. Diriģē- šanā viņu atvieto. No bēniņiem viņam nonesta saliekamā gulta. Blakus zvina telefons. Rēzija uz pirkstgaliem ienāk istabā.

— Tālsaruna ar Minheni! — viņa čukst. — Vai jūs varat runāt?

Viņš klusu pieceļas un pamāj viņai palikt pie bērna, kamēr viņš atgriezīsies. Tad viņš iziet blakus istabā. No Minhenes? Kas gan tas varētu būt? Laikam koncertdirekcija Kellers un Ko. Ak, kaut tie liktu viņu mierā!

Viņš paņem klausuli un atsaucas. Tiek savienots.

— Seit Palfijs!

— Seit Kernere! — no Minhenes atsaucas sievietes balss.

— Kā? — viņš apjucis jautā. — Kas? Luīzelote?

— Jā! — tālā balss atbild. — Piedod, ka es tev piezvanīju. Bet es esmu noraizējusies par bērnu. Cerams — tas nav slimš?

— Ir, — viņš klusu atbild. — Bērns ir slimš!

— Ak! — Tālā balss skan ļoti izbijusies. Savilcis pieri grumbās, Palfija kungs jautā:

— Bet es nesaprotu, kā tu ...

— Mums bija tāda nojauta, man un — Luīzei!

— Luīzei! — Viņš nervozi iesmejas. Tad viņš samulsis klausās. Klausās un apjūk arvien vairāk. Purina galvu. Uztraukts izlaiž pirkstus cauri matiem.

Tālā sievietes balss steidzīgi pastāsta, ko var pastāstīt milzīgā steigā.

— Vai jūs vēl runājat? — apjautājas centrāles jaunkundze.

— Jā, pie joda! — diriģents kliedz. Zināms, var jau arī iedomāties jucekli, kas valda viņa galvā.

— Kas tad bērnam kait? — jautā viņa šķirtās sievas rūpju nomāktā balss.

— Nervu drudzis, — viņš atbild. — Krīze esot pārvarēta, — ārsts saka. Bet ir ļoti liels fizisks un garīgs nogurums.

— Labs ārsts?

— Nu protams! Ārsts Strobls. Viņš Luīzi pazīst jau no mazotnes. — Vīrietis apjucis iesmejas. — Piedod, tā jau ir Lote. Viņš tāpat to nepazīst. — Diriģents nopūšas.

Minhenē nopūšas kāda sieviete. Divi pieaugušie nezina, ko iesākt. Viņu sirdis un mēles ir paralizētas. Un viņu smadzenes, liekas, viņu smadzenes arī.

Sajā nospiedošajā, bīstamajā klusumā ieskanas skaļa bērna balss.

— Tētiņ! Mīlo, mīlo tētiņ! — atskan no tālienes. — Te runā Luīze. Labdien, tētiņ! Vai mēs lai

braucam uz Vīni? Steidzoši?

Izšķirošie vārdi ir pateikti. Abu pieaugušo saltā nospiešība kūst kā ledus pavasarī.

— Labdien, Luīziņ! — tēvs ilgu pilns iesaucas. — Tā ir laba doma!

— Vai ne? — Bērns laimīgi smejas.

— Kad tad jūs varat būt šeit? — viņš vaicā.

Tagad atkal atskan jaunās sievietes balss.

— Es tūlīt uzzināšu, cikos rīt atiet pirmais vilciens.

— Lidojiet ar lidmašīnu! — viņš kliedz. — Tad jūs būsiet ātrāk šeit. «Kā gan es tā varēju kliegt?» viņš domā. «Bērnām taču jāguļ!»

Kad Palfijs atgriežas bērnistabā, Rēzija viņam atkal atbrīvo ierasto vietu pie gultas un grib uz pirkstgaliem iziet.

— Rēzij! — viņš čukst.

Viņi abi paliek stāvēt.

— Rīt ieradīsies mana sieva.

— Jūsu sieva?

— Cst! Ne tik skaļi! Mana šķirtā sieva, Lotiņas māte.

— Lotiņas?

Viņš smaidīdams atmet ar roku. No kurienes lai viņa to zinātu?

— Luīziņa ari atbrauks!

— Kā tā? Te taču guļ Luīziņa!

Viņš papurina galvu.

— Nē, tā ir viņas dvīņu māsiņa.

— Dvīņu māsiņa? — Diriģenta kunga ģimenes apstākļi sniedzas pāri Rēzijas saprašana.

— Parūpējieties par to, lai mums būtu ko ēst! Par guļvietām mēs vēl parunāsim.

— Ak tu žē! — viņa murmina, klusu iziedama pa durvīm.

Tēvs skatās uz nogurušo, aizmigušo bērnu, kura mitrā piere spīd. Viņš to uzmanīgi noslauka ar drāniņu.

Sī tā tad ir otra mazā meitiņa! Viņa Lotiņa! Kāda gan drosme un gribasspēks bija mājājuši bērnā, iekams viņu pārvarēja slimība un izmisums? No tēva gan viņai šī varonība nav. Bet no kā?

No mātes?

Atkal zvana telefons. Rēzija pabāž istabā galvu:

— Gerlahas jaunkundze! — Palfija kungs nepagriezies noraidoši papurina galvu.

Svarīgu ģimenes apstākļu dēļ Kerneru kundze saņem no doktora Bernava atvaļinājumu. Pa telefonu viņa sazinās ar lidostu un patiesi arī dabū divas vietas lidmašīnā nākošās dienas ritam. Tad tiek sakravāts koferis.

Nakts liekas bezgala gara, lai tā būtu cik īsa būdama. Bet ari šķietami bezgalīgās nakts pait.

Kad otrā rītā mājas ārsts Strobla kungs Peperla pavadībā pienāk pie mājas Rotenturma ielā, tieši tajā brīdī piebrauc taksometrs.

Maza meitenīte izkāpj no mašīnas — un tūlīt Peperls kā apsēsts lec bērnām klāt! Viņš rej, viņš griežas kā vilciņš, viņš smilst no prieka, viņš atkal lec klāt.

— Labdien, Peperl! Labdien, ārsta kungs!

Ārsta kungs aiz pārsteiguma aizmirst atņemt sveicienu. Pēkšņi viņš pielec, ja ari ne tik graciozi kā viņa Peperls, bērnām klāt un kliedz:

— Vai tu galīgi esi zaudējusi prātu? Tūlīt gultā Luīze un suns iejono vārtos.

Kāda jauna dāma izkāpj no automašīnas.

— Tas bērns grib nomirt, vai? — sašutis kliedz ārsts,
— Viņa nav tas bērns, ko jūs domājat, — jaunā dāma laipai saka. — Tā ir māsa.

Režija atver durvis. Ārpuse elsdams stāv Peperls ar kadu bērnu.

— Labdien, Rēzij! — bērns iesaucas un metas ar suni uz bērnistabu.

Izbijusies Rēzija tiem nolūkojas paka] un pārmet krustu.

Tad stenēdams pa kāpnēm svempjas augšā vecais ārsts. Viņš nāk kopā ar ļoti skaistu sievieti, kura nes ceļojuma ko- ieri.

— Kā klājas Lotiņai? — jaunā sieviete steidzīgi jautā.

— Man liekas — mazliet labāk, — Rēzija atbild. — Vai es drīkstu jums parādīt ceļu?

— Pateicos, es zinu! — Un svešā jau ir nozudusi bērnistabā.

— Kad jūs kaut cik būsiat attapusies, — ārsts jautri saka, — ■ jūs man varbūt palīdzēsiet novilkt mēteli. Tikai nesteidzieties!

Rēzija satrūkstas.

— Lūdzu tūkstošreiz piedošanu, — viņa stostās.

— Ar manu vizīti jau šodien nav nekāda steiga, — viņš pacietīgi paskaidro.

— Māmiņ! — čukst Lote. Viņas acis, lielas un spožas, pievērstas mātei kā kādai gleznai no sapņu un burvību pasaules. Jaunā sieviete klusēdama glāsta bērna karsto roku. Viņa nometas pie gultas uz ceļiem un maigi apkampj drebošo būtni.

Luīze zibenīgi ātri palūkojas uz tēvu, kas stāv pie loga. Tad viņa rosās ap Lotiņas spilveniem, uzbūžina tos, apgriež uz otru pusi, kārtodama parausta palagu. Tagad Luīze ir salm- aiecīte. Pa šo laiku viņa to ir iemācījusies!

Diriģenta kungs slepus vēro visas trīs. Māti un viņas bērnus. Viņa bērni tie jau, protams, arī ir. Un jaunā māte kādreiz, pirms gadiem, pat bija viņa jaunā sieva. Pagājušas dienas, aizmirstas stundas iznirst viņa acu priekšā. Tas bija sen, sen...

Peperls, kā zibens ķerts, gul pie gultas kājgaļa un visu laiku skatās no vienas mazās meitenītes uz otru. Pat mazais, melni lakotais purna galiņš neizpratnē šaudās starp abām meitenēm šurp un turp, it kā šaubīdamies, ko nu darīt. Tā samulsināt jauku, bērnus mīlošu suni!

Klauvē.

Četri cilvēki istabā pamostas it kā no savāda nomoda miega. Ienāk ārsta kungs. Kā vienmēr jautrs un mazliet skaļš. Pie gultas viņš apstājas.

— Kā klājas slimniecei?

— Labi, — atbild Lotiņa un vārgi pasmaida.

— Vai mums šodien beidzot ir apetīte? — viņš rūc.

— Ja māmiņa vārīs! — čukst Lotiņa.

Māmiņa pamāj ar galvu un pieiet pie loga.

— Piedod, Ludvig, ka es tikai tagad tev pasaku labdien.

Diriģents spiež viņas roku.

— Es tev ļoti pateicos, ka esi ieradusies.

— Es lūdzu tevi! Tas taču bija pats par sevi saprotams! Bērns ...

— Protams, bērns, — viņš atbild. — Un tomēr!

— Tu izskaties tā, it kā dienām ilgi nebūtu gulējis, — viņa vilcinādamās piebilst.

— Gan es to atgūšu. Es baidījos par... par bērnu!

— Tas jau drīz atkal būs vesels, — jaunā siev' Me paļāvīgi saka. — Es to jūtu.

Pie gultas sačukstas. Luīze cieši pieliecas Lotiņai pie auss.

— Māmiņa par Gerlahas jaunkundzi nekā nezina. Mēs viņai to arī nekad nedrīkstam teikt.

Lotiņa bailīgi pamāj ar galvu.

Ārsta kungs to nevar būt dzirdējis, viņš pārbauda termometru. Kaut gan tieši ar ausīm viņš uz termometru neskatās. Ja nu viņš tomēr kaut ko būtu sadzirdējis, tad katrā ziņā neliks to ne vismazākā mērā manīt.

— Temperatūra ir gandrīz normāla, — viņš saka. — Ļaunākajam tu esi pāri! Sirsnīgi apsveicu, Luīziņ!

Paldies, ārsta kungs, — īstā Luīze smiedamās atbild.

— Vai varbūt jūs domājat mani? — jautā Lotiņa, piesardzīgi iesmiedamās. Galva tomēr vēl sāp.

— Jūs man esat divas mazas intrigantes, — viņš rūc, — pavisam bīstamas! Pat manu Peperlu esat izvazājušas aiz de- guna. — Viņš izstiepj abas rokas un ar katru savu lielo plauktu maigi pārbrauc vienas meitenes galviņai.

Pēc tam ārsts enerģiski noklepojas, pieceļas un saka:

— Nāc, Peperl, taisies vaļā no abiem blēdīgajiem sievišķiem!

Peperls atvadoties pavicina asti. Tad viņš pieglaužas ārsta platajām bikšu starām tieši tajā brīdī, kad padomnieks diriģentam Palfija kungam skaidro:

— Māte ir tādas zāles, ko nevar nopirkt aptiekā! — Viņš pievēršas jaunajai sievietei. — Vai jūs varēsiet palikt tik ilgi, kamēr Luīziņa — ak nē jel! — es domāju, Lotiņa, atkal būs pilnīgi vesela?

— Varēšu, ārsta kungs, un es jau gribētu!

— Tātad, — piebilst vecais kungs, — bijušajam vīra kungam vajadzēs ar to samierināties.

Palfijs paver muti.

— Lai nu paliek, — ārsts izsmejoši saka. — Jūsu mākslinieka sirds, zināms, asiņos. Dzīvoklī tik daudz ļaužu! Bet pacietieties! Drīz jūs būsiet atkal viens.

Mājas ārsts — tas gan šodien nav uz mutes kritis! Durvis viņš atgrūž vaļā tik veikli, ka Rēzija, kas ārpusē klausās, dabū galvā punu. Viņa tur saķērusi sāpošo galvu.

— Piespiediet klāt tīru nazi! — viņš iesaka — ārsts no galvas līdz kājām. — Viss kārtībā! Vērtīgs padoms neko nemaksā!

Pār zemi nolaidies vakars. Ari Vīnē tāpat kā citur. Bērnistabā ir kluss. Luīze guļ. Lote guļ. Miegš viņai atdos veselību.

Kenera kundze un diriģents vēl pirms dažām minūtēm bija sēdējuši blakusistabā. Viņi daudz ko pārrunāja un vēl vairāk noklusēja. Tad viņš piecēlās un teica:

— Tā! Tagad man jāiet. — Turklāt, starp citu, ne bez pamala viņš sev likās mazliet komisks. Ja apdomā, ka blakus istaba guļ divas deviņus gadus vecas meitenītes, kas viņam ir <io glītas sievietes, kura stāv viņa priekšā, un viņam pašam kā noraidītam dejas stundu kavalierim jāvēlācas projāml No savs paša dzīvokļa! Ja vēl tagad, tāpat kā vecajos, labajos laikos, būtu neredzami mājas gari — kā tie gan smietosl

Viņa to pavada līdz ārdurvīm.

Viņš vilcinās.

— Gadījumā, ja kļūtu sliktāk, es būšu studijā.

— Neraizējies, — viņa pašāvīgi saka. — Labāk neaizmirst!, ka tev daudz miega jāatgūst.

Viņš pamāj.

— Ar labu nakti!

Kamēr viņš lēnām kāpj pa kāpnēm zemē, viņa klusu iesaucas:

— Ludvig! — Viņš jautājoši pagriežas atpakaļ.

— Vai tu rīt nāksi brokastīs?

— Nākšu!

Kad Kernerā kundze ir aizvērusi durvis un aizlikusi priekšā ķēdi, viņa vēl kādu brīdi domīgi paliek stāvēt. Viņš patiesi kļuvis vecāks. Viņš gandrīz izskatās kā īsts vīrs, šis viņas bijušais vīrs!

Tad viņa atmet galvu atpakaļ un mātes rūpībā aiziet apsargāt savu un viņa bērnu miegu.

Stundu vēlāk pie kādas mājas Kerntnera bulvārī no automašīnas izkāpj jauna, eleganta dāma un uzrunā saīgušo durvju sargu.

— Diriģenta kungs? — viņš rūc. — Nezi vai viņš ir augšē!

— Studijā ir gaismā. Tātad ir. Nemiet!

Viņa sargam iespiež saujā naudu un aizsteidzas garām uz kāpnēm.

Tas aplūko naudas zīmi un iečāpo atpakaļ savā dzīvoklī.

— Tu? — augšā pie durvīm jautā Ludvigs Palfijs.

— Uzminēji! — ydzēlīgi attrauc Irēne Gerlaha un ienāk studijā. Viņa apsēžas, aizkūpina cigareti un nogaidoši raugās diriģentā.

Viņš neko nesaka.

— Kāpēc tu pa tālruni liec teikt, ka neesi runājams? — viņa jautā. — Vai tev liekas, ka tas ir ļoti interesanti?

— Es neesmu licis teikt, ka neesmu runājams.

— Bet?

— Es nebiju spējīgs ar tevi runāt. Es par to nevarēju domāt. Bērns bija smagi slim.

— Bet tagad taču tam klājas labāk. Citādi jau tu būtu Ro- tenturma ielā.

Viņš pamāj ar galvu.

— Jā, viņai klājas labāk. Bez tam tur ir mana sieva.

— Kas?

— Mana sieva. Mana šķirtā sieva. Viņa šeit ieradās ar otru bērnu.

— Ar otru bērnu? — atbalso jaunā, elegantā dāma.

— Jā, mums ir dvīņi. Vīspirms Luīziņa bija pie manis. Bet pēc brīvdienām otra. Taču to es nemaz nebiju ievērojis. Es to zinu tikai kopš vakardienas.

Dāma ļauni smejas.

— To tava šķirtene ir viltīgi izkārtojusi!

— Viņa jau arī to zina tikai kopš vakardienas, — diriģents nepacietīgi piebilst.

Irēne Gerlaha ironiski savelk skaisti nokrāsotās lūpas.

— Pikanta situācija, vai ne? Vienā dzīvoklī ir sievietē, ai

kuru tu vairs neesi precējies, otrā cita, ar kuru tu vēl neesi precējies.

Viņu sagrābj niknums.

— Daudz ir tādu dzīvokļu, kuros ir sievietes, ar kurām es vēl neesmu precējies!

— Ā! — Viņa pieceļas. — Asprātīgs tu arī vari būt?

— Piedod, Irēne, esmu nervozs.

— Piedod, Ludvig, es arī.

Blaukš! Durvis ir aizcirtušās, un Gerlahas jaunkundze ir aizgājusi!

Pēc tam kad Palfija kungs kādu laiciņu ir noraudzījies uz durvīm, viņš pieiet pie flīģeļa, pašķirsta savas bērnu operas notis un, izvilkdams kādu nošu lapu, apsēžas pie taustiņiem.

Kādu laiku viņš spēlē no lapas. Nopietnu, vienkāršu kanonu vienā no vecajām baznīcas skaņkārtām. Tad viņš to variē. No doriešu skaņkārtas uz c-mollu. No c-molla uz es-dūru. Un pamazām no parafrāzes izlobās jauna melodija. Tik vienkārša un aizkustinoša melodija, it kā divas mazas meitenītes to dziedātu ar savām gaišajām, skaidrajām bērnu balsīm. Kādā vasarīgā pļavā. Pie vēsa kalnu ezera, kurā spoguļojas zilā debess. Tā debess, kuras saule vienlīdzīgi silda un apspīd visus radījumus, nešķirojot labajos, ļaunajos un tādos, kuriem viss ir vienalga.

Vienpadsmitā nodaļa

Divkārša dzimšanas diena un viena vienīga dzimšanas dienas vēlēšanās. Vecāki iziet apspriesties. Turēsim īkšķus! Grūstīšanās ap atslēgas caurumu. Pārpratumī un saprašanās.

Laiks, kas, kā zināms, dziedē brūces, dziedē arī slimības. Lotiņa ir atkal vesela. Viņa atkal nēsā bizes un matu lentes. Un Luīzei, tāpat kā agrāk, ir vaļējas cirtas, un viņa tās purina pēc sirds patikas.

Meitenes palīdz māmiņai un Rēzijai iepirkties un virtuves darbos. Viņas kopā rotaļājas bērnistabā. Viņas kopā dzied, kad Lotiņa vai pat tētiņš sēž pie klavierēm. Viņas apciemo Gabeles kungu blakus dzīvoklī. Vai arī izved ārā Peperlu, kad ārsta kungam ir pieņemšanas stundas. Suns ir samierinājies ar divām Luīziņām, pie kam savu īpašību mīlēt mazas meitenītes

viņš vispirms dubultoja un tad šīs simpātijas sadalīja uz pusēm. Ir jāprot izlīdzēties.

Bet dažreiz, jā, tad māsas bailīgi raugās viena otrai acīs. Kas tagad būs?

Četrpadsmitajā oktobri abām meitenēm ir dzimšanas diena, Viņas ar vecākiem sēž bērnistabā. Divos svečturos katrā deg pa desmit svecēm. Viņi ēd mājas cepumus un dzer šokolādi. Tētis nospēlē brīnum jauku «Dzimšanas dienas maršu dvīnīšiem». Tad viņš uz klavieru ķebļa apgriežas apkārt un jautā:

— Kāpēc mēs jums galu galā nekā nedrīkstējām dāvināt?

Lotiņa dziļi ievelk elpu un saka:

— Tāpēc, ka mēs vēlamies kaut ko tādu, ko nevar nopirkt!

■ — Ko tad jūs vēlaties? — jautā māmiņa.

Tagad ir Luīzes kārta dziļi ievilkst elpu. Tad viņa, no uztraukuma drebēdama, paskaidro:

— Lote un es — mēs no jums dzimšanas dienā vēlamies,, lai mēs no šī brīža vienmēr drīkstētu palikt kopā! — Beidzot tas ir pateikts!

Vecāki klusē. Lote gluži klusu saka:

— Tad jums visu mūžu mums vairs nekad nekas nebūs Jādāvina. Ne uz vienu dzimšanas dienu. Un ne uz vieniem ziemas svētkiem.

"Vecāki vēl aizvien klusē.

— Jūs taču to vismaz varētu pamēģināt! — Luīzei acīs ir asaras. — Mēs noteikti būsim ļoti paklausīgas. Vēl daudz paklausīgākas nekā tagad. Un vispār viss būs daudz, daudz jaukāk!

Lote pamāj.

— To mēs jums apsolām!

— Ar godavārdu un visu citu, — steidzīgi piemetina Luīze»

Tēvs pieceļas no klavieru sēdekļa.

— Vai tev nebūtu nekas pretī, Luīzelote, ja mēs ieietu blakusistabā mazliet parunāties?

— Jā, Ludvig, — atbild viņa šķirtā sieva. Un abi ieiet blakusistabā. Durvis aiz viņiem aizveras.

— Turēsim īkšķus! — uztraukta čukst Luīze. Četras mazas rokas sažņaudz un spiež četrus mazus īkšķīšus. Lote bez skaņas kustina lūpas.

— Vai tu skaiti lūgšanu? — Luīze jautā.

Lote pamāj.

Tad arī Luīze sāk kustināt lūpas.

■— Nāc, kungs Jēzu, esi mūsu viesis un svētī visu to, ko tu mums esi devis! — viņa pusbalsī murmina.

Lote neapmierināta purina bizes.

— Tas neder, — viņa nedroši saka. — Bet man nekas cits nenāk prātā. — Nāc, kungs Jēzu, esi mūsu viesis un svētī...

Ja mēs paši par sevi nedomātu, ■— Palfija kungs blakusistabā saka, visu laiku raudzīdamies grīdā, — tad, bez šaubām, vislabāk būtu, ja bērni vairs netiktu izšķirti.

— Noteikti, — piebilst jaunā sieviete. — Mums viņus nekad nevajadzēja vienu no otra atraut.

Viņš vel arvien lūkojas grīdā.

— Mums daudz kas jāizlabo. — Viņš nokrekšķinās. — Es tāpēc esmu ar mieru, ka tu — ka tu ņem abus bērnus pie sevis uz Minheni.

Viņa piespiež roku pie sirds.

— Varbūt, — viņš turpina, — tu man atļausi, ka meitenes mani četras nedēļas gadā apciemo? — Kad viņa nekā neatbild, viņš piebilst: — Vai varbūt trīs nedēļas? Vai vismaz divas nedēļas? Jo, kaut gan tu man neticēsi, abi bērni man ir ļoti mīli.

— Kāpēc lai es tev neticētu? — viņš dzird sievu sakām.

Viņš parausta plecus.

— Es to pārāk maz esmu pierādījis!

— Tomēr! Pie Lotiņas slimības gultas, — viņa saka. — Un ka tu zini, ka abi bērni kļūtu laimīgi, kā mēs to vēlētos, ja viņi uzaugtu bez tēva?

— Bez tevis tas ne tik neietu!

Ak, Ludvig, vai tu patiešām neesi pamanījis, pēc kā bērni ilgojas un ko viņi tikai nav uzdrīkstējušies izteikt?

Protams, es esmu to ievērojis! — Viņš pieiet pie loga.

— Protams, es zinu, ko viņi grib! — Viņš nepacietīgi rausta loga aizvirtni. — Viņi grib, lai arī tu un es paliekam kopā!

— Tēvu un māti viņi grib, mūsu bērni! Vai tas ir daudz prasīts? — jaunā sieviete pētījoši jautā.

— Nē! Bet ir arī pieticīgas vēlēšanās, kas nav izpildāmas! Viņš stāv pie loga kā zēns, kas

ielikts kaktā un aiz spīts

vairs negrib nākt ārā.

— Kāpēc nav izpildāmas? Pārsteigts viņš apgriežas.

— To tu man jautā? Pēc visa, kas ir bijis?

Viņa to nopietni uzlūko un pamāj ar galvu — tik tikko manāmi. Tad viņa saka:

— Jā, pēc visa, kas ir bijis!

Luīze stāv pie durvīm, vienu aci piespiedusi atslēgas caurumam. Lote stāv turpat blakus un tur abas mazās dūrītes, īkšķus žņaudzīdama, tālu nost no sevis.

— Ā! A! A! — murmina Luīze. — Tētiņš skūpst māmiņu! Lotiņa gluži pretēji savam paradumam strauji pagrūž māsu

sānis un savukārt palūr pa atslēgas caurumu.

— Nu? — jautā Luīze. — Vēl vienmēr?

— Nē, — čukst Lotiņa un starojoša izslējās. — Tagad māmiņa skūpst tētiņu!

Un dvīņu māsiņas gaviļēdamas apskaujas.

Divpadsmīta nodaļa

Gravundera kungs brīnās. Direktora Kiliāna jocīgais stāsts. Luizinas un Lotiņas precību plāni, tMinhenes Ilustrētā» titullapa. Jauna plāksnīte pie kādām vecām durvīm. <rUz labu kaimiņu satikšanu, diriģenta kungs! Zaudētu laimi var atgūt.

Bērnu smiekli un kāda bērnu dziesma. <rUn tikai dvīņus!»

Benno Gravundera kungs, vecs, pieredzējis Vīnes pirmā iecirkņa dzimtsarakstu nodaļas darbinieks, slēdz kādas laulības, kas viņu, par spīti visai pieredzei, tomēr brīžiem it kā izsit no sliedēm. Līgava ir līgavaiņa šķirtā sieva. Abas viena otrai briesmīgi līdzīgās desmitgadīgās meitenes ir līgavas un līgavaiņa bērni. Viens laulību liecinieks, kāds gleznotājs, vārdā Antons Gabele, ir bez kaklasaites. Toties otrajam lieciniekam, kādam padomniekam profesoram doktoram Stroblam, ir suns! Un suns priekšistaba, kur tam īstenībā bija jāpaliek, sataisīja tādu traci, ka vajadzēja viņu vest iekšā un atļaut viņam piedalīties laulībās! Suns par laulību liecinieku!

Nē, tas ir kas nedzirdēts!

Lotiņa un Luīze godbijīgi sēž savos krēslos un ir laimīgas kā pasakā. Un viņas ir ne tikai laimīgas, bet arī lepnas, varen lepnas. Jo pašas ir šīs brīnišķīgās, neaptveramās laimes vaininieces. Kas gan būtu noticis ar nabaga vecākiem, ja nebūtu bijuši bērni, ko?

Redziet, kā! Un nebija jau tas arī tik viegli — visā slepenībā tēlot likteni! Piedzīvojumi, asaras, bailes, izmisums, slimība — nekas viņām netika aiztaupīts, itin nekas! ...

Pēc laulību ceremonijas Gabeles kungs sačukstas ar Palfija kungu. Pēc tam abi mākslinieki slepeni samirkšķinās. Bet, par ko viņi sačukstas un samirkšķinās, to zina tikai viņi paši un neviens cits.

K' i ncia kundze, šķirtene Palfija, jaunlaulātā Palfija, savu veco un jauno kungu un pavēlnieku dzirdēja tikai nomurmi

nām: «Vēl par agru?» Tad, pagriezies pret sievu, viņš vienkārši turpina:

— Man ir laba ideja. Zini ko? Mēs vispirms aizbrauksim uz skolu un pieteiksim Loti.

— Loti? Bet Lote jau nedēļām ilgi... Piedod, tev, protams, taisnība!

Diriģenta kungs maigi uzlūko diriģenta kundzi.

— Es domāju gan.

Kiliāna kungs, meiteņu skolas direktors, ir patiesi izbrīnījies, kad diriģents Palfijs ar sievu piesaka otru meitu, kura uz mata līdzinās pirmajai. Bet kā vecs skolotājs viņš ir pieredzējis daudz ko tādu, kas nav bijis mazāk dīvains, un tā galu galā viņš atkal atgūst mieru.

Pēc tam kad jaunā skolniece pēc visiem likumiem ir ievesta lielā grāmatā, viņš omulīgi atlaižas rakstāmgalda krēslā un saka:

— Kā jauns palīgskolotājs es reiz kaut ko piedzīvoju, tas

man jums un abām meitenītēm jāpastāsta! Ap lieldienām manā klasē ieradās jauns zēns. Kāds nabadzīgs zēns, bet ļoti kārtīgs un, kā es drīz vien ievēroju, ļoti uzcītīgs. Mācības viņam veicās labi. Aritmētikā īsā laikā viņš pat bija par visiem labākais. Tas ir: ne vienmēr! Sākumā es pie sevis prātoju: «Kas zina, kāds gan

tam iemesls!» Bet vēlāk nodomāju: «Tas taču savādi! Dažreiz viņš rēķina kā pa dziedziņu un neielaiž nevienu vienīgu kļūdu, citas reizes viņam iet gausāk un bez tam ar kļūdām!»

Skolas direktora kungs uz brīdi apklust un labsirdīgi pamirkšķina Luīzei un Lotei.

— Beidzot es izgudroju īpašu metodi. Piezīmju grāmatiņā es atzīmēju, kad zēns bija rēķinājis labi un kad slikti. Un te nu atklājās kaut kas pavisam traks. Pirmdienās, trešdienās un piektdienās viņš rēķināja labi, otrdienās, ceturtdienās un sestdienās — slikti.

— Nē, tas nu ir gan kaut kas! — Palfija kungs saka. Un abas mazās meitenes ziņkārīgi grozās savos krēslos.

— Sešas nedēļas es to vēroju. Nekad tas nemainījās. Pirmdienās, trešdienās, piektdienās — labi! Otrdienās, ceturtdienās, sestdienās — slikti! Kādu vakaru es devos pie vecākiem uz māju un pastāstīju viņiem savu mīklaino novērojumu. Viņi skatījās viens uz otru — pa pusei apjukuši, pa pusei uzjautrināti, un tad vīrs teica: «Tas, ko skolotāja kungs novērojis, ir pa daļai taisnība.» Tad viņš ar diviem pirkstiem pasvilpa. Un tūlīt no blakusistabas izskrēja divi zēni. Divi viena auguma un arī citādi pilnīgi vienādi zēni. «Viņi ir dvīņi,» ierunājās sieva. «Zeps ir labais rēķinātājs, Tonijs ir tas otrs!» Kad es biju kaut cik attapies, es jautāju: «Ja, mīlie cilvēki, kāpēc tad jūs abus nesūtāt skolā?» Un tēvs man atbildēja: «Mēs esam trūcīgi, skolotāja kungs. Zēniem par abiem ir tikai viens labs uzvalks.»

Palfiju laulātais pāris smejas. Kiliāna kungs smaida. Luīziņa iesaucas:

— Tā tik ir ideja! Tā mēs arī darīsim!

Kiliāna kungs padraud ar pirkstu.

— Pamēģiniet tikai. — Gestneres jaunkundzei un Brukbauras jaunkundzei jau tāpat būs pietiekami grūti jūs vienu no otras atšķirt.

— It īpaši, — sajūsmināta piebilst Luīze, — kad mēs vienādi sakārtosim matus un samainīsimies vietām.

Direktors sasit virs galvas plaukstas un vispār izliekas, it ka būtu tuvu izmisumam.

Briesmīgi! — viņš saka. — Un kā tas vēl būs kādreiz vēlāk, kad jūs būsiet jaunas dāmas un kāds jūs gribēs precēt?

— Ta kā mēs izskatāmies vienādas, — domīgi ieminas Lotiņa, — mēs iepatiksīsimies vienam un tam pašam vīrietim!

— Un ari mums noteikti patiks viens un tas pats! — iesaucas Luīze. — Tad mēs gluži vienkārši precēsīsim viņu abas! Tā būs vislabāk! Pirmdienās, trešdienās un piektdienās es būšu viņa sieva. Un otrdienās, ceturtdienās un sestdienās būs Lotiņas kārta!

— Un, ja gadījumā viņš jums neliks rēķināt, viņš vispār nemanīs, ka viņam ir divas sievas, — diriģenta kungs smiedamies saka.

Direktors Kiliāna kungs pieceļas.

— Nabadziņš, — viņš līdzjūtīgi piebilst.

Palfija kundze smaida.

— Viens labums tādām sadalījumam tomēr ir! Svētdienās viņš būs brīvs!

Kad jaunizceptais, pareizāk, atkalizceptais laulātais pāris ar dvīņiem iet pāri skolas pagalmam, ir tieši brokastu starpbrīdis. Drūzmējas un grūstās simtiem mazu meiteņu. Luīze un Lote tiek neticīgi apbrīnotas.

Beidzot Trūdai izdodas izspiesties līdz dvīņiem. Smagi elpodama, viņa skatās no vienas uz otru.

— Kas tad tas! — viņa saka. Tad viņa aizvainota griežas pie Luīzes: — Vīspirms tu man aizliedz šo skolā par to runāt, un tagad jūs gluži vienkārši ierodaties!

— Es tev to aizliedzu, — izlabo Lote.

— Tagad tu to mierīgi vari pastāstīt visiem, — Luīze laipni paziņo. — No rītdienas mēs nāksim abas!

Tad Palfija kungs kā ledlauzis spiežas cauri pūlim un izvada savu ģimeni pa skolas vārtiem ārā. Bet Trūda pa to laiku kļūst par vispārējās ziņkāres upuri. Viņa tiek uzstumta pīlādža kokā. Seit no augšas viņa pastāsta ziņkārīgajam meiteņu pūlim visu, ko zina.

Zvans. Starpbrīdis beidzies. Vismaz tā vajadzētu domāt.

Skolotājas ieiet klasēs. Klases ir tukšas. Skolotājas pieiet pie logiem un sašutušas raugās lejup skolas pagalmā. Skolas pagalms ir pārpildīts. Skolotājas ielaužas direktora kabinetā, lai visas kopā sūdzētos.

— Atsēdieties, cienītās dāmas! — viņš saka. — Skolas apkalpotājs man nupat ienesa «Minhenes Ilustrētā» jauno numuru. Titullapa var ļoti interesēt mūsu skolu. Vai es drīkstu lūgt, Brukbauras jaunkundze? — Viņš tai pasniedz žurnālu.

Un nu arī skolotājas, tāpat kā mazās meitenes skolas pagalmā, aizmirst, ka starpbrīdis jau sen beidzies.

Irēne Gerlahas jaunkundze eleganta kā vienmēr stāv operas tuvumā un samulsusi skatās «Minhenes Ilustrētā» titullapā, uz kuras redzamas divas mazas meitenītes ar biželēm. Kad viņa paceļ uz augšu acis, viņa raugās vēl ciešāk. Jo ielu krustojumā pietur taksometrs un taksometrā sēž divas

mazas meitenītes ar kādu kungu, ko viņa ir labi pazinusi, un kādu dāmu, ar kuru viņa nekad negribētu iepazīties.

Lote iekniebj māsai.

— Tā, lūk, tur!

— Au-a! Kas tad?

Lote tik tikko dzirdami čukst:

— Gerlahas jaunkundze!

— Kur?

— Pa labi! Tā ar to lielo cepuri. Un ar laikrakstu rokā! — Luīze pašķielē uz eleganto dāmu.

Vismīļāk viņa tai triumfējoši parādītu mēli.

— Kas jums abām ir?

Sasodīts — nu māmiņa tomēr kaut ko ir pamanījusi!

Te, par laimi, no automobiļa, kas gaida blakus taksometram, izliecas kāda cienījama veca dāma.

Viņa sniedz māmiņai ilustrētu žurnālu un smaidīdama saka:

— Vai drīkstu jums pasniegt piemērotu dāvanu?

Palfija kundze paņem «Ilustrēto», ierauga titulbildi, smaidot pateicas un sniedz žurnālu savam vīram.

Automobiļi snk kustēties. Veca daina atvadoties māj.

Bērni uzrāpjas uz sēdekļa blakus tētiņam un apbrīno titulbildi.

— Ak, šis Eipeldauera kungs! — izsaucas Luīze. — Mūs tā iegāzt!

— Mēs taču domājām, ka esam saplēsušas visus fotouzņēmumus! — saka Lote.

— Viņam taču ir negatīvi! — māmiņa paskaidro. — Tā viņš vēl var nokopēt simtiem bilžu.

— Cik labi, ka viņš jūs piešmauca, — tēvs spriež. — Bez

viņa māmiņa nekad nebūtu uzzinājusi jūsu noslēpumu. Un bez viņa šodien nebūtu kāzu.

Luīze pēkšņi apgriežas un palūkojas atpakaļ uz operu. Bet no Gerlahas jaunkundzes nav vairs ne vēsts.

Lote māmiņai saka:

— Mēs uzrakstīsim Eipeldauera kungam vēstuli un pateiksimies viņam.

Atkalizceptais jaunais pāris ar dvīņiem kāpj augšā pa kāpnēm Rotenturma ielā. Atvērtajās durvīs jau gaida Rēzija savā svētdienas tērpā, smaida pār visu plato zemnieces ģīmi un pasniedz jaunajai sievai lielu puķu pušķi.

— Es jums ļoti pateicos, Rēzij, — jaunā sieva saka. — Un es priecājos, ka jūs gribat pie mums palikt!

Rēzija pamāj ar galvu kā lelle no lelļu teātra, tikpat enerģiski un tikpat stīvi. Tad viņa stomīdamās paskaidro:

— Man jau vajadzēja atpakaļ uz mājām. Pie tēva kunga. Bet man Lotiņas jaunkundzīte tik dikti mīļa!

Diriģenta kungs smejas: — Pret mums trim pārējiem jūs sevišķi pieklājīga neesat, Rēzij!

Rēzija bezpalīdzīgi parausta plecus.

Bet Palfija kundze izlīdzinoši iejaucas.

— Mēs taču nevaram mūžīgi stāvēt kāpņu telpā!

— Laipni lūdzu! — Rēzija atrauj durvis.

— Vienu acumirkli! — diriģenta kungs omulīgi saka. — Man vispirms jāieiet otrajā dzīvoklī!

Visi, izņemot viņu pašu, sastingst. Jau kāzu dienā viņš atkal grib iet uz studiju Kerntnera bulvārī! (Nē, Rēzija gan nemaz nesastingst. Viņa drīzāk klusu pie sevis smejas!)

Palfija kungs pieiet pie Gabeles kunga dzīvokļa durvīm, izvelk no kabatas atslēgu un vienā mierā atslēdz.

Lotiņa pieskrien pie viņa. Pie durvīm ir piestiprināta jauna plāksnīte, un uz jaunās plāksnītes skaidri lasāms: Palfijs.

— Ak, tētiņ! — viņa bezgala laimīga izsaucas.

Te jau arī Luīze stāv viņai blakus, izlasa plāksnīti, saķer māsu aiz apkakles un aiz prieka sāk ar viņu diet. Vecās koka kāpnes līgojas visos stūros.

— Nu pietiek, — diriģenta kungs beidzot iesaucas. — Tagad labi aši ar Rēziju uz virtuvi un palīdziet viņai! — Viņš paskatās pulkstenī. — Pa to laiku es māmiņai izrādīšu savu dzīvokli.

Un pēc pusstundas mēs ēdīsim. Kad būs tik tālu, piezvaniet Viņš saņem/ a 'z rokas jauno sievu.

Pie pretējām durvīm Luīze pakniksē un saka:

— Uz *labu* kaimiņu satikšanu, diriģenta kungs!

Jaunā sieva noņem cepuri un novelk mēteļus.

— Kāds pārsteigums! — viņa klusu ierunājas.

— Patīl<arns pārsteigums? — viņš vaicā. Viņa pamāj.

— Tā *jau* sen bija Lotiņas vēlēšanās, pirms tā kļuva arī manējā, — *vil* ?š vilcinādamies stāsta. — Gabele visos sīkumos izstrādāja kaujas plānu un nokārtoja mēbeļu pārvešanu.

— Tad tāpēc mums vispirms vajadzēja braukt uz skolu?

— Jā. Flīģe *la* transports mazliet ieilga.

Viņi ieiet darbistabā. Uz flīģeļa stāv no rakstāmgalda atvilktnes augšāmcēlusies jaunas sievietes fotogrāfija no kāda pagājuša, neaizmirstama laika. Viņš apliek sievai apkārt roku.

— Trešajā stāvā pa kreisi mēs būsim laimīgi četratā un trešajā stāvā pa labi — es viens pats, bet ar jums aiz sienas.

— Tik daudz laimes! — Viņa tam pieglaužas.

— Katrā *zil* ?ā vairāk, nekā mēs to pelnām, — viņš nopietni saka. — Bet ne vairāk, kā mēs spējam panest.

— Es nekad nebūtu ticējusi, ka kaut kas tāds ir iespējams.

— Kas?

— Ka zaudētu laimi var atgūt — tāpat kā nokavētu mācību stundu.

Viņš rāda uz kādu bildi pie sienas. No rāmja uz vecākiem raugās Gabeles zīmēta, maza, nopietna bērna sejiņa.

— Par katru mūsu jaunās laimes sekundi, — viņš saka, — mums jāpateicas mūsu bērniem.

Luīze, aizsē *ju* si priekšautu, stāv uz krēsla un ar spraudītēm piestiprina Pie sienas «Minhenes Ilustrētā» titullapu.

— Skaisti. — Rēzija godbijīgi saka.

Lotiņa tāpat virtuves priekšautā čakli rosās ap pavardu.

Rēzija izslauka sev no acu kaktiņa asaru, klusu pašņauka- jas un tad *v2icā* » vēl arvien stāvēdama fotogrāfijas priekšā:

— Kura tad no abām jūs katra esat?

Mazās *rneite* nes apjukušas viena otru uzlūko. Tad viņas skatās uz piesprausto fotogrāfiju. Tad no jauna viena uz otru.

— Ak tā ... — Lotiņa nedroši iesāk.

— Es, liekas, sēdēju pa kreisi, kad Eipeldauera kungs knip- sēja, — Luīze domīgi saka.

Lote neticīgi purina galvu.

— Nē, es sēdēju pa kreisi. Vai arī?

— Jā, jūs jau nu pašas nezināt, kura katra esat! — visā balsī kliež Rēzija un sāk smieties.

— Nē, mēs tiešām nezinām, — sajūsmināta iesaucas Luīze. Un nu smejas visas trīs tā, ka viņu smiekli ielaužas blakus

dzīvoklī. Tur jaunā sieva gandrīz vai izbijusies vaicā:

— Vai šādā troksnī tu varēsi strādāt?

Viņš pieiet pie flīģeļa un, paceldams vāku, saka:

— Tikai šādā troksnī! — Un, kad blakus dzīvoklī smiekli sāk norimt, viņš spēlē savai sievai priekšā duetu es-dūrā no bērnu operas, mūzika aizskan līdz kaimiņu dzīvokļa virtuvei. Tur visas trīs rīkojas tik klusu, cik klusu vien iespējams.

Kad dziesma ir izskanējusi, Lotiņa kautri jautā:

— Kā tas galu galā ir, Rēzij? Tagad, kad tētiņš un māmiņa ir atkal ar mums kopā, Luīzei un man taču vēl var būt māsiņas un brālīši?

— Jā — zināms! — Rēzija pārliecināti saka. — Vai tad jūs tādus vēlaties?

— Protams, — Luīze enerģiski atbild.

— Puikas vai meitenes? — interesējas Rēzija.

— Puikas un meitenes! — Lote saka. Bet Luīze no visas sirds iesaucas:

— Un tikai dvīņus!

Punktiņa un Antons

PUNKTIŅA UN ANTONS

IEVADS, cik vien iespējams īss

Ko gan es gribēju teikt? Ak jā, atcerējos. Notikums, par kuru es jums šoreiz pastāstīšu, ir visai dīvains. Pirmkārt, tas ir dīvains tāpēc, ka tas ir dīvains, un, otrkārt, tas patiešām ir patiess notikums. Apmēram pirms pusgada par to bija lasāms laikrakstā. Ā, jūs domājat un nosvilpjat caur zobiem. Tātad Ķestners ir nočiepis!

Bet to viņš nav darījis.

Laikrakstā par šo notikumu bija uzrakstīts ne vairāk kā divdesmit rindu. Rakstiņš bija tik sīks, ka to būs lasījuši visai maz cilvēku. Tā bija informācija, kurā bija pateikts, ka tādā un tādā datumā Berlīnē noticis tas un tas. Es tūdaļ sameklēju šķēres, izgriezu informāciju un rūpīgi ieliku to dīvainībām paredzētajā kārbīnā. Kārbīņu dīvainībām man bija salīmējusi Ruta: uz vāka redzams vilciens ar spilgti sarkaniem riteņiem, turpat blakus stāv divi tumšzaļi koki, un pāri visam lidinās trīs balti mākoņi, apaļi kā sniega bumbas, viss no īsta spodr- papīra, brīnišķīgi. Tie nedaudzie pieaugušie, kas vēl būtu varējuši lasīt par šo notikumu, to noteikti nemaz nebūs ievērojuši. Viņiem šī informācija bija no koka. Kāpēc no koka? Tas saprotams tā.

Ja mazs zēns no krāsns apakšas izvelk pagali un uzsauc paga- lei — nū! — tad pagale pārvēršas par zirgu, īstu dzīvu zirgu. Un, kad lielais brālis, galvu purinādams, aplūko pagali un mazajam zēnam saka: «Tas jau nemaz nav zirgs, bet tu gan esi ēzelis,» tad tas nenieka negroza. Un ar manu informāciju laikraksta bija gluži tāpat. Ļaudis sprieda: <rTas tāds mazs rakstiņš vien ir.» Bet es nomurmināju: «Joki — spoki,» — un radās grāmata.

To visu es jums stāstu aiz pavisam dibināta iemesla. Tam, kas raksta stāstus, bieži jautā: «Paklausieties — vai tas, ko jūs rakstāt, patiešām ir noticis?» Sevišķi bērni to vienmēr mats matā grib zināt. Tādās reizēs tad nu tu, cilvēk, stāvi ar smagu galvu un plūkā sev bārdi. Sis un tas stāstos, protams, ir patiešām noticis, bet vai viss? Nevienš jau neskraida ļaudīm pakal ar piezīmju grāmatiņu rokā, lai sīki pierakstītu, ko viņi teikuši un domājuši! Ne jau par visu, kas kādreiz noticis, var rakstīt stāstu. Tas taču skaidrs, vai ne?

Nu, bet daudzi lasītāji, lieli un mazi, man iebilst: «Augsti godātais kungs, ja tas, ko jūs esat sarakstījis, nav noticis, tad tas mūs nemaz neaizkustina.» Un tāpēc man gribētos atbildēt: vai nu tas patiešām ir noticis vai ne, nav svarīgi. Galvenais, ka stāsts ir patiess! Bet stāsts ir patiess tad, ja viss varēja notikt tieši tā, kā attēlots. Vai jūs sapratāt? Ja sapratāt, tad jūs esat aptvēruši svarīgu mākslas likumu. Bet, ja jūs to neesat sapratuši, tad arī nav liela bēda. Līdz ar to ievads ir galā, urā!

No pieredzes zinu, ka daži bērni labprāt lasa šādas pārdomas kā, piemēram, par pagali un zirgu, īstenību un patiesību. Citi turpretim labāk trīs dienas ēdīs tikai auzu tumi nekā uzdrošināsies iedziļināties tik sarežģītās lietās. Viņi baidās, ka mazajās, glītajās pierītēs varētu rasties grumbas. Ķo tur lai dara?

Es zinu izeju. Savas pārdomas es sakopošu mazās nodaļās un palūgšu to viru, kas grāmatu iespiedis, lai viņš tās atdala no pārējā teksta. Lai viņš tās saliek slīpiem burtiem, tieši tāpat kā šo ievadu. Ja nu jūs redzat kādu gabaliņu iespiestu slīpi, varat to pāršķirt, it kā tā nemaz nebūtu. Vai sapratāt? Ceru, ka jūs saprotoši mājat ar galvu.

Ķo es vēl gribēju teikt? Ak jā, atceros. Gribēju teikt, ka tagad stāsts var sākties.

Pirmā nodaļa

Punktiņa spele teātri

Kad direktors Poges kungs pusdienās atgriezās mājās, viņš apstājās kā pienaglots un samulsis raudzījās dzīvojamā istabā. Tur stāvēja viņa meita Punktiņa ar seju pret sienu, nepārtraukti kniksēja un vaidēja. «Vai meitenei ir vēdergraižes?» Poges kungs domāja. Viņš aizturēja elpu un nekustējās ne no vietas. Punktiņa pastiepa abas rokas pret sudrabaini iztapsēto sienu, kniksēja un drebošā balsī teica:

— Sērkociņi, pērciet sērkociņus, mani kungi!

Punktiņas mazais, brūnais takšelis tupēja meitenei blakus, galvu piešķiebis, brīnījās un sita ar asti takti. Punktiņa bēdīgi teica:

— Žēlojiet mūs, nabaga ļautiņus! Viena kārbiņa tikai desmit feniņus. • Sunītis Pifka sāka kasīt aiz auss. Viņam laikam cena likās par augstu, vai arī viņš nožēloja, ka pašam nav klāt naudas.

Punktiņa izstiepa rokas vēl augstāk, kniksēja un murmināja:

— Māte ir pavisam akla un vēl tik jauna. Trīs kārbiņas par divdesmit pieciem feniņiem. Lai dievs jūs svētī, mīļā dāma! — Šķita, ka siena no viņas būtu nopirkusi trīs kārbiņas sērkociņu.

Poges kungs skaļi iesmējās. Kaut kas tamlīdzīgs viņam vel nekad nebija atgadījies. Viņa meita stāvēja dzīvojamā Istabā, kuras iekārta maksāja trīs tūkstoši marku, un diede- li'ja, lai tapetes no viņas kaut ko nopērk. Punktiņa izbijās, l/./il/.Irdejusi smieklus aiz muguras, apgriezās, ieraudzīja tēvu un ai/muka. Pifka vienaldzīgi cilpoja viņai līdzi.

Jums abiem laikam visi nav mājās? — jautāja tēvs, bet viņš iif.aņenia nekādu atbildi. Tad viņš apgriezās un iegāja savā darba istabā. Tur uz rakstāmgalda bija vēstules un laikraksti. Viņš dziļi iesēdās ādas atzveltnes krēslā, aizdedzināja cigāru un sāka lasīt.

Punktiņas īstais vārds bija Luīze. Bet, tā kā viņa pirmajos dzīvības gados lāgā nebija gribējusi augt, viņu iesauca par Punktiņu. Un tā viņu sauca arī vēl tagad, lai gan meitene jau sen gāja skolā un tik maza nemaz vairs nebija. Viņas tēvs Poges kungs bija spieķu fabrikas direktors. Viņš pelnīja daudz naudas, un viņam bija arī daudz ko darīt. Viņa sieva, Punktiņas māte, turpretī domāja citādi. Viņai likās, ka vīrs pelna par maz un strādā par daudz. Poges kungs tādos gadījumos mēdza sacīt: sievietes no tādām lietām nekā nesaprot. Bet tam sieva gan īsti neticēja.

Viņi dzīvoja lielā dzīvoklī netālu no Reihstāga krasta. Desmit istabu dzīvoklis bija tik liels, ka Punktiņa, kamēr, no pusdienām atgrieždamās, tika līdz bērnu istabai, gandrīz arvien bija izsalkusi. Tik garš bija ceļa gabals.

Tā kā mēs tieši runājam par ēšanu, tad jāsaka: Poges kungs bija izsalcis. Viņš pazvanīja. Ienāca resnā kalpone Berta.

— Vai badā būs jāmirst? — viņš saīdzis jautāja.

— Nē jau, nē! — teica Berta. — Bet cienītā kundze vēl ir pilsētā, un es domāju ...

Poges kungs piecēlās.

— Ja jūs vēl turpināsi domāt, rīt paliksiet bez brīvdienas, — viņš pateica. — Žigli! Ēdīsim! Pasauciet jaunkundzi un bērnu. — Resnā Berta sakustējās un izvēlās pa durvīm.

Ēdamistabā Poges kungs ieradās pirmais. Viņš ieņēma tableti, savieba seju un uzdzēra ūdeni. Viņš rija tabletes, kad tik vien bija izdevība: pirms ēšanas, pēc ēšanas, pirms gulētiešanas un pēc piecelšanās; dažreiz tabletes bija apaļas ripiņas, dažreiz kā bumbiņas, dažreiz četrstūrainas. Varēja pat domāt, ka viņš tās ieauda ar sevišķu prieku. Bet patiesība iemesls bija kuņģa kaite.

Pēc tam ieradās Andahtas jaunkundze. Andahtas jaunkundze bija bērnu audzinātāja. Viņa bija ļoti gara, ļoti vāja un ļoti

savāda. «Viņa laikam bērniņā bāzta pārāk karstā vannā,» Berta arvien mēdza teikt, un vispār viņas viena otru diez kā necieta. Agrāk, kad Poges mājās vēl nebija guvernantes un bija tikai auklīte Kēte, Punktiņa vienmēr sēdēja virtuvē pie Bertas un Kutēs. Tur viņa lobīja pākstis, Berta veda viņu iepirkties un stāstīja meitenei par savu brāli Amerikā. Punktiņa vienmēr bija sveika un vesela un neizskatījās tik bāla kā tagad, kopš maja bija šī savādā Andahta.

Mana meita izskatās Joti bāla, — Poges kungs norūpējies teica. Vai jums tā neliekas?

— Nē, - atbildēja Andahtas jaunkundze. Tad Berta ienesa

zupu un smejas. Andahtas jaunkundze pašķieleja uz kalpones pusi. ^

— Kāpēc jūs tik aušīgi smejaties? — jautāja namatēvs un strēba tik centīgi, it kā par to viņam kāds maksātu. Tad viņš pēkšņi ļāva karotei iekrist zupā, piespieda salveti pie mutes, sāka rīstīties, neganti klepot un rādīja uz durvīm.

Tur stāvēja Punktiņa. Ak tavu brīnumu! — kāda viņa izskatījās.

Viņa bija uzvilkusi tēva sarkanos rītasvārkus, zem tiem pabāzusi spilvenu un izskatījās pēc apaļas, iedauzītas tējkannas. Tievās, kailās kājas, kas bija redzamas, atgādināja bungu vālītes. Uz galvas meitenei šūpojās Bertas svētdienas cepure. Tas bija jocīgs daikts no raibiem salmiem. Punktiņa vienā rokā turēja mīklas veltni un atvērtu lietussargu, bet otrā auklu. Pie auklas bija piesieta panna, un pannā, kas klabēdama vilkāš viņai nopakaļ, sēdēja takšelis un rauca pieri. Pieri viņš rauca nevis tāpēc, ka bija saīdzis, bet tāpēc, ka viņam bija par daudz ādas uz galvas. Un, tā kā nebija kur palikt, radās ilgviļņi.

Punktiņa apgāja vienreiz apkārt galdam, tad nostājās pretī tēvam, vērīgi viņā lūkojās un nopietni jautāja:

— Lūdzu, uzrādiet biļeti?!

— Nē, — tēvs sacīja. — Vai jūs mani nepazīstat? Es taču esmu dzelzceļa ministrs.

— Ak tā, — viņa atteica.

Andahtas jaunkundze piecēlās, paķēra Punktiņu aiz apkakles, atbruņoja un novilka dīvaino apģērbu, līdz meitene atkal izskatījās pēc normāla bērna. Resnā Berta paņēma kostīmu, mīklas veltni un lietussargu un iznesa laukā. Viņa smējās vēl virtuvē. To varēja gluži skaidri, dzirdēt.

— Kā gāja skolā? — jautāja tēvs, bet, tā kā Punktiņa neatbildēja un ar karoti pluncāja zupu, viņš turpināja jautāt:

— Cik ir trīsreiz astoņi?

— Trīsreiz astoņi? Trīsreiz astoņi ir viens simts divdesmit, dalīts ar pieci, — meitene atbildēja.

Direktors Poges kungs ne par ko vairs nebrīnījās. Viņš klusībā pārrēķināja un, tā kā bija pareizi, sāka atkal ēst. Pifka bija uzrāpies uz tukša krēsla, atbalstījis priekšējās pret galdu un, pieri saraucis, vēroja, vai visi ēd zupu. Izskatījās, it kā tas gribētu teikt runu. Berta ienesa vistu ar rīsiem un viegli iesita

Pifkam. Takšelis to pārprata un uzrāpās uz galda. Punktiņu no cēla Pifku zemē un teica:

— Vislabāk es gribētu būt dvlne.

Tēvs skumīgi paraustīja plecus.

— Tas būtu lieliski, — sacīja meitene. — Mēs ietu vienādi ģērbtas, un mums būtu vienāda matu krāsa, vienādi kurpju numuri, vienādas kleitas un pavisam, pavisam vienādas sejas.

— Un tad? — jautāja Andahtas jaunkundze.

Punktiņa nosēcās aiz labsajūtas, iedomājoties tādu laimi.

— Nevienš nezina, kura esmu es un kura ir viņa. Un, ja domātu, ka tā esmu es, tad tā būtu viņa. Un, ja domātu, ka tā ir viņa, tad tā būtu es. Ai, tas būtu lieliski!

— Tas būtu neizturami, — piezīmēja tēvs.

— Un, ja skolotāja sauktu: «Luīze!» — tad pieceltos es un teiktu: «Ne, es esmu tā otra.» Un tad skolotāja sacītu: «Sēdies!» izsauktu otru un kliegtu: «Kāpēc tu nepiecelies, Luīze?» — un tā sacītu: «Es taču esmu Karlīnīte.» Un pēc trim dienām kolotāja dabūtu krampjus un brauktu atvaļinājumā uz sanatoriju ārstēties, bet mums būtu brīvdienas.

— Dvīņi bieži vien ir arī ļoti atšķirīgi, — Andahtas jaunkundze apgalvoja.

— Mēs ar Karlīnīti nekādā ziņā ne, — iebilda Punktiņa.

lādu līdzību jūs vēl nebūtu redzējuši. Pat direktors mūs nevarētu atšķirt. — Direktors bija viņas tēvs.

— Man jau ar tevi pietiek, — direktors sacīja un paņēma otru porciju vistas.

— Kas tev ir pret Karlīnīti? — Punktiņa jautāja.

— Luīze! — tēvs skaļi iesaucās. Kad viņš teica Luīze, tas nozīmēja, ka nu jābeidz blēņoties, citādi nebūs labi. Punktiņa klusēja, ēda vistu ar rīsiem un paslēpšus rādīja Pifkam visādas grimases, kamēr tas izbailēs noskurinājās un aizskrēja uz virtuvi.

Heidzot, kad viņi jau ēda saldo ēdienu — todien bija plūmes - , ieradās arī Poges kundze. Viņa gan bija ļoti skaista, bet ■ tarp mums runājot — arī diezgan neciešama. Berta kādreiz bija teikusi kādai citai kalponei: «Manu cienīgo vajadzētu ar slapju lupatu nosist. Viņai ir jauks, nīprs bērns un labs vīrs, bet vai tu domā, ka viņa par tiem rūpējas? Nekas tamlīdzīgs. Cauru dienu braukā apkārt pa pilsētu, iepērkas, apmaina pirkto, iet uz pēcpusdienas tējām un modes skatēm, un vakaros arī vēl nabaga vīram jāskrien līdzī. Visu cauru nedēļu — gan uz teātri, gan uz kino, gan uz ballēm — vienā skriešanā. Mājās viņa vispār vairs nerādās. Nu, bet tur ir arī savs labums.»

Tātad Poges kundze bija ieradusies, apsēdās un izskatījās aizvainota. Īstenībā viņai vajadzētu lūgt piedošanu, ka ieradusies tik vēlu. Taču viņa vēl apvainojās, ka pārējie nebija gaidījuši ar pusdienām. Poges kungs atkal ieņēma tabletes, šoreiz četrstūrainas, savieba seju un uzdzēra pēc tam

ūdeni.

- Neaizmirsti, ka mēs šovakar esam ielūgti pie ģenerālkonsula Oleriha, — sieva atgādināja.
- Neaizmirsīšu, — sacīja Poges kungs.
- Vista ir pavisam atdzisusi, — viņa teica.
- Tā ir gan, — sacīja resnā Berta.
- Vai Punktiņai skolā kaut kas uzdots? — Poges kundze jautāja.
- Nē, — atbildēja Andahtas jaunkundze.
- Bērnš, tev jau viens zobs kustas! — kundze iesaucās.
- Tā ir gan, — teica Punktiņa.

Poges kungs piecēlās no galda.

- Es nemaz vairs neatceros, kāda mūsu māja izskatās vakaros.
- Turklāt mēs vakar vakarā pat līdz āra durvīm netikām, — atbildēja viņa sieva.
- Toties Brikmaņi bija šeit, — viņš sacīja, — un Srami un Dītrihi, visa māja bija pilna cilvēku.

— Vai mēs vakar bijām mājās vai nebijām mājās? — sieva enerģiski jautāja un vērīgi raudzījās vīrā. Direktors Poge drošības labad neko neatbildēja un iegāja darba istabā. Punktiņa sekoja tēvam un apsēdās pie viņa lielajā ādas atzveltnes krēslā.

- Zobs kustas? — viņš jautāja. — Vai sāp?
- Ak, ko nu, — meitene atbildēja. — To es pie gadījuma izraušu. Varbūt vēl šodien.

Tad mājas priekšā ietaurējās mašīna. Punktiņa pavadīja tēvu līdz nama durvīm. Hollaka kungs, šoferis, meitenīti sveicināja, un arī viņa sveicināja. Punktiņa darīja to tāpat kā viņš — pielika roku pie cepures, kaut gan viņai cepure nemaz nebija galvā. Tēvs iekāpa, auto aizbrauca, tēvs vēl pamāja ar roku, arī Punktiņa pamāja.

Kad viņa gribēja ieiet atpakaļ istabā, durvīs stāvēja Gotfrīds Kleperbeins, tas bija šveicars dēls un īsts resgalis.

— Paklau, — viņš teica, — ja tu man dosi desmit markas, es neko neizpauđīšu. Citādi es pateikšu tavam tēvam.

— Ko tad? — Punktiņa nevainīgi jautāja.

Gotfrīds Kleperbeins draudoši nostājās ceļā.

— To tu zini tīri labi, neizliecies par muļķi, manu sirsnīņ!

Punktiņa gribēja tikt mājā, bet zēns viņu nelaida iekšā.

Tad viņa nostājās tam blakus, salika rokas uz muguras un izbrīnījusies raudzījās debesīs, it kā tuvotos cepelīns vai maijvabolīte uz slidām, vai kas tamlīdzīgs. Zēns, protams, arī paskatījās uz augšu, un tad meitenīte ka zibens pašāvās tam garām, bet Gotfrīds Kleperbeins palika, kā mēdz teikt, ar garu degunu.

Pirmās pārdomās vĒsta PAR PIENĀKUMU

Pirmajā nodaļā jau parādījušies diezgan daudzi cilvēki, vai ne? Palūkosim, vai mēs viņus visus atceramies. Tātad tur ir direktors Poges kungs, viņa godātā laulātā draudzene, Punktiņa, kalsnā Andahtas jaunkundze, resnā Berta, Gotfrīds Kleperbeins un Pifka, mazais takšelis. Būtībā Pifku mums nevajadzētu pieminēt, jo takši nav īsti cilvēki, žēl.

Un tagad es gribu vaicāt sekojošo: kura no šīm personām jums patika un kura ne? Ja man atļauts izteikt savas domas, tad Punktiņa un arī resnā Berta man patīk diezgan labi. Par Poges kungu man vēl nav skaidra priekšstata. Toties Punktiņas māli es nevaru ieredzēt ne acu galā. Kaut kas šajā sievietē man nepatīk. Viņa nerūpējas par savu vīru, kāpēc tad viņa to apprecēja? Viņa nerūpējas par savu bērnu, kāpēc viņa to laida pasaulē?

Si sieviete izturas nevērīgi pret saviem pienākumiem, vai man nav taisnība? Nevienam nebūtu ko iebilst, ka viņa labprāt iet uz teātri vai kino vai, manis dēļ, visu nedēļu kaut kur skraida apkārt. Tomēr vispirms viņa ir Punktiņas māte un Poges kunga sieva. Bet, ja viņa to aizmirst, arī mēs viņu varam aizmirst.

Vai ne?

Otra nodaļa

Antons prot pat vārīt ēdienu

Pēc pusdienām direktora Poges kundzei uznāca migrēna. Migrēna ir galvas sāpes — ari tad, kad tādu nemaz nav. Resnajai Bertai guļamistabā vajadzēja nolaist aizkarus, lai būtu tik tumšs kā īstā naktī. Poges kundze ielikās gulta un sacīja Andahtas jaunkundzei:

— Ejiet ar bērnu pastaigāties un paņemiet līdzi suni. Man vajadzīgs miers. Un lai nekas ļauns nenotiek!

Andahtas jaunkundze devās uz bērnu istabu pēc Punktiņas un suņa. Viņa ieradās tieši teātra izrādes vidū. Bērna gultiņā gulēja Pifka, bija redzams tikai viņa purniņš. Viņš pašlaik tēloja vilku, kas aprijis Sarkangalvītes vecmāmiņu. Pasaku Pifka gan nezināja, bet savu lomu viņš nemaz netēloja slikti. Punktiņa stāvēja pie gultas, galvā uzlikusi savu sarkano cepurīti, un rokā turēja Bertas tirgus grozu.

— Bet, vecmāmiņ, — viņa izbrīnījusies jautāja, — kāpēc tev ir tik milzīgi liela mute?

Pēc tam viņa pārvērstā briesmīgi zemā balsī rūca:

— Lai tevi labāk varētu aprīt. — Punktiņa nolika grozu zemē, piegāja pavisam tuvu pie gultas un kā sufliere čukstēja mazajam Pifkam:

— Tā, nu tev mani jāaprij.

Pifka, kā jau teicu, pasaku par Sarkangalvīti vēl nezināja, viņš pagriezās uz sāniem un pat nedomāja darīt kaut ko tamlīdzīgu.

Rij mani! — pavēlēja Punktiņa. — Vai tu rīsi mani? — Tad viņa piesita ar kāju pie zemes un iesaucās: — Ka tevi nelabais! Vai tu esi kurls? Tev mani jāaprij!

Pifkam pietika, viņš izkārpījās no segas un, atsēdies uz spilvena, sāka riet, cik skaļi vien varēja.

— Sim lopiņam nav ne mazākā talanta, — piebilda Punktiņa, — bezgala nožēlojams aktieris!

Andahtas jaunkundze aplika Pifkam — vilkam, kas neko nenojauta, — ap kaklu siksnu ar saiti, iestūkāja meitenīti zilā mētelī ar zelta pogām un teica:

— Atnes savu linu cepuri. Mēs ejam pastaigāties.

Īstenībā Punktiņa vēlējās paturēt galvā savu cepurīti, bet

Andahtas jaunkundze piebilda:

— Tad tu netiksi pie Antona. — Tas līdzēja.

Viņas aizgāja. Pifka notupās uz bruģa, un Andahtas jaunkundzei viņš bija jāvelk.

— Atkal jau šļūc, — teica audzinātāja, paņēma Pifku un pārlika pār roku; un viņš karājās kā saplēsta rokas soma, nelaipni ar acīm mirkšķinādams. — Kādā ielā dzīvo Antons? Vai tu esi ievērojusi?

— Artilērijas ielā, ceturtā stāvā, pa labi, — atbildēja Punktiņa.

— Un kāds ir mājas numurs?

— Simt astoņdesmit, dalīts ar pieci, — atteica Punktiņa.

— Kādēļ tu neiegaumē uzreiz skaitli trīsdesmit seši? — jautāja Andahtas jaunkundze.

— Tā ir vieglāk paturēt prātā, — meitenīte apgalvoja. — Starp citu, man šķiet, ka Berta kaut ko nojauš, viņa teica, ka viens taisni vai rīšus aprijot viņas sērkociņus. Pastāvīgi viņa tos pērkot, un vienmēr tie nozūdot. Cerams, ka tas viss nenāks gaismā. Kleperbeins man jau atkal draudēja. Viņš prasa desmit markas, pretējā gadījumā visu izstāstīšot. Ja nu viņš tiešām izstāsta direktoram, tad tik būs tracis!

Andahtas jaunkundze neko neatbildēja. Pirmkārt, viņa jau no dabas bija nerunīga, un, otrkārt, šī saruna viņai nebija visai patīkama. Abas gāja gar Sprē upes krastu, tad pārgāja pāri mazam dzelzs tiltiņam, tālāk devās pa Kuģu Būvētāju dambi, iegriezās Fridriha ielā pa kreisi, tad gar stūri pa labi un beidzot nokļuva Artilērijas ielā.

— Ļoti veca, neglīta māja, — piezīmēja audzinātāja. — Piesargies, ka tik tur grīdā nav kāda atvērta iuka.

Punktiņa smējās, paņēma Pifku rokās un jautāja:

*— Kur mēs vēlāk satiksimies?

— Atnāc tieši sešos uz Vasaras kafejnīcu!

— Vai jūs tur atkal dejosiet ar savu līgavaini? Pasveiciniet viņu no manis. Un līksmu dejošanu!
— Tad viņas izšķīrās. Andahtas jaunkundze aizgāja dejot, un Punktiņa iesoļoja svešajā mājā. Pifka kauca, kā likās, viņam māja nepatika.

Antons dzīvoja ceturtajā stāvā.

— Tas ir jauki, ka tu mani apciemo, — viņš sacīja. Viņi sasveicinājās un labu brīdi stāvēja durvīs. Zēns bija aizlicis lielu, zilu priekšautu.

— Tas ir Pifka, — iepazīstināja Punktiņa.

— Ļoti priecājos, — atbildēja Antons un glaudīja mazo takšeli. Un atkal viņi stāvēja viens otram līdzās un klusēja.

— Iesim nu tagad uz viesu istabu, — Punktiņa beidzot teica. Viņi sāka smieties, un Antons gāja pa priekšu. Viņš ieveda Punktiņu virtuvē un teica:

— Es pašlaik vāru.

— Tu vāri? — viņa jautāja un aizmirsa pat aizvērt muti.

— Nu jā, — viņš atbildēja. — Ko lai dara? Mana māte jau ilgi slima, tādēļ, kad pārnāku no skolas, man jāvēra pusdienas. Nevaram taču mirt badā?

— Lūdzu, nejūties traucēts, — Punktiņa teica, nolika Pifku zemē, novilka mēteli un noņēma cepuri. — Turpini vien mierīgi vārīt. Es skatīšos, kā to dara. Kas tad šodien būs?

— Sausi kartupeļi ar sāli, — viņš atbildēja, paņēma trauku lupatu un piegāja pie pavarda. Tur stāvēja katliņš, Antons pacēla vāku, iedūra dakšu kartupeļos, apmierināts pamāja ar galvu un sacīja:
— Viņai ir jau daudz labāk.

— Kam? — jautāja Punktiņa.

— Manai mātei. Viņa man sacīja, ka rīt uz pāris stundām piecelšoties. Un nākošajā nedēļā varbūt pat varēsot sākt strādāt. Mana māte ir apkopēja.

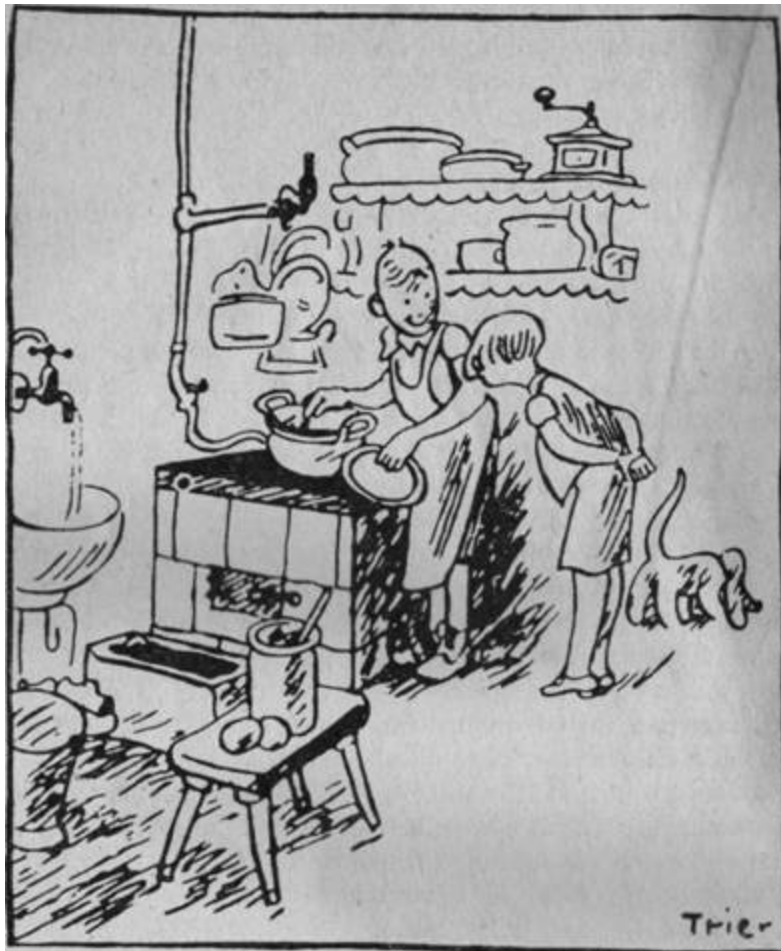
— A, — novilka Punktiņa. — Mana māte nedara nekā. Pašlaik viņai ir migrēna.

Antons paņēma divas olas, sasita tās pret podu, izlēja saini ii, čaumalas iemeta ogļu kastē, ielēja podā mazliet ūdens, pipfma turziņu, uzbēra no tās uz olām un ūdens kaut ko baltu nu lini ar mazu karotīti sāka maisīt.

Ak šausmas! — viņš iesaucās. — Kunkuļi.

Pifka piegāja pie ogļu kastes un aplūkoja olu čaumalas.

Kāpēc tu piebēri cukuru? — vaicāja meitenīte.

— Tie taču bija milti, — atbildēja Antons. — Es gatavoju olu kulteni, un, ja pievieno miltus un ūdeni, tad porcija iznāk lielāka.

Punktiņa pamāja.

— Un cik jāber sāls pie kartupeļiem? — viņa vaicāja. — Vesela mārciņa vai tikai puse?

Antons skaļi iesmējās.

— Daudz, daudz mazāk! — viņš atteica. — Tad nu gan tas labi garšotu. Saprotams, tikai pāris naža galu.

— Protams, — piebilda Punktiņa, viņu vērodama. Viņš paņēma katliņu, ielika tajā margarīnu, uzlika katliņu uz otrā gāzes degļa, tad ielēja tanī sakultās olas, ka nosprakšķēja vien.

— Neaizmirsti sāli, Anton! — viņš pats sev atgādināja, paņēma mazliet sāls un apkaisīja dzelteno viru, kas bija katliņā. Kad vira sāka cepties, Antons to apmaisīja ar karoti. Patīkami čurkstēja.

— Tad laikam tāpēc šo ēdienu sauc par olu kulteni, — noteica Punktiņa.

— Pamaisi nu tu mazliet, — zēns lūdza un iespieda viņai rokā karoti. Punktiņa stājās Antona vietā. Antons paņēma katrā rokā pa vilnas lupatai, nocēla aiz osām kartupeļu katlu un nolēja verdošo ūdeni izlietnē. Kartupeļus viņš sadalīja uz diviem šķīvjiem.

— Kad vāra kartupeļus, tie ļoti jāuzmana, citādi izjūk, — viņš skaidroja. Punktiņa viņā nemaz neklausījās. Viņa tā maisīja, ka sāka sāpēt roka. Pifka pa to laiku ar olu čaumalām spēlēja futbolu.

Antons nogrieza gāzi, sadalīja olu kulteni līdzīgi uz abiem šķīvjiem, nomazgāja rokas un noņēma lielo priekšautu.

— Vakar vakarā mēs nevarējām atnākt, — ieminējās Punktiņa. — Maniem vecākiem bija viesi, un viņi palika mājās.

— Es jau tā domāju, — zēns teica. — Acumirkli, es tūlīt būšu atpakaļ.

Viņš paņēma abus šķīvjus un izgāja no virtuves. Punktiņa palika viena. Viņa mēģināja uzlikt

Pifkam uz galvas olu čaumalu.

— Ja tu to iemācīsies, — viņa čukstēja, — varēsi uzstāties cirkā. — Tomēr takšelim, kā likās, bija iebildumi pret cirku. Olas čaumalu viņš ik reizes nopurināja zemē.

- Ka ne, ne, muļķa lopiņ, — Punktiņa noteica un paskatījās apkārt. — Vai ... vai, cik maza virtuvīte!

Ka Antons ir trūcīgs zēns, to jau Punktiņa bija domājusi. Bet, ka viņam ir tik maza virtuve, tas nu gan bija pārsteigums. Pa logu varēja redzēt pelēku pagalmu. — Bet kāda ir mūsu virtuve? — viņa jautāja takšelim. Pifka luncināja asti. Tad ienāca atkal Antons un jautāja:

— Vai jūs neienāktu guļamistabā, kamēr mēs ēdam? — Punktiņa pamāja ar galvu un paņēma Pifku aiz čupra.

— Viņa vēl izskatās diezgan nevesela, — sacīja zēns. — Esi tik laipna un izliecies, ka tu nekā nemanītu.

Tas bija labi, ka viņš meiteni jau iepriekš saudzīgi bija sagatavojis. Antona māte sēdēja gultā un izskatījās ļoti bāla un vārga. Viņa laipni pamāja Punktiņai un sacīja:

— Tas ir jauki, ka tu atnāci.

Punktiņa pakniksēja un teica:

— Labu apetīti, Antona kundze. Jūs izskatāties lieliski. Kā jums ar veselību?

Zēns smiedamies aizbāza mātei vēl vienu spilvenu aiz muguras un teica:

— Manu māti taču nesauc par Antonu. Tikai mani sauc par Antonu.

— Ak, šie vīrieši, šie vīrieši, — Punktiņa sacīja pavisam izmisusi un bolīja acis. — Tīrais posts ar tiem vīriešiem, vai ne, cienītā kundze?

— Es neesmu nekāda cienītā kundze, — smaidīdama paskaidroja Antona māte, — es esmu Gasta kundze.

— Gasta, — atkārtoja Punktiņa. — Pareizi, tā jau arī ir rakstīts uz durvīm. Bez tam tas ir jauks uzvārds. — Viņa bija apņēmusies visu, ko šeit redzēja, uzskatīt par skaistu, lai neaizvainotu Antonu un viņa māti.

— Kā tev, māmiņ, garšo? — Antons jautāja.

— Lieliski, manu zēn, — atbildēja slimā sieviete un cītīgi ēda. — Nu, rīt es vārīšu atkal pati. Tu jau nemaz vairs nedabū rotaļāties. Skolas darbi arī aizkavējas. Vakar viņš pat pagatavoja bifšteku vācu gaumē, — viņa stāstīja meitenei. Antons dziļi pārliecās pār šķīvi, lai neizrādītu, cik ļoti viņu iepriecinājusi uzslava.

— Es no vārīšanas neko nesaprotu, — Punktiņa atzinās. — To pie mums kārtu resnā Berta, viņa sver simt astoņdesmit mārciņas. Toties es protu spēlēt tenisu.

— Viņas tēvam ir limuzīns un šoferis, — papildināja Antons.

— Ja tu vēlies, mēs tevi kādreiz paņemsim līdzi. Direktors ir lāga vīrs, — sacīja Punktiņa. — Direktors ir mans tēvs, — viņa paskaidrodama piebilda.

— Tas ir liels mersedess, īsts limuzīns, — Antons papildināja, — un viņiem ir desmit istabas.

— Jūs, Gasta kundze, arī dzīvojat jauki, — teica meitene un uzlika Pifku uz gultas malas.

— Kur jūs vispār iepazināties? — apvaicājās Gasta kundze.

Antons uzmina Punktiņai uz kājas un sacīja:

— Ak, vai zini, mēs nejauši uz ielas sākām runāties un tūlīt viens otram iepatīkāmies.

Punktiņa piekrītoši pamāja, aplūkoja no sāniem takšeli un teica:

— Cienījamie, man šķiet, ka Pifkam jāiet ārā.

Gasta kundze sacīja:

— Jūs vispār varētu iet mazliet pastaigāties. Es vēl gribu kādu stundiņu nosnausties. — Antons

iznesa šķīvjus virtuvē un paņēma savu cepuri. Kad viņš atkal ienāca istabā, māte ieminējās:

— Anton, tev jāapgriež mati.

— To nu gan ne! — viņš iesaucās. — Tad aiz apkakles sabirst daudz sīku matu un nejauki kutina!

— Pasniedz man naudas maku! Pie friziera tev tomēr jāiet, — viņa pavēlēja.

— Ja nu tas tev ir tik svarīgi, — viņš teica, — iešu arī. Bet nauda man ir pašam. — Kad māte uz viņu tā savādi paskatījās, viņš vēl piebilda: — Es stacijā palīdzēju aiznest dažus koferus. — Viņš noskūpstīja māti uz vaiga un piekodināja viņai labi cieši gulēt, necelties, silti apsegties un tā tālāk.

— Kā pavēlat, daktera kungs, — sacīja māte un sniedza Punktiņai roku.

— Lai jums labi sokas, — atvadoties novēlēja Punktiņa. — Bet nu aiziet, Pifka ilgāk vairs nevar gaidīt. — Takšelis sēdēja pie durvīm un, acis nenovērsis, raudzījās uz rokturi, it kā gribētu to hipnotizēt. Visiem trim bija jāsmejas, un tad bērni priecīgi aizskrēja projām.

Otras pārdomās vēsta PAR LEPNUMU

Es nezinu, ko jūs par to domājat. Vai jums šķiet pareizi, ka zēns vāra? Ka viņš sev aizsien mātes priekšautu, mizo kartupeļus, liek tos katlā, piemet sāli un ko gan visu vēl ne?

Pauls, ar kuru es par šo lietu runāju, sacīja: «Es nevārītu. Tas man nenāk ne prātā.»

«Hm,» es teicu, «ja nu tava māte slimā gulētu gultā un ārsts noteiktu, ka viņai jāēd labi un noteiktā laikā, citādi viņa vēl varētu nomirt. ...»

«Nu labi,» Pauls steidzīgi atbildēja, «tad es, protams, arī vārītu — tieši tāpat kā jūsu Antons. Manis dēļ, tomēr man būtu kauns. Vārīšana nav zēnu darbs.»

«Ja tu rotaļātos ar leļļu virtuvi, tad tev būtu iemesls kaunēties,» es atteicu. «Bet, ja tu rūpēsies, lai tava slimā māte dabū paēst, tad tu vari pat lepoties. Pat vairāk nekā ar to, ka vari lēkt četrus metrus tālu.»

«Četrus metrus divdesmit,» Pauls pieminēja.

«Redzi nu,» es iesaucos, «ar to tu lepojies!»

«Es pārdomāju,» pēc brītiņa sacīja Pauls, «es laikam tomēr nekaunētos, ja kāds mani pieķertu vārām. Bet patīkamāk būtu, ja nevienam tāda izdevība nerastos. Man šķiet, es aizbultētu virtuves durvis. Bez tam mana māte nemaz nav slimā. Un, ja viņa saslimtu, mēs pieņemtu kopēju. Tad jau tā varētu vārīt!»

Vai redzat, kāds cietpauris?

Treša nodaļa

Sunim dzen bārdu

Pifka apstājās tūlīt pie pirmā laternas staba. Kad bērni gribēja iet tālāk, viņš neskrēja līdzi. Bija jāvelk.

— Viņš jau atkal šļūc, — Punktiņa sūkstījās.

— Padod man! — Antons sacīja. — Tūlīt tiks galā. — Viņš satvēra saiti un no kabatas izvilka mutautiņu tā, ka varēja redzēt baltu stūrīti. Tad viņš uzsauca: — Pifka! — Tak- šelis pacēla galvu, ziņkārīgi apskatīja mutautiņa stūrīti un domāja: «Tas ir kas ēdams.» Un, kad Antons gāja tālāk, suns ošņādams steidzīgi tuntuļoja līdzi un nemitīgi raudzījās uz mutautiņu.

— Lieliski! — Punktiņa noteica. — Spīdoša ideja. Tas man jāiegaumē.

— Kā tev patīk mūsu māja? — Antons jautāja. — Diezgan šausmīga, vai ne?

— Izskatās mazliet noplucināta, — viņa atbildēja.

— Kāda? — viņš prasīja.

— Noplucināta, — viņa atkārtoja. — Vai tev tas vārds patīk? To es pati izdomāju. Es dažkārt izdomāju jaunus vārdus. Siltummetrs arī ir mans izgudrojums.

— Siltummetrs termometra vietā! — viņš iesaucās. — Ko gan tu visu neizgudro.

— Jā, — viņa sacīja. — Spēlēsim smieklus? — Punktiņa nemaz nepagaidīja, vai Antons to vēlas vai nevēlas, bet satvēra viņu aiz rokas un murmināja: — Ak vai, ak vai, man nemaz nav jautrs prāts. Es esmu ļoti, ļoti noskumusi. — Antons izbrīnījies uz viņu paskatījās. Viņa iepleta acis un sarauca pieri. — Ak vai, ak vai, man nemaz nav jautrs prāts. Es esmu ļoti, ļoti noskumusi, viņa atkārtoja. Tad iedunkoja Antonu un čukstēja: — Tu arī!

Antons viņai par prieku darīja tāpat.

— Ak vai, ak vai! — viņš rūca. — Man nemaz nav jautrs prāts. Es esmu ļoti, ļoti noskumis.

— Un es vēl vairāk, — viņa satriekta murmināja, — ak vai, ak vai, man nemaz nav jautrs prāts, es esmu ļoti noskumusi. — Tad abi saskatījās, un tāpēc, ka abiem bija raudulīgas sejas, viņi sāka pilnā kaklā smieties.

— Ak vai, ak vai, man nemaz nav jautrs prāts, — Antons atkal atsāka, un nu viņiem bija jāsmējas vēl vairāk. Beidzot viņi vispār vairs nevarēja viens uz otru paskatīties. Viņi smējās, hihināja un nevarēja rimties, līdz aizrāvās elpa. Ļaudis jau sāka apstāties. Pifka notupās. «Nu viņi ir galīgi jukuši,» prātoja takšelis. Punktiņa viņu pacēla. Un bērni gāja tālāk. Tikai viņi skatījās katrs uz citu pusi. Punktiņa pāris reižu vēl iespurdzās un tad arī aprima.

— Pie joda! — teica Antons. — Noguru. Es patiešām pār- smējos. — Zēns izslaucīja no acīm smieklus asaras. Viņi jau bija nokļuvuši pie friziera. Frizētava bija pavisam maza, vajadzēja uzrausties pa dažiem pakāpieniem.

— Labdien, Hābekusa kungs, — sacīja Antons. — Man jāapgriež mati.

— Skaidrs. Apsēdies, dēls, — teica Hābekusa kungs. — Kā klājas mātei?

— Paldies par apvaicāšanos. Ir jau labāk. Tikai ar maksāšanu nav labāk.

— Atkal tāpat kā pagājušo reizi, — Hābekusa kungs sacīja. — Divdesmit feniņi iemaksa, atlikums uz nomaksu, pakausi īsi, priekšpusē mazliet garāki, es jau zinu. Un mazajai jaunkundzei?

— Esmu tikai skatītājos, — atbildēja Punktiņa. — Lai jūs tas netraucē. — Hābekusa kungs apsēja Antonam ap kaklu lielu, baltu drānu un sāka rīkoties ar grieznēm.

— Vai jau kut? — Punktiņa nepacietīgi jautāja. Viņa nevarēja vien sagaidīt beigas. Bet, tā kā

Antons neko neatbildēja un sēdēja kluss kā pelīte, viņa ātri izdomāja ko citu. Viņa nosēdināja Pifku uz otra krēsla, apsēja tam savu mutautiņu ap kaklu un nozieda purniņu ar ziepju putām. Pifkam sākumā likās, ka tas ir putukrējums, bet, tā kā baltā ziede bija negaršīga, viņš ievilka mēli un purināja galvu.

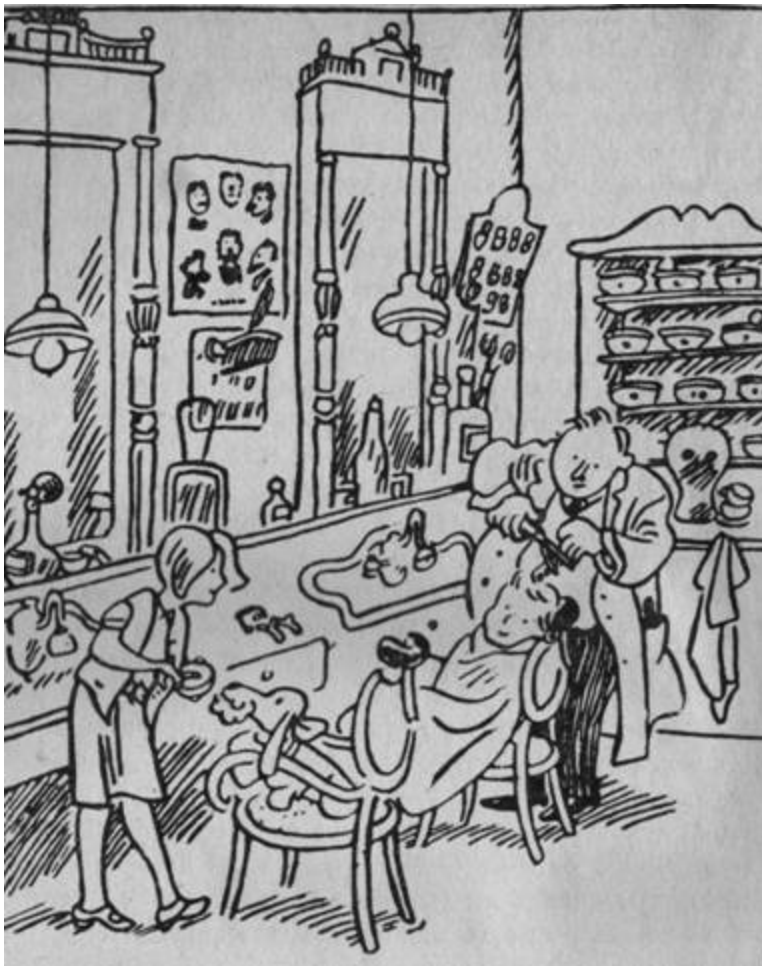
Punktiņa rīkojās tā, it kā Pifku skūdama. Ar rādāmo pirkstu viņa pamazām nokasīja putas no purniņa, lēkāja tam apkārt un tērzēja tāpat, kā bija to noskatījusies no frizieriem.

— Jā, jā, mans kungs, — viņa sacīja takšelim. — Ir gan laiki! Vai mans rādītāja pirksts ir pietiekami ass? Tie tikai ir laiki. Jau līdz... jūs jau zināt, ko es domāju. Iedomājieties, lūdzu, otru pusi, iedomājieties, vakar, pārnākot mājās, ieraugu — manai sievai piedzimuši trīnīši, trīs celuloīda lelles, visas meitenes. Un uz galvas viņām aug sarkana zāle. Vai tur nav jāsajūk prātā? Un, kolīdz es šorīt atveru frizētavu, tiesu izpildītājs jau priekšā un skaidro, ka viņš atnācis pēc spoguļiem. Kāpēc? — es tam vīram jautāju. Vai jūs gribat mani izputināt? Ļoti žēl, viņš saka, mani sūta pats finanšu ministrs. Jūs neēdat rabarberus. Griezti pret spalvu, Pifkas kungs? Starp citu, kā jūs esat kļuvis tik skaisti brūns? Ak tā, jūs lietojat kalnu sauli? Pusstundu vēlāk ieradās pats ministrs. Mēs vienojāmies, ka skūšu viņam bārdu veselu nedēļu par velti, desmit reižu dienā. Jā, viņam ir ļoti audzelīga bārda. Vai vēlaties Ņelnes ūdeni? Tuvākā laikā es aizceļošu. Cepelīns braucienam uz ziemeļpolu meklē frizieri, kas sirgst ar jūras slimību, viņam būs jāgriež ledus lāčiem mati. Ja jums tīk, es atvedīšu ledus lāča ādu. Vai vēlaties pūderi?

Punktiņa nopūderēja takšelim purniņu baltu, un Pifka pārbijies blenza spogulī. Frizieris, Hābekusa kungs, aizmirsis Antonam griezt matus, un Antons locījās no smiekliem. Punktiņa bija pati nopietnība un sāka pārmaiņas dēļ skalā balsī lasīt veikalā izliktos plakātus. Palaikam viņa tekstus pat sajauca. — Lietojiet Dralles jauno frizūru, manā frizētavā jūs varat uzzināt attiecīgās cenas visiem oriģinālrāžojumiem, ja esat apmierināti, pastāstiet to citiem, šeit izdur ausīs caurumus, ja esat neapmierināti, pasakiet to man, plikpauri vairs nav modē, atvērts svētdienās no pulksten astoņiem līdz desmitiem, kungus lūdz griezt matus darbdienās, varžācis pirms lietošanas dezinficē, bārdas naži ir nevajadzīga mocība, sargieties no zobu akmens. — To visu viņa lasīja tik vienmuļā, dziedošā balsī, it kā skaitītu kādu dzejoli. Pifka no visa nogura, sāka žāvāties, saritinājās krēslā un apgūlās.

— Vai viņa nav lieliska? — Antons jautāja Hābekusa kungam.

— Paldies par kūkām, — frizieris atbildēja. — Divas dienas kopā ar šādu skuķi, un man sāks rādīties baltās pelītes. —

Tad viņš saņēmas un sāka klabināt grieznes. Frizieris gribēja ātrāk tikt galā, lai dabūtu meiteni laukā no frizētavas. Viņam bija vāji nervi.

Tad ienāca kāds klients, tukls virs baltā priekšautā kā miesnieks.

— Tūlīt, Bulriha kungs, — sacīja frizieris. Antons vērīgi raudzījās spogulī, lai neko nepalaistu garām. Un, tikko miesnieks apsēdās, tūlīt arī aizsnaudās. Punktiņa nostājās viņam pretī.

— Mīlais Bulriha kungs, — viņa teica tuklajam vīram,

- vai jūs protat dziedāt? — Miesnieks pamodās, samulsis grozīja savus resnos, sarkanos, desiņām līdzīgos pirkstus šurp un lurp un purināja galvu.

— Ai, cik žēl, — novilkta Punktiņa. — Citādi mēs abi varētu kaut ko skaistu četrbalsīgi uzdziedāt. Vai jūs protat vismaz kādu dzejoli? «Tu zaļais mežs» vai «Cieši zemē iemūrēta»?

Bulriha kungs atkal papurināja galvu un pašķielēja uz laikrakstu, kas karājās uz āķa. Viņš tomēr neiedrošinājās to paņemt.

— Un tagad pēdējais jautājums, — turpināja Punktiņa.

— Vai jūs protat stāvēt uz rokām?

— Nē, — enerģiski atteica Bulriha kungs.

— Nē? — atkārtoja Punktiņa apbēdināta. — Neņemiet ļaunā, bet tādu garlaicību es savu mūžu vēl neesmu piedzīvojusi! — Tad viņa tam uzgrieza muguru un nostājās blakus Antonam, kas paslepus smējās. — Tādi ir tie pieaugušie, — viņa sacīja savam draugam. — Mums jāprot viss: rēķināt un dziedāt, laikā gulēt iet un kūleņus mest, bet viņiem pašiem no tā nav ne mazākās jēgas. Starp citu, man viens zobs kustas, raug. — Viņa plaši atvēra muti un ar mēli šūpoja mazu, baltu zobu, kas ļodzījās vien.

— Tas tev jāizrauj, — Antons pamācīja. — Paņem diegu, uzmet zobam cilpu, piesien diega otru galu pie durvju roktura un tad skrej no durvīm prom. Knaukš — un laukā būs!

— Praktiskais Antons, — sacīja Punktiņa un atzinīgi uzsita viņam uz pleca. — Baltu vai melnu?

— Ko tad? — viņš jautāja.

— Diegu, — viņa atteica.

— Baltu, — atbildēja Antons.

— Labi, padomāšu, — piebilda Punktiņa. — Vai jūs, Hābekusa kungs, drīz beigsiet?

— Jā gan, — frizieris atbildēja. Tad viņš pagriezās un sacīja Burliha kungam: — Grūti audzināms bērns, vai ne?

Uz ielas Punktiņa satvēra Antona roku un jautāja:

— Vai bija ļoti grūti?

— Nu, bija jau visvisādi, — viņš teica. — Nākamo reizi es tevi gan vairs neņemšu līdzi.

— Dari, kā zini, — viņa sacīja un palaida vaļā Antona roku. Viņi jau bija nonākuši pie Ganību dambja tilta. Punktiņa

sarunājās ar suni, bet ilgi viņa nepanesa Antona klusēšanu.

— Kas tavai mātei īsti kaiš? — viņa jautāja.

— Viņai bija audzējs. Tad māti aizveda uz slimnīcu, un tur viņai audzēju izgrieza. Apmeklēju viņu katru dienu. Ak dievs, cik slikti māte toreiz izskatījās, pavisam vāja un dzeltena kā cidonija. Un nu viņa gul jau četrpadsmit dienas mājās. Viņai ir jau daudz labāk. Māsiņas slimnīcā vienmēr bija ļoti laipnas pret mani. Viņas, šķiet, domāja, ka mana māte mirs.

— Kas tad viņai bija par audzēju? — prasīja Punktiņa. — Vai ar ziediem, lapām un puķu podu? Vai viņa to aiz pārskatīšanās bija norijusi?

— Droši vien ne, — viņš teica. — Tad es kaut ko zinātu. Nē, audzējs bija iekšējs.

— Ģerānija vai ūdenslapa? — ziņkārīgi jautāja Punktiņa.

— Nē taču, tā ir āda un gaļa, kas aug cilvēka iekšās. Un, ja to neļauj izņemt laukā, tad jāmirst.

Pēc kāda brīža Punktiņa apstājās, sakrustoja rokas uz vēdera un vaimanāja:

— Anton, mīļais Anton, man šeit iekšā tā spiež. Klausies, man arī ir audzējs! Droši vien maza eglīte. Man tā patīk eglītes.

— Nē, — viņš teica. — Tev nav koks, tev vējš galvā.

Trešās pārdomās vesta PAR FANTĀZIJU

Jūs droši vien esat ievērojuši, ka Punktiņa ir meitene ar visai nepastāvīgu raksturu. Viņa kniksē sienai un pārdod tai sērkokciņus, viņa pārgērbjas un velk uz pannas savu takšeli, viņa liek to gultā, iedomājas, ka tas ir vilks un viņu apris. Punktiņa lūdz miesnieku Bulriha kungu dziedāt ar viņu četrbalsīgi, beidzot pat izgudro, ka viņai ir audzējs. Viņa iedomājas to, kā īstenībā nemaz nav vai kas īstenībā ir pavisam citādi, nekā to iedomājas.

Reiz es lasīju par kādu vīru, kam bija spēcīga fantāzija un kas ļoti dzīvi sapņoja. Vienreiz, piemēram, viņš sapņoja, ka izlec pa logu. Un, kad vīrs pamodās, viņš patiešām gulēja uz ielas. Par laimi, viņš dzīvoja pirmajā stāvā. Bet iedomājieties tikai, ja šis vīrs dzīvotu ceturtajā stāvā! Tad dzīvā fantāzija būtu apdraudējusi viņa dzīvību.

Fantāzija ir brīnišķīga īpašība, bet tā jātur grožos.

Ceturta nodaļa

Domstarpības

Andahtas jaunkundze pa to laiku sēdēja ar savu līgavaini vasaras kafejnīcā, un brīžiem viņi arī dejoja. Starp galdiem stāvēja skaistas, ziediem rotātas ābelītes, tās bija darinātas no papes un papīra un izskatījās ļoti dabiskas. Papes zaros karājās papīra ziedi, raibi baloni un garas serpentīna čūskas. Kafejnīcā bija ļoti omulīgi, un orķestris spēlēja jautras dejas. Andahtas jaunkundze vairs nebija cerējusi, ka viņai gadīsies līgavainis, jo viņa bija ļoti gara un vāja, bet nu jau kopš četrpadsmit dienām viņai līgavainis tomēr bija. Kaut tikai nebūtu tik stingrs! Pastāvīgi komandēja Andahtas jaunkundzi un, ja viņa tūlīt nepaklausīja, tad tik bargi paskatījās, ka viņa no iz- bīla pat nodrebēja.

— Vai tu sajēdz? — viņš jautāja un, paliecies uz priekšu, pameta niknu skatienu.

— Robert, vai tu to patiešām gribi darīt? — viņa bailīgi jautāja. — Man krājkasē ir divsimt marku, tās tu vari dabūt.

— Tavus pāris grašus, muļķa kaza! — viņš sacīja. No tā var spriest, ka viņš nebija nekāds smalkais kavalieris. — Līdz rītam man jādabū plāns.

Andahtas jaunkundze padevīgi pamāja ar galvu. Tad viņa čukstēja:

— Klusu, bērni nāk!

Punktiņa un Antons pienāca pie galdiņa.

— Tas ir Velna Roberts, — Punktiņa teica Antonam, rādīdama uz līgavaini.

— Bet Punktiņa! — šausmās iesaucās Andahtas jaunkundze.

— Liec viņu mierā, — līgavainis teica un māksloti smai-

dīja. — Mazā princese tikai joko. Ak, cik piemīlīgs pinčers! — viņš pēc tam sacīja un gribēja takšeli noglaudīt. Bet Pifka atņirdza zobus, rūca un grasījās kost. Tad viņiem abiem bija jāapsēžas. Līgavainis gribēja viņiem pasūtīt karstu šokolādi, bet Antons iebilda:

— Nē, mans kungs, netērējieties veltīgi mūsu dēļ.

Tā kā orķestris atkal sāka spēlēt, Andahtas jaunkundze ar savu Robertu aizgāja dejot. Bērni palika pie galdiņa.

— Vai mēs arī dejosim? — Punktiņa vaicāja.

Antons no uzaicinājuma noteikti atsacījās.

— Es taču esmu vēl tikai zēns. Starp citu, šis Roberts man nemaz nepatīk!

— Vai ne! — sacīja Punktiņa. — Viņam ir tāds skatiens kā smaili uzasināts zīmulis. Arī Pifkam kaut kas ir pret viņu. Citādi šeit ir aizraujoši.

— Aizraujoši? — pārvaicāja Antons. — Ak tā, atkal tavs izgudrojums.

Punktiņa piekrītoši pamāja. — Anton, bet ir vēl kāds, kas man nepatīk. Tas ir mūsu šveicars dēls. Viņš man sacīja, ja es nedošu viņam desmit markas, tad viņš visu izstāstīsot manam tēvam. Viņa vārds ir Gotfrīds Kleperbeins.

— Viņu es pazīstu, — atbildēja Antons. — Viņš iet manā skolā, vienu klasi augstāk. Nu pagaidi, viņu es izpurināšu no biksēm.

— Vareni! — iesaucās meitene. — Bet viņš ir lielāks par tevi.

— Lai, — zēns sacīja. — Es viņu miltos samalšu.

Andahtas jaunkudze un viņas līgavainis pa to laiku dejoja. Arī daudzi citi cilvēki dejoja. Roberts nikni šķielēja uz bērniem un čukstēja:

— Gādā, lai es tos nebēdņus neredzētu. Rīt pēcpusdienā mēs atkal šeit satiksimies. Kas tev bija jāatnes līdzī?

Plāns, — atbildēja Andahtas jaunkundze. Izklausījās, it ka viņai būtu aizlūzusi balss.

Uz ielas Andahtas jaunkundze sacīja:

— Briesmīgais bērns! Tā nokaitināt manu līgavaini!

Punktiņa neko neatbildēja, bet pārbolīja acis, lai sasmīdinātu Antonu.

Andahtas jaunkundze apvainojās. Viņa tā steidzās ar Pifku pa priekšu, it kā viņai kāds par to maksātu.

Pavisam nemanot viņi bija nonākuši pie Poges mājām.

— Tātad šovakar mēs atkal tiekamies, — sacīja Punktiņa. Antons piekrītoši pamāja ar galvu. Kamēr viņi vēl tur stāvēja, pa durvīm iznāca Gotfrīds Kleperbeins un gribēja viņiem paiet garām.

— Acumirkli, — iesaucās Antons. — Man tev kas svarīgs jāpastāsta.

Gotfrīds Kleperbeins apstājās.

— Marš mājās! — Antons uzsauca Punktiņai.

— Vai tu viņu tagad samaisi miltos? — jautāja Punktiņa.

— Tā nav sieviešu darīšana, — viņš atbildēja. Andahtas jaunkundze un Punktiņa iegāja mājā, Punktiņa aiz durvīm apstājās un lūrēja caur durvju stiklu. Bet Antons to nezināja.

— Pielūko, — viņš sacīja Gotfrīdam Kleperbeinam, — ja tu mazo vēlreiz aizskarsi, tev būs darīšana ar mani. Viņa atrodas manā aizsardzībā, saprati?

— Brūtgāns ar brūti, — Kleperbeins smējās. — Galīgi ķerti! — Sajā mirklī viņš dabūja tādu plauku, ka atsēdās uz bruģa. — Nu, pagaidi! — viņš iesaucās un uzlēca kājās. Tad viņš dabūja vēl vienu plauku, šoreiz pa otru vaigu, un viņš atkal atsēdās. — Nu pagaidi tikai, — viņš teica, bet, drošs paliek drošs, augšā necēlās.

Antons panāca vēl soli tuvāk.

— Šodien es tev sacīju ar labu, — viņš piemetināja. — Ja atkal kaut ko dzirdēšu, tad par sevi neatbildi. — Un viņš pagāja Gotfrīdam Kleperbeinam garām, uz viņu pat nepaskatījies.

— Manu dieniņu, — sacīja Punktiņa aiz durvīm, — tam zēnam gan ir iekšā!

Andahtas jaunkundze jau bija iegājusi dzīvoklī. Kad viņa gāja garām virtuvei, resnā Berta, kas sēdēja uz krēsla un mizoja kartupeļus, viņai uzsauca:

— Panāciet tuvāk!

Andahtai nebija ne mazākās patikas to darīt, bet viņa tomēr paklausīja, jo baidījās no Bertas.

— Paklausieties, — teica Berta, — mana istaba atrodas trīs kāpnes augstāk, zem jumta. Bet es tomēr manu, ka te kaut kas nav kārtībā. Vai jūs man, laipni lūdzu, nepaskaidrotu, kādēļ meitenīte pēdējā laika izskatās tik bāla un zem acīm viņai ir tadi riņķi? un kāpēc viņa rītos negrib agri celties?

Punktiņa aug, — atbildēja Andahta. — Viņai vajadzētu dzert zivju eļļu vai dzelzi.

jūs man jau sen esat kā muša putrā, — sacīja Berta. — Ja es kādreiz uzzināšu, ka jūs kaut ko slēpjat, zivju eļļu vajadzēs dzert jums un turklāt ar visu pudeli!

Jūs esat par daudz prasta, lai es uz jums apvainotos, — guvernante izmeta un sarauca degunu.

- Es jūs nevaru apvainot? — jautāja resnā Berta un piecēlās. — To mēs vēl redzēsim, jūs aitasgalva, jūs viltīgā apiņu maiksts, jūs varat dzert kafiju no jumta caurules, jūs bezkaunīgais spoks, jūs...

Andahtas jaunkundze aizspieda sev ciet abas ausis, no dusmām samiedza acis un kā žirafe aizdrāzās pa gaiteni.

Ceturtās pārdomās vesta PAR DROSMI

Seit es mazliet vēlētos parunāt par drosmi. Antons nupat divreiz ieplaukāja zēnu, kas ir lielāks par viņu. Un te nu varētu domāt, ka Antons ir drosmīgs. Drosme tā tomēr nebija. Tās bija dusmas. Un tā ir maza starpība ne tikai vārdā.

Drosme var būt tikai tad, ja rīkojas aukstasinīgi. Ja ārsts, lai pārbaudītu savu atklājumu, iešļircina sev dzīvībai bīstamas baktērijas un pēc tam iepotē pretlīdzekli, kuru ir atradis, tad viņš parāda drosmi. Ja kāds polārpētnieks zinātniskos nolūkos ar dažiem suņu pajūgiem dodas uz ziemeļpolu, tad arī tas parāda drosmi. Ja profesors Pikards ar balonu paceļas stratosfērā, kaut gan pirms tam vēl neviens tur augšā nav bijis, tad viņš ir drosmīgs.

Vai jūs sekojāt profesora Pikarda lidojumam? Tas bija interesanti. Viņš atkārtoti gribēja pacelties, bet vienmēr to atlika, jo laiks nebija piemērots. Laikrakstos par viņu jau sāka zoboties. Ļaudis tūlīt smējās, tiklīdz ieraudzīja viņa fotogrāfiju. Bet viņš nogaidīja izdevīgu brīdi. Viņš bija tik drosmīgs, ka labāk ļāva sevi izsmiet, nekā izdarīja kādu muļķību. Viņš nebija ne pārgalvīgs, ne arī traks, viņš bija tikai drosmīgs. Viņš gribēja kaut ko izpētīt, viņš negribēja kļūt slavens.

Drosmi nepierāda ar dūri vien, ir vajadzīgs arī prāts.

Piektā nodaļa

Katrs pats sev zobārsts

Direktors Poge vēl bija savā spieķu fabrikā. Cienītā kundze atradās guļamistabā un izklaidējās ar migrēnu. Andahtas jaunkundze sēdēja savā istabā.

Punktiņa un Pifka līdz vakariņām bija vieni. No resnās Bertas Punktiņa dabūja baltu diegu un uzrunāja takšeli, kas mazliet noguris tupēja savā groziņā:

— Nu, mazais, uzmanību! — Pifka kļuva uzmanīgs. Piekusis viņš vienmēr klausīja uz vārda.

Meitene norāva no spolītes diega pavedienu, vienā galā izveidoja cilpu un uzmeta kustīgajam zobam, bet otru piesēja pie durvju roktura.

— Nu vairs nav joki, — sacīja Punktiņa un noskurinājās: — Brrrr! — Tad viņa pamazām, cik atļāva pavediens, attālinājās no durvīm. Viņa mazliet atrāvās, iekunkstējās un izmisusi savieba seju. Tad viņa atkal piegāja pie durvīm, pavediens kļuva vaļīgs.

— Pifka, Pifka, — viņa žēlojās, — tāda nodarbošanās man neder. — Tad viņa vēlreiz skrēja prom no durvīm, bet sāka jau vaimanāt, iekams diegs vēl nebija izstiepts.

— Tas ir izslēgts, — viņa noteica. — Ja zēns būtu šeit, es varbūt riskētu. — Punktiņa atspiedās pret durvīm un saspringti domāja.

Tad viņa atraisīja pavedienu no roktura.

— Dod ķepiņu! — viņa pavēlēja. Bet Pifka to vēl neprata. Punktiņa noliecās, pacēla takšeli un uzlika viņu uz sava mazā rakstāmgaldiņa. Pavediena brīvo galu viņa piesēja pie Pifkas kreisās pakaļkājas. — Lec nu zemē! — viņa lūdās. Pifka turpretim saritinājās un gatavojās uz galdiņa krietni nosnausties.

' — Lec zemē! — Punktiņa draudoši murmināja un, padodamās liktenim, aizvēra acis.

Takšelis cik vien spēdams uzsmailēja savas ļenganās ausis, bet zemē lēkt ir nedomāja.

Punktiņa atkal atvēra acis. Iepriekš izciestās bailes, izrādījās, bija veltīgas. Tad viņa Pifku pagrūda, un nu vairs cits nekas neatlika: viņš nolēca zemē. — Vai zobs ir ārā? — viņa tam jautāja. Bet arī to suns nezināja. Punktiņa pataustīja mutē. — Nē, — viņa noteica. — Pavediens ir par garu, mans dēls.

Tad viņa ar Pifku padusē uzkāpa uz soliņa, kas stāvēja pie rakstāmgalda, pieliecās un nolika Pifku atkal uz galdiņa. — Ja tas nelīdzēs, — viņa murmināja, — tad es likšu sevi hloroformēt. — Viņa Pifku atkal mazliet pagrūda, un Pifka slīdēja pa galdiņu zemē, bet Punktiņa izslējās taisna kā svece. Suns pāri galdiņa malai noslīdēja uz grīdas.

— Au! — meitene iekliedzās. Mutē bija asins garša. Pifka aizcilpoja uz groziņu. Viņš priecājās, ka nebija vairs piesiets. Punktiņa izslaucīja pāris asaru no acīm. — Zēn, zēn, — viņa noteica, mutautiņu meklēdama. Beidzot viņa to atrada, iebāza mutē un iekoda tajā. Diega pavediens nokarājās pār groza malu. Istabas vidū uz grīdas gulēja mazs, balts zobiņš. Punktiņa atraisīja pavedienu no Pifkas kājas, pacēla zobu un lēkāja pa istabu. Tad viņa aizdrāzās pie Andahtas jaunkundzes.

— Zobs ir ārā, zobs ir ārā!

Andahtas jaunkundze žigli aizklāja kādu papīra gabalu, labajā rokā viņa turēja zīmuli.

— Tā? — viņa sacīja. Tas bija viss.

— Kas ar jums notiek? — jautāja Punktiņa. — Jūs esat ļoti pārvērtusies, vai pati to nemanāt? Kas jums lēcies? — Viņa nostājās audzinātājai blakus un paslepus šķielēja uz papīru, un sacīja, kā to

darīja viņas vectēvs: — Nu, izkراتiet man savu sirdi.

Andahtas jaunkundzei nebija ne mazākās vēlēšanās sūdzēt grēkus.

Kad īsti Bertai ir brīvdiena? — viņa jautāja.

Rīt, — atbildēja Punktiņa. — Un kādēļ jūs to gribat zināt?

— Tāpat vien, — sacīja jaunkundze.

— Tāpat vien! — satraukta iesaucās Punktiņa. — Tādas atbildes man patīk. — Bet šodien no jaunkundes neko nevarēja izdibināt. Katrs vārds maksāja dālderu. Punktiņa izlikās klūpam un uzkrita virsū jaunkundes rokai. Viņa ieraudzīja papīru. Tur bija uzzīmēti vairāki četrstūri. Vienā četrstūrī bija ierakstīts: dzīvojamā istaba, otrā darbistaba. Bet tai pašā mirklī zīmējumu atkal aizklāja Andahtas jaunkundes garās, vājās rokas.

Punktiņa nezināja, ko par to domāt, un nolēma, ka šovakar jāparunā ar Antonu, varbūt viņš kaut ko sapratīs!

Pēc pusotras stundas meitenīte jau atradās gultā. Guvernante sēdēja pie gultas un lasīja viņai priekšā pasaku par ezi un eža sievu.

— Te nu bija, — Punktiņa izmeta, — abi eži izskatās kā dvīņi. Man šodien pusdienā bija taisnība. Ja es būtu dvīne un otru dvīnīti sauktu par Karlīnīti, tad arī mēs vingrošanas stundās uzvarētu visās sacensībās.

Tad bērnu istabā ienāca vecāki. Māte bija uzvilksusi skaistu zīda tērpu un kājās uzāvusī zelta kurpes, tēvs bija smokingā. Viņi noskūpstīja meitenīti, un Poges kundze sacīja:

— Guli saldi, mana mīļā.

— Tiks izdarīts, — noteica Punktiņa.

Tēvs apsēdās uz gultas malas, bet sieva viņu steidzināja:

— Nāc, ģenerālkonsulam patīk precizitāte.

Mazā meitenīte pamāja tēvam un sacīja:

— Direktor, nedariet muļķības!

Tikko vecāki bija aizgājuši, Punktiņa izlēca no gultas un sauca: ,

— Aiziet!

Andahtas jaunkundze ieskrēja savā istabā un izņēma no kumodes vecu, saplīsušu kleitiņu. To viņa atnesa Punktiņai. Viņa pati uzvilka svārkus ar ielāpiem un stipri nodilušu zaļu džemperu.

— Vai tu esi gatava? — viņa jautāja.

— Jā gan! — Punktiņa jautri atsaucās, pie tam viņa saplīsušajā kleitiņā izskatījās ļoti nožēlojama. — Jūs vēl neesat apsējusi lakatu, — viņa atgādināja.

Kur gan es to aizvakar noliku? — Andahtas jaunkundze

jautāja, bet tad viņa to atrada un apsēja, uzlika zilas acenes, no dīvēna apakšas izvilka tirgus somu, un, tā pārgērbusās, abas uz pirkstgaliem izzagās no mājas.

Desmit minūtes vēlāk, kad abas bija aizgājušas, Berta no savas meitasistabas, kas atradās stāvu augstāk, klusi nolavījās pa kāpnēm lejā, tik klusi, cik vien resnā Berta mācēja iet. Viņa viegli pieklauvēja pie Punktiņas durvīm, bet neviens neatbildēja.

«Vai mazais cālēns būtu jau aizmidzis?» Berta sev jautāja. «Varbūt tikai izliekas. Labprāt paklusām iedotu viņai gabaliņu svaigi izceptās kūkas; bet, kopš tā Andahta, tā bezkaunīgā muļķe, ir šeit, cilvēks neko vairs nevar atļauties. Nesen, kad gribēju atvērt durvis, viņa mani tūlīt nosūdzēja cienīgajai. Miegs pirms pusnakts esot visveselīgākais, un to nedrīkstot traucēt. Muļķības, miegs pirms pusnakts! Punktiņa tagad dažreiz izskatās tā, it kā naktī nemaz vairs nebūtu gulējusi. Un vienmēr šī rīkošanās un sačukstēšanās. Nezinu, bet man pēdējā laikā viss liekas diezgan aizdomīgi. Ja nebūtu

direktora un Punktiņas, es jau sen būtu aizmukusi.»

— Vai liksies mierā! — viņa apsauca Pifku, kas bija uzslējies savā groziņā pie Punktiņas durvīm un grasījās pakampt kūku. Guli, nejēga, nevienu pīkstienu. Še gabaliņš, tikai paliec mierīgs. Tu vēl esi vienīgais šinī mājā, kam nav noslēpumu.

Piektās pārdomās vesta PAR ZIŅKĀRĪBU

Kad mana māte lasa romānu, viņa dara tā: vispirms izlasa pirmās divdesmit lappuses, pēc tam beigas, tad pāršķirsta lapas, kas atrodas pa vidu, un tikai tad ķeras tā isti grāmatai klāt un izlasa to no sākuma līdz beigām. Kādēļ viņa tā dara? Lai varētu romānu mierīgi lasīt, viņai jāzina, kā tas beigsies. Citādi viņai nav miera. Jūs tādu paradumu nepiesavinieties! Bet, ja jūs tā jau darāt, tad no tā atradinieties, norunāts?

Tas ir tieši tāpat, it kā jūs četrpadsmit dienas pirms ziemsvētkiem rakņātos pa mātes skapi, lai iepriekš uzzinātu, ko jums dāvinās. Un, kad jūs eglītes vakarā apdāvina, tad jūs jau visu zināt. Vai tas nav briesmīgi? Jums tad jāizliekas, ka esat pārsteigti, bet jūs jau sen zināt, ko saņemsiet, un jūsu vecāki brīnās, ka jūs nemaz tā īsti nepriecājaties. Ziemsvētki ir sabojāti jums un arī viņiem.

Un, kad jūs slepus rakņājaties pa skapi un atrodat dāvanas četrpadsmit dienas agrāk, jums aiztīrām bailēm, ka netiekat pieķerti, arī nav īsta prieka. Jāprot gaidīt. Ziņkārība ir prieka nāve.

Sestā nodaja

Bērniem ir naktsmaiņa

Vai jūs zināt, kur ir Ganību dambja tilts? Vai jūs zināt, kāds tas ir vakarā, kad zem tumšajām debesīm visapkārt mirgo reklāmu ugunis? Komiskās operas un admirāļa pils fasādes ir kā nobērtas ar raibiem, zvīlojošiem burtiem un gaišām vitrīnām. Viņpus Sprē upes pie citas fasādes tūkstošu spuldžu gaismā zibsnī kāda pazīstama mazgāšanas līdzekļu reklāma; tur redzams milzīgs katls, augšup kāpj garaiņi, un kā laipns gars i/.ceļas kreklis sniega baltumā, pazib vesela ainu sērija. Bet tālāk, virs Kuģu Būvētāju dambja margām, mirdz Lielā teātra jumta kore.

Autobusu kolonnas ripo pāri tiltam. Aizmugurē paceļas Fridriha ielas stacija. Cauri pilsētai stiepjas virszemes dzelzceļš, vagonu logi ir apgaismoti, un vilcieni naktī slīd kā mirdzošas čūskas. Dažreiz debesis no daudzo spuldžu atblāzmas, kas laistās zem tām, ir pavisam sārtas.

Berlīne ir skaista, it īpaši šeit, pie šī tilta, un jo sevišķi vakaros. Autobusi traucas cits aiz cita pa Fridriha ielu augšup. Spuldzes un prožektoru mirgo, un pa trotuāriem virzās ļaudis. Vilcieni svilpj, autobusi rīb, taksometri taurē, ļaudis sarunājas un smejas. Bērni, tā tik ir dzīve!

Uz tilta stāvēja kalsna, nabadzīga sieviete ar tumšām acenēm uz deguna. Rokās viņa turēja somu un dažas sērkokociņu kārbīnās. Viņai blakus kniksēja maza meitenīte noplīsušā kleitiņā.

— Sērkokociņi, pērciet sērkokociņus, mani kungi un dāmas! — sauca maza meitenīte trīcošā balsī. Daudz cilvēku nāca, daudz cilvēku gāja garām. — Apžēlojieties taču par mums, nabaga ļaudīm, — žēli sauca meitenīte. — Kārbiņa maksā tikai desmit feniņus.

Viņām tuvojās kāds resns vīrs un iebāza roku kabatā.

— Māte ir pavisam akla un vēl tik jauna. Divdesmit pieci par trim kārbīnām! — murmināja meitenīte. Resnais vīrs pasniedza viņai kādu grasi un gāja tālāk. — Dievs lai jūs svētī, mīļā kundze! — sauca meitenīte. Te viņa no kalsnās sievietes saņēma belzienu.

— Tā jau nebija kundze, bet kungs, muļķe tāda, — sieviete īgni nomurmināja.

— Vai jūs esat akla vai ne? — mazā meitenīte jautāja apvainojusies. Tad viņa atkal kniksēja un sauca drebošā balsī: — Sērkokociņi, pērciet sērkokociņus, kungi un dāmas! — Tagad viņai veda dāma pasniedza kādu grasi un laipni pamāja.

— Veikals zeļ, — čukstēja meitenīte. — Mēs esam jau ieņēmušas divas markas trīsdesmit un atdevušas tikai piecas sērkokociņu kārbīnās. — Tad viņa atkal sauca žēlā balsī: — Apžēlojieties par mums, nabaga ļaudīm. Kārbiņa maksā tikai desmit feniņus! — Pēkšņi viņa sāka lēkāt un māt ar roku. — Antons stāv otrā pusē, — viņa paziņoja. Pēc tam viņa atkal sarāvās, kniksēja un vaimanāja, ka garāmgājējiem kļuva žēl un neomulīgi. — Sirsnīgs paldies, — sacīja Punktiņa. Kapitāls auga. Naudu viņa meta tirgus somā. Tā krita uz citām monētām un jautri šķindēja. — Un jūs dāvināt visu naudu savam līgavainim? — jautāja viņa. — Tam nu gan ir ko smieties.

— Turi muti! — pavēlēja sieviete.

— Nu jā, tā taču ir taisnība! — nerimās Punktiņa. — Kādēļ tad mēs vispār te katru vakaru stāvam un mājotamies?

— Ne vārda vairāk! — sieviete ļauni nomurmināja.

— Sērkokociņi, pērciet sērkokociņus, kungi un dāmas! — Punktiņa atkal vaimanāja, jo garām gāja ļaudis. — Vajadzētu kaut ko iedot Antonam. Līdz sestdienai viņam jāstāv tai pusē, kur 'neko lāga nevar nopelnīt. — Pēkšņi viņa iespiedzās tā, it kā viņai kāds būtu uzminis uz kājas. — Tur nāk Kleperbeins, tas utubunga!

Antons stāvēja tilta pretējā pusē, kur garām gāja mazāk ļaužu. Rokās viņš turēja mazu, atvērtu koferīti un, ja kāds gāja garām, sacīja: «Vai jūs nevēlaties brūnas vai melnas kurpju auklas? Sērkokociņi noder vienmēr. Laipni lūdu.» Viņam nebija tirgotāja talanta. Viņš neprata Jaužu priekšā vaimanāt, lai gan viņš bija tuvāk raudām nekā smiekliem. Mājas saimniekam viņš bija apsolījis parīt samaksāt piecas markas par īri, saimniecības nauda arī gāja uz beigām. Rīt viņam vajadzēja pirkt margarīnu, viņš bija ieplānojis pat ceturtdaļmārciņu aknu desas.

— Tev jau arī vajadzēja drīzāk atrasties gultā nekā šeit, — sacīja kāds kungs.

Antons to uzlūkoja lielām acīm.

— Ubagošana man sagādā ārkārtīgu prieku, — viņš murmināja.

Vīrietis mazliet nokaunējās.

— Nu jā, ir jau labi, — viņš sacīja. —• Nedusmojies. — Un tad viņš Antonam iedeva naudas gabalu. Piecdesmit feniņus!

— Es jums ļoti pateicos, — Antons sacīja un sniedza viņam divus pārus kurpju auklas.

— Es valkāju zābakus bez auklām, — sacīja kungs, pacēla cepuri un steidzīgi devās tālāk.

Antons bija priecīgs un skatījās uz savu draudzeni tilta otrā pusē. Oho, vai tikai tas nav Kleperbeins? Viņš aizvēra savu koferīti un pārskrēja pāri ielai. Gotfrīds Kleperbeins bija nostājies Punktiņai un Andahtas jaunkundzei taisni pretī un nekaunīgi uz viņām lūkojās. Punktiņa šveicara dēlam gan parādīja mēli, bet audzinātāja trīcēja no uztraukuma. Antons Kleperbeinam pamatīgi iespēra pa sēžamvietu. Zēns saniknots apgriezās, bet, ieraudzījis Antonu Gastu, atcerējās pļaukas, ko pēcpusdienā bija dabūjis, un uzsāka gargabalskrējienu.

— No tā mēs būtu atkratījušies, — sacīja Punktiņa un sniedza Antonam roku.

— Nāciet, — Andahta ieminējās. — Nāciet, mēs ejam uz restorānu. Es ielūdu arī Antonu.

— Bravo! — iesaucās Punktiņa, satvēra zēnu pie rokas un skrēja ar viņu pa priekšu. Andahtas jaunkundze pasauca meitenīti atpakaļ.

— Kāpēc tu mani neved? Ko tad ļaudis domās, ja es ar visām acenēm jozīšu pa ielu? — Punktiņa satvēra audzinātāju pie rokas un vilka sev līdzī pa tiltu lejā, garām Fridriha ielai, uz Orienburgas vārtiem.

— Cik tu nopelnīji? — viņa jautāja.

— Deviņdesmit piecus feniņus, — zēns bēdīgi teica. — Kāds kungs man iedeva piecdesmit feniņus, citādi man būtu jāiet mājās tukšā.

Punktiņa viņam kaut ko iespieda saujā.

— Bāz kabatā! — viņa noslēpumaini čukstēja.

— Kas tur ir? — aizdomīgi jautāja Andahtas jaunkundze.

— Kas jums par daļu? — atbildēja Punktiņa. — Es taču jums arī neprasu, kas tie par jocīgiem zīmējumiem, ko jūs zīmējat.

Tad Andahtas jaunkundze kā zibens ķerta apklusā.

Iela bija patukša. Guvernante noņēma tumšās acenes un palaida Punktiņas roku vaļā. Viņi nogāja vēl pāris kvartālu. Un tad arī mērķis bija klāt.

Sestās pārdomās vesta PAR NABADZĪBU

Pirms apmēram simt piecdesmit gadiem Parīzes nabadzīgākie iedzīvotāji gāja uz Versaļu, kur dzīvoja Francijas karalis un viņa sieva. Tā bija demonstrācija, jūs jau zināt, kas tas ir. Nabaga (audis nostājās pils priekšā un sauca: «Mums nav maizes! Mums nav maizes!» Tik slikti viņiem klājās.

Karaliene Marija Antuanete stāvēja pie loga un jautāja kādam augstākam virsniekam: «Ko šie ļaudis grib?»

«Majestāte,» atbildēja virsnieks, «viņi grib maizi, viņiem ir par maz maizes, viņi ir ļoti izsalkuši.»

Karaliene izbrīnījusies purināja galvu. «Viņiem nepietiek maizes?» jautāja viņa. «Lai tad viņi ēd kūkas!»

Jūs varbūt domājat, ka viņa tā sacīja, lai izsmietu nabaga ļaudis? Ne, viņa nezināja, kas ir nabadzība. Viņa domāja, ja acumirkli nav pietiekoši maizes, tad var ēst kūkas. Viņa nepazina tautu, viņa nepazina nabadzību, un pēc kāda gada viņu nonāvēja. Redziet, kas no tā iznāca.

Kā jums šķiet, vai nabadzību nevarētu izskaust, ja bagātie jau bērnībā zinātu, cik tā ir sūra? Vai jums neliemas, ka tad bagāto bērni teiktu: kad mēs būsim lieli un mums piederēs mūsu tēvu bankas, muižas un fabrikas, tad strādniekiem būs vieglāka dzīve! Strādnieki jau tad būtu viņu bērnības rotaļu biedri...

Vai jūs ticat, ka tas varētu būt iespējams?

Vai jūs gribat palīdzēt, lai tā būtu?

Septītā nodaļa

Andahtas jaunkundze ir apreibusi

Restorānā dažkārt stāvēja un sēdēja dīvaini cilvēki, un Punktiņa labprāt ieradās šeit, viss viņai likās ļoti interesanti. Reizēm tur bija pat piedzērušie.

Antons žāvājās, un acis viņam no paguruma bija pavisam šauras.

— Šausmīgi, — viņš sacīja, — šodien es rēķināšanas stundā patiešām iemigu. Bremzera kungs mani tā sabrāza, ka es gandrīz izvēlos no sola. Man vajadzētu kaunēties, viņš iesaucās, un mani skolas darbi pēdējā laikā arī esot tādi, ka tur daudz ko varētu vēlēt. Un, ja tas tā turpināšoties, viņš rakstīšot manai mātei vēstuli.

— Ak tu svētulis, — ieminējās Punktiņa. — Tā tikai vēl trūka! Vai tad viņš nezina, ka tava māte ir slimā un ka tev jāvāra un jāpelna nauda?

— Kas lai viņam to būtu teicis? — ziņkārīgi jautāja Antons.

— Tu, protams, — atteica Punktiņa.

— Es labāk mēli sev nokodīšu, — sacīja Antons.

Punktiņai tas likās nesaprotami. Viņa paraustīja plecus.

Tad viņa pievērsās Andahtas jaunkundzei. Tā sēdēja kaktā un stīvi raudzījās vienā punktā.

— Man šķiet, jūs mūs ielūdzāt?

Andahtas jaunkundze sarāvās un pamazām sāka atjēgties.

— Ko jūs gribat?

— Apelsīnus ar putu krējumu, — ierosināja Punktiņa, un Antons pamāja. Jaunkundze piecēlās un piegāja pie bufetes.

— Kur tu ņēmi naudu, ko man pirmīt slepus iedevi? — jautāja zēns.

— Andahta taču atdod visu naudu līgavainim. Tādēļ es drusku no tās noblēdīju. Klusu! Bez ierunām! — viņa iesaucās stingri. — Uzmanies, viņa noteikti atkal dzer šnabi. Tā labiņā taču žūpo. Zini, šodien viņa sēdēja savā istabā un zīmēja četrstūrus, un vienā bija rakstīts «dzīvojamā istaba» un otrā «darbistaba»; vairāk es nevarēju saskatīt.

— Tas bija dzīvokļa plāns, — konstatēja Antons.

Punktiņa iesita sev ar roku pa pieri.

— Ak es pērtiķis tāds, — viņa iesaucās, — un man tas neienāca prātā! Bet kālab viņa zīmē dzīvokļa plānus? — To nezinaja arī Antons. Tad Andahtas jaunkundze atgriezās un atnesa bērniem apelsīnus. Viņa pati dzēra konjaku.

— Mēs taču nopelnījām vismaz trīs markas, — viņa noteica. — Bet somā ir tikai viena marka astoņdesmit. Vai tu to saproti?

— Varbūt soma ir caura? — ieminējās Punktiņa. Andahtas jaunkundze tūlīt pārbaudīja.

— Nē, — viņa sacīja, — soma nav caura.

— Dīvaini, — prātoja Punktiņa. — Varētu domāt, ka te kāds zog. — Tad viņa nopūtās un murmināja: — Ir gan laiki.

Andahtas jaunkundze klusēja, iztukšoja savu glāzi, piecēlās un paņēma vēl vienu šnabi.

— Mēs stāvam stundām ilgi uz tilta, bet viņa nožūpo visu peļņu, Punktiņa pukojās viņai nedzirdot.

Tev vispār labāk vajadzētu palikt mājās, — iebilda Antons. Ja tavi vecāki to kādreiz uzzinās, tad būs liels traciš.

— Manis dēļ, — sacīja Punktiņa. — Vai tad es sev izrau- dzīju guvernanti?

Antons paņēma papīra salveti, kas atradās uz blakus galda, sagrieza turziņā un ielika tajā sešas apelsīna šķēlītes. Turziņu viņš ielika savā koferītī. Un, kad Punktiņa viņu jautājoši uzlūkoja, viņš samulsis sacīja:

— Tas mātei.

— Man vēl kas iešāvēs prātā, — iesaucās Punktiņa un sāka rakņāties savā mazajā somiņā. — Tepat ir. — Viņa turēja kaut ko rokā.

Antons pieliecās tuvāk.

— Zobs, — viņš noteica. — Vai tad ir jau ārā?

— Muļķīgs jautājums, — viņa apvainojusies sacīja. — Vai tu gribi to paturēt?

Zēns no zobiem neko nesaprata, un Punktiņa to atkal nolika

atpakaļ. Tad pienāca Andahtas jaunkundze, jau mazliet ieskurbuši, un skubināja doties mājās. Viņi gāja kopā līdz Ganību dambja tiltam un tur atvadījās.

— Vai tavu klases audzinātāju sauc par Bremzeru? — uzprasīja Punktiņa.

Antons apstiprinoši pamāja ar galvu.

— Rīt pēcpusdienā es tevi atkal apciemošu, — viņa apsolīja. Viņš priecīgi pakratīja viņai roku, paklanījās Andahtas jaunkundzei un skriešus aizsteidzās prom.

Punktiņa un Andahtas jaunkundze bez starpgadījumiem nokļuva mājās. Vecāki vēl aizvien bija pie ģenerālkonsula Ole- riha. Meitene ielikās gultā un uz vietas aizmiga. Pifka klusi nūrdēja, jo bija pamodināts. Guvernante devās uz savu istabu, ieslēdza kumodē ubadzes apģērbu, un tad arī viņa devās pie miera.

Antons vēl nevarēja iet gulēt. Viņš aizlavījās garām mātes istabai, tad pa gaiteni iegāja virtuvē un ieslēdza gaismu, paslēpa savu koferīti, piesēdās pie galda, atbalstīja galvu rokās un žāvājās tā, ka gandrīz vai žokļus izmežģīja. Tad viņš izvilka no kabatas zīmuli, zilu burtnīcu un atvēra to. Vienā lapā bija rakstīts «Izdevumi», otrā — «Ieņēmumi». Pēc tam viņš iebāza roku bikšu kabatā, izvilka sauju monētu un cītīgi sāka skaitīt. Pavisam bija divas markas piecpadsmit. Ja nebūtu Punktiņas un laipnā kunga, viņam tagad būtu tikai četrdesmit pieci feniņi, viņš pie sevis nodomāja un ierakstīja burtnīcā vakara ieņēmumus.

Kopā ar pārpalikumu, ko viņš slepeni glabāja tušas kārbīnā, viņam pavisam bija piecas markas un sešdesmit feniņi, un piecas markas bija jādod saimniekam par īri. Tātad ēšanai palika tikai sešdesmit feniņi. Viņš paskatījās mazajā pieliekamā. Kartupeļi vēl bija. Uz griežamā dēļa atradās speķa kamara. Ja rīt ar speķa kamaru ierīvētu pannu, tad varbūt izdotos uzcept kartupeļus. Bet no aknu desas atkal nekā. Un viņam tā gribējās aknu desu. Viņš novilka kurpes, uzlika uz šķīvja apelsīnu šķēlītes, nodzēsa gaismu un klusi izgāja no virtuves. Pie guļamistabas durvīm viņš apstājās un piespieda ausi pie durvīm. Māte bija aizmigusi. Viņš dzirdēja tās vienmērīgo elpu, reizēm viņa pat iekrācās. Antons noglāstīja durvis un pasmaidīja, jo māte tieši tai mirklī atkal iekrācās. Tad viņš klusi iegāja dzīvojamā istabā. Viņš izgērbās tumsā, uzlika drēbes uz krēsla, iebēra naudu tušas kārbīnā, atgūlās uz dīvāna un apsedzās.

Vai tikai gaitenī durvis bija noslēgtas? Vai gāzes krāns nogriezts? Antons nemierīgi grozījās šurp un turp, tad vēlreiz piecēlās un paskatījās, vai viss kārtībā.

Viss bija kārtībā. Viņš atkal apgūlās. Rēķināšanas uzdevumi bija atrisināti. Arī diktātam viņš bija sagatavojies. Jācer, ka Bremzera kungs nerakstīs mātei vēstuli, jo tad atklātos, ka viņš vakaros stāv uz Ganību dambja tilta un pārdod kurpju auklas. Vai viņam vēl kurpju auklu bija diezgan? Brūno vairs ilgam laikam nepietiks. Acīmredzot brūnās kurpes valkā vairāk nekā melnās. Vai arī brūnās kurpju auklas trūkst ātrāk?

Antons apgriezās uz otriem sāniem. Cerams, ka māte izveseļosies. Tad viņš beidzot iemiga.

Septītās pārdomās vesta PAR DZĪVES NOPIETNĪBU

Nesen es biju Rostokā gadatirgū. Ielas, kas slīpi novirzās uz Varnovu, bija pilnas būdām, un lejā, upes krastā, griezās karuseļi. Tā kā visapkārt bija patīkami trokšņaini, kļuva ļoti jautrs, pietājos pie būdas, kur pārdeva saldumus, un prasīju par desmit feniņiem medu. Tas garšoja lieliski.

Tad garām gāja kāds zēns ar savu māti, paraustīja viņu aiz piedurknes un teica: «Vēl vienu piparkūku!» Pie tam viņam jau bija piecas piparkūku paciņas padusē. .

Māte izlikās nedzirdam. Tad viņš apstājās, piesita kāju pie zemes un brēca: «Vēl vienu piparkūku!»

«Tev taču jau ir piecas pakas,» atgādināja māte. «Padomā tikai, trūcīgie bērni vispār nedabū piparkūkas.»

Vai jūs zināt, ko zēns atbildēja?

Viņš dusmīgi kiedza: «Kāda man daļa gar trūcīgiem bērniem?» Es tā izbijos, ka gandrīz noriju savu medu ar visu papīru. Bērni, bērni, kā tas var būt iespējams?

Sim zēnam ir tāda nepelnīta laime, ka viņam ir turīgi vecāki, bet viņš vēl nostājas un brēc: «Kāda man daļa gar trūcīgiem bērniem?» Viņš gan .varēja no savām piecām piparkūku pakām divas uzdāvināt trūcīgiem bērniem un priecāties, ka bijusi iespēja sagādāt viņiem mazu prieku!

Dzīve ir nopietna un grūta. Un, ja tie cilvēki, kam iet labi, labprāt nepalīdz tiem, kam klājas grūti, tad tas ir ļoti slikti.

Astotā nodaļa

Bremzera kungam ataust gaisma

Piektdienās Punktiņai skola beidzās stundu agrāk nekā parasti. Direktors Poge to zināja un sūtīja viņai pretī šoferi ar mašīnu, lai tas meitenīti atvestu mājās. Sajā laikā viņam tā vēl nebija vajadzīga, un Punktiņa tik labprāt brauca ar auto.

Kad Punktiņa iznāca pa skolas parādes durvīm, šoferis pielika roku pie cepures un atvēra mašīnas durvis. Viņa pieskrēja pie šofera un sajūsmināta sniedza viņam roku.

— Labdien, Hollaka kungs, — sacīja Punktiņa. Pārējās mazās meitenītes jau priecājās, jo, kad pēc Punktiņas Poges atbrauca ar mašīnu, viņas dabūja krietni izvizināties. Tomēr šodien Punktiņa apgriezās uz kāpšļa, skumji paskatījās uz visām un sacīja: — Meitenes, neņemiet ļaunā, es braukšu viena pati! — Meitenes stāvēja kā ar aukstu ūdeni aplieti pūdeļi.

Man ir svarīgas darīšanas, — paskaidroja Punktiņa. — Un jiis man tikai traucētu. — Pēc tam viņa viena pati iesēdās lielajā automobilī, nosauca šoferim kādu adresi, arī viņš iekāpa, 11 n divdesmit mazas meitenītes žēli noskatījās, kā aizbrauc skaistais auto.

Pēc dažām minūtēm mašīna apstājās pie kādas lielas ēkas, tin tā jau atkal bija skola!

— Mīļais Hollaka kungs, — teica Punktiņa, — vienu acumirkli, ja drīkstētu lūgt. — Hollaka kungs piekrītoši pamāja ar galvu, un Punktiņa žigli skrēja pa kāpnēm augšā. Vēl bija starpbrīdis. Viņa uzkāpa pirmajā stāvā un kādam zēnam pajautāja, kur atrodas skolotāju istaba. Viņš meiteni pavadīja. Viņa piekļauvēja. Tā kā neviens neatsaucās, viņa piekļauvēja vēlreiz un, proti, diezgan spēcīgi.

Tad durvis atvērās. Kāds garš, jauns kungs stāvēja viņai pretī un ēda sviestmaizi.

— Vai garšo? — apjautājās Punktiņa.

Viņš smējās.

— Un ko tu vēl gribi zināt?

— Man vajadzētu aprunāties ar Bremzera kungu, — paskaidroja viņa. — Mans vārds ir Poge.

Skolotājs pārstāja ēst un sacīja:

— Nu, nāc vien iekšā. — Viņa tam sekoja, un viņi ienāca lielā istabā ar daudziem krēsliem. Uz katra krēsla sēdēja kāds skolotājs; Punktiņai no šī šausmīgi skaistā skata sirds sāka straujāk pukstēt. Viņas pavadonis pieveda viņu pie loga, kur atspiedies stāvēja vecs, resns skolotājs ar gluži kailu galvu. — Bremzer, — sacīja Punktiņas pavadonis, — vai drīkstu iepazīstināt ar Poges jaunkundzi? Viņa grib ar tevi runāt.

Un viņš atstāja abus vienus.

— Tu ar mani gribi runāt? — jautāja Bremzera kungs.

— Tā ir, — viņa sacīja. — Jūs taču pazīstat Antonu Gastu?

— Viņš ir manā klasē, — paskaidroja Bremzera kungs un raudzījās laukā pa logu.

— Jā, jā, — apmierināta noteica Punktiņa. — Es redzu, mēs jau sākam saprasties.

Bremzera kungs kļuva ziņkārīgs.

— Nu, kas tad ir ar Antonu?

— Rēķināšanas stundā viņš esot aizmidzis, — stāstīja Punktiņa. — Un viņa skolas darbi jums diemžēl arī vairs nepatīkot.

Bremzera kungs piekrītoši pamāja ar galvu un teica:

— Tā ir. — Pa to laiku vēl daži citi skolotāji bija pienākuši tuvāk, viņi gribēja dzirdēt, kas noticis.

— Atvainojiet, mani kungi, — sacīja Punktiņa, — esiet tik laipni un ejiet atpakaļ savās vietās. Man ar Bremzera kungu jārunā zem četrām acīm. — Skolotāji sāka smieties un apsēdās uz saviem krēsliem. Viņi vairs nerunāja, bet klausījās.

— Es esmu Antona draudzene, — sacīja Punktiņa. — Viņš man stāstīja, ka jūs, ja tas tā turpināšoties, rakstīšot viņa mātei.

— Tā ir. Šodien viņš ģeogrāfijas stundā no kabatas izvilka burtņīcu un tur kaut ko rēķināja. Vēl šodien viņa mātei nosūtīšu vēstuli.

Punktiņa labprāt būtu mēģinājusi, vai Bremzera kunga kailās galvas vidū nevar paspoguļoties, bet tagad nebija laika.

— Tā, nu uzklausiet mani labi, — viņa teica. — Antona

māte ir ļoti slima. Viņa bija slimnīcā, tur viņai izgrieza kādu augu, nē, audzēju, un nu viņa jau vairākas nedēļas guļ mājās gultā un nevar strādāt.

— To es nezināju, — sacīja Bremzera kungs.

— Nu viņa tā tad guļ gultā un nevar vārīt. Bet kādam taču tas ir jādara! Un vai jūs zināt, kas vāra? Antons vāra. Un man jums jāteic, ka viņš kartupeļus, olu kulteni un tamlīdzīgas lietas pagatavo vienkārši lieliski!

— To es nezināju, — atbildēja Bremzera kungs.

— Kopš vairākām nedēļām viņa vairs nepelna. Bet kādam taču nauda ir jānopelna. Un vai jūs zināt, kas pelna naudu? Antons pelna naudu. To jūs, protams, arī nezinājāt. — Punktiņa noskaitās. — Ko tad jūs vispār zināt?

Pārējie skolotāji smējās. Bremzera kunga kailā galva pietvīka.

— Un kā tad Antons pelna naudu? — viņš jautāja.

— To es neizpaužīšu, — noteica Punktiņa. — Es jums varu pateikt tikai tik daudz, ka nabaga

zēns nopūlas dienu un nakti. Viņš ļoti mīl savu māti, un tādēļ viņš nomokās un vāra, pelna naudu un maksā par ēdienu, un maksā īri, un matus viņš iet griezt uz nomaksu, un es vispār brīnos, ka viņš negul visās jūsu stundās. — Bremzera kungs klusēja. Pārējie skolotāji klausījās. Punktiņa bija pilnās burās. — Un tad jūs gribat sēsties un rakstīt viņa mātei vēstuli, ka zēns ir slinks! Tas nu ir par traku! Nabaga sieviete aiz bailēm saslīms no jauna, ja jūs to vēstuli sūtīsiet. Var būt, ka viņa jūsu dēļ dabū vēl kādu audzēju un viņai atkal vajadzēs iet slimnīcā. Bet tad arī zēns kļūs slim. Par to es jums galvoju! Ilgāk viņš neizturēs!

— Nu, nebaries tik ļoti, — Bremzera kungs sacīja. — Kāpēc tad viņš man par to nekā nesacīja?

— Tur jums taisnība, — atzina Punktiņa. — Es jau arī viņam jautāju, un vai zināt, ko viņš man sacīja?

— Nu? — jautāja skolotājs. Un viņa kolēģi jau atkal bija piecēlušies no krēsliem un nostājušies puslokā ap meiteni.

— Viņš sacīja: labāk es sev nokodīšu mēli, — pastāstīja Punktiņa. — Viņš laikam ir ļoti lepns.

Bremzera kungs atgāja no loga.

— Nu labi, — viņš teica, — es vēstuli nerakstīšu.

— Tas ir pareizi, — sacīja Punktiņa. — Jūs esat jauks cilvēks. Es jau tūlīt tā domāju ... sirsnīgs paldies.

Skolotājs viņu pavadīja līdz durvīm.

— Ari es pateicos tev, mans bērns.

— Un vēl kas ... — teica Punktiņa. — Kamēr neesmu aizmirsusi. Tikai nestāstiet Antonam, ka es pie jums esmu bijusi.

— Ne pušplēsta vārda, — Bremzera kungs apsolīja un noglaudīja viņai roku. Atskanēja zvans. Sākās mācības. Punktiņa nodrāzās pa kāpnēm lejā, iekāpa mašīnā pie Hollaka kunga un brauca uz māju. Visu ceļu viņa šūpojās uz sēdekļa un pie sevis kaut ko dūgoja.

Astotās pārdomās vēsta PAR DRAUDZĪBU

Vai nu jūs man ticat vai ne — es apskaužu Punktiņu. Ne vienmēr ir tāda izdevība kā šeit, kad draugam vari būt noderīgs. Un cik reti šādu pakalpojumu draugam var izdarīt tik slepeni! Bremzera kungs nerakstīs Antona mātei vēstuli. Zēnu viņš vairs nebārs. Vispirms Antons brīnīsies, tad viņš priecāsies, un Punktiņa slepus berzēs rokas, jo viņa zina, kā tas viss notika. Bez viņas viss būtu izgājis greizi.

Bet Antons par to neko neuzzinās. Punktiņai nevajag pateicības. Viņai prieks par savu darbu. Viss cits prieku drīzāk pamazinātu nekā palielinātu.

Katram no jums es novēlu kādu labu draugu. Un es novēlu katram izdevību izdarīt pakalpojumus draugam, viņam nezinot. Centieties uzzināt, cik tā ir liela laime — aplaimot.

Devītā nodaļa

Gasta kundze piedzīvo vilšanos

Kad Antons savā skolas somā meklēja dzīvokļa atslēgu, lai atslēgtu durvis, tās atvērās pašas no sevis, un viņa priekšā stāvēja māte.

— Labdien, manu zēn, — viņa sacīja un smaidīja.

— Labdien, — viņš apmulsis atbildēja. Tad viņš uzdrošinājās aiz prieka palēkties, apskāva māti un teica: — Es esmu tik priecīgs, ka tu atkal esi vesela. — Viņi abi iegāja dzīvojamā istabā. Antons apsēdās uz dīvāna un apbrīvoja katru mātes soli.

— Mazliet nogurstu, — viņa paskaidroja un piekususi apsēdās dēlam blakus. — Kā veicās skolā?

— Naumaņu Rihards ģeogrāfijas stundā sacīja, ka Indijā dzīvojot indiāņi. Šausmas, kas tas par stulbu cilvēku. Un Smies ieknieba Pramanam, un Pramans izlēca no sola, un Bremzera kungs jautāja, kas tur notiek. Un Pramans teica, ka viņam esot kāda blusa, varbūt pat divas. Un tad Smies pielēca kājās un iesaucās, ka viņš nedrīkstot sēdēt blakus tādiem zēniem, kam esot blusas. Viņa vecāki to neļaujot. Mēs nosmējāmies līki. — Antons māksloti iesmējās, tad vēlreiz. Tad viņš jautāja: — Tev šodien joki nepatīk?

— Stāsti vien mierīgi tālāk, — māte sacīja.

Antons atspieda galvu pret dīvāna atzveltni un izstiepa kājas.

— Bremzera kungs pēdējā stundā bija ļoti laipns pret mani un vēlējās, lai es viņu apciemojot, ja man esot laiks. — Pēkšņi viņš satrūkās: — Ak, es miegamice! Man taču jāvēlā! — Māte viņu aizturēja un norādīja uz galdu. Uz tā jau bija nolikti šķīvji un liela, kūpoša bļoda.

Zirņi ar desiņām? — Antons jautāja. Māte apstiprinoši

pamāja ar galvu, tad abi apsēdās un sāka ēst. Antons ēda dūšīgi. Kad šķīvis bija iztukšots, māte viņam uzlika vēl. Viņš bija sajūsmināts. Bet tagad viņš pamanīja, ka māte savai porcijai nebija pat pieskārusies. Nu arī Antonam vairs negaršoja. Bēdīgs viņš maisīja zupu un zvejoja desas gabaliņus. Klusums kā draudoša migla nolaidās pār istabu.

Beidzot viņš vairs neizturēja.

— Māmiņ, vai es neesmu bijis paklausīgs? Ja nu kādreiz pašam nemanot... Vai varbūt naudas dēļ? Bez tām desiņām īstenībā varēja iztikt.

Viņš maigi uzlika uz mātes rokas savējo.

Māte ātri izgāja ar traukiem virtuvē. Tad viņa ienāca atkal un sacīja:

— Sāc nu mācīties. Es tūlīt nākšu. — Antons sēdēja uz krēsla un purināja galvu. Ko gan viņš bija nogrēkojis? Noklaudzēja gaiteni durvis. Viņš atvēra logu, nosēdās uz palodzes un izliecās laukā. Pagāja labs brīdis, kamēr māte iznāca laukā no mājas. Viņa gāja sīkiem soļiem. Steiga viņu nogurdināja. Viņa devās pa Artilērijas ielu uz leju un tad pagriezās ap stūri.

Noskumis Antons apsēdās pie galda, paņēma skolas somu un tinti un sāka košļāt spalvaskātu.

Beidzot māte atkal atgriezās. Viņa bija nopirkusi mazu puķu pušķīti, atnesa ūdeni, ielika puķes zilraibā vāzē, sakārtoja lapas, tad aizvēra logu un, uzgriezusi Antonam muguru, palika pie tā stāvam un klusēja.

— Skaistas puķes, — viņš sacīja, rokas sakrustojis, un tikko varēja elpot. — Gaiļbiksītes, vai?

Māte stāvēja istabā kā svešs cilvēks. Viņa skatījās ārā pa logu un raustīja plecus. Vislabāk viņš būtu pieskrējis mātei klāt. Bet viņš tikai mazliet pacēlās no krēsla un lūdza:

— Saki taču kādu vārdu! — Viņa balss skanēja kā aizsmakusi, un varbūt viņa to arī nedzirdēja. Un tad viņa jautāja nepagriezdamās:

— Kāds šodien ir datums?

Viņš gan brīnījās un, lai viņu vēl vairāk nenokaitinātu, pieskrēja pie sienas kalendāra un skaļi lasīja:

— Devītais aprīlis.

— Devītais aprīlis, — viņa atkārtoja un piespieda kabatas lakatiņu pie mutes.

Un pēkšņi viņš saprata, kas bija noticis! Mātei šodien dzimšanas diena. Un viņš to bija aizmirsis!

Antons atkrita krēslā un trīcēja. Viņš aizvēra acis, un viņa karstākā vēlēšanās bija ielīst kaut vai zemē. Tad tāpēc viņa šodien bija piecēlusies. Un tāpēc viņa bija izvārijusi zirņus ar desiņām. Viņai pašai bija sev jānopērk puķu pušķītis! Nu viņa stāvēja pie loga aizmirsta. Viņš pat neuzdrīkstējās pieiet tuvāk un noglāstīt viņu. Jo viņa to nevarēja viņam piedot. Kaut viņš vismaz zinātu, kā uz ātru roku var saslimt. Tad māte, protams, pienāktu pie viņa gultas — un viss būtu atkal labi. Viņš piecēlās un gāja uz durvīm. Tur viņš vēlreiz atgriezās un lūdzoši jautāja:

— Vai tu sauci, māmuļ?

Bet viņa, atspiedusies pret logu, stāvēja klusi un nekustīgi.

Viņš izgāja ārā, virtuvē apsēdās pie pavarda un gaidīja, kad sāks birt asaras. Bet asaras nebira. Tikai reizēm viņš nodrebinājās, it kā kāds viņu turētu aiz apkakles.

Tad viņš sameklēja tušas kārbīņu un izņēma vienu marku. Jā, tam nu vairs nebija nekādas nozīmes. Marku viņš iebāza kabatā. Vai tomēr nevajadzētu noskriet lejā un kaut ko atnest? Viņš jau dāvanu varētu iemest vēstuļu kastītē un pats aizskriet. Un nekad vairs neatgriezties! Šokolādi tik viegli varēja iebāzt pa vēstuļu kastītes spraugu un apsveikumu kartīti klāt. «No tava dziļi nelaimīgā dēla Antona,» viņš apakšā parakstītos. Tā mātei paliktu no viņa vismaz laba piemiņa.

Uz pirkstgaliem viņš izzagās no virtuves, izgāja cauri gaitenim, piesardzīgi atvēra gaiteņa durvis, izlavījās ārā un kā zaglis aizvēra durvis.

Māte vēl ilgi stāvēja pie loga un raudzījās ārā, it kā tur būtu izlikta visa viņas trūcīgā un drūmā dzīve. Viņa zināja tikai bēdas, tikai slimības un rūpes. Kā zēns varēja aizmirst viņas dzimšanas dienu! Arī viņš tai pamazām zuda — tāpat kā viss pārējais, un līdz ar to zuda viņas dzīves vienīgais saturs. Pēc operācijas viņa domāja: «Man jādzīvo, kas notiks ar Antonu, ja es tagad nomiršu?» Un nu viņš bija aizmirsis viņas dzimšanas dienu!

Beidzot viņai kļuva mazā puisēļa žēl. Kur gan viņš varēja būt? Savu aizmāršību viņš jau bija nožēlojis. «Vai tu sauci, māmuļ?» viņš vēl bija jautājis, iekams nobēdājies atstāja istabu. Viņa nedrīkstēja būt barga. Viņš tik ļoti bija nobijies. Viņa nedrīkstēja būt tik stingra, viņas dēļ viņš pēdējās nedēļās bija daudz izcietis. Sākumā viņš katru dienu viņu slimnīcā apciemoja. Viņam bija jāiet uz pilsētas ēdināšanas punktu, un dzīvoklī viņš bija gluži viens dienu un nakti. Tad viņa pārbrauca mājās. Jau četrpadsmit dienas viņa gulēja gultā, un zēns vārīja ēdienus un gāja iepirkties, un pāris reižu ar slapju lupatu bija pat uzmazgājis grīdu.

Māte sāka dēlu meklēt. Viņa iegāja guļamistabā. Iegāja virtuvē. Paskatījās pat tualetes telpā. Viņa ieslēdza gaitenī gaismu un paskatījās aiz skapjiem.

— Anton! — viņa sauca. — Nāc, manu zēn, es vairs nedusmojos! Anton!

Viņa sauca gan skaļi, gan klusi, gan maigi. Dzīvoklī zēna nebija. Kaut kur aizskrējis. Sirds kļuva nemierīga. Māte lūdzoši sauca tā vārdu. Viņš bija prom.

Viņš bija prom! Tad viņa atrāva dzīvokļa durvis un skrēja pa kāpnēm lejā meklēt savu zēnu.

Devītās pārdomās vesta PAR PASSAVALDĪSANOS

Kā jums Antons patīk? Man viņš ļoti patīk. Bet tā aizskriet projām un pamest māti vienu, tas man, atklāti sakot, diez kā nepatīk. Kas notiktu, ja katrs, kas izdarījis kaut ko nepareizi, skrietu projām? Grūti pat iedomāties. Galvu nedrīkst zaudēt, vajag turēt drošu prātu!

Vai arī cits gadījums. Kāds puika dabūjis sliktu liecību, skolotājs vecākiem atsūtījis vēstuli vai ari, teiksim, kāds bērns mājās nejauši sasisis dārgu vāzi, cik bieži tad dzird runājam: «Aiz bailēm no soda aizbēdzis. Nav nekur atrodams. Vecāki sagatavojušies uz visļauņāko.»

Nē, draugi, tā neiet. Ja kaut kas izdarīts, tad jāsaņemams un jāizrunājas. Un, ja kādam ir tik ļoti lielas bailes no soda, tad par to, laipni lūdu, padomājiet iepriekš.

Pašsavaldīšanās ir svarīga un vērtīga īpašība. Un galvenais, kas būtu vērā ņemams, — pašsavaldīšanos var iemācīties.

Aleksandrs Lielais, lai izvairītos no pārsteidzīga soļa, katreiz, pirms pieņēma kādu lēmumu, skaitīja līdz trīsdesmit. Nu, lūk, brīnišķīga recepte. Vajadzības gadījumā dariet tāpat.

Vēl labāk būs, ja skaitīsiet līdz sešdesmit.

Desmita nodala

Varēja iziet arī greizi

— Labdien, Gasta kundze, — kāds sacīja, kad viņa iznāca no mājas. — Jūs brīnišķīgi izskatāties. — Tā bija Punktiņa ar Pifku, īstenībā meitenei Antona māte likās šausmīgi bāla un uztraukta. Bet zēns taču bija lūdzis mātes izskatu atzīt par lielisku. Un Punktiņa bija meitene, kas turēja vārdu, tā gan! Andahtas jaunkundze ar savu līgavaiņa kungu atradās Vasaras kafejnīcā, un Punktiņai viņa bija likusi tur ierasties tieši pulksten sešos.

Gasta kundze samulsusi raudzījās apkārt un, ne vārda nesakot, sniedza Punktiņai roku.

— Kur Antons? — jautāja meitene.

— Prom, — čukstēja Gasta kundze. — Iedomājies, viņš ir aizbēdzis. Es biju dusmīga, ka viņš aizmirsis manu dzimšanas dienu.

— Apsveicu jūs no sirds, — sacīja Punktiņa. — Apsveicu dzimšanas dienā!

— Pateicos, — atbildēja Gasta kundze. — Kur gan viņš varētu būt?

— Nu, nezaudējiet taču galvu, — mierināja Punktiņa. — Zēnu mēs dabūsim rokā. Nekur viņš nepazudīs. Kā būtu, ja mēs pastaigātu pa veikaliem un apjautātos? — Tā kā Antona māte tikai grozīja galvu uz visām pusēm un, kā likās, neko nedzirdēja, tad Punktiņa paņēma viņu pie rokas un vilka uz piena veikalu blakus mājā. Savu takšeli viņa palaida uz ielas un teica: — Labo sunīt, meklē Antonu!

Bet Pifka atkal ne vārda nesaprata.

Pa to laiku Antons pirka šokolādi.

Pārdevēja bija veca dāma ar lielu pakakli. Viņa aizdomīgi paskatījās uz zēnu, kad tas ar neizsakāmi skumju seju prasīja tāfelīti vislabākās piena šokolādes.

— Man vajag dzimšanas dienai, — viņš bēdīgi sacīja.

Pārdevēja kļuva mazliet laipnāka, ietina šokolādi glīti, kā nākas, zīda papīrā un apsēja ar gaišzilu lenti.

— Sirsnīgs paldies, — Antons nopietni sacīja, uzmanīgi iebāzis šokolādi kabatā, un samaksāja. Viņa izdeva naudu, un tad viņš gāja uz rakstāmlietu veikalu.

Rakstāmlietu veikalā Antons no dzimšanas dienas pastkartīšu albuma izmeklēja apsveikuma kartīti. Izmeklētā kartīte bija brīnišķīga. No tās raudzījās resns, jautri smaidošs izsūtāmais vīriņš, kas katrā rokā turēja lielu puķu podu. Zem smaidošā vīriņa kājām zelta burtiem bija rakstīts:

VISSIRSNĪGĀKIE LAIMES UN LABKLĀJĪBAS VĒLĒJUMI ŠŪPUĻA SVĒTKOS.

Antons bēdīgi apskatīja skaisto kartīti. Tad viņš nostājās pie rakstāmpulsts un kartītes otrā pusē skaistiem burtiem rūpīgi uzrakstīja: «No tava dziļi nelaimīgā dēla Antona. Un neņem ļaunā, mīļo māmiņ, tas nebija ļauni domāts.»

Tad viņš pabāza kartīti zem zilās lentes, kas rotāja šokolādes sainīti, un ātri izskrēja uz ielas. Nu viņu pārņēma lielas žēlabas par savu bēdīgo likteni. Kamols spiedās kaklā, Antons varonīgi rija asaras un, galvu nokāris, gāja tālāk.

Ieejot mājā, viņu pārņēma lielas bailes. Kā indiānis pa kara takām viņš uzlavījās augšā līdz ceturtajam stāvam, uz pirkstgaliem piegāja pie durvīm, atvēra vēstuļu kastītes spraugu un iemeta savu dāvanu. Noblīkšķēja, un viņam strauji sāka pukstēt sirds.

Dzīvoklī tomēr nebija jūtamās ne mazākās dzīvības pazīmes.

Īstenībā viņam labi žigli vajadzēja skriet prom un kaut kur ātri nomirt. Bet tas nebija tik viegli izdarāms, un Antons bailīgi nospieda zvana pogu. Tad viņš noskrēja vienas kāpnes zemāk. Tur viņš,

elpu aizturējis, gaidīja. Dzīvoklī ne mazākā troksnīša. Tad viņš vēlreiz iedrošinājās aiziet līdz pat durvīm. Viņš atkal piezvanīja. Un atkal noskrēja pa kāpnēm.

Un atkal nekas nebija dzirdams. Kas gan ar māti noticis? Vai viņai būtu atgadījusies kāda nelaime? Vai māte atkal būtu saslimusi, tāpēc ka viņš tik ļoti bija viņu apbēdinājis? Varbūt viņa gulēja gultā un nevarēja kustēties? Atslēgas viņš nebija paņēmis līdzi. Varbūt viņa atgriezusi gāzi, lai noindētos?

Viņš uzskrēja pie durvīm, sāka bungot pa vēstuļu kastīti un sacēla lielu troksni. Ar abām dūrēm viņš dauzīja pa durvīm. Viņš sauca pa atslēgas caurumu:

— Māmiņ! Māmiņ! Tas esmu es! Atver taču!

Dzīvoklī joprojām ne mazākā troksnīša.

Tad viņš šņukstēdams noslīga ceļos uz salmu paklāja.

Nu visam bija beigas.

Antona māte un Punktiņa bija izmeklējušās Antonu pa visiem veikaliem, kur vien viņu pazina. Ne piena tirgotājs, ne maiznieks, ne miesnieks, ne sakņu tirgotājs, ne kurpnieks, ne elektriķis, neviens neko nezināja.

Punktiņa pieskrēja pie policista, kas stāvēja ielu krustojumā, un jautāja viņam. Bet tas tikai papurināja galvu un ar abām rokām ņēmās rādīt kustības virzienu. Pifku tas kaitināja, un viņš sāka nūrdēt. Gasta kundze pa to laiku gaidīja uz ietves un raudzījās ar bailīgu, ātri klīstošu skatienu visapkārt.

— Nekas, — sacīja Punktiņa. — Vai zināt, vislabāk būs, ja mēs iesim mājās.

Bet Gasta kundze nekustējās ne no vietas.

— Varbūt viņš ir pagrabā, — sacīja meitene.

— Pagrabā? — iejautājās Antona māte.

— Jā, vai varbūt uz bēniņiem, — ieminējās Punktiņa.

Un viņas, cik ātri vien varēja, skrēja pāri ielai uz māju.

Tieši tad, kad Gasta kundze gribēja atslēgt pagraba durvis, viņas izdzirdēja kādu augšā raudam.

— Tas ir viņš! — iesaucās Punktiņa. Antona māte reizē ir smējās, ir raudāja un skrēja augšā pa kāpnēm tik ātri, ka Punktiņa tik tikko spēja sekot.

— Anton! — sauca māte.

— Māmiņ, māmiņ! — atbildēja Antons.

Un tad sākās lielu lielā skriešana. Punktiņa apstājās otrajā stāvā. Viņa negribēja traucēt un turēja ciet Pifkam purniņu.

Pusceļā māte un dēls satikās un apkampās. Viņi nevarēja beigt viens otru glāstīt, it kā neticēdami, ka atkal sastapušies. Viņi apsēdās uz kāpnēm, vēl arvien rokās saķērušies, un smaidīja. Abi bija ļoti noguruši un zināja tikai to, ka ir priecīgi. Beidzot māte sacīja: — Nāc, manu zēn! Mēs taču nevaram mūžīgi šeit sēdēt. Ja nu kāds mūs ierauga.

— Jā, to nevar. Neviens mūs nesaprastu, — Antons piekrita. Nu abi roku rokā uzkāpa augšā. Kad māte atslēdza durvis un ar Antonu iegāja dzīvojamā istabā, viņš tai iečukstēja ausī: — Paskaties vēstuļu kastītē!

To viņa izdarīja, sasita plaukstas un sauca:

— Raug, te jau ir bijis kāds apsveicējs!

— Tā? — jautāja viņš, metās mātei ap kaklu un vēlēja briesmīgi daudz laimes un visu, visu labu. To, kas bija rakstīts apsveikuma kartītes otrā pusē, viņa slepeni izlasīja, vārot kafiju. Viņai nobira dažas asaras. Bet šoreiz tās bija prieka asaras.

Kāds zvanīja. Atvēra Gasta kundze.

— Ak, tevi es pavisam biju piemirsusi!

— Vēlreiz mani vissirsnīgākie novēlējumi dzimšanas dienā, — teica Punktiņa. — Vai drīkstu ieiet? — Tad nāca Antons un sasveicinājās ar viņu un takšeli.

— Tevis dēļ var dabūt sirmus matus, — Punktiņa pārmeta Antonam. — Mēs tevi meklējām kā mazo adatiņu. — Viņa iesita zēnam knipi pa degunu. Tad ienāca Antona māte ar kafijas kannu, un viņi trijatā dzēra dzimšanas dienas kafiju. Kūku gan nebija, tomēr visi trīs bija ļoti apmierināti. Un Pifka no- gaudoja jubilārei serenādi.

Pēc kafijas māte sacīja:

— Tā, un nu ejiet atkal mazliet pastaigāties. Es likšos gultā. Pirmajai dienai tas man bija mazliet par daudz. Labi nāks miegs.

Uz kāpnēm Antons sacīja Punktiņai:

— So dienu es neaizmirsīšu.

Desmitas pārdomās vēsta PAR ĢIMENES GAISOTNI

Pieaugušajiem ir savas rūpes. Bērniem — savas. Un dažkārt šīs rūpes ir lielākas par pašiem bērniem un pašiem pieaugušajiem, un tāpēc, ka šīs rūpes ir tik lielas, tās met lielu ēnu. Vecāki un bērni sēž šajā ēnā un salst. Ķad bērns pienāk pie tēva un kaut ko jautā, viņš norūc: «Liec mani mierā! Man jau tā ir pilna galva!»

Bērns nolien malā, bet tēvs paslēpjas aiz avīzes. Un, kad māte ienāk istabā un jautā: «Kas tad ir noticis?» — abi saka: «Ak, nekas,» — un ģimenes labā gaisotne ir pagalam. Un dažreiz vecāki strīdas vai arī, kā Punktiņas vecāki, nekad nav mājās — un bērni pakļauti svešiem cilvēkiem, piemēram, kaut kādai Andahtas jaunkundzei vai arī kādam citam, un tad ...

Rakstot man pašam pēkšņi ienāca prātā, ka šīs pārdomas īstenībā būtu jālasa pieaugušajiem. Tātad, ja mājās atkal kādreiz kas gruzd, tad uzšķiriet šo lappusi un iedodiet saviem vecākiem izlasīt. Jā? Es domāju — tas nekaitēs.

Vienpadsmitā nodaļa

Poges kungs vingrinās spiegošanā

Kad direktors Poges kungs pievakarē nāca mājās, Gotfrīds Kleperbeins viņu notvēra pie durvīm.

— Jums, direktora kungs, mugura notriepta, — viņš sacīja. — Acumirkli. — Punktiņas tēvs apstājās, un šveicara dēls notīrīja viņam mēteli, kaut gan tas nemaz nebija netīrs. Tas zēnam bija pārbaudīts triks, un ar to viņš jau bija nopelnījis labu naudiņu. — Tā, — viņš sacīja un izstiepa roku. Poges kungs iedeva viņam vienu grasi un gribēja iet mājā. Bet Gotfrīds Kleperbeins iestājās durvīs. — Es direktora kungam varētu pateikt kaut ko tādu, kas vismaz desmit marku vērts.

Direktors Poges kungs sacīja:

— Laid mani garām.

— Tas attiecas uz meitas jaunkundzi, — čukstēja Gotfrīds Kleperbeins un pamirkšķināja.

— Kas tad ir noticis?

— Desmit markas, citādi ne vārda, — paskaidroja zēns un atkal izstiepa roku.

— Es mēdzu maksāt tikai pēc preču saņemšanas, — atbildēja Punktiņas tēvs.

— Godavārds? — jautāja zēns.

— Ko? Ak tā. Tātad labi. Godavārds!

— Vai jūs šovakar atkal iesiet prom?

— Mēs ejam uz operu, — sacīja Poges kungs.

— Tātad izliecieties, it kā jūs ietu uz operu, — ieteica Gotfrīds Kleperbeins. — Bet pēc tam nostājieties mājas priekšā un, ja jūs pēc ceturtdaļstundas nepiedzīvosiet zilus brīnumus, sauciet mani par muļķi.

— Būs darīts, — teica Poges kungs, pastūma zēnu sānis un iegāja mājā.

Pirms iešanas uz operu vecāki, kā parasts, ienāca pie Punktiņas bērnu istabā. Punktiņa bija jau gultā, un Andahtas jaunkundze lasīja pasaku par Aladinu un burvju lampu.

Māte purināja galvu:

— Tik liela meitene un liek sev vēl pasakas lasīt priekšā.

— Ak, pasakas ir tik dēkainas, tik apburošas un vispār tik dīvainas, — iebilda Punktiņa. —

Man tā patīk klausīties pasakas!

— Nu jā, — teica tēvs. — Bet īstā lasāmviela pirms gulētiešanas tā tomēr nav.

— Zini, direktor, man ir stipri nervi, — apgalvoja meitenīte.

— Guli labi, mīlulīt, — piebilda māte. Šodien viņai kājās bija sudraba kurpes, galvā sudraba cepurīte un mugurā zils tērps vienās mežģīnēs. Punktiņa sacīja:

— Laimīgi jums izlīt!

— Ko? — vaicāja māte.

— Būs lietus, — atbildēja meitenīte. — Man naktskreklā ir reimatisms.

— Jau līst, — aizrādīja māte.

— Redzi nu, — turpināja Punktiņa. — Manam reimatismam vienmēr ir taisnība.

Poges kungs jautāja Andahtas jaunkundzei, vai viņa vēl šovakar kaut kur ies.

— Ko jūs domājat, direktora kungs, — bija atbilde.

Kad viņa sieva sēdēja mašīnā, viņš teica:

— Iedod man biļeti. Es aizmirsu cigārus. Brauciet vien tālāk, Hollak. Es jūs ar taksometru panāksu.

Poges kundze ziņkārīgi paskatījās vīrā un iedeva viņam biļeti. Viņš pamāja šoferim, un mašīna aizbrauca.

Poges kungs, protams, negāja atpakaļ uz dzīvokli. Viņš nebija no tiem vīriešiem, kuri aizmirst savus cigārus. Viņš nostājās aiz kāda koka iepretim mājai un gaidīja. Vai tas nebija smieklīgi, ka viņš bija paklausījis tāda žēnča mulķībām? Un viņš patiešām nokaunējās.

No otras puses, viņam jau vairākas dienas bija tāda dīvaina sajūta pakrūtē.

Vardu sakot, viņš gaidīja. Smidzināja smalks lietuss. Iela

bija tukša. Tikai retumis kāda mašīna pabruca garām. Direktors Poges kungs nevarēja atcerēties, kad viņš tā būtu stāvējis lietū kā šodien un mēģinājis kaut ko slepus novērot. Viņš izņēma no etvijas cigāru. Taču viņam ienāca prātā, ka kvēlojošs cigārs tumsā varētu būt visai nodevīgs, un viņš to paturēja mutē neaizdedzinātu. Ja nu tagad viņu sastaptu kāds pazīstams! Tas tikai būtu skandāls. Tad sāktu runāt, ka direktors Poge vakaros stāv pie savas mājas un spiego.

Viņš paskatījās pāri pretī uz logiem. Bērnu istabā bija gaisma. Nu tā tad!

Te gaisma nodzisa!

Par ko viņš īstenībā uztraucās? Punktiņa droši vien jau iemigusi un jaunkundze iegājusi savā istabā. Tomēr viņam sāka pukstēt sirds. Tumsā viņš vērīgi skatījās uz mājas durvīm. Te tās atvērās! Poges kungs iekoda sev lūpā. Viņš tik tikko ne- norija cigāru. Pa pusatvērtajām durvīm izslīdēja sievietes stāvs un vilka aiz sevis meiteni. Abas pa tumsu kustējās kā spoki. Durvis aizcirtās. Sieviete bažīgi raudzījās visapkārt. Poges kungs cieši piespiedās pie koka. Sieviete ar meiteni skriešus devās uz pilsētas pusi.

Varbūt tie bija sveši cilvēki? Direktors Poges kungs sekoja pa ielas otru pusi. Viņš turēja roku mutei priekšā, lai nedzirdētu elsas. Viņš iebrida peļķēs, aizķērās aiz laternu stabiem, gandrīz nemanīja, ka pārtrūka zeķturis.

Taču abas gājējas ielas otrā pusē nemaz nenojauta, ka tiek izsekotas. Meitene klupa, un tievā, garā persona vilka viņu tālāk. Pēkšņi viņas apstājās, jo klusā iela izbeidzās un sākās lielpilsētas trokšņainie bulvāri.

Poges kungs uz pirkstgaliem aizlavījās vēl pāris soļu tālāk. Kas tur notika? Neko nevarēja saskatīt. Poges kungs baidījās, ka viņas varētu tam izsprukt. Viņš turēja acis vaļā, pat nemirkšķināja, it kā abas varētu pazust no zemes virsas, ja viņš tikai uz mirkli aizvērtu acis.

Tomēr nē, abi stāvi, sieviete un bērns, iznāca no kluso namu ēnas un devās taisni uz labi apgaismotajiem bulvāriem. Sieviete bija uzsējusi lakatu galvā. Viņas abas gāja ļoti lēni, un mazā meitenīte veda sievieti, it kā tā pēkšņi būtu saslimusi. Neraugoties uz lielo ļaužu straumi, kas plūda pa ielu, Poges kungs viņām varēja ērti sekot. Pagājušas garām Fridriha ielas stacijai, viņas devās projām Ganību dambja tilta virzienā. Uz tilta viņas apstājās un atspiedās pret margām. Vēl arvien lija.

Vienpadsmitās pārdomās vesta PAR MELIEM

Punktiņa vecākiem melo, tur nav nekādu šaubu. Un, lai viņa citādi būtu cik jauka būdama, ka viņa melo, tas ir riebīgi. Ja Punktiņa būtu šeit pie mums un mēs jautātu: «Saki — vai tev nemaz nav kauna? Kāpēc tu melo saviem vecākiem?» Ko viņa atbildētu? Viņa stāv uz Ganību dambja tilta, un mēs viņu nedrīkstam traucēt. Bet ko viņa sacītu, ja viņa atrastos te pie mums?

«Vainīga ir Andahtas jaunkundze,» viņa teiktu. Bet tā būtu tikai tukša aizbildināšanās.

Ja nevēlas melot, tad nekāda vara pasaulē nevar piespiest to darīt. Varbūt Punktiņa baidās no audzinātājas? Varbūt Andahta draudējusi meitenītei?

Tad Punktiņai vajadzētu tikai aiziet pie tēvī un pateikt: «Direktor, jaunkundze grib piespiest, lai es jums meloju.» — Viņš Andahtas jaunkundzi uz vietas atlaistu, un viņas draudi būtu veltīgi.

Tātad skaidrs: Punktiņa melo, un tas ir ļoti neglīti. Cerēsim, ka viņa mācīsies no saviem piedzīvojumiem, labosies un melošanu atmetīs.

Divpadsmīta nodale

Kleperbeins nopelna desmit markas un vienu plauku

Poges kungs stāvēja pašā ielas vidū pie Komiskās operas un sasprindzināti skatījās pāri uz Ganību dambja tiltu. Viņš redzēja, ka meitene garāmgājējiem izstiepj pretī roku un kniksē. Dažreiz garāmgājēji apstājās un deva naudu. Tad mazā kniksēja atkal un, kā likās, pateicās. Poges kungs atcerējās iepriekšējās dienas ainu mājās. Punktiņa taču bija stāvējusi dzīvojamā istabā, vaimanājusi pret sienu un teikusi: «Sērkociņi, pērciet sērkociņus, mani kungi un dāmas!» Tas bijis mēģinājums. Par to nebija vairs nekādu šaubu. Tur stāvēja viņa meita un ubagoja! Viņam sala.

Viņš aplūkoja vājo un garo personu meitenītei blakus. Skaidrs, tā bija Andahtas jaunkundze. Viņa bija apsējusi lakatu un uzlikusi tumšas acenes. Tomēr Poges kungs viņu pazina.

Viņa bērns stāvēja uz tilta — plānā, vecā kleitiņā, bez cepures, matu cirtas lietū bija sadalījušās šķipsnās. Poges kungs uzslēja mēteļa apkakli. Tagad viņš pamanīja, ka vēl aizvien tur rokās neaizdedzinātu cigāru. Tas bija pavisam izjucis, un viņš to iemeta peļķē, it kā tas pie visa būtu vainīgs. Tad garām nāca kāds policists un aizrādīja, ka jāstāv uz ietves.

— Kārtībnieka kungs, — sacīja Poges kungs. — Vai ir atļauts maziem bērniem šeit vakaros stāvēt un ubagot?

Policists paraustīja plecus.

— Vai jūs domājat tās abas uz tilta? Ko tur lai dara. Kas tad aklo sievieti šeit atvestu?

— Viņa ir akla?

— Protams. Un turklāt diezgan jauna. Viņa tur stāv gandrīz katru vakaru. Arī tādi cilvēki grib dzīvot. — Policists brīnījās, ka svešais viņu diezgan sāpīgi sagrauba aiz rokas. Tad viņš noteica: — Jā, tas ir posts.

— Cik ilgi šīs abas tur parasti stāv?

— Vismaz divas stundas, tā līdz desmitiem.

Poges kungs atkal nokāpa no ietves. Viņam bija tāda seja, it kā viņš tūlīt gribētu mesties tur pāri, tad viņš apdomājās un pateicās ierēdnim. Policists sveicināja un gāja tālāk.

Pēkšņi parādījās Gotfrīds Kleperbeins, nirdza pār visu seju un raustīja Poges kungu aiz mēteļa.

— Nu, ko es jums teicu, direktora kungs? — viņš čukstēja. — Vai esmu melojis?

Poges kungs klusēja un stingām acīm raudzījās pāri ielai.

— Tiltā otrā pusē stāv jūsu meitas jaunkundzes draugs, — naidīgi sacīja Kleperbeins. — Tas arī ubago. Bet tā pa īstam. Viņa vārds ir Antons Gasts. Tam jau sen vajadzētu atrasties aizgādībā.

Poges kungs klusēja un vēroja Antonu. Vai Punktiņa draudzētos ar šo ubaga zēnu? Un kādēļ gan īsti viņa meita un audzinātāja pārdod sērkociņus? Kas aiz tā slēpjas? Kāpēc viņām vajadzīga nauda? Viņš tiešām nezināja ko domāt.

— Tā, nu būtu laiks izmaksāt honorāru, — atgādināja Kleperbeins un viegli pieskārs Poges kunga mētelim. Direktors izvilka kabatas portfeli, izņēma desmit marku zīmi un iedeva zēnam.

— Paturiet kabatas portfeli rokā, — piemetināja Kleperbeins. — Ja jūs man pieliksiet vēl desmit markas, tad es nestāstīšu nevienam citam, ko jūs nupat redzējāt. Pretējā gadījumā es to darīšu, un jau rīt par to varēs lasīt avīzēs. Tas jums droši vien būtu nepatīkami.

Nu Poges kungam pietrūka pacietības. Viņš zēnam iedeva tādu plauku, ka noskanēja vien. Daži garāmgājēji apstājās un gribēja jau iejaukties. Bet zēns tik ātri aizskrēja, ka viņi nodomāja, ka tā vajag. Gotfrīds Kleperbeins skrēja, ko kājas nes. Viss šis notikums viņam sagādāja ļoti daudz plauku.

Tā jau nu bija trešā, un viņš nolēma apmierināties ar desmit markām. Desmit markas un trīs pļaukas, pagaidām viņam ar to pietika.

Poges kungs vairs nevarēja noskatīties, kā viņa meita stāv lietū uz tilta. Vai nepārskriet pāri un neaizvest Punktiņu mājās? Taču tad viņam ienāca vēl kas labāks prātā. Viņš pamāja taksometram.

— Brauciet, cik ātri vien iespējams, uz operu! — viņš uzsauca, iesēdās mašīnā un aizbrauca.

Kas viņam bija padomā?

Antonam neveicās. Pirmkārt, viņš atkal stāvēja neienesīgajā pusē, un, otrkārt, lija. Kad lija, cilvēki steidzās vairāk, nekā parasts. Viņiem nebija nekādas vēlēšanās apstāties un vilkt laukā no kabatas naudas maku. Neveicās, bet garastāvoklis viņam bija labs. Salabšana ar māti viņu ļoti iepriecināja.

Pēkšņi viņš viegli satrūkās. Tas taču bija Andahtas jaunkundzes līgavainis, tas taču bija Velna Roberts?

Vīrietim bija mugurā lietus mētelis un galvā dziļi uz acīm uzvilкта cepure, viņš pagāja Antonam garām, nemaz to neievērodams. Antons aizvēra savu koferi un pienācīgā atstatumā sekoja viņam.

Vīrietis aizgāja līdz tilta galam, tur to šķērsoja un pa tilta otru pusi nāca atkal lēnām atpakaļ. Antons iepleta acis. Drīz vīrietim vajadzēja pienākt pie Andahtas jaunkundzes! Antons virzījās pamazām gar margām uz priekšu. Tagad šis tēvainis deva guvernantei kādu zīmi, un viņa nobijās. Punktiņa to nemanīja. Viņa kniksēja un vaimanāja, un gribēja garāmgājējiem par katru cenu pārdot sērkokļus.

Antons piespiedās cieši pie margām dažu metru attālumā no visiem trim un vēroja, kas notiks. Vīrietis Andahtas jaunkundzei iedeva krietnu dunku pa sāniem, viņa purināja galvu, tad viņš sagrauba viņas roku un tvēra somā, kas karājās viņai uz rokas, pavandījās tajā un izvilka kaut ko spīdošu. Antons raudzījās turp. Tās bija atslēgas.

Atslēgas? Kādēļ šis tēvainis no Andahtas jaunkundzes par ņēma atslēgas?

Viņš apgriezās, Antons pārliecās pār tilta margām, lai viņu nepamanītu, un iesplāva Sprē upē. Vīrietis pagāja garām, un nu viņam pēkšņi bija ļoti jāsteidzas. Viņš aizskrēja prom pa Kuģu būvētāju dambi.

Antons ilgi nedomāja. Viņš ieskrēja pirmajā restorānā, kas pagadījās ceļā, palūdza tālrunu grāmatu un meklēja burtu P.

Tad viņš sameklēja kabatā naudu un ieskrēja tālrunu kabīnē.

Divpadsmitās pārdomās vesta PAR NELIEŠIEM

Gotfrīds Kleperbeins ir neliets. Tādi neliēši sastopami jau starp bērniem. Tas ir sevišķi sāpīgi.

Ir daudz pazīmju, pēc kurām var noteikt šādu nelieti. Ja cilvēks ir slinks, viltīgs, nesātīgs, naudaskārs, melis, tad var saderēt uz desmit pret vienu, ka runa ir tikai par nelieti. Pataisīt tādu nelieti par kārtīgu cilvēku ir visgrūtākais uzdevums, kādu vien var iedomāties. Tas ir tas pats kā ar sietu nest ūdeni. Savādi, kāpēc tas ir tik grūti? Ja cilvēks zina, cik skaisti un patīkami ir būt pieklājīgam, tad viņam taču vajadzētu visiem spēkiem censties tādām kļūt, vai ne?

Ir tālskati, kurus var izvilkt. Vai jūs tādus esat redzējuši? Tie ir mazi un glīti, un tos var ērti iebāzt kabatā. Bez tam tos var arī izbīdīt, un tad tie ir garāki par pusmetru. Tāpat, man šķiet, ir arī ar šiem neliēšiem. Un varbūt ar cilvēkiem vispār. Jau bērna gados tie ir tieši tādi, par kādiem kļūst vēlāk, tādi kā izvelkamie tālskati. Viņi tikai aug, viņi nemainās.

Trīspadsmītā nodaļa

Resnā Berta vicina vāles

Resnā Berta sēdēja virtuvē, ēda sviestmaizi ar desu un dzēra kafiju. Viņa savā brīvdienā ar draudzeni bija izgājusi pastaigāties, bet, tā kā lietus nepārstāja, viņa bija atgriezusies mājās ātrāk nekā parasti. Tagad viņa savu īgnumu par lietaino brīvdienu remdināja ar aknu desu un romānu ilustrētajā žurnālā.

Pēkšņi zvanīja tālrunis.

— Arī tas vēl! — viņa nomurmināja un aizšļūca pie aparāta. — Direktora Poges dzīvoklis, — viņa sacīja.

— Vai es varētu runāt ar direktoru Poges kungu? — jautāja bērna balss.

— Nē, — sacīja Berta, — kungi ir operā.

— Tas jau ir briesmīgi, — bērns noteica.

— Kas noticis, ja drīkstu jautāt? — prasīja Berta.

— Kas tur runā?

— Poges kalpone.

— Ak tā, resnā Berta! — iesaucās bērns.

— Kāpēc tad resnā? — viņa aizvainota sacīja. — Bet Berta es esmu, un ar ko tad man ir tas gods?

— Esmu Punktiņas draugs, — paskaidroja bērna balss.

— Tā, — sacīja Berta, — un man laikam vajadzēs iet uz viņas istabu un jautāt, vai viņa nakts vidū ar tevi nevēlas saspēlēt futbolu?

— Blēņas! — sacīja zēns. — Pie jums tūlīt ieradīsies Andahtas jaunkundzes līgavainis.

— Jo tālāk, jo trakāk! — sacīja Berta. — Guvernante taču sen jau guļ.

— Nekā tamlīdzīga, — atbildēja bērna balss. — Izņemot jūs, dzīvoklī nav vairāk neviena cilvēka.

Resnā Berta paskatījās tālruņa klausulē tā, it kā gribētu pārliecināties, vai tajā viss kārtībā.

— Ko? — viņa tad jautāja. — Ko? Andahta un Punktiņa nav savās gultās?

— Nē, — sauca bērns, — bet par to vēlāk. Jūs esat viena pati mājās. Ticiet taču man beidzot. Un tagad nāk līgavainis, lai ielauztos. Atslēgas viņam jau ir. Un dzīvokļa plāns arī. Drīz viņš būs klāt.

— Kaut kas vienreizējs, — sacīja Berta. — Ko nu lai es daru?

— Izsauciet steidzīgi policiju. Un tad sameklējiet ogļu lāpstu vai ko tamlīdzīgu. Un, kad līgavainis atnāks, zveliet viņam pa pauri.

— Tev viegli runāt, mans dēls, — sacīja Berta.

— Labu veiksmi! — sauca mazais. — Turieties! Neaizmirstiet piezvanīt policijai. Uz redzi!

Bertai tā kratījās galva un klabēja zobi, ka viņa netika ne no vietas. Viņa bija ļoti uztraukusies, paraustīja Punktiņas un arī Andahtas jaunkundzes istabas durvis, mājās nebija nevienas dzīvas dvēseles. Visapkārt klusums. Tikai Pifka ņurdēja. Viņš tupēja savā groziņā pie Punktiņas durvīm, tad uzslējās augšā un aiztenterēja Bertai līdzi. Nu viņa saņēmās un piezvanīja policijai.

— Tā, — sacīja kāds ierēdnis. — Labi, es tūlīt kādu aizsūtīšu. — Pēc tam Berta sāka meklēt sitamo.

— Kā gan zēns varēja iedomāties par ogļu lāpstu, — viņa teica Pifkam, — ja mums ir centrālā apkure. — Beidzot viņa bērnu istabā atrada divas koka vāles, ar kurām Punktiņa dažkārt vingroja.

Viņa paņēma vienu vāli, nostājās pie parādes durvīm un nodzēsa gaitenī gaismu.

— Virtuvē mēs atstāsim gaismu degot, — viņa sacīja Pifkam, — citādi es vēl netrāpīšu. — Pifka nogulās viņai blakus un pacietīgi gaidīja. Viņam viss vēl īsti nebija skaidrs, un gulēdams viņš rūca pats uz savu asti.

— Vai tu būsi mierā! — čukstēja Berta. Pifka šādu toni nevarēja ciest. Bet viņš paklausīja. Berta atnesa krēslu un apsēdās, jo viņai kļuva ļoti nelabi. Šodien viss gāja kā pa elli.

Kur gan varētu būt Punktiņa un Andahta? Nolāpīts, būtu kaut pušplēstu vārdu bildusi!

Tad kāds nāca pa kāpnēm augšā. Viņa piecēlās, satvēra vāli un aizturēja elpu. Sis kāds stāvēja aiz durvīm. Pifka piecēlās un uzmeta tādu kūkumu kā runcis. Spalva bija sacelta.

Sis kāds iebāza atslēgu durvīs un pagrieza. Tad viņš ie- bnza drošības atslēgu un pagrieza. Pēc tam viņš iebāza atslēgas caurumā slēdzi. Durvis atvērās. Sis kāds ienāca gaitenī, ko vaji apgaismoja virtuves spuldze. Berta pacēla savu vāli un gaza vīrietim pa pauri. Viņš sagrīļojās un sašļuka kā maiss, — Tas nu būtu padarīts, — sacīja Berta Pifkam un iededza gaismu. Vīrietim mugurā bija lietus mētelis, dziļi pār acīm uzmaukta cepure. Pifka apostīja Andahtas jaunkundzes līgavaini un, kaut arī ar nokavēšanos, pēkšņi kļuva ārkārtīgi drošsirdīgs un iekodās viņam ar zobiem kājās. Bet vīrietis gulēja uz celiņa un nekustējās.

— Kaut nu drīzāk ierastos policija, — noteica Berta, apsēdās uz krēsla, paņēma vāli rokā un gaidīja.

— Vajadzētu sasiet, — viņa ieminējās Pifkam. — Atnes no virtuves veļas auklu. — Pifka nebija attapīgs. Abi sēdēja pie kramplauža un baidījās, ka tikai šis nesāktu atžirgt.

Kā tad, vīrietis atvēra acis un piecēlās sēdus. Viņa skatiens pamazām kļuva skaidrāks.

— Man ļoti žēl, — sacīja resnā Berta, pavisam aizkustināta, un iezvēla viņam otrreiz. Vīrietis mazliet iestenējās un noslīga atkal zemē.

— Kur gan kavējas policija? — Berta pukojās. Bet tieši tajā brīdī likuma sargi ieradās.

Trīs policisti, vēderus turēdami, smējās par ainu, ko ieraudzīja.

— Es tikai gribētu zināt, par ko te būtu jāsmejas, — iesaucās resnā Berta. — Labāk sasieniet šo tēvainil Viņš tūlīt atkal atžirgs! — Policisti uzlika kramplauzim roku dzelžus un pārmeklēja viņu. Viņi atrada atslēgas, dzīvokļa plānu, mūķizeru saišķi un revolveri.

Kārtībnieku vecākais paņēma šos priekšmetus. Berta visus trīs kungus virtuvē pacienāja ar kafiju un lūdza viņus palikt tik ilgi, kamēr atgriezīsies Poges. Meitene un audzinātāja esot pazudušas. Sazini, kas viss vēl šodien nenotiks!

— Labi, bet tikai mazu brītiņu, — sacīja vecākais kārtībnieks.

Drīz vien visi dzīvi tērzēja. Pifka tikmēr apsargāja sasieto blēdi un slepus pamēģināja, kā garšo pazoles.

Trīspadsmitas pārdomās vesta PAR NEJAUŠĪBU

Ja šajā vakarā nebūtu lijis, resnā Berta būtu mājās pārnākusi vēlāk. Ja resnā Berta būtu pārnākusi vēlāk, tad zaglis varētu netraucēti zagt. Tā bija tīrā nejaušība, ka viņa bija mājās un ka zādzība neizdevās. Ja Galvani nejauši nebūtu ievērojis, kā raustās viņa uzkārtie vārdes stībi, tad nebūtu atklāta dzīvnieku elektrība vai arī to atklātu daudz vēlāk.

Ja Napoleons 1813. gada 18. oktobrī nebūtu bijis tik noguris, viņš varbūt kaujā pie Leipcigas būtu uzvarējis.

Daudzi notikumi, kas cilvēces attīstībā bijuši izšķirēji, radušies nejauši, un varēja notikt gluži pretējais vai arī pavisam kas cits.

Nejausība ir pasaules lielākā vara. Citi ļaudis nejaušības vietā saka — liktenis. Viņi saka: tā bija liktenīga sagādīšanās, ka Napoleons 1813. gada 18. oktobrī bija tik noguris un ka viņam bija vēdergrauzes. Nejausība jeb liktenis — tā ir gaumes lieta.

Mana māte šādos gadījumos saka: «Viens labprāt ēd desu, cits zaļās ziepes.»

Četrpadsmita nodaļa

Kāda vakarkleita kļūst netīra

Pie operas direktors Poge izlēca no mašīnas, samaksāja un ieskrēja teātri. Viņa sieva sēdēja ložā aizmiegtām acīm un klausījās mūziku. Rādīja «Bohēmu», tā ir ļoti skaista opera, un mūzika ir tāda, it kā lītu salds konfekšu lietus. Kāds ļoti slavens tenors dziedāja Rūdolfā partiju, un vietas ložās bija briesmīgi dārgas. Ar to, cik maksāja divas vietas, Antons ar māti varētu pārtikt četrpadsmit dienas.

Poges kungs ienāca ložā. Viņa sieva izbrīnījiesies atvēra acis un nikni uz viņu paskatījās. Viņš nostājās aiz viņas sēdekļa, satvēra viņu aiz pleciem un teica:

— Nāc ārā! — Sis tvēriens viņai likās neciešams, un viņa pagrieza pret vīru savu sašutušo seju. Vīrs stāvēja pustumsā, lietū izmircis, ar paceltu apkakli un skatījās sievai garām.

Viņa nekad nebija jutusi sevišķi lielu respektu pret vīru, jo tas bija pārāk labs pret viņu. Bet nu Poges kundze nobijās.

— Ko tas nozīmē? — viņa jautāja.

— Tūlīt nāc ārā! — viņš pavēlēja. Un, kad sieva aizvien vēl kavējās, Poges kungs uzrāva viņu no sēdekļa un izvilka sev līdzī no ložas ārā. Viņai tas likās neticami, bet viņa neuzdrošinājās neko vairs iebilst.

Viņa noskrēja vīra pavadībā pa kāpnēm lejā. Vīrs pieprasīja sievas virsdrēbes, aplika viņai apmetni un dusmīgi piecirta kaju, kad viņa piestājās pie spoguļa un visādi ņēmās grozīt savu sudraba cepurīti. Viņš vilkšus izvilka sievu no teātra.

Šoferā — Hollaka kunga tur, protams, nebija. Viņam vajadzēja ierasties tikai izrādes beigās. Sievas roku Poges kungs nelaida vaļā. Klupdami viņi gāja pa peļķēm pāri ielai. Vislabprātāk Poges kundze tagad būtu raudājusi. Pie stūra stāvēja taksometri. Viņš iegrūda sievu pirmajā taksometrā, nosauca šoferim kādu adresi, iekāpa pats un uzsēdās uz sievas zīda apmetņa. Bet viņa neuzdrošinājās neko teikt.

Taksometrs brauca ļoti ātri. Poges kungs sēdēja viņai blakus ar izklaidīgu seju un švīkāja kājas.

— Manas sudraba kurpes ir beigtas, — murmināja sieva. — Botes aizmirsu garderobē.

Vīrs neko neatbildēja un stīvi raudzījās vienā punktā. Kā gan šai personai bija ienācis prātā tērpties skrandās, izlikties par aklu un iet ar viņa bērnu ubagot. Vai šī Andahtas jaunkundze bija galīgi jukusi?

— Draņķe tāda!

— Kas tad? — jautāja sieva.

Viņš klusēja.

— Ko tas īsti nozīmē? — prasīja sieva. — Es sēžu teātrī, bet tu izrauj mani ārā, lietū. Izrāde bija pirmklasīga. Un dārgās ieejas biļetes!

— Klusu! — viņš atrūca un raudzījās caur mašīnas logu. Pie Komiskās operas auto apstājās. Viņi izkāpa. Poges kundze izmisusi aplūkoja savas izmirkušās kurpes. Kā gan viņa varēja atstāt savas botes garderobē! Andahtas jaunkundzei rit no rīta jāaiziet tām pakal.

— Tur! — čukstēja viņas vīrs un rādīja pāri pretī uz Ganību dambja tiltu.

Viņa redzēja automašīnas, riteņbraucējus, kārtības sargu, ubadzi ar bērnu, laikrakstu pārdevēju ar lietussargu, garām pabrauca piektais autobuss. Viņa paraustīja plecus.

Poges kungs satvēra sievas elkoni un uzmanīgi veda viņu uz tilta pusi.

— Paskaties uz to ubadzi ar bērnu, — viņš pavēloši čukstēja. Viņa ievēroja, kā mazā meitenīte

kniksēja, turēja rokās sērkokus un no garāmgājējiem saņēma naudu. Pēkšņi viņa izbijās un sacīja:
— Punktiņa?
Viņa pienāca vēl tuvāk.
— Punktiņa! — čukstēja Poges kundze un neticēja pati savām acīm.
— Māte ir pilnīgi akla un vēl tik jauna. Divdesmit pieci feniņi par trim kārbām. Dievs lai svētī jūs, mīļā dāma, — patlaban sacīja meitenīte.
Tā bija Punktiņa! Poges kundze pieskrēja pie lietū salstošā

un kniksējošā bērna, neskatoties uz salijušo un netīro ielu, nometās ceļos pie mazās un apkampa viņu.

— Mans bērns! — viņa šausmās iekliedzās.

Punktiņa bija nobijusies līdz nāvei. Nokļūt tādā ķezā! Mātes kleita izskatījās briesmīga. Garāmgājēji apstājās un domāja, ka tiek uzņemta filma. Direktors Poge norāva aklajai sievietei acenes no deguna.

— Andahtas jaunkundze! — Poges kundze šausmās iekliedzās. Andahta bija bāla kā nāve, aizsargādamās viņa turēja rokas acīm priekšā un nezināja ko iesākt. Parādījās kārtībnieks.

— Kārtībnieka kungs, — sauca Poges kungs. — Apcietiniet šo personu. Tā ir mūsu bērna audzinātāja, viņa iet ar mūsu bērnu ubagot, kad mēs neesam mājās ... — Kārtībnieks izņēma piezīmju grāmatiņu. Laikrakstu pārdevējs ar lietussargu smējās.

— Tikai neieslogiet! — sauca Andahtas jaunkundze. — Tikai neieslogiet! — Ar vienu lēcieni viņa pārrāva ļaužu rindu un kā vajāta aizskrēja prom.

Poges kungs gribēja Andahtas jaunkundzi panākt, bet ļaudis viņu aizturēja.

— Lai jau tā meiča skrien! — sacīja kāds vecs vīrs.

Poges kundze bija piecēlusies un ar mazu mežģiņu mutautiņu tīrīja savu zīda tērpu. Tas bijā briesmīgi notašķīts.

Te no ielas otras puses parādījās Antons un uzlika Punkti- ņai roku uz pleca:

— Kas tad šeit notiek? — viņš jautāja.

— Vecāki mani pieķēra, — sacīja Punktiņa, — un Andahta nupat aizlaidās. Nu tikai būs.

— Kas tev tagad būs? — viņš norūpējies jautāja.

— To vēl nevar zināt, — noteica Punktiņa, plecus raustīdama.

— Vai palīdzēt tev? — viņš jautāja.

— Ak jā, — atbildēja viņa. — Paliec šeit, tas mani nomierina.

Poges kungs runāja ar kārtībnieku. Viņa sieva vēl aizvien tīrīja dārgo kleitu. Ļaudis, kas bija apstājušies, turpināja savu ceļu. Te pēkšņi Poges kundze paskatījās uz augšu un, ieraudzījusi, ka viņas meita sarunājas ar svešu zēnu, parāva viņu pie sevis. — Tūlīt pie manis! — sauca viņa. — Ko tu stāvi kopā ar to diedelnieku?

— Nu ir diezgan, — sacīja Antons. — Tik smalks kā jūs es esmu jau sen. Lai jūs to zinātu. Un, ja jūs nebūtu manas draudzenes māte, es vispār ar jums nerunātu, vai sapratāt?

Direktors Poges kungs kļuva uzmanīgs un pienāca klāt.

— Tas ir mans labākais draugs, — sacīja Punktiņa un satvēra viņu aiz rokas. — Viņu sauc par Antonu, viņš ir varens zellis.

— Tā? — jautāja tēvs uzjautrināts.

— Varens zellis, tas ir mazliet pārspīlēti, — sacīja Antons kautrīgi. — Bet sevi nolaupāt es neļaušu.

— Mana sieva nedomāja neko ļaunu, — paskaidroja Poges kungs.

— Tam mēs labprāt ticam, — lepni sacīja Punktiņa un uzsmaidīja savam draugam. — Tā, iesim nu mājās. Kā jūs domājat? Anton, vai tu nāksi līdzi? — Antons atteicās. Viņam taču bija jāsteidzas pie mātes.

— Tad rīt pēc skolas ienāc pie mums.

— Labi, — sacīja Antons un kratīja viņai roku. — Ja tavi vecāki atļauj.

— Lai notiek, — piebilda Punktiņas tēvs un piekrītoši pamāja. Antons viegli paklanījās un aizsteidzās.

— Viņš ir tīrais zelts, — noteica Punktiņa, viņam pakal noraudzīdamās. Tad viņi paņēma taksometru un brauca uz mājām. Meitene sēdēja starp saviem vecākiem un rotaļājās ar sīknaudu un sērkokiem.

— Kā tas viss gadījās? — stingri jautāja tēvs.

— Andahtas jaunkundzei ir līgavainis, — stāstīja Punktiņa. — Un tāpēc, ka viņam vienmēr vajadzēja naudu, viņa allaž nāca ar mani uz šejieni. Un mēs arī diezgan labi nopelnījām. To var teikt nepārspīlējot.

— Šausmīgi, mana mīļā, — iesaucās māte.

— Kā tā — šausmīgi? — jautāja Punktiņa. — Tas bija ārkārtīgi interesanti.

Poges kundze paskatījās uz vīru un, galvu purinādama, sacīja:

— Ak, šie kalpotāji!

Četrpadsmitās pārdomās vesta PAR RESPEKTU

Iepriekšējā nodaļā ir teikums, kas ir vērts, lai mēs to vēlreiz pārlasītu. Tur sacīts par Poges kundzi: «Viņa nekad nebija jutusi sevišķi lielu respektu pret vīru, jo tas bija pārāk labs pret viņu.»

Vai vispār var būt par daudz labs pret kādu? Es domāju gan. Apvidū, kur es esmu piedzimis, saka: muļķīgi labs.

Var būt arī muļķis aiz tīras laipnības un labsirdības, un tas ir nepareizi. Bērni to izjūt visātrāk, ja kāds pret viņiem ir labs. Ja viņi kaut ko ir izdarījuši, par ko, pat pēc viņu domām, tiem būtu jāsaņem

sods, bet sodu viņi nesaņem, tad viņi brī- nās. Un, ja šāds gadījums atkārtojas, viņi soli pa solim zaudē respektu pret attiecīgo cilvēku.

Respekts ir kaut kas ļoti svarīgs. Daži bērni jau paši gandrīz vienmēr rīkojas pareizi, bet lielākai daļai tas tomēr jāmacās. Un tādēļ viņiem nepieciešams barometrs. Viņiem jājūt: ak vai, tas, ko es nupat izdarīju, bija nepareizi, esmu pelnījis sodu.

Bet, ja nu sods vai rājiens izpaliek, ja bērni vēl par to, ka bijuši bezkaunīgi, saņem šokolādi, tad viņi var domāt: «Es vienmēr būšu varen bezkaunīgs, jo tad dabū šokolādi.»

Respekts ir nepieciešams, un respektējamas personas ir nepieciešamas tik ilgi, kamēr bērni un vispār mēs, cilvēki, esam neapzinīgi.

Piecpadsmītā nodaja

Policists dejo tango

Kad viņi, mājās pārnākuši, devās pa kāpnēm augšā, pirmajā stāvā bija dzirdama gramofona mūzika.

— Kas tad tas? — sacīja Poges kungs un atslēdza durvis. Viņš tūlīt sastinga kā sālssstabs un viņa sieva tāpat. Tikai Punktiņa nebija sevišķi pārsteigta, bet noņēmās ar Pifku, kas skrēja viņai pretī.

Gaitenī resnā Berta ar vienu policistu dejoja tango. Kāds cits policists stāvēja pie gramofona un uzgrieza to.

— Bet Berta! — sašutusi iesaucās Poges kundze. Punktiņa piegāja pie policista, kas stāvēja gramofona tuvumā, pakniksēja viņam un teica:

— Dāmu deja, uzrauga kungs. — Policists aplika viņai roku un izdejoja ar viņu goda apli.

— Nu gan diezgan! — iesaucās direktors. — Berta, ko tas nozīmē? Vai jūs esat saderinājusies ar veselu policistu vienību?

— Diemžēl ne, — atbildēja resnā Berta. Bet tad no virtuves iznāca trešais policists, un Poges kundze nomurmināja: — Es zaudēšu prātu.

Punktiņa, viņas priekšā nostājusies, lūdza:

— Jā, māmiņ, izdari to!

— Nav vairs vajadzīgs! — iesaucās Berta. Tas bija visumā diezgan bezkaunīgi, bet Poges kundze piezīmi neizprata, un viņas vīram bija ko noņemt ar galvas purināšanu.

Beidzot Berta kungus ieveda virtuvē. Tur sēdēja vīrietis lietus mētelī, un viņa rokas bija ieslēgtas dzelžos. — Sis kungs gribēja pie mums ielauzties, un tad es viņu noslāņīju zilu un izsaucu policiju. Un, tā kā jūs vēl nebijāt mājās, mēs uz parketa mazliet izlocījām kājas.

Vīrietis, kam rokas bija dzelžos, atvēra acis. Viņa skatiens bija pilnīgi miglains.

— Tas taču ir Velna Roberts! — iesaucās Punktiņa.

Vecāki pārsteigti uz viņu paskatījās.

— Kas?

— Andahtas jaunkundzes līgavainis! Ak tā, tad tāpēc viņa man jautāja, kad Bertai esot brīvdiena!

Tēvs sacīja:

— Un tāpēc jums bija jāiet ubagot.

— Un tādēļ viņa uzzīmēja dzīvokļa plānu, — iesaucās Punktiņa.

— Plānu mēs pie viņa atradām, — sacīja viens kārtībnieks un iedeva pārsteigtajam namatēvam papīra gabalu.

— Kā tad jūs ar šo tēvaini tikāt galā? — prasīja Poges kundze.

Resnā Berta paņēma vingrošanas vāli un nostājās pie durvīm.

— Seit es nostājos, un, kad viņš atslēdza durvis un iebāza galvu, es viņam vienreiz iezvēlu. Tiklīdz viņš sāka atžirgt, es viņam vēlreiz ieliku pa galviņu. Nu, un tad šeit ieradās šie trīs kavalieri. — Viņa parādīja uz trim policistiem, kuri jutās ļoti glaimoti.

Punktiņas tēvs jau atkal purināja galvu.

— Es nekā nesaprotu, — viņš piezīmēja. — Kā jūs zinājāt, ka kramplauzis grib iekļūt dzīvoklī? Ja nu tas būtu bijis es?

— Tad nu tu tagad būtu pavisam zils! — jautri iesaucās Punktiņa.

Berta jo sīki pastāstīja:

— Pārņākot mājās, lija, drāņķīgs laiks, nodomāju, kādēļ lai skraidu pa lietu apkārt; kad nu beidzot sēžu virtuvē, atskan tālruņa zvans. «Drīz ieradīsies kramplauzis,» kāds saka vada otrā galā, «velciet viņam ar ogļu lāpstu un izsauciet policiju.» Taču ogļu lāpstas mums nav. Tā tas bija.

— Bet kas tad zināja, ka tas tēvainis grib pie mums ielauzties? Kas jums piezvanīja? — jautāja Poges kundze.

— Tas taču ir tik skaidrs ka diena, — sacīja Punktiņa. — Tas, protams, bija mans draugs Antons.

— Pareizi, — sacīja Berta. — Viņš gan nestādījās priekšā, tomēr pateica, ka esot Punktiņas draugs.

— Redziet nu, — pateica Punktiņa, sakrustoja rokas uz rauguras un, krūtis izgāzusi, staigāja pa gaiteni šurp un turp.

— Es jums tūlīt sacīju, ka zēns ir tīrais zelts.

— Arī man tā liekas, — sacīja Poges kungs un aizdedzināja cigāru. — Bet kā viņš to zināja?

— Varbūt viņš redzēja, ka Andahtas jaunkundze šim garnadzim iedod atslēgas, — piebilda Punktiņa.

Velna Roberts uz krēsla nikni grozījās.

— Ak, tā tas bija, — viņš norūca. — Nu pagaidi, tu utubunga, ja es tevi kādreiz sastapšu!

— Atlieciet to mierīgi uz vēlāku laiku, — sacīja kārtībnieks, — mēs jūs vispirms iespundēsim.

Punktiņa piegāja vīrietim tuvāk.

— Ieteicu jums par tādām lietām nedomāt, — sacīja viņa.

— Antons jūs miltos samals. Gotfrīdam Kleperbeinam viņš iedeva pāris tādu pļauku, ka tas uzreiz apsēdās.

— Vai tiešām? — jautāja tēvs iepriecināts. — Tavs Antons patiešām ir varens zellis.

Pifka sēdēja zaglim pie kājām un raisīja vaļā zābaku auklas. Poges kundzei uznāca migrēna. Viņa sāpēs savieba seju.

— Tik daudz uztraukumu, — viņa žēlojās. — Mani kungi, vai jūs to kramplauzi nevarētu aizvest? Šis vīrietis man briesmīgi krīt uz nerviem.

— Jūs man arī, — nomurmināja Velna Roberts. Tad policisti ar viņu devās projām.

— Mīļā Berta, — sacīja Poges kundze. — Apguldiet bērnu. Es iešu gulēt. Vai tu, Frici, arī drīz nāksi? Ar labu nakti, saldumiņ! Un nedari nekad vairs tādas blēņas. — Viņa Punktiņu maigi noskūpstīja un iegāja savā istabā.

Poges kungs pēkšņi jutās ļoti nomākts.

— Berta, es pats apguldīšu bērnu, — viņš sacīja. — Ejiet gulēt. Jūs braši aizstāvējāties. — Tad viņš paspieda Bertai roku un pasniedza divdesmit marku zīmi.

— Es arī ļoti pateicos, — teica resnā Berta. — Vai zināt, ja iepriekš paziņo, man nav nekas pret kramplaužiem. — Pēc tain arī viņa iegāja savā istabā.

Poges kungs palīdzēja Punktiņai nomazgāties un izģērbties, viņa nolikās gulēt, un Pifka arī ielīda gultā.

Tēvs apsēdās uz gultas malas.

— Luīze, — sacīja viņš nopietni. — Meitiņ, uzklausi nu mani labi.

Viņa saņēma tēva lielo roku savās mazajās un raudzījās viņam acīs.

— Vai tu zini, ka es tevi ļoti mīlu? — viņš klusi jautāja. — Es tikai nevaru daudz par tevi rūpēties. Man jāpelna nauda. Kāpēc tu dari tādas muļķības? Kāpēc tu mūs krāp? Man vairs nebūs neviena mierīga brīža, ja zinu, ka es tev nevaru uzticēties.

Punktiņa glaudīja viņa roku.

— Es jau zinu, ka tev nav laika, jo tev jāpelna nauda, — viņa sacīja. — Bet mammai nav jāpelna nauda, un viņai tāpat neatliek laika. Jums abiem priekš manis nav laika. Tagad man būs atkal cita guvernante, tikai, kas tad būs, to iepriekš nevar zināt.

— Jā, jā, — viņš noteica. — Tev taisnība. Bet vai tu man vari apsolīt, ka turpmāk teiksi tikai patiesību? Tas mani ļoti nomierinātu.

Meitenīte viņam uzsmaidīja.

— Labi, ja tas tevi ļoti nomierina.

Viņš noskūpstīja Punktiņu, novēlēdams labu nakti. Kad tēvs pie durvīm pagriezās, lai nodzēstu gaismu, viņa sacīja:

— Direktor, tas tomēr bija ļoti interesanti.

Poges kungs visu nakti nevarēja iemigt, par spīti daudzajām tabletēm, kuras viņš norija.

Piecpadsmītas pārdomās vēsta PAR PATEICĪBU

Resnā Berta taču bija drosmīga, vai ne? Kramplauzim sadot pa galvu — tas nav minēts viņas darba līgumā, un viņa tomēr to darīja. Par to jāpateicas. Bet ko pēc tam dara Poges kundze? Viņa aiziet gulēt!

Turpretim Poges kungs, pirmkārt, Bertai spiež roku un, otrkārt, sniedz divdesmit marku zīmi. Dažs labs sniegtu viņai tikai roku, kaut gan naudas tam būtu papildnam. Kāds cits varbūt iedotu tikai

divdesmit markas. Poges kungs izdarīja vienu un otru. Viņš resnajai jaunkundzei, pirmkārt spieda roku un tikai tad deva naudu. Es uzskatu, ka arī secība ir labāka. Viņš varēja papriekš viņai pasniegt naudas zīmi, tad pakratīt roku un sacīt: «Starp citu, es jums arī pateicos.»

Nē, viņš visu izdara pilnīgi pareizi. Viņš uzvedas nevainojami.

Jo ilgāk es Poges kungu pazīstu, jo vairāk viņš man patīk. Ar katru nodaļu viņš man kļūst simpātiskāks.

Nu, un it sevišķi pēdējā nodaļā, kas tūlīt sekos!

Sešpadsmita nodaļa

Beigas labas, viss labs

Kad Punktiņa nākamā dienā iznāca no skolas, pavisam pretēji paradumam durvju priekšā atkal stāvēja auto. Un šoreiz tajā bez Hollaka kunga sēdēja arī tēvs. Viņš pamāja Punktiņai. Bet pārējās mazās meitenītes no dusmām aizskrēja. No brauciena ar auto atkal nekas neiznāca.

Punktiņa sasveicinājās ar šoferi un iekāpa.

— Vai kaut kas noticis? — viņa bailīgi jautāja.

— Nē, — atbildēja tēvs. — Man patlaban ir mazliet laika.

— Kas tev ir? — jautāja Punktiņa un raudzījās viņā tā, it kā tas pēkšņi būtu uzaudzējis kuplu bārdu. — Laiks?

Mazā meitiņa patiešām samulsināja Poges kungu.

— Nu jā, — viņš piemetināja. — Nejautā tik muļķīgi. Kādreiz jau arī atliek laiks.

— Tas ir jauki, — viņa iesaucās. — Vai mēs nevarētu braukt uz Sarlotenhofu ēst vēja pūšļus?

— Es domāju, ka mums labāk vajadzētu aizbraukt uz skolu pēc tava Antona.

Tad viņa apķērās tēvam ap kaklu, un viņas skūpstis bija tik skaļš kā lielgabala šāviens. Viņi ātri brauca uz Antona skolu un ieradās laikā. Antons gandrīz atkrita augšpēdu, ieraugot, ka Punktiņa un viņas tēvs to gaida skaistajā mašīnā. Punktiņa pamāja Antonam, viņas tēvs tam spieda roku un teica, ka viņš esot varens zellis. Ar Velna Robertu viņš esot veikli izrīkojies.

Loti cienījamais Poges kungs, — sacīja Antons, — tas taru bija skaidrs kā diena. — Un tad viņš drīkstēja apsēsties priekšā — blakus Hollaka kungam, kurš viņam atļāva šad tad uzmīt uz gāzes pedāļa un apkalpot virziena rādītājus. Bija vienkārši brīnišķīgi. Punktiņa pavilka tēvu aiz auss un čukstēja:

— Direktor, šis zēns prot pat vārīt ēdienu.

— Vai ir kaut kas, ko viņš neprot? — jautāja Poges kungs.

— Antons? Antons prot vīšu, — viņa lepnī sacīja. Un tāpēc, ka Antons prata visu ko, viņi beigu beigās aizbrauca uz Sarlotenhofu ēst vēja pūšļus. Pat Poges kungs apēda vienu vēja pūsli, lai gan tieši to ārsts bija stingri noliedzis. Tad viņi trijātā spēlēja paslēpes, lai Punktiņas tēvs kļūtu vājāks. Viņam taču sāka rasties vēderiņš. Pēc tam Antons gribēja doties uz mājām, bet direktors apsolīja, ka gan jau viņš Antona mātei paziņosot, kur dēls atrodas.

— Vai Bremzera kungs vēl ir kādreiz bāries? — apjautājās Punktiņa.

— Nē, — atteica Antons. — Viņš pret mani tagad ir ļoti laipns un ielūdza mani pie sevis uz tasi kafijas.

— Redzi nu, — mierīgi sacīja Punktiņa. Bet pagaldē viņa aiz tīrās apmierinātības ieknieba sev kājās.

Uz pusdienām viņi ieradās patiešām vēlu. Poges kundze bija dziļi aizvainota. Bet pārējie trīs savā priekā viņas aizvainojumu nemaz nepamanīja. Poges kundze apvainojās vēl vairāk, un viņa vispār neko vairs nevarēja ēst, jo citādi viņa pārsprāgtu.

— Kur gan tagad varētu būt Andahtas jaunkundze? — jautāja Antons, jo viņam bija laba sirds. Par tādiem jautājumiem Poges kundzei nebija nekādas saprašanas. Viņa tikai murmināja:

— Kur mēs tagad dabūsim uzticamu guvernanti?

Poges kungam radās ideja. Viņš pasauca Punktiņu sānis, sačukstējās ar viņu un tad sacīja:

— Es drīz būšu atpakaļ. — Tad viņš nozuda.

Pārējie, daudz nerunājot, turpināja ēst. Pēc tam abi bērni aizskrēja uz Punktiņas istabu, kur Pifka viņus ar ilgām jau gaidīja.

Antonam vajadzēja atsēsties uz krēsla. Punktiņa un suns viņam izrādīja pasaku par Sarkangalvīti. Pifka savu lomu prata jau ļoti labi. Bet arī šoreiz viņš Punktiņu negribēja aprīt.

— Varbūt viņš to iemācīsies, kad kļūs pāris gadu vecāks, — sacīja meitene. Antons bija tādās domās, ka izrāde tomēr bijusi lieliska. Viņš aplaudēja kā teātrī. Punktiņa paklanījās desmit reižu un meta gaisa skūpstus, un Pifka rēja tik ilgi, kamēr dabūja gabaliņu cukura.

— Un ko mēs tagad spēlēsim? — jautāja Punktiņa. — Es šodien varētu tēlot kupraino skroderi un viņa dēlu. Vai arī spēlēsim māti un bērnu, un Pifka būs bēbītis? Nē, mēs spēlēsim kramplauzus! Tu būsi Velna Roberts, es būšu resnā Berta, un, kad tu nāksi pa durvīm iekšā, es tev ar vāli zvelšu pa galvu.

— Un kas tēlos trīs policistus? — jautāja Antons.

— Es esmu Berta un trīs policisti, — viņa paskaidroja.

— Tu taču nevari pati ar sevi dejot, — iebilda Antons. Atkal nekas neiznāca. — Es kaut ko izdomāju, — sacīja viņš. — Mēs spēlēsim Amerikas atklāšanu. Es esmu Kolumbs.

— Labi, — iesaucās Punktiņa. — Es esmu Amerika, un Pifka ir ola.

— Kas viņš ir?

— Ola, — viņa noteica. — Kolumba ola. — To viņš nezināja, jo skolā tas vēl nebija mācīts.

— Tagad es zinu! — viņš iesaucās. — Mēs spēlēsim «Saliekamā laivā pāri okeānam». — Viņi novāca galdu un apgriezta to otrādi — ar kājām gaisā. Tā bija laiva. Un, kamēr Antons no galdauta izgatavoja buras, Punktiņa devās uz pieliekamo un paņēma pārtikas krājumus kuģim: podu ar marmelādi, sviesta trauku, vairākus nažus un dakšas, divas mārciņas kartupeļu, bļodiņu bumbieru kompota un pusi asinsdesas.

— Asinsdesa ir laba, — viņa sacīja. — Tā glabājas mēnešiem ilgi. — Viņa salika krājumus laivā, un tad vēl atlika tik daudz vietas kā bērniem un sunim. Blakus galdam atradās mazgājamā bļoda ar ūdeni. Punktiņa tajā plūncāja ūdeni, kamēr viņi brauca pāri okeānam, un teica: — Jūra ir briesmīgi auksta. — Antons okeāna vidū izkāpa, aizgāja pēc sāls un iebēra to mazgājamā bļodā.

— Jūras ūdenim jābūt sāļam, — viņš apgalvoja.

Tad iestājās rāms laiks. Tas ilga trīs nedēļas. Antons airēja pat ar spieķiem, tomēr netika ne no vietas. Punktiņa, viņš un Pifka apēda asinsdesu, un Punktiņa sāka gausties: Kapteini, krājumi iet uz beigām.

Mums jāpaciešas! — iesaucās Antons. — Tur, viņā pusē, atrodas Riodežaneiro. — Un viņš rādīja uz gultu.

— Paldies dievam, — sacīja Punktiņa. — Citādi es pilnīgi nomirtu badā. — Turklāt viņa no pusdienām un asinsdesas bija tā paēdusi, ka viņai kļuva pavisam nelabi.

— Un tagad nāks briesmīga vētra, — sacīja Antons, izkāpa un kustināja galdu.

— Palīgā! — izmisusi kļiedza Punktiņa. — Mēs grimstam! — Viņa pārmeta pār bortu divas mārciņas kartupeļu, lai laiva kļūtu vieglāka. Bet Antons un vētra nerimās. Punktiņa sakampa vēderu un paziņoja: — Man sākas jūras slimība. — Un Pifka iekrita bumbieru kompota bļodā, ka nošļakstēja vien, jo nāca lieli viļņi mājas augstumā. Antons bija vējš un gaudoja.

Beidzot negaiss norima, zēns piestūma galdu pie gultas, un pie Riodežaneiro viņi izkāpa malā. Turienes iedzīvotāji okeāna pārbraucējus jo sirsnīgi apsveica. Viņus trijatā nofotografēja. Pifka bija saritinājies un sajūsmināts laizīja savu lipīgo kažoku. Tas garšoja pēc bumbieru mērces.

— Sirsnīgs paldies par laipno uzņemšanu, — sacīja Punktiņa. — Tas bija laiks, kad daudz ko vajadzēja paciest, bet mēs labprāt to atcerēsimies. Mana kleita diemžēl ir beigta, un mājup es došos

ar vilcienu. Drošs paliek drošs.

— Es esmu Antonio Gastiglione, Riodežaneiro pilsētas galva, — norūca zēns. — Sirsnīgi apsveicu jūs un sevi pie mums un piešķiru jums ar suni pasaules čempiona nosaukumu okeāna šķērsošanā.

— Sirsnīgs paldies, mans kungs, — teica Punktiņa. — Mēs jūsu kausu turēsim godā. — No laivas viņa izņēma sviesta trauku un novērtēja to ar lietpratēja skatienu: — Tīrs sudrabs, vismaz desmit tūkstoši karātu.

Tad atvērās durvis — un ienāca Antona māte. Nu bija lieli prieki.

— Poges kungs atveda mani ar auto, — stāstīja viņa. — Bet kā tad šeit izskatās?

— Mēs tikko šķērsojam okeānu, — paziņoja Punktiņa, un tad visi uzkopa istabu. Pifka vēlreiz labprāt būtu iesēdies bumbieru kompotā, bet Antona māte to vairs nepieļāva.

Pa to laiku Poges kungam bija nopietna saruna ar sievu.

— Es vēlos, lai Punktiņa kļūtu par kārtīgu cilvēku, — viņš sacīja. — Tāda Andahtas jaunkundze otrreiz vairs netiks mūsu mājā. Es nevēlos, ka mans bērns kļūst par augstprātīgu zosi. Vēlos, lai viņa iepazīst dzīves nopietnību. Punktiņa pati sev izraudzījusi draugus, un es tos atzīstu par labiem. Ja tu vairāk rūpētos par bērnu, tad tas būtu citādi. Bet tagad paliek tā, kā esmu nolēmis. Un nekādu pretimrunāšanu! Es pietiekami ilgi esmu sacījis jā un āmen. Tagad būs citādi.

Poges kundzei acīs bija asaras.

— Nu labi, Frici! Ja tu katrā ziņā tā gribi, — viņa piebilda un ar mutautiņu slaucīja seju. — Esmu ar mieru, bet tu nedrīksti vairs dusmoties.

Viņš noskūpstīja sievu. Tad viņš pasauca Antona māti un jautāja, ko viņa domājis par šādu plānu. Gasta kundze bija aizkustināta un atbildēja, ja viņa sieva esot ar mieru, tad ar prieku tam piekristot. Viņa bija ļoti laimīga.

— Tagad uzmanību, bērni! — viņš iesaucās. — Uzmanību! Uzmanību! Antona māte vēl šodien iekārtosies Andahtas jaunkundzes istabā. Zēnam būs istaba ar zaļajām tapetēm, un no šī brīža paliksim visi kopā. Vai piekristat?

Antons nevarēja izteikt ne vārda. Viņš kratīja Poges kungam un kundzei roku. Tad viņš, mātei pieklāvies, čukstēja:

— Nu mums vairs nebūs tik lielas rūpes, vai ne?

— Nē, manu labo zēn, — viņa sacīja.

Tad Antons atkal apsēdās blakus Punktiņai, un viņa no lieliem priekiem raustīja zēnu aiz ausīm. Pifka priecīgi cilpoja pa istabu. Izskatījās, ka viņš smīnētu.

— Nu, manu meitiņ, vai tu esi apmierināta? — jautāja tēvs un noglaudīja Punktiņai galvu. — Un lielajās brīvdienās mēs ar Gasta kundzi un Antonu brauksim uz Baltijas jūru.

Tad Punktiņa izskrēja no istabas un, kad atgriezās, turēja ' vienā rokā cigāru kārbu, bet otrā sērkokciņus.

— Te būs atlīdzība, — viņa sacīja. Tēvs aizdedzināja cigāru, izpūšot pirmo dūmu, labā omā nosēcās un sacīja:

— To es esmu nopelnījis.

Sešpadsmitās pārdomās vesta PAR LAIMĪGĀM BEIGĀM

Ar to nu mūsu stāsts būtu galā. LĶn šīs beigas ir taisnīgas un laimīgas. Katrs ir nonācis savā īstajā vietā, un mēs varam, uzticēdamies nākotnei, visas personas mierīgi pamest likteņa varā. Andahtas jaunkundzes līgavainis sēž cietumā, Antons un viņa māte sēž kā laimes dārzā, Punktiņa sēž blakus savam Antonam, un Andahtas jaunkundze sēž tintē. Katrs sēž tur, kur viņš atradis par labāku. Liktenis rīkojas ar mēru.

Un tagad jūs varbūt no tā secināsiet, ka arī dzīvē viss noris un beidzas tik taisnīgi kā šeit mūsu grāmatā. Tā domāt katrā ziņā būtu aplami. Tam tā vajadzētu būt., un visi saprātīgi cilvēki pūlas, lai tas tā būtu. Bet tā nav. Pagaidām tā nav.

Mums kādreiz bija klases biedrs, kurš pastāvīgi norakstīja no sava kaimiņa. Vai jūs domājat, ka viņu sodīja? Nē, sodīja kaimiņu, no kura viņš norakstīja. Nebrīnieties, ja dzīve jūs kādreiz soda, kaut gan vainīgi ir citi. Pielūkojiet, kad būsiet lieli, lai viss kļūtu labāk! Mums tas visumā nav izdevies. Kļūstiet kārtīgāki, godīgāki, taisnīgāki un saprātīgāki, nekā vairums no mums ir bijuši.

Kādreiz virs zemes esot bijusi paradīze. Iespējams ir viss.

Un paradīze virs zemes kādreiz varētu atkal būt. Viss ir iespējams.

Kaut gan stāsts par Punktiņu, Antonu un Pifku ir jau beidzies, man uz sirds ir vēl kāds sīkums.

Proti — bērni, kas lasījuši kādu manu citu grāmatu par Emīlu un detektīviem, var sacīt: <rLabais cilvēks, jūsu Antons taču ir gluži tāds pats zēns kā jūsu Emīls. Kāpēc jūs jaunajā grāmatā nerakstījāt par kādu savādāku zēnu?»

Un te nu man gribētos, pirms es pielieku gala punktu, tomēr vēl atbildēt, jo jautājums nav nepamatots.

Es stāstīju par Antonu, kaut gan viņš ļoti līdzinās Emīlam Tišbeinam, tāpēc, ka ticu — par šādiem zēniem nekad nav diezgan stāstīts un šādu Emīlu un Antonu mums nekad nevar būt par daudz!

Varbūt jūs apņematies kļūt par tādiem kā viņi? Varbūt, kad būsiet tos iemīlojuši, jūs kļūsiat tādi kā viņi — tik čakli, tik pieklājīgi, tik drosmīgi un tik godīgi?

Tas man būtu skaistākais atalgojums. Jo tādi kā Emīls, Antons un visi citi, kas viņiem līdzinās, kādreiz vēlāk kļūs par krietniem vīriem, par tādiem, kādi mums ir vajadzīgi.

Emīls un Berlīnes zēni. No vācu vai. tulk.

L. Rūmniece..... 3

Divas Lotiņas. No vācu vai. tulk. I. Gintere 101

Punktiņa un Antons. No vācu vai. tulk. Z. Plaka.... 199

Эрих Кестнер ЭМИЛЬ, ДВЕ ЛОТТЫ И ДРУГИЕ Романы для детей Рига «Лиезма» 1983

На латышском языке Перевели с немецкого Л. Румниесе, И. Гинтере и З. Плака Художник

Валтер Трип

ИБ № 3597

Vidējā skolas vecuma bērniem

Erihs Kestners EMĪLS, DIVAS LOTIŅAS UN CITI Romāni bērniem

Redaktors I. Liniņš. Mākslinieciskais redaktors A. Sprūdžs. Tehniskā redaktore L. Engere.

Korektore M. Tirzīte.

Nodota salikšanai 21.04.82. Parakstīta Iespiešanai'01.11.82. Formāts 60X90/16. Tipogrāfijas papīrs JV's 2. Literatūras garnitūra. Augstspiedums. 18,5 uzsk. iespiedi.; 18,88 uzsk. kr. nov.; 15,55 izdevn. 1. Metiens 100 000 eks. Pašūt. N° 520. Cena 45 kap. Izdevniecība «Liesma», 226047 Rīgā, Padomju bulv. 24. Izdevn. M> 189/31271/B-710. Iespiesta LKP CK izdevniecības tipogrāfijā, 226081 Rīgā, Balasta dambī 3.

[1] das tischbein — galda kāja (vācu vai).